

RAZVOJ MEDICINSKOG STUDIJA U DALMACIJI



RAZVOJ MEDICINSKOG STUDIJA U DALMACIJI



*Asklepije i Higijeja
Svjetiljka od terakote
Vis (Issa) 3/2 st. prije n.e.
Arheološki muzej u Splitu*

Glavni i odgovorni urednik: *Ljubomir Kraljević*
Urednik: *Silvije Ćurin*
Stručni recenzent: *Biserka Belicza*
Tehnički urednik: *Ante Čala*
Lektor: *Jerko Matošić*
Prevodioci: *Geneviève Sire Pleić (francuski i
engleski)*
Olga Jelačić (ruski)
Ladislav Freund (njemački)
Andrija Vrcan
Fotografija: *Historijski arhiv Zadar*
Korišteni fotosi: *Muzej grada Trogira*
Biblioteka Slade Šilović u Trogiru
Zagrebački arheološki muzej

LJUBOMIR KRALJEVIĆ

SRĐAN BOSCHI, SILVIJE ĆURIN, ZVONIMIR DITTRICH, IVO ETEROVIĆ
DINKO FORETIĆ, SRĐAN KRSTINIĆ, BOGDAN KRSTULOVIĆ,
MARIJA NOVAK, MILE PEZZI, BOŽEN PIVALICA, JOSIP RUŽIĆ.

RAZVOJ MEDICINSKOG STUDIJA U DALMACIJI

ZBOR LIJEČNIKA HRVATSKE OSNOVNA ORGANIZACIJA U SPLITU
SVEUČILIŠTE U SPLITU
MEDICINSKI STUDIJ U SPLITU MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA
U ZAGREBU
OPĆA BOLNICA U SPLITU
VOJNA BOLNICA »DR ISIDOR PERERA MATIĆ« U SPLITU
INSTITUT ZA POMORSKU MEDICINU U SPLITU
ZAVOD ZA ZAŠTITU ZDRAVLJA U SPLITU
DOM ZDRAVLJA »DR PETAR VITEZICA« U SPLITU

Split, 1984.

RAZVOJ MEDICINSKOG STUDIJA U DALMACIJI

Autori: *Ljubomir Kraljević, Srđan Boschi, Silvije Ćurin, Zvonimir Dittrich, Ivo Eterović, Dinko Foretić, Srđan Krstinić, Bogdan Krstulović, Marija Novak, Mile Pezzi, Božen Pivalica, Josip Ružić.*

Suradnici: *Stracimir Gošović, Olga Jelačić, Miodrag Konstantinović, Šime Kordić, Ivan Lesić, Ivo Marinović, Ivo Mladinić, Vladimir Polić, Srećko Postružnik, Sergij Serdarević, Ranko Štambuk, Ivan Tomaseo, Borben Uglešić, Petar Zlatar, (Split), Petar Kačić (Dubrovnik), Slavko Perović (Zadar), Bogomir Sasso (Šibenik).*

Izdavači: *Zbor liječnika Hrvatske Osnovna organizacija Split, Sveučilište Split, Medicinski studij Split Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb, Opća bolnica Split, Vojna bolnica Split, Institut za pomorsku medicinu Split, Zavod za zaštitu zdravlja Split, Dom zdravlja Split.*

Suizdavači: *Medicinski centri: Zadar, Dubrovnik, Šibenik, Knin, SIZ zdravstva Korčule.*

Uredničko vijeće:

Glavni i odgovorni urednik: *Ljubomir Kraljević*

Urednik: *Silvije Ćurin*

Članovi: *Srđan Boschi, Zvonimir Dittrich, Ivo Eterović, Dinko Foretić, Srđan Krstinić, Bogdan Krstulović, Marija Novak, Mile Pezzi, Božen Pivalica, Josip Ružić*

Suradnici: *Vjekoslav Franceschi, Stracimir Gošović, Olga Jelačić, Miodrag Konstantinović, Šime Kordić, Ivan Lesić, Ivo Marinović, Ivo Mladinić, Vladimir Polić, Mioljub Popović, Srećko Postružnik, Vilma Radica Sorić, Sergij Serdarević, Ranko Štambuk, Ivan Tomaseo, Borben Uglešić, Petar Zlatar.*

SADRŽAJ

	Strana
UVODNA RIJEČ	11
PREDGOVOR AKADEMIK DR CVITO FISKOVIĆ	13
ELABORAT DRA JAKOVA MIRKOVIĆA, DALMATINCA 1792. GODINE	19
I UVOD	29
Povijesni prikaz medicinskog školstva	34
II PREGLED OSNIVANJA I OTVARANJA PRVIH MEDICINSKIH STUDIJA-FAKULTETA NA SLAVENSKOM JUGU TOKOM 18. I POČETKOM 19. STOLJEĆA	39
Osnivanje i razvoj medicinskih škola i fakulteta u Dalmaciji od 1806. do 1813. godine	49
Medicinski studij u Kolegiju sv. Lazara u Trogiru od 1806. do 1809. godine	52
Medicinski studij – fakultet u Liceju i Centralnim školama u Zadru 1806. do 1811. godine	64
III RAZVOJ I ORGANIZACIJA MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU	95
IV NASTOJANJA, OSNIVANJE I RAZVOJ MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU 1960. – 1983. GODINE	121
Nekoliko pokazatelja Zajednice univerziteta Jugoslavije o zaposlenima u istraživanju i poginulim zdravstvenim radnicima u drugom svjetskom ratu u Jugoslaviji	123
Pripreme osnivanja Medicinskog studija u Splitu	128
– <i>Formiranje inicijativnog odbora za izradu elaborata o organizaciji zdravstvene zaštite i medicinske edukacije u Dalmaciji u Splitu 1960. godine –</i>	128
– <i>Osnivanje III stupnja medicinskog studija Medicinskog fakulteta Zagreb u Splitu postdiplomskih studija i specijalizacija 1963. godine –</i>	131
– <i>Mišljenje zdravstvenog centra Kotara Split i grupe liječnika o osnivanju Medicinskog fakulteta i Sveučilišta u Splitu 1965. godine –</i>	134
Osnivanje Medicinskog studija u Splitu 1974. godine	141
Razlozi osnivanja Medicinskog studija u Splitu	199
Razvoj i dostignuća Medicinskog studija u Splitu	219
– <i>Studenti i nastavnici –</i>	219
– <i>Nastavne baze –</i>	224
Perspektiva Medicinskog studija u Splitu	243

V ZAKLJUČAK	245
PRIJEPIS I PRIJEVODI ELABORATA dra JAKOVA MIRKO- VIĆA 1792. GODINE NA FRANCUSKI, ENGLISKI, RUSKI I NJEMAČKI JEZIK.....	249-270
SAŽETAK I PRIJEVODI SAŽETKA NA FRANCUSKI, ENGLE- SKI, RUSKI I NJEMAČKI JEZIK	271-284
<i>Résumé</i>	277
<i>Summary</i>	279
<i>Резюме</i>	281
<i>Zusammenfassung</i>	283
VI LITARATURA	285
PRILOZI:	295
Predsjedništvo Zbora liječnika Hrvatske-Osnovna organizacija Split	296
Doktori medicinskih znanosti u Dalmaciji	297
Znanstvene medicinske jedinice u Dalmaciji	305
Slike institucija, izdavača ove knjige	309
Zahvalnica	315
Indeks lica	317

UVODNA RIJEČ

Inicijativa za tiskanje ove knjige začeta je u prošlom desetljeću osnivanjem Sveučilišta u Splitu i Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Zbor liječnika Hrvatske u Splitu, njegova komisija za Medicinski studij već je od prve odluke o osnivanju Medicinskog studija u Splitu u srpnju 1974. godine odlučila da se sabire sva dokumentacija i na temelju te objavi prikaz o razvoju Medicinskog studija u Dalmaciji.

Predsjedništvo Zbora liječnika Hrvatske, Osnovna organizacija u Splitu, u travnju 1982. godine donijelo je odluku o izdavanju knjige »Razvoj Medicinskog studija u Dalmaciji«. Imenovan je Urednički odbor, koji čine članovi Predsjedništva Zbora liječnika Hrvatske u Splitu, a za predsjednika odbora izabran je prof. dr sc. med. Ljubomir Kraljević.

Knjiga koju je napisalo dvanaest autora i sedamnaest suradnika, uz povremene savjete povjesničara medicine, objavljuje se povodom 40-godišnjice oslobođenja Splita, 10-godišnjice osnivanja Sveučilišta i Medicinskog studija u Splitu i 190-godišnjice postojanja splitske bolnice.

Knjiga pretežno obrađuje dva vremenska razdoblja, i to prvo između 1792–1813. i drugo između 1960–1983. godine, o kojima postoji bogatija dokumentacija. Njezin je osnovni cilj pružiti dokumentarnu arhivsku građu razvoja visoko-medicinske nastave u Dalmaciji na znanstvenim i pedagoškim principima.

UREDNIČKO VIJEĆE

PREDGOVOR

Akademik dr CVITO FISKOVIĆ

Nalazeći se na prometnoj morskoj obali i na nemirnom pograničnom području između nekadašnjeg Otmanskog carstva i Mletačke republike, stanovništvo našeg jadranskog primorja bijaše u toku stoljeća izloženo neizlječivim bolestima i prenosivim zarazama. Bijeda i oskudica koja se odražavaše u slaboj ishrani i u nezdravom stanovanju unutar nečistih i trošnih a prenapučenih srednjovjekovnih gradića ili raspadljivih sela, krševitog i neplodnog tla, jednako kao i njihova ugrožena svakidašnjost otežavahu, usprkos stoljetne korjenitosti, ustrajnosti i tjelesne snage stanovnika, zdravstveno stanje u svim dalmatinskim naseljima. Klasna neujednačenost, česti ratovi i okršaji, seobe i zbjegovi sa nezajamčenih granica, zbijanja u uske i nezdrave gradske četvrti, ugrožavahu sve jače mirni, zdravi razvoj pučanstva.

Mletačka vlast se slabo brinula za njegovu obranu, zdrav smještaj i ishranu, a još manje za odgoj djece i liječenje bolesnika. Njeno privremeno propadanje, a i nemar prema Dalmaciji, osobito u tursko-mletačkim ratovima 17. i 18. stoljeća, pogoršavalo je zdravstveno stanje u iscrpljenoj pokrajini, kojoj stanovništvo bijaše izloženo pljački gusara, nasrtajima zavojevača, iskorišćavanju od moćnika, a i vremenskim nepogodama promjenjivog podneblja.

Te se loše prilike ne popraviše ni nakon pada Mletačke republike, pa ni u doba napoleonskih ratova za vrijeme izmjeničnog francuskog i austrijskog zauzimanja Dalmacije krajem 18. i prvih desetljeća 19. stoljeća. U osiromašenoj pokrajini česta i nagla izmjena vlasti osnovane na vojničkoj sili i povjerene nesavjesnom činovništvu ne mogaše uroditi trajnijim, čvršćim i sveobuhvatnijim napretkom.

Pouzdanе arhivske vijesti, kronike i pojedinačna pisanja domaćih pisaca ili labave odredbe mletačke a zatim francuske vlasti dvaju posljednjih stoljeća redovito i očito otkrivaju slabu i nedjelotvornu brigu za bolesne, ranjene ili okužene, nemar nadležnih i oskudicu sredstava za ozdravljenje, hitno spriječavanje zaraza i pomoć u nezgodama.

U tako lošim prilikama skućenog društvenog napretka, mučno i naporno a i uzaludno bijaše nastojanje nemoćnih i neopskrbljenih pograničnih, gradskih i lučkih zdravstvenih ustanova i pojedinih liječnika da ograniče prenos i haranje zaraza, da spriječe zdravstveno propadanje mladih pokoljenja. O zdravstvenoj nastavi i odgoju liječničkih stručnjaka kao osnovnoj potrebi bilo u trenutnoj ili stalnoj životnoj opasnosti, ne bijaše tada ni traga. Tek je pokušaj domaćeg liječnika Jakova Mirkovića-Dalmatinca, učenika padovanske liječničke škole, da u teškim društvenim prilikama zadnjeg desetljeća 18. stoljeća u zavičajnoj Dalmaciji, zapuštenoj i iscrpljenoj, osnuje prvu liječničku školu među Južnim Slavenima, osamljeni i smioni podvig, tim više što u pokrajini nije bilo uređeno zdravstvo i ne bijaše dovoljan broj diplomiranih liječnika. Ta Mirkovićeva zamisao prikazana liječničkom fakultetu u Padovi, iako prožeta čovječjim osjećajem i opravdana krajnom potrebom, nije uspjela.

Tek nakon više od jednog desetljeća francuska okupaciona vlast, koja je pokušavala bar nekako srediti prilike zapuštene pokrajine, uvede nastavu liječničkog zvanja u kolegiju sv. Lazara u Trogiru. I tu je kao nastavnik prednjačio Jakov Mirković. Četiri godine zatim teške prilike skloniše francusku vlast da na poticaj učenih Dalmatinaca u tek osnovanoj Središnjoj školi u Zadru, približnoj izgledu ondašnjih sveučilišta, otvori učenje za liječnike i ljekarnike pa je tada, 1811. godine, dodijeljeno nekoliko prvih svjedodžbi završnog učenja i osposobljenja u tom zvanju. Ali taj značajni, iako čedni početak liječničkog učenja, bješe kratkotrajan. Ukinut je nakon tri godine nastave u Trogiru i u Zadru usprkos neslaganja zadarskih nastavnika. Nastojanje šibenskih građana da se u prvom desetljeću 19. stoljeća i u njihovom gradu, okruženom bijedom, uvede učenje liječničkog zvanja, također nije uspjelo.

Eskulapov znamen na medalji zadarskog Napoleonskog liceja, isticanje liječništva, kirurgije i ljekarstva u pravilniku Središnje škole u Zadru, kao i činjenica da je u tom gradiću nekoliko učenika pristupilo liječničkoj izobrazbi, bijaše tek bljesak koji se brzo ugasi u onom vjetrovitom vremenu prevrtljivih političkih prilika u neustaljenim Ilirskim pokrajinama početkom drugog desetljeća 19. stoljeća. Tada je propao časoviti začetak i drugih korisnih pothvata, pa i potrebito obrazovanje liječničke struke u Dalmaciji.

Iako dalmatinski, osobito splitski liječnici, pokazivahu u osvitu i u prvim godinama našeg stoljeća mnogo nastojanja da se njihov rad jače uzdigne i dostigne evropsku razinu kojoj su odavna težili, tek je osposobljenje liječničkog zvanja ojačalo uglavnom osnivanjem Medicinskog fa-

kulteta 1917. godine u Zagrebu. TOME kulturnom i razvijenom središtu Dalmatinci pak bijahu usmjereni još iz doba Narodnog preporoda u drugoj polovici 19. stoljeća, pa mu se jače obraćahu pod pritiskom tekućih potreba obrazovanja. Naravno da se smještajem jedne jake i sve veće visokoškolske ustanove u granice istorodnog govornog područja uvećao i broj onih primoraca koji su iz različitih sredina odlazili na studij medicine u Zagreb. Time oni s jedne strane ojačaše i podigoše ugled samom fakultetu, a s druge preniješe najnapredniju korist stečenih znanja povratkom u svoj uži zavičaj. To izmjenično gibanje pratile su i druge društveno-političke izuzetno žive pojave, a u krajnjem ishodu biva najvažnije da je rastom zagrebačkog medicinskog fakulteta ojačana i proširena sveukupna liječnička služba i zdravstvena zaštita u razgranatom priobalnom otočkom i zagorskom prostoru Dalmacije. Gotovo da nije bilo većeg mjesta iz kojeg se najprodorniji pojedinci upućivahu i u teškim uvjetima na te studije da bi sticajem određenih zvanja podigli svoj društveno-ekonomski položaj, a ujedno doprinosili općem uzdizanju zemlje i poboljšanju života njenog stanovništva.

Zalažući se po naravi svojih stručnih zanimanja i humanističkih stremljenja za dobrobit ljudi i napredak zemlje mnogi od tih mladih pregalaca bijahu i nosioci općih težnji za ostvarenje socijalne pravde. Njeno stoljetno zanemarivanje, naime, najteže se odražavaše upravo u zdravstvenom stanju u bijedi ogrezlog pučanstva, pa su liječnici suočeni s neposrednim posljedicama prenosili duh njihova svladavanja. Kao predani poslanici svoje etike bili su oni koji razvijahu širu i neprekidnu djelatnost, gotovo prosvjetiteljsku još od 19. stoljeća, a svakako društveno oblikovanu u najplemenitijim pobudama kroz prva desetljeća dvadesetog stoljeća. Takva njihova uloga se očitovala i potvrdila i suradnjom velikog broja izučenih pojedinaca s nosiocima naprednih stavova, a zatim pogotovo izravnim u sudjelovanju u narodnooslobodilačkoj borbi, gdje uspješe srediti raznorodne i prikladne oblike liječničke službe.

Uviđajući sve jaču i hitniju potrebu za uvađanjem liječničke nastave i poznavajući stremljenje svoje sredine u obuhvaćanju i rješavanju neizbježnih pitanja zdravstva pedesetak splitskih liječnika nakon oslobođenja, a osobito u šestom i sedmom desetljeću našeg stoljeća, svojski nastojahu da se u Splitu, središnjem dalmatinskom gradu, osnuje fakultetsko učenje liječničke struke. Ustrajahu u svom opravdanom traženju i nastaviše taj požrtvovni posao, koji je postepeno bio uvažavan u toku 1970-tih godina izradom čvrstih i opravdanih obrazloženja, poduprtih naglim razvojem gradskog i okolišnog stanovništva, privlačnošću Splita kao središta srednjeg dalmatinskog okružja te živom željom stanovništva i odlučnošću njegovih predstavništava.

Konačno u općem i naglom razvoju zemlje, shvaćanjem i pomoću Republike i svojih zagrebačkih suradnika i drugova u struci 1983. godine, splitski liječnici i predstavnici vlasti ostvariše dogovorima, sklopljenim ugovorima, uvjerljivim pismenim obrazloženjem i izlaganjem svoj že-

ljeni cilj da se u Splitu može izvoditi cjelokupna liječnička nastava. Time je udaren čvrsti temelj vrsne naobrazbe novih liječničkih pokoljenja u ovoj primorskoj za to uvjetovanoj sredini, kojoj je taj nauk osnovna životna potreba.

O tom postepenom, požrtvovnom radu i širokom shvaćanju zajednice, u svladavanju poteškoća koje mu se nametahu, pruža dokaze građa iznesena u ovoj knjizi, koja upravo tom svojom dokumentarnom uvjerljivošću i iznašanjem činjenica ima povijesno značenje.

Jasno je, dakle, da izdanje ove knjige, koja pokazuje očiti uspjeh u humanom zahvatu i čvrst pristup širokom znanstvenom razvitku liječništva, a ujedno i pobudu za njegovo buduće grananje, bijaše potrebno.

Rad ovog studija prihvaćen u prvim godinama svog jedrog nastupa, protkan trajnim zalaganjem vrsnih nastavnika i prihvaćen svojskim marom njihovih brojnih učenika i slušača koji se danomice odaju općečovječanskom pozivu liječenja bolesnika, već je dobro započet i tim je uspjehom rad na njegovom ostvarenju nagrađen.

To će se upotpunjeno učenje, osnovano na znanstvenom i pedagoškom ispitivanju i snabdjeveno tehničkim pomagalima i dalje razvijati i udovoljiti potpuno najbitnijim potrebama narodnim, te postići svoj uzvišeni ljudski cilj spašavanja zdravlja sadašnjim i budućim pokoljenjima.

Na Orebićima, rujan 1984.



Split s lazaretom 1782. godine (Crtež L. F. Cassasa 1782., objavio J. Lavallée 1802.).³²

ELABORAT
DRA JAKOVA MIRKOVIĆA,
DALMATINCA
1792. GODINE

Almi ed Ecclⁱ Sig.^a Riformatori dello Studio di Padova

A *G. Giacomo Minerva Med.^{ico} Dalmata suddito e servo antiquissimo*
di V. V. E. il quale in ventidue anni di esercizio pratico c'è potuto
far cognizione dello stato della Medicina in Dalmazia, esser del bene
de' miei contrazionali e brancio de' veder difetti anche a benefizio dello
mia patria e proprii utili, non già i fastori dell' arte del guarire mi
so lecito di alzar la mia voce ai piedi di questo Eccl^o Magistrato
moderatore sapientissimo degli studi, con quel tuor libero, che è il tuor
della verità, sottoponendo a suoi riflessi la cagione dell' ignoranza del
maggior numero dei Medici Dalmatini, e quale per mio devoto parere,
potrebbe sper il mezzo di troncarne l' avanzamento per l' avvenire.)
Che Ippocrate non doluto dell' ignoranza dei Medici della sua età,
non è punto da meravigliarsi se l' arte in que' tempi era bambina. De-
berli le meraviglie, e fa commoione di cuore, che ai tempi presenti do-
po tanto avanzamento dello spirito umano in ogni ramo di sapere, e
non meno in questo che riguarda la conservazione dell' umana vita, si re-
tiplichino alla giornata in Dalmazia uno studio di sedicenti Medici dipen-
denti dalle non soltanto delle scienze predominanti e aristocratiche, ma persino
dei più generali principj della Medicina. Quel mai può esser la
causa? Nessun altra che il privilegio de' Dalmatini di ottener la be-
retta dottorale in Padova senza l' obbligo di studi antecedenti.
Quando l' esercizio della medicina riguardato non da molti nel solo
aspetto del lucro, e non prendevi discipline prelettive, che osservar-
vano l' arbitrio a sì fatta vocazione lucrativa, la facilità d' imporre
a lato di un medico qualunque alcune materiali nozioni certi nomi di
greci

greca non indica origine delle formole misteriose di medicina, e molto più
la già detta facoltà di laurearsi, determina molti a questa vocazione in
preferenza di qualunque altra che si di leggeri non procura guadagno,
quando non si sia curarla, perché tutti possono efferre giudici. *Medicorum
desse peculiarem judicem, nonne humanarum rerum probatur obliuio* Seneca
Camodoro nelle annotaz. al Codice di Giustiniano: E Ippocrate si lamenta:
che: soli medici nulla pena in rebus publicis statuta est.

Non è già che tutti i medici di Palermo siano di 4^a classe. Io parlo del
maggior num.^o e mi appello alla testimonianza appunto di quei pochi Medici
dotti miei connazionali che meritano tutto il mio riguardo, che io sollevo dalla
turbà degli empirici. Non potrà esser mai altrimenti, sino a che non sarà
seriamente considerato non esservi facoltà in cui l'ignoranza sia più per-
niciosa e fatale quanto nell'esercizio della Medicina, e sino a che non
saranno stabilite anche per la Palermo quelle salutissime doppie prove
zi al dottorato, con le quali la sapienza di M. C. prepari a questa se-
vera Dominante, e all'Italia un numero quanto minore, tanto più
utile di Medici.

Prendendo io norma appunto da quelle savi e umili proposte che si sono
non sono ammessi al dottorato quegli Italiani, che non fecero quattro anni
di studio in Padova, non vietato sia ai Palermitani di tentare la troppo
facile condiscendenza dei M.^{ti} Professori di Padova, se prima non avranno
anche essi fatto un qualche corso di studio relativo. Non s'ha bisogno
che non abbia i suoi tratti di scienza, non artisti che non facciano il
suo tirocinio. Perché mai i soli Medici Palermitani saranno dispensati da
quest

questi doveri! / Ma la Balnearia essendo povera di mezzi, onde pochi sono
quei Padri che mantener possono a spese proprie i figliuoli in Padova; e
non potendosi imporre precetto di dare le istituzioni Mediche p' dichieria
e voglia a quei pochi Medici Balmati che ne sarebbero capaci; lo stabili-
mento d'una scuola pubblica in quella Provincia, pare assolutamente neces-
sario, alla quale scuola avremo dovere di accedere giornalmente i candidati
della Medica. Quando sia così creduto da quest' Eccell. Magistrato,
ecco un piano di Metodi e di discipline favorevole agli studi, che io mi
osero di assoggettare alle correzioni di V. A. E. E.

Avuto riguardo a quei giovani che vorranno intrinsecarsi nella scienza Medica,
ed a quei che vorran limitarsi alla sola Chirurgia vorrei, che dai primi
non ne fosse escluso nessuno che fatto non avesse studio rutodico di
lettere Umane e di Filosofia razionale nelle scuole preliminari, o che al-
meno possedesse non fosse della lingua latina, insieme quella di avendo
la lingua delle scienze è troppo necessaria p' intendere i Medici Classici.
Certi da questo doveri obbligarli i ricordi a studiare la Chirurgia, intrinsecando
in cui sopra tutto discernimento naturale e memoria e attitudine alle
operazioni Chirurgiche e umana inepetenza di spirito. Scelti pertanto
tra primi i giovani capaci d'intendere lezioni in lingua latina, sarei di
avviso che dovrebbero prepararsi alle istituz^{ioni} fisico-mediche con un succinto,
ma completo corso di Anatomia e con delle nozioni generali di Chimica
moderna. Quanto alla Fisiologia che è la Fisiologia del corpo umano inerte
e sano, p' mio riverente sentimento gioverebbe ad ogni riguardo d'integrarle
unitamente alla Patologia, che considera il corpo vivente malato, propo-
nendole

rendersi p. exemplare il: *Conpectus medicinae* - del Edimburghese Gregory.
Meritando la recente dottrina medica dello scozzese Brown tutta la
considerazione della repubblica Medica, vorrà che il professore scelto a dare
le istituzioni mediche a miei connazionali fosse del numero dei pochi, che
studiano, e meditano profondamente, e confrontano al letto dei malati questa
nuova dottrina e in tutta la sua estesa, e nelle singole sue parti. La
~~Terapeutica~~ e la materia medica potrebbero chiudere il corso degli studi medici.
Rimarebbero provvista molte altre parti di scienza medica utili a sapersi,
quali sono la Storia della Medicina, la Botanica, la medicina civile,
la forense, l'Igiene, e varj trattati sopra differenti argomenti non meno
utili, che dilettevoli. Ma non essendo del mio oggetto il proporre l'insti-
tuzione di una Università, e neppure di preparare alla mia Patria dei
Medici eruditi p. aspirare a Cattedre, ma unicamente dei Medici capaci
di guarire le malattie che stanno entro la sfera del poter dell'arte, e
non volendo discartarmi dal doveroso studio di portar il minore appoggio
all'erario pub.^{co}, mi circoscrivo a quella istruzione che in tutti i sensi
è affatto necessaria, e che parmi sufficiente p. preparare i giovani a
praticare uno Spedale con loro profitto. Per questo oggetto importantis-
simo sarebbe necessaria cosa che la scuola pubblica fosse stabilita in una
Città che avesse uno Spedale, il cui Clinico fosse lo stesso Professore,
che dirige le istituzioni teorico-pratiche siccome quello che con più
frutto d'ogni altro saprebbe applicare alla pratica le teorie relativa-
mente alle da lui insegnate, ed alla capacità da lui già conosciuta
de' suoi allievi.

Per le

Le istruzioni in qui dette a me sembra che un solo Professore e due, od al più tre anni di tempo bene distribuito, e assiduamente impiegato, sarebbero bastanti, dopo i quali i candidati si renderebbero degni del dottorato col privilegio accordato alla nazione dalla patria pubblica. Quanto alla pratica da farsi posteriormente secondo le salutissime prescrizioni del Mag^{to} Como alla Santa, chi non vede che il fine della prescrizione sarebbe tanto superiormente adempito, quanto una pratica ragionata ha più di vantaggio sopra l'empirica, come ne ha il vedere una cosa di cui intendasi la ragione, sopra il vederla co' soli sensi esterni senza intelligenza di causa? Ognuno sa quanto sono rapidi i progressi e quante diverse e connesse l'idee e quante permanenti le impressioni delle cose imparate scientificamente cioè per le loro cause.

Rapporto alla Città da precegliersi per l'istituzione della progettata scuola teoretico-pratica, io non per averne francamente non essendone un'altra più a proposito per insegnare gli oggetti pubblici e privati, quanto è la Città di Spazio. È situata essa in centro della provincia a un Serenone in cui s'insegna e letteratura e scienze, a cui concorrono vicine da ogni luogo della Provincia medesima il vantaggio sopra le altre che abbonda di viventi e a miglior mercato a' degli edifici pubblici uno de' quali potrebbe destinarsi ad uso della pubblica scuola senza toglier niente a nessuno ed ha finalmente un pub^lco Spedale militare della Sovrana Municipalità a me affidato e ne avrà tra poco un altro più grande a ricovero de' poveri, la cui erezione a spese della patria d'ora forward l'insomera dipende dagli implorati ajuti della Sovra-

...nita' del Governo.

Ritornando ai giovani, che volessero, o dovessero limitarsi alla chirurgia, lo stesso
 Professore, insegnando il dopò pranzo, lo stesso luogo destinato a scuola,
 e lo stesso spedale, servirebbero anche all'istruzione loro, per i quali potreb-
 bero bastare una notomia ristretta a ogni muscoli, e vasi, un corso d'in-
 stituzioni chirurgiche, alquanto lezioni delle operazioni più ovvie, e facili da
 eseguirsi sopra cadaveri, e la conoscenza delle malattie da operazione
 di altra chirurgia. Avuto riguardo finalmente anche a quei giovani, che
 avessero ad esercitar la chirurgia nelle campagne, parmi che a questi do-
 vrebbe insegnare sopra più un metodo semplicissimo per medicar le ^{così dette} malattie
 acute, e la maniera di rimediare agli accidenti violenti. Gl'andò rarissimi
 le campagne i mali cronici, basterebbe, riguardo a questi, dar ai giovani
 Chirurghi delle cognizioni negative, e insegnar loro il metodo di darne
 relazioni esatte a' medici. Gioverebbe in oltre istruirli sulle dori del puer-
 lo numero di rimedi usuali interni, che sarebbe loro lecito di prescrivere,
 e sugli effetti degli steghi; e finalmente di far loro conoscere l'orbe vele-
 noso indigene, i loro effetti mortiferi, e i mezzi di rimediarvi.

Accolti che siano, e dalla sapienza di VV. CC. autorizzati questi miei di-
visamenti, arduo di offrire la umilissima persona mia p. dare inniza-
mento a opera così salutare, e con lo sperimento di un brevio farne
prova della sua utilità.

In un secolo in cui tutti gli studi de' Sovrani sono diretti alla conser-
vazione, e preservazione de' sudditi loro, nel maggior numero de' quali
sta la base della forza, e ricchezza degli stati; un progetto di facile

esecuzione, che non esige nè molti uomini, nè molte spese, che non ag-
grava i miei contrassegni, non pregiudica punto il loro privilegio, ma contribuisce
con la preservazione di esso la protezione della loro esistenza: un progetto,
h'è la copia del piano già perso, e prezzato con tanto frutto, e l'Italia
un progetto finalmente, che mira a preservar additi il Ducato, non despero
che sarà per meriti suoi l'accoglimento, e l'approvazione di questo Ecc.mo
Magistrato. *Grazile*
Venezia 5 Dicembre 1792

*Elaborat o osnivanju Medicinskog fakulteta u Splitu dra Jakova Mirkovića,
Dalmatinca dostavljen 1792. godine Medicinskom fakultetu u Padovu.*

Historijski arhiv Zadar, Jelić, R.⁴⁶

I UVOD

Pisati o razvoju Medicinskog studija u Dalmaciji, u Splitu, znači pisati o međuovisnosti razvoja znanosti, medicine, edukacije u svijetu, u Jugoslaviji, u SR Hrvatskoj, u Dalmaciji kroz stoljeća, danas i u budućnosti.¹⁻¹²⁶

Zdravstvena zaštita stanovništva u našem samoupravnom društvu je djelatnost od posebnog društvenog interesa. Da bi se u toj zdravstvenoj zaštiti moglo efikasno djelovati neophodno su potrebni kvalitetni zdravstveni radnici, prvenstveno liječnici.

Potrebe za kvalitetnim liječnicima u svijetu i u nas svakim danom su sve veće. Medicinski fakulteti u tome igraju dominantnu ulogu. Da bismo riješili potrebe za kvalitetnim novim liječnicima, potrebno je medicinskoj edukaciji posvetiti vremena, strpljenja, ljubavi kako bi dodiplomski, postdiplomski medicinski studiji te trajno usavršavanje liječnika dali željeni plod, a to je e t i č k i dobar liječnik sposoban za praktični i znanstveni rad.

»Zadaća je medicinskog fakulteta da odgoji liječnike željne da rade u narodu, i da narodu budu ne samo liječnici nego i učitelji i pomagači u svim socijalnim i kulturnim potrebama«. (Medicinski fakultet – Zagreb – školska godina 1958/59).⁴

Godine 1983. u Dalmaciji, u gradu Splitu, studira više od 390 studenata na petogodišnjem Medicinskom studiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Da bi se ovaj petogodišnji Medicinski studij u Splitu realizirao, Dalmacija se borila još 1792–1811. godine i ponovo od 1960. do 1974.

Najznačajniji uspjeh u ostvarenju nastojanja za osnivanje i otvaranje medicinskih škola i medicinskih fakulteta u prvoj polovini 19. stoljeća bilježe krajevi koji su potpali pod francusku vlast u sklopu Ilirskih pokrajina. U ostalim krajevima prva polovina 19. stoljeća ostaje u znaku brojnih pokušaja i pojedinačnih kratkotrajnih uspjeha u smislu uvođenja pojedinih kolegija u program nastave visokoškolskih ustanova ili osnivanja privatnih kirurških škola.

Na teritoriju današnje Jugoslavije prvi neuspjeli pokušaj osnivanja medicinskih škola pripisuje se Jakobu od Piacence, liječniku i biskupu u Zagrebu (1343–1348. godine, ali zato dokaza nema) i kasnije isusovcima iz Isusovačke Akademije u Zagrebu.³⁵

U Hrvatskoj već 1776. godine osniva se Kraljevska akademija znanosti »Regia scientiarum academia« i nastoji se osnovati Medicinski fakultet u Zagrebu. Godine 1790. profesorski zbor Akademije traži od Sabora Hrvatske osnivanje Sveučilišta ili barem studija medicine i studija kirurgije, a godine 1791. katedru za kirurgiju u Zagrebu. Dr Rudolf Lamprecht,¹² kirurg iz Zagreba, kasnije profesor Medicinskog fakulteta u Padovi, godine 1812. osniva u Zagrebu kiruršku školu.

Još je trebalo jedno stoljeće stalnih nastojanja i borbi našeg naroda da se 1917. godine otvori Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Prvi medicinski studij na tlu SR Hrvatske na molbu prof. dra Jakova Mirkovića, Dalmatinca iz Splita, 1792. godine realiziran je i počeo s radom u Trogiru u »Kolegiju sv. Lazara« 1806. godine. Iste godine 1806. osniva se Licej u Zadru, koji je počeo s nastavom studija medicine 1807. godine, da bi se 1810. pretvorio u »Centralne škole«, tj. naše sveučilište s više fakulteta, među kojima i medicinskim.

Godine 1811. u Zadru dr Julije Pini iz Skradina završava petogodišnji Medicinski studij, brani diplomski rad i postaje prvi liječnik koji je diplomirao na jugoslavenskom tlu.

U Ljubljani godine 1782. osniva se licej s Medicinsko-kirurškom školom, koji je 1810. prerastao u Centralne škole sa 7 fakulteta, a među njima medicinskim i kirurškim fakultetom.

Godine 1838. u Kneževini Srbiji, u Kragujevcu, osniva se Liceum sa filozofskim, pravnim i prirodno-tehničkim odjelima koji se 1841. godine premješta u Beograd. Godine 1863. zvanično se Licej naziva Velika škola s katedrom iz higijene i sudske medicine za pravnike. U okviru »Universitas Literarum et Universitas scientiarum Serbicum« godine 1876. ističe se potreba osnivanja Medicinskog fakulteta.¹⁰⁹

Na prijedlog Zbora liječnika Hrvatske, Podružnica Split, godine 1960. Skupština općine Split obrađuje detaljan elaborat o osnivanju medicinskog fakulteta u Splitu i dostavlja ga na mišljenje i rješavanje Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagreb. Godine 1971., 1979. i 1982. Skupština općine Split i Skupština Zajednice općina Split s novim elaboratima traže realizaciju petogodišnjeg Medicinskog studija – fakulteta u Dalmaciji, u Splitu.

Godine 1974. i godine 1975. Savjet Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu donosi odluke o otvaranju IV i V godine Medicinskog studija, Medicinskog fakulteta Zagreb u Splitu, a 1979. o otvaranju cjelovitog petogodišnjeg Medicinskog studija.

Tako je oko 170 godina od osnivanja prvih medicinskih studija u Trogiru i Zadru 1806–1807. godine realiziran dvogodišnji i petogodišnji Medicinski studij u Dalmaciji u Splitu s početkom nastave za IV i V godinu studija u školskoj godini 1975/1976., a s početkom I godine studija u školskoj godini 1979/80.

Iznijet ćemo osnovne karakteristike osnivanja prvih medicinskih studija, medicinskih fakulteta na slavonskom jugu krajem XVIII i početkom XIX stoljeća, borbe za osnivanje Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i napose za osnivanje i razvoj Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

POVIJESNI PRIKAZ MEDICINSKOG ŠKOLSTVA

Još od starog doba pa do osnivanja prvih medicinskih fakulteta u IX stoljeću izobrazba liječnika vršila se magijsko-religijski (društvene sredine na niskom stupnju kulture) i šegrtovanjem.

Prelazni oblici ova dva načina izobrazbe liječnika susreću se u Grčkoj između V i VII stoljeća prije naše ere.

Centri izobrazbe bili su u hramovima u rukama svećenika. Izobrazba se postepeno predaje obrtničkim liječničkim korporacijama.³⁵

U Evropi u razdoblju od IX do XV stoljeća osnovan je niz medicinskih škola fakultetskog tipa, a prvi među njima u IX stoljeću u Italiji, u Salernu blizu Napulja. To je bio samostalan, isključivo Medicinski fakultet u trajanju od 4–5 godina studija.

Drugi medicinski fakultet osniva se u Montpellieru, na jugu Francuske, 1220. godine. Taj je fakultet bio u sklopu drugih fakulteta, tj. sveučilišta na kojem su se uz medicinu učila i druga umijeća.



Slika 1.

*Prvi medicinski fakulteti u svijetu po kontinentima.*¹²⁵



Slika 2.

Prvi medicinski studiji, fakulteti u Jugoslaviji i njezinim susjednim zemljama.



Slika 3.

Prvi medicinski fakulteti – studiji u Jugoslaviji.

Sve kasnije srednjovjekovne medicinske škole nastale su kao fakulteti u sklopu sveučilišta. Slijedi osnivanje medicinskih fakulteta u Italiji, u Napulju 1224. godine i u Portugalu u Coimbri 1290. godine. Početkom 13. stoljeća Bologna, a zatim Padova, postaju najvažnija žarišta sveučilišnih i medicinskih centara Evrope.³⁵

Od ostalih srednjovjekovnih sveučilišnih centara treba spomenuti Pariz, Salamanku, Oxford, Cambridge, Toulouse, Pavu, Prag (1348.), Beč (1365.), Heidelberg (1386.), Leipzig (1409.), Krakow (1364.).

»Fakultetski studij medicine trajao je 4–5 godina i sastojao se uglavnom u čitanju i komentiranju klasičnog djela galenske medicine, prisustvovanju anatomske sekcijama i disputima o pojedinim medicinskim problemima. U tim disputima težilo se u prvom redu za verbalnim, formalističkim rješenjima. Fakultetska nastava vršila se u cijeloj Evropi isključivo na latinskom jeziku«. (Grmek, M. D.²⁸)

Slika 1 govori da su se medicinski fakulteti na drugim kontinentima izvan Evrope osnivali kasnije, tako u Sjevernoj Americi u Philadelphiji 1765. godine; u Centralnoj Americi, u Meksiku 1572. godine; u Južnoj Americi, u Čileu, u Santiagu 1758. godini; u Aziji u Japanu u Sendai, u 1817. godini; u Africi u Egiptu, u Kairu, 1827. godine, a u Australiji, u Parkville, u 1862. godini.¹²⁵

Krajem XVIII i početkom XIX stoljeća u Francuskoj dolazi do reforme medicinske nastave. Revolucija je izbrisala zastarjeli skolastički sistem. Godine 1792. ukidaju se medicinski fakulteti u Francuskoj, a 1794. godine umjesto njih otvaraju se »Škole zdravlja« (Ecoles de santé) u Parizu, Montpellieru i Strasbourgu s izrazito praktičnom nastavom i povezanošću nastave i bolničke prakse. Mjesto njegovanja antičkih medicinskih pisaca, student od prvog dana studija njeguje bolesnike i pomaže u bolničkom radu. Godine 1808. u Parizu ponovo se škole zdravlja pretvaraju u medicinske fakultete, ali vjerne tradiciji bolničkog tipa kliničke nastave.^{35, 36}

U Engleskoj medicinska nastava nije isključivo privilegij sveučilišta, već se održava i u velikim bolnicama s izričito naznačenom kliničkom orijentacijom. Međutim, u Njemačkoj medicinska nastava ostaje strogo u okvirima sveučilišta do polovine XIX stoljeća. Od tada se sve više povezuje s metodama morfološke i eksperimentalne analize anatomske, fiziološke i patološke pojave preko sve većeg broja novoosnovanih naučnih instituta, laboratorija, klinika, koji postaju središte nastavnog rada.³⁵

Najvažniji znanstveni i nastavni medicinski centri u prvoj polovini XIX stoljeća bile su pariške bolnice, a u drugoj polovini XIX stoljeća to je Beč i u Njemačkoj Berlin, Leipzig, Heidelberg, Göttingen i Jena.

Karakteristika svih evropskih medicinskih fakulteta je povezivanje nastave iz interne medicine i kirurgije u jedinstveni nastavni program. Tako u toku XIX stoljeća bečki medicinski fakultet s Rokitanskim, Škodom, Billrothom i drugim profesorima postaje jedan od najuglednijih medicinskih fakulteta u svijetu.³⁵

U XIX stoljeću otvaraju se i prve zubarske škole u Njemačkoj (Leipzig, Berlin 1824.), USA (u Baltimoru prva visoka zubna škola za zubnu kirurgiju i protetiku 1839.), u Engleskoj, Francuskoj i Rusiji.³⁵

U evropskim zemljama u početku moderna stomatološka nastava bila je vezana uglavnom uz medicinske fakultete, da bi se kasnije formirali stomatološki fakulteti kao samostalne ustanove.

Dok je u svijetu godine 1955. bilo 603 medicinskih fakulteta (u Jugoslaviji 6), godine 1975. broj se medicinskih fakulteta povećao na 1,116 (u Jugoslaviji 9), a danas ih je mnogo više^{61. 125} (U Jugoslaviji dvanaest medicinskih fakulteta i dva medicinska studija).

Tablica 1.

OSNIVANJE MEDICINSKIH FAKULTETA. MEDICINSKIH STUDIJA U JUGOSLAVIJI.

NAZIV	GODINA OSNIVANJA
Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (Dvogodišnji Medicinski studij, Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb u Splitu 1974. godine. Petogodišnji Medicinski studij Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb u Splitu i Osijeku 1979. godine.)	1917.
Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu	1919.
Medicinska fakulteta Univerza »Edvarda Kardelja« v Ljubljani	1919.
Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu	1946.
Medicinski fakultet Univerziteta vo Skopje	1947.
Medicinski fakultet Sveučilišta »Vladimir Bakarić« u Rijeci	1955.
Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu	1960.
Medicinski fakultet Univerziteta u Nišu	1960.
Medicinski fakultet Univerziteta Kosova u Prištini	1969.
Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli	1976.
Medicinski fakultet u Kragujevcu Univerziteta u Beogradu	1977.
Medicinski fakultet Univerziteta »Đuro Pucar–Stari« u Banjaluci	1978.

Znači da se u 20-godišnjem razdoblju broj medicinskih fakulteta u svijetu udvostručio.^{61, 62, 74, 95, 101, 124–126}

Nagli razvoj medicine, biologije, tehnike i znanosti općenito u svijetu, pa i u nas, tako je brz da sva ta znanja nije moguće pružiti studentu u 5 godina studija. Iz tih razloga potrebno je ili medicinske studije produžavati na 6–7 godina ili dodiplomsku medicinsku nastavu ograničiti na opće smjernice i na praktično usvajanje znanstvenih metoda, mišljenja i vještina i djelovanja studija uvijek u uskoj povezanosti s postdiplomskim medicinskim studijima, specijalizacijama i trajnim usavršavanjem liječnika.

II PREGLED OSNIVANJA
I OTVARANJA
PRVIH MEDICINSKIH
STUDIJA – FAKULTETA
NA SLAVENSKOM JUGU
TOKOM 18. I POČETKOM
19. STOLJEĆA

Povijesno dokazana nastojanja za osnivanje i otvaranje medicinskih škola i medicinskih fakulteta na slavenskom jugu potječu iz 18. stoljeća

Magistar kirurgije i ordinarius carskog hospita Filip Jakov Brecelj započeo je 1758. godine u Ljubljani s održavanjem privatnih tečaja iz topografske anatomije i kirurške tehnike za ranarnike u Collegium publicum za anatomiju. Ovaj kolegij bio je prvi ne samo u nekadašnjoj Kranjskoj nego i na današnjem jugoslavenskom tlu, koji je imao sve uvjete da se s vremenom razvije u privatnu kiruršku školu kakvu su imali npr. Francuzi u Parizu u svome Collège de St. Côme.

Već 1782. godine postoji u Ljubljani Ljubljanski kirurški licej približno sličan tadašnjim medicinskim fakultetima. Godine 1810. ovaj se licej pretvara u Centralnu školu (Ecole centrale) s medicinskim fakultetom i pravom podjeljivanja liječničkih akademskih naslova. U toj školi mr chir. et opstet. Anton Maković prvi je održao nastavu na slovenačkom jeziku.^{6-8, 91}

Dana 5. studenoga 1792. godine prof. dr Jakov Mirković, Dalmatinac, piše elaborat Medicinskom fakultetu u Padovi s molbom da se otvori Medicinski fakultet u Splitu.⁴⁶ Svoju molbu o otvaranju medicinskog fakulteta ponavlja nadležnima još nekoliko puta do 1807. godine.

To je prvi elaborat o osnivanju Medicinskog fakulteta u Dalmaciji, u Splitu.

PRESVIJETLA I PREUZVIŠENA GOSPODO REFORMATORI PADOVANSKOG SVEUČILIŠTA

Ja Jakov Mirković, liječnik, Dalmatinac, podanik i najodaniji sluga Vaših Uzvišenosti, koji se je u dvadeset i dvije godine praktičnog rada mogao upoznati sa stanjem medicine u Dalmaciji, potaknut ljubavlju prema svojim sunarodnjacima i u želji da vidim da se i na dobrobit moje domovine prošire korisna iako ne ona vrhunska dostignuća liječničkog umijeća, usudujem se podignuti svoj glas i pred noge tog Uzvišenog Magistrata, premudrog upravljača studija, slobodno i istinito iznijeti na vašu ocjenu uzrok neznanja većeg broja dalmatinskih liječnika i način na koji bi se po mom skromnom mišljenju moglo u buduće spriječiti njegovo napredovanje. Nikako se ne treba čuditi što se Hipokrat tužio na neznanje liječnika svojeg vremena, jer je medicina u to doba bila u povojima. Pobuđuje međutim čuđenje i uznemiruje srce što se u današnje vrijeme, nakon tolikog napretka ljudskog duha u svim granama znanja, a ne manje u onoj koja se tiče održavanja ljudi, danomice u Dalmaciji umnožava četa nazovi liječnika koji ne samo da nemaju nikakva preliminarog i pomoćnog znanja nego, čak, ne znaju niti najbitnije osnove medicine. Koji dakle može tomu biti uzrok? Nijedan drugi do li povlastica Dalmatinaca da se domognu doktorske kape u Padovi bez obaveze prethodnih studija. Pošto mnogi tamo gledaju na bavljenje medicinom samo sa stanovišta zarade, budući da nema propisanih odredaba koje ograničavaju slobodu u tako postignutom unosnom zvanju, lakoća da se uz bilo kojeg liječnika nauče neki stvarni pojmovi, izvjesna nerazumljiva imena grčkog podrijetla o misterioz-

nim formulama propisivanja lijekova, a još više već spomenuta lakoća da se doktorira, opredjeljuje mnoge za to zvanje više nego za ijedno drugo koje ne donosi tako lako zaradu kad ga se ne zna obavljati, jer svi mogu prosuditi da »nehat za ljude dokazuje da medicini nedostaje poseban sudac«, kako je napisao Kasiodor u bilješkama Justinijanova zakonika (»Medicinae deesse peculiarem judicem nonne humanarum rerum probatur oblivio«). A Hipokrat se žalio da samo za medicinu nije propisana kazna u državnim zakonima (»Soli medicinae nulla poena in rebus publicis statuta est«).

Nisu baš svi liječnici Dalmacije te vrste. Ja govorim o većem broju i pozivam se na svjedočanstvo upravo onih malobrojnih učenih liječnika mojih sunarodnjaka koji zaslužuju svako moje poštovanje, a koje ja izuzimam od mnoštva empiričara. Nikada neće biti drugačije dok se ozbiljno ne shvati da nema struke u kojoj je neznanje opasnije i pogubnije od medicine i dok i za Dalmaciju ne budu određeni oni vrlo korisni predmeti obrazovanja prije doktorata kojima je mudrost Vaših Uzvišenosti osposobila ovoj Prevedroj Vladarici i Italiji malen ali time korisniji broj liječnika.

Ravnajući se upravo prema tim disciplinama, ja bih ponizno predložio da, kako se ne dopušta doktoriranje onim Talijanima koji nisu svršili četiri godine studija u Padovi, da se isto tako zabrani i Dalmatincima da stavljaju na kušnju vrlo popustljivu susretljivost gospode padovanskih profesora, ako prije toga i oni ne produ neki tečaj odgovarajućeg studija. Nema zvanja bez danka obaveza, nema

stručnjaka bez šegrtovanja. Zašto bi samo dalmatinski liječnici bili pošteđeni od ovih obaveza! Ali pošto je Dalmacija oskudna u mogućnostima, malo je onih otaca koji mogu svoje sinove uzdržavati u Padovi o vlastitu trošku, a pošto se ne može narinuti propis da medicinsku nastavu vrši bilo tko od malog broja dalmatinskih liječnika koji bi za to bili sposobni, izgleda da je neophodno potrebno u toj pokrajini osnivanje jedne javne škole koju bi imali dužnost dnevno pohađati kandidati medicine. Ako tako misli i taj Uzvišeni Magistrat, evo jednog prikladna plana za metod i predmete studija koji imam čast podastrijeti Vašim Uzvišenostima na ispravak.

Imajući u vidu one mladiće koji bi se željeli izobraziti u medicinskom znanju i one koji bi se željeli ograničiti na samu kirurgiju, htio bih da od onih prvih ne bude primljen nijedan koji nije u preliminarnoj školi svršio metodički studij književnosti i racionalne filozofije ili koji barem ne vlada latinskim jezikom, jer je on kao jezik znanosti vrlo potreban za poučavanje klasičnih liječnika. One druge za studij kirurugije osposobio bih bez te obaveze; od njih bih naročito tražio prirodno rasuđivanje i pamćenje, sklonost ka kirurškim operacijama i ljudsku smjelost duha. Izabравši dakle među prvim mladićima sposobne da razumiju predavanja na latinskom jeziku, mišljenja sam da bi ih kratkim ali potpunim tečajem anatomije i općim poznavanjem moderne kemije trebalo osposobiti za fiziko-medicinsku obuku. Što se tiče fiziologije koja je fizika živog i zdravog čovječjeg tijela, nju bi po mom skromnom mišljenju svakako trebalo predavati zajedno s patologijom koja proučava živo bolesno tijelo. Za udžbenik preporučam »*Conspectus medicinae*« od Edinburžanina Gregorya. Najnovija medicinska nauka Škotlandanina Browna zaslužuje svaku pažnju medicinskog svijeta. Želio bih da profesor koji će držati nastavu mojim sunarodnjacima bude izabran od malog broja onih koji studiraju i

misle temeljito i uz bolesničku postelju se ogledavaju s novom naukom u cijeloj njezinoj opširnosti i u pojedinim njezinim dijelovima. Terapeutika i materia medica bi mogle zahtijevati tečaj medicinskog studija.

Preostali bi doista mnogi drugi dijelovi medicinske znanosti korisni da ih se upozna, kako što je povijest medicine, botanika, civilna i sudska medicina, higijena i razne rasprave o nekim temama koje su jednako korisne kao i zabavne. Ali kako mi nije cilj da predlažem osnivanje universe niti da pripremam svojoj domovini učene liječnike koji bi težili za katedrom, već jedino liječnike sposobne za liječenje bolesti koje se nalaze u djelokrugu mogućnosti struke, i jer neću da se udaljujem od dužnog nastojanja da pričinim što manje tereta državnoj blagajni, ograničujem se na obuku koja je u svakom pogledu stvarno potrebna i koja mi se čini dovoljnom da osposobi mladiće za uspješnu praksu u nekoj bolnici. Za taj najvažniji cilj trebalo bi javnu školu osnovati u nekom gradu koji ima bolnicu, koje bi liječnik bio profesor što bi vršio teoretsko-praktičnu nastavu, jer bi on s više uspjeha od ijednog drugog znao u praksi primijeniti teorije u skladu s onim što je naučavao, a prema sposobnosti svojih učenika koje je već upoznao.

Čini mi se da bi za navedenu obuku bio dovoljan samo jedan profesor, a dvije ili najviše tri godine dobro raspoređena vremena i ustrajna zalaganja dostajale bi da kandidati postanu dostojni doktorata uz povlasticu koju je naciji odobrila državna milost.

Što se prakse tiče, ona bi se poslije obavljala prema probitačnim propisima Uzvišenog Zdravstvenog Magistrata. Tko ne uvida da bi svrha propisa bila utoliko bolje postignuta ukoliko obrazložena praksa bude imala prednost nad empiričnom, kao što ima prednost i promatranje neke stvari koje se postanak razumije nad promatranjem golim vanjskim osjetilima bez razumijevanja postanka?

Svatko zna kako su brzi uspjesi, kako su jasne i povezane misli i kako su trajni dojmovi onih stvari koje se nauče znanstveno, tj. kauzalno.

Što se tiče grada koji bi trebalo izabrati za osnivanje projektirane teoretsko-praktične škole, ja otvoreno tvrdim da nema nijednog podesnijeg koji bi odgovarao javnim i privatnim svrhama nego je grad Split. On se nalazi u centru pokrajine, ima sjemenište u kojem se uči književnost i znanosti, u njega se slijevaju mladići iz svih mjesta iste pokrajine. Ima prednost nad drugim gradovima jer obiluje živežom i ima bolju tržnicu. Ima javnih zgrada od kojih bi se jedna mogla odrediti za javnu školu, a da se nikomu ništa ne oduzme. I na koncu ima vojnu bolnicu koju je državna velikodušnost meni povjerila. Dostojna će imati i drugu, još veću, za sklonište siromaha, čije podizanje na trošak milosrđa jedne dobrotvorne obitelji zavisi o odobrenju vrhovne vlade, što se zatražilo.

U pogledu mladića koji bi htjeli ili bi se morali ograničiti na kirurgiju, isti profesor bi služio i za njihovu obuku, poučavajući poslije podne na istome mjestu određenu za školu i u istoj bolnici. Za njih bi bila dovoljna anatomija ograničena na kosti, mišiće i sudove, jedan tečaj kirurške nastave, nekoliko lekcija o običnijim operacijama koje se lako mogu izvesti na leševima i poznavanje operativnih bolesti velike kirurgije. Uzimajući konačno u obzir i one mladiće koji bi trebali obavljati kiruršku službu u selima, izgleda mi da bi njih trebalo povrh toga podučiti u vrlo jednostavnoj metodi liječenja takozvanih akutnih bolesti i u načinu pružanja pomoći u slučajevima naprasnih nesretnih slučajeva. Pošto su u selima kronične bolesti rijetke, bilo bi s obzirom na njih dovoljno mlade kirurge upoznati s negativnostima i naučiti ih da podnose liječnicima točne izvještaje. Bilo bi ih osim toga korisno upoznati s malim brojem lijekova za unutrašnju upotrebu koji bi im se dozvolili propisivati kao i s njihovim djelovanjem. I konačno naučiti ih da raspo-

znaju domaće otrovne trave, njihovo smrtonosno djelovanje i način liječenja.

Ako budu prihvaćene i od mudrosti Vaših Uzvišenosti odobrene ove moje zamisli, 'usuđujem se za početak probitačnog poslovanja ponuditi moju skromnu osobu da bih nakon trogodišnjeg pokusa dao dokaz njegove korisnosti.

U vijeku kad su sva nastojanja vladara usmjerena na održavanje i čuvanje njihovih podanika, kojih brojnost čini osnovu snage i bogatstva država, jedan lako izvodljiv projekt koji ne zahtijeva ni mnogo ljudi ni velikih troškova, koji ne opterećuje moje sunarodnjake, koji ništa ne škodi njihovoj povlastici, nego njezinim održavanjem udružuje zaštitu njihova postojanja; projekt koji je kopija već prihvaćenog i s velikim uspjehom propisanog za Italiju; projekt konačno koji teži za očuvanjem podanika kneževini – ne gubim nadu da ću kod Uzvišenog Magistrata zavrijediti prihvaćanje i odobrenje.

Hvala

Venecija, 5. prosinca 1792.

Da bi se lakše shvatile poteškoće u borbi u osnivanju medicinskih škola, medicinskih fakulteta u Dalmaciji krajem XVIII i početkom XIX stoljeća, korisno je da se sasvim letimično podsjetimo na opće prilike u Dalmaciji u to doba.^{3, 22, 23, 43, 44, 49-51, 85, 116}

Split je životario u vrijeme propasti Mletačke republike, a poticaj za novim dala je agrarna Akademija osnovana u Splitu 1767. god.⁸⁵ Veliko vijeće Splita vijećalo je u to doba kao u srednjem vijeku. Radnici i težaci bijedno su živjeli. Bojevima između Republikanske Francuske i carevine Austrije 1796. godine odlučivala se sudbina Evrope.

Republikanske čete Francuza, predvođene elanom Napoleona Bonaparte, osvajale su Evropu idejama jednakosti, slobode i bratstva.

U Dalmaciji, u kojoj je dominiralo svećenstvo sa svojim utjecajem (u 1781. godini u Dalmaciji je bilo 212.385 katolika, od toga 2.404 svećenika i 885 redovnika-redovnica, na svakih 1.000 katolika po 15 svećenika i redovnika), mnogo se toga prenosilo o francuskoj revoluciji i njenim nosiocima, kao o bezbožnicima, koji su svećenike, fratre i kaluderice proganjali, hulili boga, rušili crkve, a veoma malo o velikim idejama jednakosti, bratstva i slobode.

Ranije je već među svećentvom i inteligencijom Dalmacije postojala prohabzburška struja puna straha od francuske vlasti.

10. svibnja 1797. godine 10.000 vojnika Dalmatinaca (Schiavoni) vraća se u Dalmaciju, a 18. travnja 1797. primirjem u Leobenu Dalmacija pripade Austriji (prva austrijska vladavina 1797-1805).⁸⁵

Međutim, već tada je bilo u Dalmaciji narodnjaka koji su bili za napredne ideje francuske revolucije za slobodu, bratstvo i jedinstvo, a protiv vjekovnog ropstva radnog naroda i vladavine dekadentnog plemstva.⁸⁵

Tako na primjer pukovnik Juraj Antun Matutinović, koji je vodio vojnike Dalmatince iz Mletaka do Splita, okuplja u Splitu poznate pristalice demokracije i protivnike starog mletačkog režima proklamirajući načela francuske revolucije, a u želji da promijene i splitsku komunalnu upravu.⁸⁵

Franjevci u Dalmaciji preuzimaju inicijativu da Dalmaciju sjedine s kraljevinom Hrvatskom i kraljevinom Ugarskom.

Priložene slike iz Splita, Dioklecijanove palače⁷² i bolnica iz zadnjih godina XVIII stoljeća i početka XIX pokazuju kakav je tada bio Split.

U to vrijeme u Dalmaciji je bilo oko 70 liječnika, fizika 45, kirurga 25, ljekarnika 25, oko 10 studenata medicine i 3 studenta farmacije.²⁹

U gradu Zadru bilo je oko 5.500 stanovnika,⁴⁵ u Splitu oko 11.000,⁸⁵ u Trogiru oko 4.600 stanovnika.

Treba naglasiti da su krajem XVIII stoljeća i početkom XIX stoljeća, tj. baš u doba borbe za Medicinski studij, i u Dalmaciji zdravstvene prilike bile veoma teške.^{3, 21}

U Splitu 1792. godine dr Jakov Mirković u svom elaboratu za Medicinski studij u Splitu oslanja se na Vojnu bolnicu (još iz mletačke vladavine, bila je najvjerojatnije smještena uz istočne zidine Dioklecijanove palače blizu Lazareta i Dominikanskog samostana²⁰).

Druga bolnica u Splitu koju spominje dr Jakov Mirković je civilna bolnica braće Ergovac, građena krajem XVIII stoljeća 1794. godine, a koja je pretvorena u Vojnu, pa kasnije ponovo u Civilnu bolnicu.

U službenom izvještaju splitskog okružnog poglavara REHE piše: »Bolnica je lijepa i udobna zgrada, koju je dao izgraditi već 1795. godine vlastitim troškom zaslužni filantrop, splitski građanin Petar Ergovac u tu svrhu.«²⁰

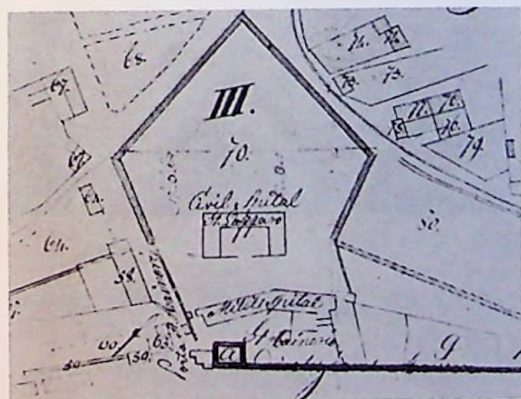
»Na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće Zadar je izgledao gospodarski zapušten, društveno nerazvijen, nacionalno otuđen; u gradu je dominirala birokracija stranog porijekla: talijanskog, njemačkog i francuskog. To je vrijeme smjene triju dominacija – mletačke, austrijske i francuske, čestih ratova, velike Francuske revolucije, koja je našla pristalice u Zadru, u Dalmaciji.«⁸⁶

U takvim okolnostima društva i zdravstva iz vremena propasti Mletačke republike, prvog austrijskog vladanja, francuske vladavine u Dalmaciji stvaraju se *prvi elaborat o Medicinskom fakultetu u Splitu 1792. godine, prva realizacija Medicinskog studija u Trogiru 1806. i prva realizacija Centralnih škola (sveučilišta) sa Medicinskim fakultetom u Zadru 1810. godine.*



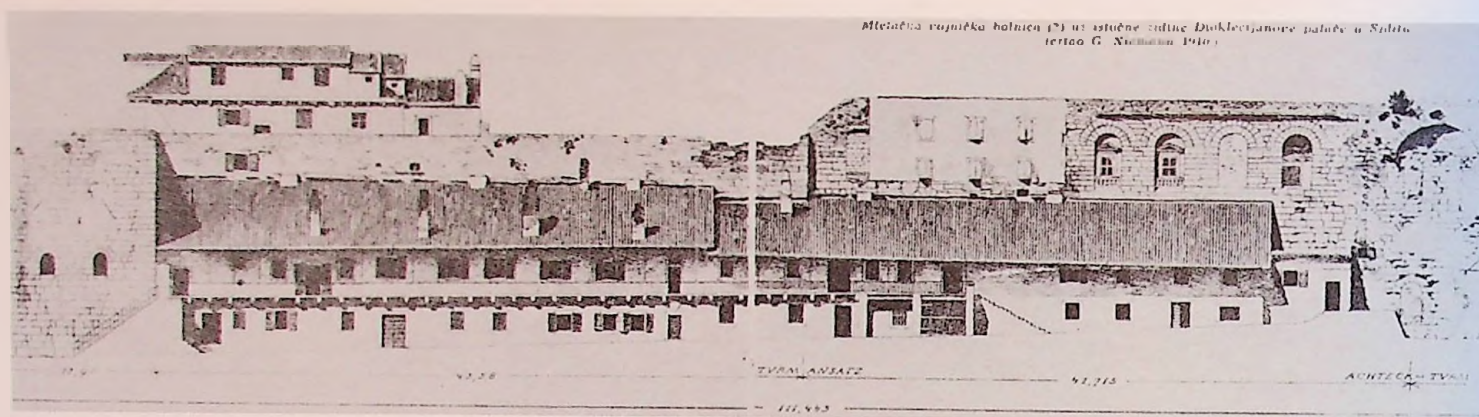
Slika 4.

Peristil 1782 (crtež L. F. Cassas-a 1782, objavio J. Lavallée 1802).⁵²



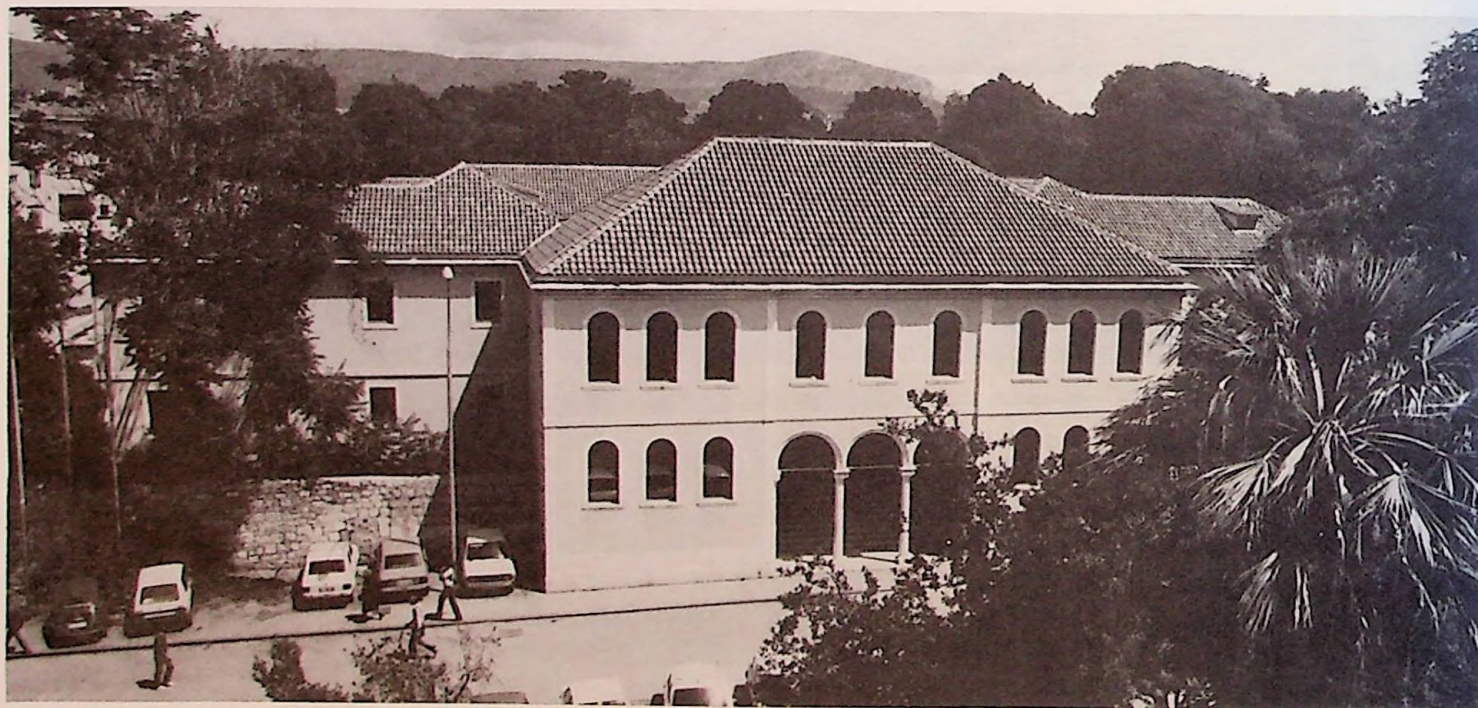
Slika 5.

Tlocrti Ergovčeva i Vojne bolnice na Andrićevom planu Splita iz god. 1819.



Slika 6.

*Vojnička bolnica iz 18 stoljeća uz istočni zid Dioklecijanove palače u Splitu
(detalj iz nacrtu G. Niemann 1910.).²⁰*



Slika 7.

Splitska civilna bolnica koju su dali izgraditi Splitsčani braća Ergovac po nacrtu Petra Kurira 1794. godine, s pročeljem prema zamisli dra Ivana Lucchinija 1872. godine.

(sada Muzej narodne revolucije)

OSNIVANJE I RAZVOJ MEDICINSKIH ŠKOLA I FAKULTETA U DALMACIJI OD 1806. DO 1813. GODINE.

U godini prve austrijske okupacije Dalmacije 1797. prilike školstva i zdravstva u Dalmaciji bile su veoma teške i osjećala se potreba temeljite reforme i zdravstva i školstva. Pravi naponi da se poboljša zdravstvo i školstvo u Dalmaciji počinju tek pod upravom dalmatinskog guvernera De Goëss-a 1802–1804. godine, koji pokušava energično uvesti u Dalmaciji novi sistem epidemiološke zaštite, da preuredi bolnice i lazarete, uvede vakcinaciju i reorganizira školstvo. Dr Orazio Pinelli jedan je od glavnih pokretača u tim nastojanjima.²⁷

Zbog izrazite birokracije Austrije većina su naprednih želja De Goëssa i ostalih nekoliko godina ostale samo u planovima i pismenim elaboratima.

Međutim, relativno kratka francuska vladavina u Dalmaciji 1806. do 1813. u stvari je prekretnica u povijesti dalmatinskog zdravstva i školstva. Nova francuska administracija veoma brzo osniva u Dalmaciji nove zdravstvene i školske ustanove.²⁷

Naredbom od 26. 4. 1806. postavlja se za civilnog generalnog providura Dalmacije talijanski ljekarnik Vincenzo Dandolo, a vojno zapovjedništvo preuzima maršal Marmont. Dandolov generalni sekretar bio je G. A. Scopoli. Uprava u Dalmaciji je bila potpuno centralizirana u Zadru u rukama Dandola. Među 6 odjela koji su rukovodili službama u Dalmaciji postojao je odjel za javnu nastavu na čijem čelu je stao Bartolommeo Benincasa. Na čelu zdravstvene službe nalazila se Centralna zdravstvena komisija kojoj je predsjedavao lično Dandolo. Uz tu komisiju postojao je protomedik za Dalmaciju, a to je stalno bio dr Orazio Pinelli iz Zadra, koji je postao predsjednik »Javne dobrotvornosti«, član Centralne zdravstvene komisije, Komisije za školstvo i glavni Dandolov savjetnik za zdravstvo.

Godine 1806. već u svibnju tj. prije dolaska Vincenza Dandola u Dalmaciju, grupa intelektualaca iz Dalmacije s Andrijom Borellijem iz Zadra na čelu, Dominikom Garagninom iz Trogira, liječnikom dr Ivanom Visianijem iz Šibenika dostavlja p e t i c i j u izravno imperatoru u Pariz u kojoj, obrazlažući loše ekonomske i kulturne prilike u Dalmaciji, mole da se pomogne Dalmaciji, da se ne određuju novi porezi i da se promijeni carinski sistem.^{27, 28}

U pojedinim točkama te interesantne peticije velika je pažnja posvećena upravo zdravstvenoj službi i nastavi. U točki 17 mole da se u Zadru i Trogiru osnuju liceji, po uzoru na talijanske, s ovlaštenjem dodjele doktorskih diploma. U točki 19 predlažu da se svakom profesoru koji predaje tri godine u dalmatinskim školama osigura pravo da drži 10 godina katedru na nekom talijanskom sveučilištu. U točki 24 traže osnivanje primaljske i veterinarske škole u Zadru. Naglašavaju loše ekonomsko stanje, premalen broj liječnika i kirurga te mole da im se povećaju plaće i poveća broj liječnika i kirurga. U točkama 23, 24, 25 mole da se uredi nove bolnice i nahodišta i promijene zdravstveni propisi. Dalje predlažu potrebne epidemiološke mjere za zaštitu Dalmacije, a u borbi protiv bolesti koje dolaze iz turskih pokrajina da treba izgraditi 3 kopnena i 1 pomorski lazaret.²⁸

Naglašavajući važnost ove peticije Grmek piše: »Navedena peticija koju je potpisao i jedan liječnik: dr Ivan Visiani iz Šibenika veoma je zanimljiva, jer ona pokazuje da su domaći intelektualci vrlo dobro znali što bi sve trebalo učiniti za dobrobit Dalmacije. Kasnije mjere generalnog providura Dandola u mnogom su pogledu pokušaji ostvarivanja upravo tih naprijed navedenih prijedloga ili su čak mnogo skromnijeg palijativnog značenja«.²⁸



Slika 8.

Generalni providur Vincenzo Dandolo (1758–1819.), prirodoslovac, ljekarnik, književnik. Historijski arhiv Zadar, Grmek, M. D.²⁹

Dolaskom Vincenza Dandola u Dalmaciju 3. srpnja 1806. godine došlo je do brzog poboljšanja kulturnih, zdravstvenih i ekonomskih uvjeta u Dalmaciji. Već 9. 7. 1806. godine osniva Dandolo »Zdravstvenu komisiju« čak 1–2 dana prije proglasa preuzimanja civilne vlasti u Dalmaciji. Dana 10. 7. 1806. Dandolo imenuje posebnu »Školsku komisiju« s Julijem Parmom na čelu, s ciljem da ona detaljno prouči probleme školstva u Dalmaciji. Iste godine komisija predlaže Dandolu osnivanje »Znanstvene akademije« u Zadru. Sačuvan je nacrt odluke kojom bi Dandolo osnovao tu Akademiju. Predviđeno je da postoje redovni i počasni članovi Akademije i tri odjela: financijsko-matematični, medicinski i pravni.

U Zadru već 12. 7. 1806. tiska se prvi broj »Kraljski Dalmatin«, prva novina na hrvatskom jeziku.³⁵

MEDICINSKI STUDIJ U KOLEGIJU SV. LAZARA U TROGIRU 1806. DO 1809. GODINE

Krajem XVIII stoljeća, 19. 5. 1791. godine Veliko vijeće Trogira šalje svoje zastupnike Senatu u Veneciji s molbom da se u Trogiru otvori Kolegij za obrazovanje trogirske omladine. Senat u Veneciji iste 1791. godine odobrava molbu Velikog vijeća Trogira, ali se ono potpisuje tek 29. 9. 1796. godine.⁵

Godine 1806. u Trogiru s 4.600 stanovnika, a u trogirskom kotaru s oko 17.000 stanovnika radila su 4 liječnika, općinski fizik dr Jakov Mirković, dr Stjepan Barbijeri (promovirao u Padovi 1770. godine), općinski kirurg Josip Riboli (magistar kirurgije, diplomirao u Veneciji 1792. godine). Još je bio u Trogiru dr Jerolim Giorgomilla (diplomirao u Veneciji 1802.). Tada su bile u Trogiru dvije ljekarne, a vodili su ih ljekarnici Petar Andrić i Frane Perović.^{30, 37}

Još prije dolaska Vincenza Dandola, 16. svibnja 1806., školski odbor Kolegija sv. Lazara u Trogiru moli da se Kolegij unaprijedi u Licej.

Dandolo 28. rujna 1806. posjećuje Trogir i izdaje poznatu odredbu broj 3633 o novom uređenju Kolegija sv. Lazara u Trogiru u želji da nastava bude na nivou fakulteta. Ovu odredbu treba smatrati *prvom odredbom o osnivanju medicinskih studija – fakulteta na jugoslavenskom tlu* (Grmek,²⁷ Berić, Slade-Šilović⁵).

U ovoj odredbi, nakon uvodnih napomena o potrebi i želji da se poboljša i uredi javna nastava u korist cijele općine, u 21. točki precizirano je osnivanje više škola sa naglaskom da su škole besplatne. Ovom odredbom otvorene su škole: čitanja; pisanja; aritmetike; katekizma; talijanske i latinske gramatike; lijepe književnosti; filozofije; *medicine* i prava. Za pojedine škole određuju se *profesori*, pa čak i negdje *asistenti* i *suplenti*, kao i veličina njihovih plaća. Zabranjuje se rad bilo kakve druge privatne škole kad se ove otvore. Član 2. precizira da se škola održava svakog dana kroz cijelu godinu, dva puta dnevno, izuzevši nedjelju i obavezne praznike. Slijedeće točke najbolje pokazuju kako je bio zamišljen rad *medicinskog studija* i studija lijepe književnosti:²⁷

9. Tu je škola lijepe književnosti, u kojoj se uče humanizam, retorika, elementi geografije i opće talijanske i domaće povijesti.

10. Profesor te škole je gospodin don Ivan Skakoc, katedralni arhidjakon i rektor Kolegija sv. Lazara, s godišnjom plaćom od 240 florina.
13. Tu je škola medicine u kojoj se daju lekcije iz osnova medicine, dodavši tome kirurgiju i opstetriciju s nekoliko lekcija teoretske kemije.
14. Profesor tih nauka je gospodin doktor Jakov Mirković, protomedik u Trogiru, s godišnjom plaćom od 200 florina.
18. Općinska administracija određuje školske dane, satnicu, disciplinska pravila i praznike.
19. Ona je dužna provesti ovu naredbu i otvoriti sve navedene škole. instaliravši svečano učitelje i profesore na dan 5. idućeg studenog. O tome treba obavijestiti javnost radi upisa.
20. Đaci i pitomci Kolegija ostaju uvijek pod neposrednom upravom rektora samoga Kolegija.
21. Drugom odlukom bit će određeni fondovi za pokriće plaća i troškova.

Dandolo, V. R.²⁷ (28. 9. 1806.)

Još istog dana Dandolo je potpisao i odredbu za pokriće troškova škola. I točno 5. 11. 1806. svečano je otvoren Kolegij sv. Lazara sa svim zamišljenim školama i gradonačelnik Trogira Cipiko instalirao je profesore. Vijest o tome objavljena je u »Kraljskom Dalmatinu«.²⁷

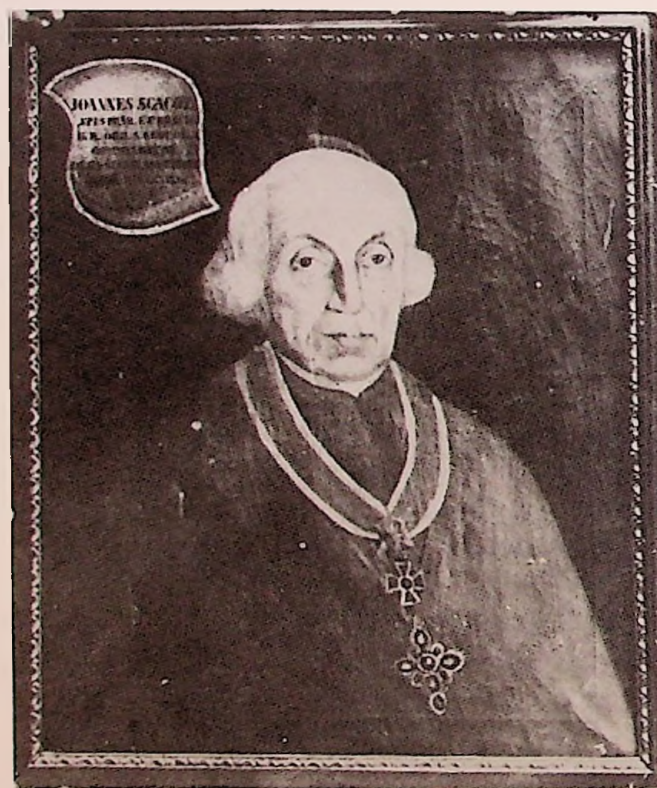
Tako odlukom tadašnjeg generalnog providura za Dalmaciju Vincenza Dandola (od 28. 9. 1806. broj 3.633) otvara se Kolegij sv. Lazara u Trogiru s medicinskim studijem u rangu tadašnjih medicinskih fakulteta.³⁰

Za profesora medicine postavljen je prof. dr Jakov Mirković, a za rektora Kolegija arhidakon don. Ivan Skakoc s početkom nastave 15. 11. 1806. godine.

Prof. dr Jakov Mirković održao je prvo predavanje iz anatomije 15. 11. 1806. godine, što treba smatrati i prvim predavanjem iz anatomije na medicinskim studijama i fakultetima na slavenskom jugu.

3

86, 97, 114, 118





Slika 10.

Tlocrt Trogira 1755. Muzej grada Trogira.



Slika 11.

Kolegij sv. Lazara (1806.) s Medicinskim studijem na stupnju tadašnjih medicinskih fakulteta, prvi na slavenskom jugu (Slika iz 1982. – Dom staraca).



Slika 12.

Zdenac u Kolegiju sv. Lazara u Trogiru, XVI stoljeće.



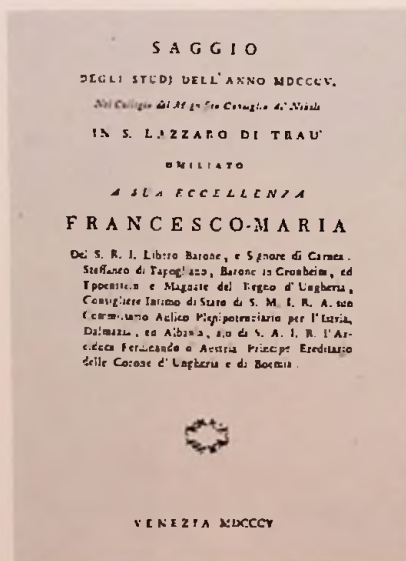
*Detalj sa zdenca:
»Mulier da mihi bibere«
(Ženo, daj mi piti).*

Stato de' Professori e Maestri del Ginnasio di Traù.

	<i>Cognomi e Nomi</i>	<i>Titolo</i>	<i>Annuo Stipendio</i>		<i>Osservazioni</i>
<i>Zeller</i>	<i>Leop. Giovanni</i>	<i>Professore di Belle Lettere</i>	<i>1330</i>	<i>36 5</i>	<i>Il Ginnasio ha cooptato</i>
	<i>Fortis Giuseppe</i>	<i>Prof. di Fisica e Matematica</i>	<i>818</i>	<i>61 6</i>	
	<i>Ostreich Luca</i>	<i>Maestro di Grammatica</i>	<i>511</i>	<i>64 9</i>	
	<i>Casotti Donato</i>	<i>Idem. Elementare</i>	<i>511</i>	<i>64 9</i>	
	<i>Impicini Spiridione</i>	<i>Aggiunto</i>	<i>307</i>	<i>00 7</i>	
	<i>Turrapas Lorenzo</i>	<i>Bidello</i>	<i>61</i>	<i>40 2</i>	
		<i>Somma Generale</i>	<i>3540</i>	<i>81 8</i>	

Slika 13.

Profesori i učitelji gimnazije u Trogiru 1802–1805. prije osnivanja Medicinskog studija s imenom rektora Ivana Skakoca.



Slika 14.

Ogled učenja za 1805. godinu u Kolegiju Velikog vijeća Nobila Sv. Lazara u Trogiru posvećen Njegovoj ekselenciji Franji – Mariji.

Potpisi: Giovanni Canonico Arcid. Scacoz, Rettore e maestro nel collegio de' nobilli di S. Lazzaro di Traù, Luglio, 1806. Biblioteca Slade-Silović, Trogir.

Tabella		Tabella	
Per la norma di insegnamento in Scuola		Per la norma di Scuola	
La mattina		Per la norma	
Il dopo pranzo.		Per la norma di Scuola	
novembre	alla ore II. e mezza.	Per la norma di Scuola	
dicembre	alla ore II.	Per la norma di Scuola	
gennaio	alla ore II.	Per la norma di Scuola	
febbraio	alla ore II.	Per la norma di Scuola	
marzo	alla ore III.	Per la norma di Scuola	
aprile	alla ore III.	Per la norma di Scuola	
maggio	alla ore IV.	Per la norma di Scuola	
giugno	alla ore IV.	Per la norma di Scuola	
luglio	alla ore IV.	Per la norma di Scuola	
agosto	alla ore III.	Per la norma di Scuola	

Slika 15.

Tabele koje određuju vrijeme studija medicine i prava godine 1806. u kolegiju sv. Lazara u Trogiru.

Per la Medicina, e Legge	
Tutti i Giovedì, e Sabbati, o nei giorni festivi	
Nel Giovedì, durante l'Inverno Legge	
iconi univari alla	IX
di Medicina alla	X

Detalji:

IL NUOVO OSSERVATORE VENEZIANO.

Venezia, Sabato 11 Settembre 1824.



VARIETA' LETTERARIE.

Necrologia. — Traù 16 agosto 1824.

Giuseppe Mircovich, il Nestore de' medici Dalmatini, Socio dell' Ateneo di Venezia, e di varie altre Accademie, nel la sera del dì 9 agosto, compiuto il settantesimo sesto anno, e già presso del suo fine, dopo breve malattia, che placido sonno di 30 ore può dirsi, terminò l' esemplare onorevole sua carriera.

Le autorità e tutti gli ordini della città concorsero con sincere lagrime ad onorare gli ultimi suoi funebri uffizj, ne quali fu letto l' elogio suo dal sacerdote D. Spiridione Carara.

Nato nella celebre Lissa (la Malta dell' Adriatico) passò fanciullo nell' antica Faria, ove i primi germi del sapere si svilupparono in lui, e dove a sua gran ventura vivevano i Milincovich, i Pontalti, i Bonagrazia, i Callotti, ed i Vragoizani.

Dedicatosi agli studj medici, si recò nella dotta Italia per istruirsi profondamente, o fu con generosa ospitalità accolto specialmente in Venezia ed in Padova. L' illustre Pajola lo annoverava tra i migliori suoi allievi nell' alta chirurgia; il grande Morgagni lo avrebbe voluto più a lungo suo discepolo; ed il celebre Pellegrini amava di affidargli l' unico suo figliuolo nell' arte pratica di ridonare la salute agli uomini; Mircovich avea però una famiglia ed una patria, e preferì di prestare alla sua Faria i primi frutti dell' opera sua: Spalato il trasse a se nel 1795 o Traù, lo rapì di colà nel 1798.

Benchè lontano da buoni studj, egli da per se solo si rese familiare alle nuove teorie chimiche, e col soccorso de' giornali o delle opere più recenti ogni scoperta procurò di conoscere, e di porre a profitto dell' umanità languente. Avido di sapere, più fiate ottenne di rivedere l' amata Italia, e sempre e per ogni via accrebbe il ricco corredo delle sue utili cognizioni. Caro alle lettere, ed assai più alle scienze era amato e pregiato da tutt' i dotti, tra quali a cagion d' onore ricorderemo il vescovo Straticò. Le dissertazioni, i discorsi accademici, e la medica sua corrispondenza meriterebbero l' onor della stampa, e forse il pubblico illuminato vi troverebbe un supplemento al Redi ed al Cocchi.

Mircovich al valore nell' arte sua, alle grazie di uno stile puro e gentile, a maschia religione, congiungeva auri costumi e tanto amore per la virtù, che fra le molte tenne egli la carità quale inseparabile compagna del viver suo. Fra noi non si parlerà d' amicizia, di filantropia, d' amore al sapere, senza rammentare il nostro Mircovich, e diremo col valente suo oratore esser questo nome caro non meno alla sua Faria, dove nacque e crebbe, che all' Italia e Dalmatiche contrade, dove fu allevato, visse, invecchiò, e morì.

Crediamo d'aggiungere la seguente iscrizione d' uno de' suoi sinceri ammiratori.

Jacobo Vincentio Mircovich

Pharensi

Medico

Agrotantibus eaque ac Pauperibus

Carissimo,

Philosophia et litteris

Insigni,

Pietate et caritate

Majori

Tragvrienses

Hoc sibi monumentum

Hospitem adiscunt,

Atque pro ampliori titulo

Jacturam habere reparablem

Plorant

Innocentissima anima egelestibus addita

Ave in pace

Anno reparatione salutis

MDCCCXXIV.

(A.C.)

Slika 16.

Nekrolog.

»Il nuovo osservatore veneziano«,
11, IX, 1824.

Prijevod napisan iz lista IL NUOVO OSSERVATORE VENEZIANO. Venezia, sabato 11 settembre 1824.
N. 110./rubrika Varietà letterarie (Književne raznolikosti)

Nekrolog – Trogir 16. kolovoza 1824.

Jakov Mirković, nestor dalmatinskih liječnika, član Stencuma (Sveučilišta) u Veneciji i raznih drugih akademija, na večer 9. kolovoza, navršivši 76 godina i već sluteći svoj svršetak, poslije kratke bolesti, može se reći blagog sna od 30 sati, završio je primjeran i častan svoj vijek.

Vlasti i svi gradski redovi stekoše se iskrenim suzama počastiti mu pogreb, gdje je svećenik don Špiro Carara pročitao hvalopis.

Rođen u slavnom Visu (Jadranska Malta) dječastvo proveđe u Hvaru, gdje su se u njemu razvile prve klice znanja i gdje su na njegovu veliku sreću živjeli Milinovići, Pontalti, Bonagrazia, Calotti i Vranjicani.

Posvetivši se medicinskim studijama pode u učenu Italiju za dublje obrazovanje i bude primljen velikodušnom gostoljubivošću posebno u Veneciji i Padovi i slavni Pajola ga ubrajaše među najboljim studentima kirurgije, veliki Morgagni ga je htio što dulje svojim učenikom, a poznati Pellegrini volio je povjeriti mu jedinog sina u praktičnom umijeću ozdravljenja ljudi. Mirković je imao svoju obitelj i svoju domovinu i želio je njima dati prve rezultate djelovanja: Split ga privuče u 1785., a Trogir ga odatle ugrabi 1798. godine.

Iako daleko od studija, sam je proučavao nove teorije u kemiji i uz pomoć najnovije literature nastojao upoznati svako novo otkriće i upotrijebiti ga na korist čovjeka. U želji za saznanjima više je puta posjetio Italiju čime je uvijek i na svaki način povećavao bogatstvo korisnih saznanja. Ljubitelj knjige, a još više znanosti, voljeli su ga i cijenili učeni ljudi među kojima spomenimo biskupa Stratica. Disertacije, akademski govori i njegova korespondencija o medicini zasluživali bi počast u tisku, pa bi obaviještena javnost možda tu našla nadopunu Rediu i Cocchiju.

Mirković je, zahvaljujući vrijednosti svog umijeća, jasnom i prijatnom stilu, hrabrom vjerovanju, objedinjavao izvrsne običaje i ljubav prema krijeptima, među kojima je ljubav bila stalni pratilac njegova života. Među nama se neće govoriti o prijateljstvu, filantropiji, ljubavi prema nauci a da se ne spomene Mirković; reći ćemo s njegovim vrijednim govornikom da je bio: drago ime ne samo za kraj gdje se rodio i odrastao nego i za talijanske i dalmatinske krajeve gdje se odgojio, živio, ostario i umro.

Dodajmo slijedeći natpis jednog iskrenog obožavatelja:

JAKOVU VICENCU MIRKOVIĆU
HVARANINU
LIJEČNIKU
BOLESNICIMA I SIROMAŠNIMA
NAJDRAŽEMU,
U FILOZOFIJI I KNJIŽEVNOSTI
ZNAMENITOM,
PO MILOSTIMA I DOBROČINSTVIMA
TROGIRANI
KOJI GA KAO GOSTA
PRIHVATIŠE OVIM SPOMENIKOM
U PRILOG JOŠ BOGATIJE PRIZNANJA
GUBITAK NIKAKO NADOKNADIV
ŽALE
NESEBIČNA DUŠO BOŽANSKIM PRIDRUŽENA
ZBOGOM U MIRU
GODINE NOVO STEĆENOG ŽIVOTA
MDCCCXXIV

Nekrolog za profesora dr Jakova Mirkovića od
16. kolovoza 1824
(Biblioteka Slade-Šilović u Trogiru)
(Preveo Mirko Slade-Šilović)

Rodoslovlja plemićke porodice Mirković–Žarković iz Paga
od 1535. do 1824. godine⁵

Nikola Mirković umire u Pagu 1535. godine.
Žarko Mirković seli se u Hvar u XVI stoljeću.
Jure Mirković–Žarković – djed Jakova.
Ante Mirković–Žarković – otac Jakova.

Prof. dr J A K O V M I R K O V I Ć–
–Ž A R K O V I Ć

Roden 1748. na Visu

Kao dijete seli na Hvar

Doktorira »Suma cum laude« 1769. u Padovi.

Od 1. 1. 1771. fizik na Hvaru.

Od 1785–1798. fizik, kirurg, opstetričar vojne i civilne bolnice u Splitu.

Od 1798–1824. gradski fizik, profesor medicine Medicinskog studija kolegija

Sv. Lazara (1806–1809), kirurg, opstetričar u Trogiru.

Dana 9. 8. 1824. umire u Trogiru.



Slika 17.

Zadar, Lučka vrata sv. Krševana 1782. godine. (crtič L. F. Cassasa 1782. godine, objavio J. Lavallée 1802. godine)⁵²

MEDICINSKI STUDIJ-FAKULTET U LICEJU I CENTRALNIM ŠKOLAMA U ZADRU 1806. DO 1811. GODINE

Oko mjesec dana kasnije po potpisivanju odluke br. 3633 od 28. 9. 1806. o osnivanju Kolegija sv. Lazara s medicinskim studijem u Trogiru, Dandolo 24. 10. 1806. potpisuje dekret o osnivanju Liceja u Zadru koji se s pravom može smatrati *prvim sveučilištem s nekoliko fakulteta na tlu Hrvatske a među njima i medicinskim*.

Pišući o tim danima Grmek M. D.²⁹ naglašava:

»Kada je Dandolo preuzeo civilnu-upravnu vlast u Dalmaciji, zatražio je, između ostalog, da mu se podnese i detaljan izvještaj o stanju školstva u pokrajini. Već 6. srpnja 1806. izradio je sudac Ismaelli elaborat o školstvu, u kojem ističe da bi trebalo proširiti zadarsku gimnaziju i osnovati u njenom okviru višu pravnu školu, a uz gimnaziju u Splitu urediti *višu medicinsku školu*. Za profesora filozofije i matematike preporučio je R. Zellija. S takvim se prijedlozima složio i novi odjelni načelnik za javnu nastavu Bartolommeo Benincasa. Međutim, Dandolo je imao znatno veće i naprednije planove: on je odlučio da u Zadru osnuje *sveučilište s tri fakulteta*, ali iz ekonomskih i političkih razloga morao je tu namjenu ostvariti postepeno, u etapama«. ^{27. 29}

»Providur Vincenzo Dandolo imao je šire poglede od Komisije za školstvo. On je odlučio da u prvi mah uredi zadarsku školu na sličan način kao i trogirski Kolegij sv. Lazara. Stoga izdaje 24. 10. 1806. dekret o osnutku zadarskog liceja, koji se doista može smatrati prvom stepenicom u pretvaranju gimnazije u *sveučilište*«. ²⁹

»Zanimljivo je da je upravo taj prvi i najvažniji dekret, kojim je osnovan zadarski licej i kojim je prvi put ozakonjen medicinski tečaj u Zadru, izmakao pažnji svih dosadašnjih historičara zadarske škole. Kako Erber i Urlić, tako kasnije Škarica i drugi autori pogrešno navode da je Licej u Zadru osnovan 2. 11. 1806«. ²⁹

U tom dekretu od 24. 10. 1806., veoma sličnom odredbi Dandola broj 3633 od 28. 9. 1806. o osnutku Kolegija sv. Lazara u Trogiru u dvadesetijednoj točki, određuje se osnivanje Liceja u Zadru sa slijedećim školama: latinske i talijanske gramatike; lijepe književnosti; filozofije; *medicine*; prirodnog i civilnog prava; prirodopisa; botanike i agronomije. Za sve škole određeni su profesori i njihove plaće.

Za medicinski studij piše:

»8. Tu je Škola medicine u kojoj se daju lekcije iz osnova medicine, dodavši tome kirurgiju i opstetriciju s nekoliko lekcija teoretske kemije.

9. Profesor tih nauka je gospodin dr Giacomo Tommasini, redovni profesor u Parmi, s plaćom od 800 florina godišnje.«²⁹

Usporedimo li točke 13 i 14 odredbe broj 3633 od 28. 9. 1806. o osnivanju medicinskog studija u Trogiru s točkama 8 i 9 odredbe o osnivanju medicinskog studija u Zadru od 24. 10. 1806. vidimo da su definicije potpuno iste, samo s drugim imenima profesora.

Tom odredbom za prefekta studija određen je opat Berčić, a za rektora Liceja Gaetano Aleardi. Točkom 18 općinska administracija Zadra treba, u suglasnosti s Komisijom za školstvo, da odredi školske dane, satnicu, disciplinska pravila i praznike.

Točkama 19, 20 i 21 određuju se: načini stvaranja fondova, dan 5. 11. 1806. kao dan svečanog otvorenja, početka nastave i instaliranja profesora. Općina se zadužuje da ovu odredbu provede u djelo i obavijesti javnost radi upisa.

U Zadru je stvarno 5. 11. 1806. svečano otvoren licej, postavio je profesore Bartolommeo Benincasa. Održani su govori, a na kraju na svemu se zahvalio lično Dandolo. Treba naglasiti da je Dandolo i za licej u Zadru zahtijevao da nastava bude besplatna. »Komisija za školstvo predlagala je da bi trebalo plaćati za studij neku umjerenu školarinu, no Dandolo je odlučio da radikalnom odredbom o besplatnom školovanju omogući *talentiranim siromašnim mladićima* da se što lakše upišu u licej.«²⁹ Taj medicinski studij u Zadru, izgleda po svemu, da je počeo s nastavom tek u prosincu 1807. godine, s predavanjem iz anatomije prof. Giuseppea Dall' Oro, a da redovni profesor iz Parme Giacomo Tommasini nije ni došao u Dalmaciju. Za profesora kliničkih predmeta postavljen je prof. dr Orazio Pinelli, protomedik Dalmacije u Zadru.

Godine 1807. dolazi do reorganizacije školstva u Dalmaciji. Vincenzo Dandolo 5. svibnja 1807. proglašava Opću osnovu javne nastave u Dalmaciji. Tom odredbom se naređuje da treba da rade: u Zadru Licej (mudroučionica), a u Zadru, Šibeniku, Trogiru, Splitu i Makarskoj, Hvaru i Krku gimnazije, te niz osnovnih škola, sjemeništa i zanatskih škola u Dalmaciji.

U Liceju u Zadru podučava se: crtanje, logika i metafizika, lijepa književnost i povijest, fizika i matematika, agronomija, prirodopis, *kemija i farmacija*, prirodno i narodno pravo, pravne institucije i civilno pravo, kazneno pravo i kriminalne procedure, *anatomija i kirurgija, patologija i kemija*.

Točkom 10. te uredbe određuju se zvanja koja se stiču u Zadru nakon završenih tečajeva i položenih ispita a to su: nižeg kirurga i opstetričara, ljekarnika, odvjetnika, javnog bilježnika, arhitekta i mjernika. Točkom 11 određena je dužina trajanja tečajeva (za niže kirurge *2 godine*, za magistre ljekarnike 1 godina), a točka 12 navodi da kirurzi i ljekarnici ne mogu vršiti svoja zvanja bez habilitacije, koju daje Centralna zdravstvena komisija. Točkama 13, 14 i 15 regulirane su plaće profesora i to za vrijeme aktivne službe kao i za vrijeme mirovine. Točka 16 osigurava rad biblioteke i botaničkog vrta. Točke 17, 18, 19 i 20 uvjetuju osnivanje koledža – konvikta za 20 pitomaca i određuju načine dobijanja stipendija. Točka 21 postavlja kao uvjet za upis u licej završenu gimnaziju, uz napomenu da to nije neophodno za prve tri godine rada Liceja. Dana 22. 6. 1807. Dandolo šalje tekst ove uredbe o školstvu u Dalmaciji istaknutim ličnostima, naglašavajući veliko značenje nove uredbe. Iste godine i sam Napoleon potvrđuje Dandolovu osnovu o školstvu.

Grmek, M. D. piše: »U Kraljskom Dalmatinu« od 21. 8. 1807. izlazi obavijest o skorom otvaranju zadarskog liceja (mudroučionice), koji će u Dalmaciji u mnogom pogledu imati ulogu sveučilišta (svaštaučionice). U toj se objavi veli: »Sve se pripravlja za složiti u Zadru jednu Mudroučionicu, nek Dalmatini budu moći izlaziti naučni u krilu njihove Otadbine, tako da jedan mnogo malahni broj bude imati potribu otiti na velike Svaštaučionice za dostignuti visoke nauke. . .«

U »Kraljskom Dalmatinu« od 23. 10. 1807. obavještava se da je izabrano 20 pitomaca za zadarski konvikt. Licej je svečano otvoren 16. 11. 1807. a licej s konviktom 24. 1. 1808. Te se iste godine upisalo u gimnaziju i licej u Zadru 88 daka, od toga 26 pitomaca.^{27, 29}

Interesantan je zahtjev profesorskog zbora liceja u Zadru dostavljen Dandolu 4. rujna 1808. godine, potpisan od R. Zellia, kojim se moli da se licej po svojoj organizaciji približi sveučilištu:

»Na kraju profesori – uvjereni, da će Vaša Ekselencija blagonaklono primiti sve što se odnosi na usavršavanje liceja, i smatrajući da bi *zbog položaja Dalmacije* ta škola mogla potpuno služiti kao neka vrsta sveučilišta – mole Vas usrdno, da biste ih htjeli podijeliti na *fakultete*, što bi se moglo načiniti na način koji imaju čast ovdje iznijeti: *medicinski fakultet* činili bi profesori patologije, botanike i farmacije, opće kemije i kirurgije, filozofski fakultet bio bi sastavljen od profesora logike i metafizike, matematike i fizike, prirodopisa, crtanja i arhitekture, a pravni bi fakultet činili profesori civilnog prava, kriminalnog prava i govornništva«. ^{27, 29}

K tome mole da se izabere regent, kancelar i za svaki fakultet dekan.

Dana 9. listopada 1808. referent za školstvo Angiolini, izvještavajući Dandola o stanju liceja u Zadru, naglašava da licej ima više tečajeva nego talijanski liceji i da bi zbog osobitih uvjeta taj licej mogao i sam dobiti pravo na podjelu *akademskih naslova*. Dandolo je na tu molbu napisao: »Odobreno. No ja ni ne mogu nego privremeno odobriti, jer sam i ja samo privremeni providur. . .«. ^{27, 29}

Vicecenzor studija u Zadru Rafaele Zelli 17. listopada 1808. predlaže Dandolu novi program i radnu satnicu za licej u Zadru i da se osnuju nove katedre za primaljstvo i sudsku medicinu. Dandolo odobrava novi plan i satnicu, ali ne osnivanje nove dvije katedre. Odobrava i službeni pečat s grbom Kraljevine Italije u sredini i okolnim tekstom »Liceo di Zara«. Tim novim programom predviđa se *četverogodišnja* škola za liječnike.

»Prema tom programu morali su aspiranti za liječničko zvanje slušati u prvoj godini književnost, matematiku, fiziku i analizu ideja, u drugoj godini botaniku, anatomiju, fiziologiju i opću kemiju, u trećoj godini kliničku medicinu (kao gledaoci), prirodopis, farmakologiju, farmaceutsku kemiju i anatomiju, a u četvrtoj godini kliničku medicinu (kao praktikanti), patologiju, anatomiju i temelje kirurgije.

Za studente više kirurgije bilo je određeno da prve godine slušaju književnost, matematiku, fiziku i analizu ideja, druge godine botaniku, anatomiju, fiziologiju i opću kemiju, treće godine temelje kirurgije, farmakologiju, farmaceutsku kemiju i anatomiju, a u četvrtoj godini temelje kirurgije, farmakologiju, farmaceutsku kemiju i anatomiju. . .

Studenti farmacije morali su slušati u prvoj godini književnost i analizu ideja, a u drugoj i trećoj godini botaniku, farmakologiju, farmaceutsku kemiju i opću kemiju.

Na sličan je način ureden studij za inženjere arhitekta (3 godine), mjernike (2 godine) i pravnike (4 godine)«. ^{27, 29}

Talijanski podkralj Eugen 15. studenog 1808. izdaje proglas o uređenju liceja i sveučilišta na području Italije (prema tome i Dalmacije) po kojemu akademske naslove mogu davati samo određena sveučilišta. Prema tome zahtjev profesorskog zbora zadarske škole da postane sveučilište i da izdaje akademske naslove ostaje i dalje neriješen.

Prema zahtjevima Italije sa zadarskim licejem s konviktom rukovodio je Upravni savjet sastavljen od rektora kao predsjednika i cenzora i ekonoma kao članova. Kao posebni organ postojao je Upravni ured liceja sastavljen od uglednih građana, ali koji nisu bili službenici liceja. Godine 1808. i 1809. dolazi do sukoba ovih rukovodećih organa liceja, naročito oko pitanja nacrtu pravilnika o ispitima. Profesorski zbor 22. 6. 1809. obraća se Dandolu s obrazloženjem da su primjedbe i preinake u ispitima, koje predlaže Upravni ured neumjesne i neopravdane. Dandolo daje pravo profesorskom zboru. Završni ispiti održani su u redu i bez prisustva članova Upravnog ureda. *Dana 1. 7. 1809.* Julije Pini i Luka Castelli polažu ispit iz anatomije, a slijedećih dana iz ostalih medicinskih predmeta. Uz sve teške prilike (novi rat između Francuske i Austrije u 1809. godini) 4. kolovoza održana je svečana proslava završetka nastave u liceju u Zadru popraćena govorima Rafaela Zellia, Armellinia, a svečanost je završena podjelom nagrada najboljim studentima koje je uručio Dandolo.

U zapisniku sjedinice 6. kolovoza 1809. godine na kojoj je Dandolo rješavao pitanje daljeg razvoja liceja u Zadru napisano je: ... »Ovaj licej s konviktom premašuje po svojoj organizaciji, predmetima i fakultetima programe i predmete talijanskih liceja, tako da je ureden skoro kao neko sveučilište.« ^{27, 29}

Dandolo na prijedlog profesorskog zbora od 23. rujna 1809. izdaje novu uredbu »Pravilnik o disciplini i nastavi na višim školama kraljevskog liceja u Zadru« koji je štampan u 300 primjeraka. Ovim Pravilnikom osigurava se *četverogodišnji studij medicine i kirurgije* i trogodišnji studij za ljekarnike.

»Član 5, § 37. Na tom liceju ima sedam tečajeva: prvi za liječnike, drugi za više kirurge, treći za niže kirurge, četvrti za ljekarnike, peti za inženjere arhitekate, šesti za mjernike i sedmi za pravnike«. ^{27, 29} Paragrafi 38, 39, 40 i 41 određuju dužinu studija kao i sve predmete koji se slušaju u pojedinim godinama studija. Ovim se pravilnikom dalje određuje: trajanje školske godine od 12. 11. do 30. 6., kada se prijavljuju ispiti, koji se polažu pismeno i usmeno, a sve nakon potpisane matrikule (indeksa) od strane profesora, koji potvrđuju da su studenti uredno upisivali i pohađali pojedine predmete. Licej nije imao pravo podjele doktorske diplome pa su studenti nakon položenih ispita dobivali posebnu svjedodžbu potpisanu od regenta i kancelara liceja. ^{27, 29}

U školskoj godini 1809/10., u skladu s novim pravilnikom, raspušten je Upravni ured a osnovana je posebna Ekonomska komisija za licej s obrazloženjem Benincase: »... za licej koji je zapravo *po svojoj organizaciji i programu sveučilište*, ne mogu vrijediti propisi općeg talijanskog pravilnika za licej nižeg tipa.« ^{27, 29}

Godine 1810. dolazi do velikih političkih promjena. Dalmacija se odvaja od Kraljevine Italije, prelazi potpuno u ruke Francuske i pripaja se novostvorenim Ilirskim pokrajinama. Vincenzo Dandolo 29. 1. 1810. godine odlazi iz Zadra u Italiju, što je bio ozbiljan udarac daljem razvoju školstva i zdravstva u Dalmaciji.

Maršal Marmont na čelu Ilirskih pokrajina 22. 3. 1810. premješta prof. R. Zellia iz Zadra u Ljublanu za generalnog inspektora javne nastave u Iliriji. Prof. R. Zelli i na tom položaju pomaže dalji razvoj liceja u Zadru. Na njegovo traženje 22. travnja 1810. godine pokrajinski intendant Dalmacije R. de la Bergerie odgovara da je licej u Zadru uređen poput sličnih ustanova u Francuskoj na čelu kojeg se nalazi regent, a na čelu konvikta rektor. U tom izvještaju je naznačeno da se u konviktu nalazi 14 pitomaca s punom i 12 s polovičnom stipendijom, da je stalno namješteno 11 profesora. Naznačeni su svi predmeti koji se predaju u liceju.

Već sredinom 1810. godine uvidalo se da će se neke katedre u Zadru ukinuti a postalo je goruće pitanje da li licej ima pravo podjele akademskih naslova. ^{27, 29}

Prvih dana *srpnja 1810.* godine dolazi do temeljnih izmjena i daljeg napretka zadarske i ljubljanske škole. Maršal Marmont, po konceptu R. Zellia, 4. srpnja 1810. godine izdaje zakonske odredbe o organizaciji školstva u Ilirskim pokrajinama. Ta je odredba objavljena u Ljubljani 1. 8. 1810.

Prema članu 8 te odredbe: »Liceji u gradovima Zadru i Ljubljani bit će uređeni kao *Centralne škole*, u koje će se primati đaci iz gimnazija i liceja drugih pokrajina«. Profesore liceja i visokih škola imenuje guverner. Na čelu Centralnih škola nalazi se regent i kancelar. Nastava u svim školama Ilirskih pokrajina mora biti izjednačena. »Na Centralnim školama poučavat će se (čl. 27) francusko, talijansko i latinsko govornništvo, metafizika, prirodno pravo, etika, opća povijest, Napoleonov zakonik, kazneno pravo i postupak, crtanje i arhitektura, matematičke znanosti, mehanika, hidraulika, eksperimentalna fizika, opća kemija i farmaceutska kemija, prirodopis i botanika, anatomija i fiziologija, patologija i klinika, nauka o lijekovima i sudska medicina, kirurgija i porodiljstvo.«^{27, 29}

»U čl. 44 određuje se: »Đaci Centralnih škola, kada završe svoj studij, mogu dobiti od nas – na prijedlog generalnog inspektora javne nastave – dozvolu da vrše na cijelom području Ilirskih pokrajina zvanja *liječnika, kirurga, ljekarnika, mjernika, inženjera arhitekta i pravnika* na način koji će biti određen.«^{27, 29} Tom uredbom trebalo je urediti više škole u Zadru i Ljubljani po uzoru na francuske »Ecoles centrales« s nastavom izrazito praktičnom. »Tom su odredbom ljubljanska i zadarska škola zapravo dobile *rang fakulteta*« (Grmek, M. D.).^{27, 29}

»Članovima 34–37 osiguravaju se *petogodišnji medicinski i kirurški studij* i četverogodišnji *ljekarnički studij* na ovaj način:

»Čl. 34. Na centralnim školama ima sedam tečajeva, tj. za liječnike, kirurge, ljekarnike, inženjere arhitekta, mjernike, pravnike i teologe. Čl. 35. *Tečaj za liječnike traje pet godina*, a studenti koji polaze taj tečaj moraju prisustvovati ovim predavanjima i ovim redom: prve godine govornništvo, metafizika i fizika; druge godine anatomija, prirodopis i botanika i opća kemija; treće godine anatomija, fiziologija i farmaceutska kemija; četvrte godine klinika, patologija i nauka o lijekovima; pete godine klinika, sudska medicina, kirurgija i porodiljstvo. Čl. 36. *Tečaj za kirurge traje pet godina* s ovim rasporedom: prve godine govornništvo, metafizika i fizika; druge godine anatomija, prirodopis i botanika i opća kemija; treće godine anatomija, fiziologija i farmaceutska kemija; četvrte godine anatomija, nauka o lijekovima, kirurgija i porodiljstvo; pete godine anatomija, sudska medicina, kirurgija i porodiljstvo. Čl. 37. *Tečaj za ljekarnike traje četiri godine* s ovim rasporedom: prve godine govornništvo, metafizika i fizika; druge godine prirodopis i botanika i opća kemija; četvrte godine botanika, nauka o lijekovima i farmaceutska kemija«. »Kako se vidi prema novom programu produljeno je *trajanje studija za liječnike i kirurge na pet*, a za ljekarnike na četiri godine. Raspored predmeta odgovara rasporedu na tadašnjim francuskim fakultetima.«^{27, 29}

»Novim pravilnikom bilo je *konačno riješeno i pitanje akademskih naslova*. U čl. 55 navodi se: »U Centralnim školama ima sedam akademskih naslova, tj. *liječnik, kirurg, ljekarnik, inženjer arhitekt, mjernik, pravnik i teolog.*«^{27, 29}

Kandidati za akademske titule morali su po svršenom školovanju da podnesu molbe kancelariji škole za javnu obranu akademskih naslova. Tri izabrana profesora morali su pismeno izjaviti svoje mišljenje da su teze kandidata obranjene. Dovoljno je bilo dva pozitivna mišljenja da kandidat dobije akademski naslov za koji dobija poseban patent potpisan od regenta, kancelara i triju profesora ispitivača i potvrđen od glavnog inspektora školstva.²⁹

Godine 1810/11. u Zadru je bilo 15 nastavnika, 66 studenata od kojih su 27 bili pitomci-stipendisti. Na studijama za liječnike bilo je upisano 7, za kirurge 2 a za ljekarnike 1 student. U mjesecu travnju 1811. godine Napoleon potpisuje temeljni zakon o uređenju Ilirskih pokrajina, kojim se u stvari ukida zadarska škola.

Dana 3. kolovoza 1811. g. u Zadru brane diplomske ispite za liječnike Julije Pini^{3. 27, 29, 87, 88} a za ljekarnika Mihovil Berčić i još četiri studenta drugih tečaja.

Svečana podjela diploma u Centralnim školama u Zadru izvršena je *5. kolovoza 1811. godine*. Tom prilikom dobilo je diplome 22 kandidata i to: *Julije Pini liječnika*, Mihovil Berčić i Gaetano Brizzi ljekarnika, 14 pravnika, 3 mjernika, 1 inženjer arhitekt i 1 teolog. *Diploma liječnika Julija Pinija prva je liječnička diploma obranjena na slavenskom jugu.*

O prvom diplomskom ispitu liječnika u Zadru izvod u originalu:

Province Illiriche. Scuole Centrali di Zara. L'anno 1811, e del mese di Agosto. . . – Il Signor Giulio Pini di Scardona aspirante al Grado Accademico nella qualità di Medico merita egli di ottenere la Patente relativa?
Si: Pinelli, Bignami, Dall'Oro. No: nessuno. . .

(Provincije Ilirske, Centralne škole Zadra, Kolovoza god. 1811. . . . Gospodin Julije Pini iz Skradina kandidat Akademskog stepena liječnika da li zaslužuje da dobije odgovarajuću diplomu?

Da: Pinelli, Bignami, Dall'Oro. NE: nitko. . .)

Nitko nije dobio diplomu kirurga, a na diplomu liječnika imao je pravo i Luka Castelli, ali nije podnio molbu za polaganje ispita.

Francuske upravne vlasti, a kasnije i austrijske, priznavale su rang fakulteta Centralnim školama u Iliriji. I Luki Castelliju priznat je naslov liječnika fizika iako nije primio diplomu 1811. godine.

Napoleon u Parizu naredbom od 15. travnja 1811. potpisuje temeljni zakon o uređenju Ilirskih pokrajina kojim se ukidaju Centralne škole u Zadru, a ostaje samo jedno sveučilište u Ilirskim pokrajinama u Ljubljani (Betranda, generalni guverner, 12. 12. 1811., Ljubljana).²⁷

Godine 1810/1811. bilo je upisano na medicinskom studiju u Ljubljani 19 studenata, a godine 1813. 24 studenta.^{6, 7}

U Zagrebu godine 1812. otvorena je Viša kirurško-medicinska škola.¹² Godine 1813. ukida se Centralna škola i Medicinski fakultet u Ljubljani, a Medicinski fakultet u Zagrebu otvara se 1917. g.

Sve je to dokaz da su Centralne škole sa studijem medicine u Zadru 1810–1811. bile sveučilišta s više fakulteta, među njima i medicinskim fakultetom. Tu je dokaz da su još 1811. u Zadru diplomirali 22 studenta, a među njima prvi dipl. liječnik na slavenskom jugu Julije Pini.^{2, 27, 29, 46, 61, 75, 86–88, 96, 114, 118}

Također »... Mihovil Berčić i Gaetano Brizzi, oba iz Zadra. To su prva dva farmaceuta koja su diplomirala (I. IX, 1811.) na jednom domaćem fakultetu« (Tartalja, H.).¹¹⁷

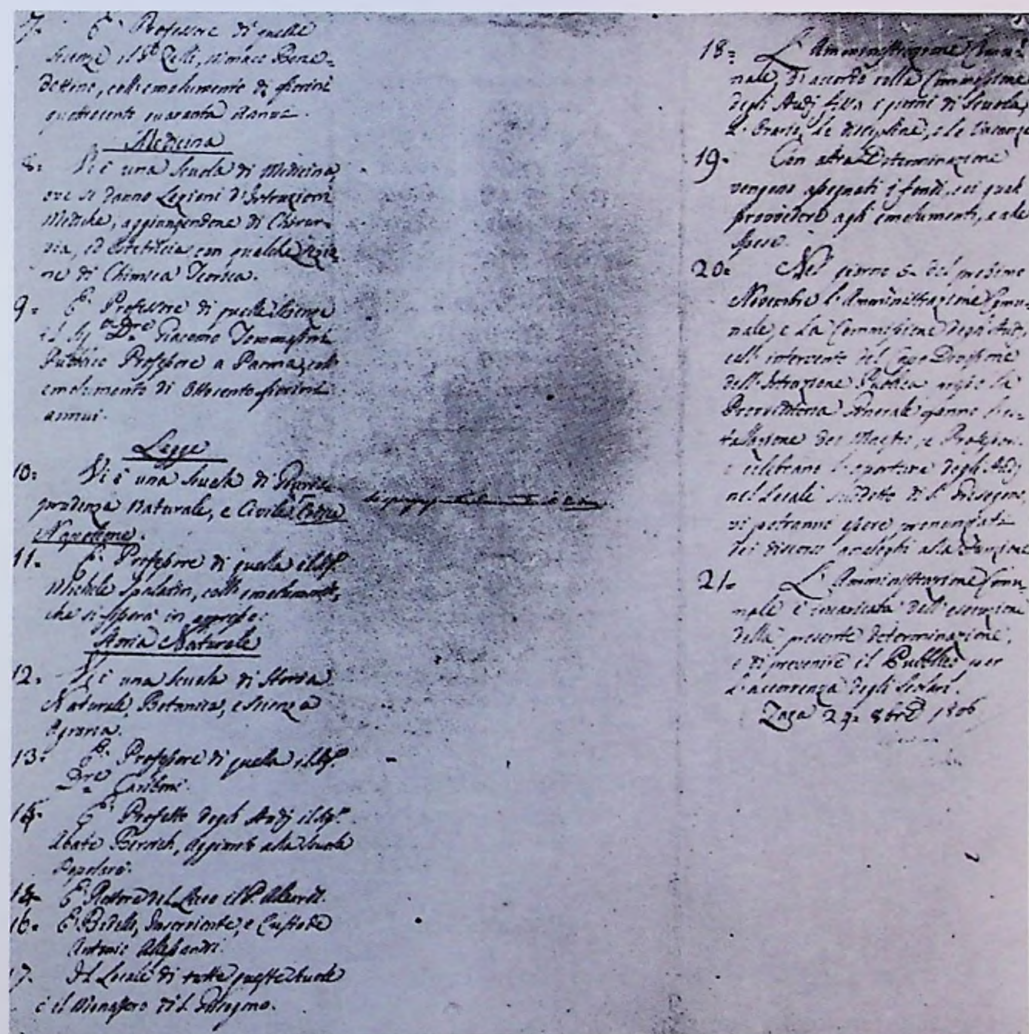
Nakon raspuštanja zadarske škole svi su profesori medicinskih predmeta ostali u javnoj službi u Dalmaciji. Orazio Pinelli nastavio je rad kao primarni liječnik gradske bolnice u Zadru, a Tomo Pinelli kao općinski fizik i sekundarni bolnički liječnik.

Bignami se preselio u Split gdje se kao okružni fizik istakao svojim radom. On je izveo i prvu kemijsku analizu splitskog mineralnog vrela.

Prof. Cariboni postao je općinski liječnik u Pagu i posvetio se proučavanju faune Jadranskog mora (M. D. Grmek).

U prosincu 1813. godine Dalmacija je ponovno potpala pod austrijsku vlast. Nova vlast nije prihvatila mogućnost obnove rada medicinskog fakulteta u Zadru. Jediní nastavak medicinskih tečajeva zadarskog lica nalazimo u Primaljskoj školi, koja je zalaganjem prof. Dall'Ora otvorena u Zadru 31. listopada 1820. godine.³

Visokoškolska dodiplomska medicinska nastava u Dalmaciji bit će ponovno uvedena istom 1974/75. na temelju Odluke o osnivanju Medicinskog studija u Splitu za izvođenje dijela dodiplomske medicinske nastave za studente Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu iz 1974. godine.



Slika 18.

Odredba providura V. Dandola o osnutku Zadarskog liceja s Medicinskom školom od 24. 10. 1806. god. Grmek, M. D.²⁹

e presentava un felice avvenire.

Altra del 5 Novembre.

Dal Proclama di S. E. Provveditor Generale, pubblicato il giorno 3 del corrente, fu reso noto al Pubblico il piano del Liceo che per opera sua nuovamente aprirsi doveva in Zara, arricchito di nuove scuole, e portato a forma atta a presentare un corso di Studi, che abbracciassero le materie tutte d'insegnamento, proprie ai bisogni e ai vantaggi di una ben ordinata Società: cioè Scuola normale, Rudimenti, Grammatica, Belle Lettere, Filosofia speculativa, Matematiche, Fisica, Legge, Medicina, e Storia Naturale. Il giorno destinato alla solenne apertura di questo Liceo e alla Installazione dei rispettivi Maestri e Professori è stato l'odierno, ed è pur esso a contrarsi tra i più fausti della Nazione, che su questo Cielo van rinascendo per ricondursi ed aprirsi le fonti sempre della pubblica prosperità.

Nell'istesso locale ove avea seduto tre giorni prima il Generale Consiglio dei Deputati della Dalmazia, radunatisi i Membri dell'Amministrazione Comunale, quei della Commissione degli Studi, i Professori designati, un buon numero di Scolari, alla presenza del Tribunale d'Appello, di parecchie dignità Ecclesiastiche e Militari, e

di molto concorso, il Capo-Divisione della Pubblica Istruzione presso la Provveditoria Generale, S. E. Benincasa, aprì la solenne seduta con un discorso d'inaugurazione, annunciando l'istituzione del Liceo, ed installando i Professori. Dopo lui parlarono i Signori Giovanni Kreglianevich, e Giulio Parma, come Membri della Commissione degli Studi: ed avendo quest'ultimo terminato il suo discorso con un invito al Presidente Jaxich, all'Amministrazione Comunale, e a' suoi colleghi di portarsi subito tutti a recare a S. E. i sentimenti generali di gratitudine e applauso, s'alzò con certo impeto di persuasione il sig. Jaxich, e pronunziando un alto e risoluto *Andiamo*, slanciò il primo, e tosto fu seguito dai colleghi, dalla Commissione, dai Professori, ed altri pubblici Funzionarii. Tutti recaronsi a Palazzo, e ricevuti da S. E., il Sig. Jaxich le recitò a nome di tutti un fervido ringraziamento. E questo discorso, e gli altri tutti sovra indicati saran dati in luce in libretto a parte, onde restin per sempre come documenti insieme, e monumenti di così ben auspicato interessante avvenimento.

Nel medesimo giorno devon essersi fatte nelle principali Città della Provincia le rispettive aperture dei Ginnasj, in quelle città riordinati, accresciuti, e a gratuito ajuto di pubblica educazione ora istituiti: cosicchè da più angoli della Dalmazia nello stesso momento s'è innalzata una bella armonia di voti, d'augurj e di riconoscenti benedizioni al glorioso Monarca, che tanto ben su noi sparge in mille forme, e all'Augusto Piglio suo che con sì amabile zelo a noi lo porge.

Altra degli 8. Novembre.

Ier sera alle sei il Corriere aspettativissimo d'it-

Druga ad 5 Studenoga.

S' Proclama: od G. V. Providura Generala ogitovano u dan 3 tekuehiega jest objavljeno opchitni pravilce od upionice koje po gnegovome dilu imaleuse utvoriti u Zadru pribogachiene od nove obliati i prinessen na sliku pristoinu za pripraviel put od nauka koi bi sederza sav lis pristoiain i potribam nrucegnu, i koristi dobroj redovitni gliud-skupschini: tejest nauk upravitelni Zvezstva, Gramatichie, Knigoredie, Mudroznaie razmislitelno, ogito-nauko-kazaja redovito-naravno-znagne, Zakon, Likarstvo, i skazagne naredno. Dan odabraa za uresseno orvornie ove upionice i za namistiti svi nauko-datagli bine danasni, i imadese broiti kano nai radostni nassemu narodu koi na ovo nebo pocimlie jankouti za navesti vas i utvoriti voma vrila opchiene cestitosti.

U isto misto gdi na tri dana prvo sastadese vichie saborno od Odrednika Dalmazie, skupisce-se hudi stejitejstva opchiennaga, oni odredieni nad nauka, i mudro-razlozni zabilixeni, debar broj uscenika prid pristoglie od porvagna, mnoghe dostoinosti Cerkovne, i vijniche i mnoghe drughi tu doreciani, glavat razdiglieza opchiennaga ocistilista kod providurie Generalove Benincasa utvori ured-

uredni sastanak jednim ukoblienaj rangovom prikazajuci nastavljanie ucitelonica namlichishe mudroznanze, kasne gneg bezidisee gospoda Ivan Kreglianevich, i Giulio Parma kano saborni nuda naučitelai: a kada ovi zadgoi dospil avoi rangovne i pozva upraviteglia Jaxichia, steditelso opchiennaga i ostali da orbidu odma svi javiti G. V. chiuclienaga od opchiene pohvale, i blagodarnosti, dixeru serdceim mahom gosp. Jaxich, i reče jakom nakanom *Andemo* i poteče nai petvi a zgoim pristase sva saborna družina. Svi othidose u Palač i primljeni od G. V. gosp. Jaxich izgovori na ima aviu vruchiu zafalu. Ovi izgovor i ostali svi gori rečeni bitrichie podani na avitlosz u mali libar na baska, neka budu vavich zajedno sokragneim likano uspomena od tolike dobro dostatie.

U jui dan imadu u ostali pnglaviti gradovi od Provincie bieti otvorena ucitelilista gdi jessa bila napravljena i uzmnoxena na pomoch od opchiennaga ucegnaga sada zastavljena: tejest da na visse mista Dalmazie u isto vrime uzidixese tipo soglasie zavjtno, nazivagaa i blagodarjenja slavnomu Monarchi, koi toliko dobra da averu nas siple na igliadu nacina, i uzmnoxenome sinu da stolikom gliubeznivom poliom nami podava.

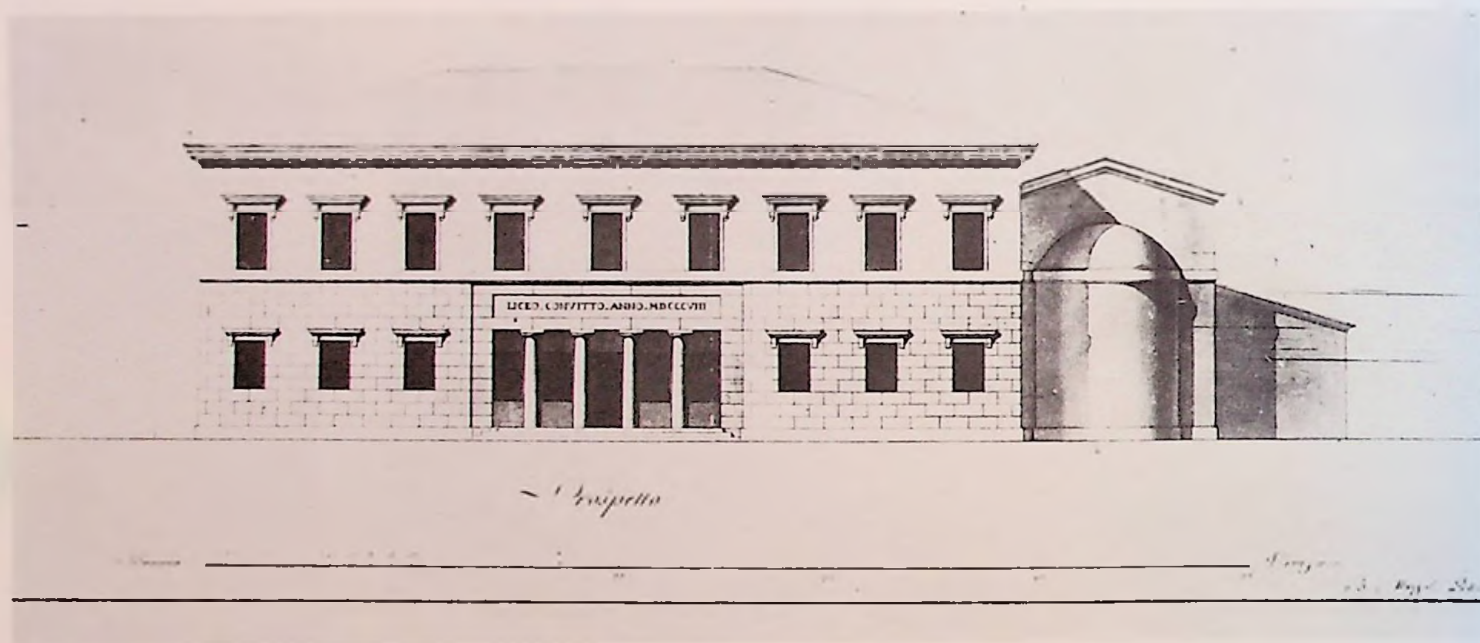
Druga ad 8 Studenoga.

Jucer na šest urih Kgoigonos Italianaki donios



Slika 20.

Stara civilna (ranije vojna) bolnica (Ulica 1. novembra – Zadar) u kojoj se održavala klinička medicinska nastava Medicinskog studija 1807–1811. godine (Nova fasada iz 1930. godine). Jelić, R.⁴⁵



Slika 21.

Neostvoreni projekt Basilija Mazzolija za zadarski Licej sv. Krševana 1808. godine – pročelje. (HAZD, Nacrti građevinskih objekata III/J, 1803. god.)

Stato de' Professori, ed altri funzionari addetti al Liceo convulso di Zara, e de' Maestri del Finiscolo unito al Liceo

	Cognome e Nome	TITOLO	Annua mercede in Franchi			Osservazioni
Liceo convulso	Barmellini Luigi	Professore di belle lettere e Istituzione	1 5 3 5	03	7	L'anno alloggio e mobili a carico del governo
	Marzoli Basilio	di disegno e architettura	1 9 3 4	14	6	
	Papari Carlo	di chimica e agraria	1 5 3 5	03	7	
	Protti Oratio	di fisiologia e patologia	1 0 2 3	33	8	
	Dall'ora Giuseppe	di anatomia e chirurgia	1 5 3 5	03	7	Idem
	De' Rossi Franco	di Diritto e Prati Criminali	1 9 0 3	44	6	
	Spalatin Michele	di Istruzione e Codice	1 0 2 3	03	8	
	Corradi Antonio	di Fisica generale	1 7 9 0	87	7	non ancora in possesso Idem
	Carbone Antonio	di Botanica e Mineralogia				non ha fatto spoglio Idem
	Manovich Giovanni	di Matematica e Filosofia	1 0 2 3	33	8	
di Finiscolo	Corradi Stefano	di Agricoltura e Formica	2 0 4	67	2	
	Alcorno Francesco	di Lettere	1 3 8 5	18	2	Compensi 183 al giorno a ca. d'anno per indennità d'istruzione
	Borich Giovanni	di Lettere e Professore	1 3 8 0	51		
	Grilli Giovanni	di Economia	1 3 4 1	02	2	
	Chelco Gio	di Lettere e Istruzione	1 5 3	50	4	
	Mariano Carlo	di Lettere e Calligrafia	4 9 1	21	1	Compensi 1409,24 per ciascuno e indennità di sussidio Idem
	Trupani Gio	di Lettere e militare	6 1 4	51	3	
	Carri Giuseppe	di Lettere e Lettere	5 6 8	40	9	
	Bojovich Gio	Primo Professore	7 1 6	35	1	
	Kupich Antonio	Secondo Professore	6 6 5	18	3	L'anno la Segreteria a carico delle pensioni degli alunni
	Blagovan Antonio	Primo Cameriere	2 4 5	60	6	
	Lebenstich Antonio	Secondo Cameriere	2 1 4	70	6	
	Polini Giacomo	Portinaio	2 4 5	60	6	
Finiscolo di Zara	Corradi Tomaso	Busco	2 4 5	60	6	
	Francis Nido	Maestro di Musica	1 2 2	80	3	
	Marzani Antonio	Secondo Anatomico	1 3 4	20	4	
	Bergamelli Antonio	Uspiciente di Lettere	3 0 7	50	7	
		Summa Franchi	2 2 8 8 9	45	1	
	Alcorno Luigi	Maestro di Elementare	9 2 1	00	2	
Finiscolo di Zara	Barbich Antonio	Aggiunto	2 0 4	67	2	
	Domani Giovanni	Maestro di Elementare	9 2 1	00	2	
	Grilli	Aggiunto	3 0 7	50	7	
	Finiscolo Antonio	Maestro di Elementare	9 2 1	00	2	
	Alcorno Antonio	Portinello	2 4 5	60	6	
		Summa Franchi	3 5 2 0	36	1	

Slika 22.

Platni spisak namještenika Liceja i gimnazije u Zadru 1810. godine (HAZD, spisi Pokrajinske intendance za Dalmaciju godine 1810., tii. XII, knj. 1, br. 3178.)

Stato de' Profesori, ed altri funzionari addatti al Liceo-convitto di Zara, e de' Maestri del Ginnasio unito al Liceo.

		Cognomi e Nomi	Titolo
Liceo — Convitto di Zara		—	
		—	
		Bignami Carlo	" di Chimica ed
		Pinelli Orazio	" di Fisiologia e Patologia
		Dall'Oro Giuseppe	" di Anatomia e Chirurgia
		Crivelli Antonio	" di Fisica generale
		Cariboni Ambrogio	" di Botanica
		Giunovich Giovanni	" D'Ideologia e Filosofia
		Peverelli Steffano	" Aggiunto alla Farmacia
		Aleardi Gaetano	Rettore
		—	
		—	
		—	
		Giupani Gio	Istruttore militare
		—	
Ginnasio di Zara		—	
		—	
		—	
		—	
		—	
		—	
		—	
		Marasca Anto	Servente Anatomico
		Pergomilla Pietro	Asistente all'
		—	

Napomena: imena i prezimena profesora i nekih od ostalih službenika izravno povezanih s Medicinskim studijem Liceja u Zadru 1810. godine (HAZD, spisi pokrajinske intendance za Dalmaciju godina 1810., tit. XII, knj. 1, br. 3178)

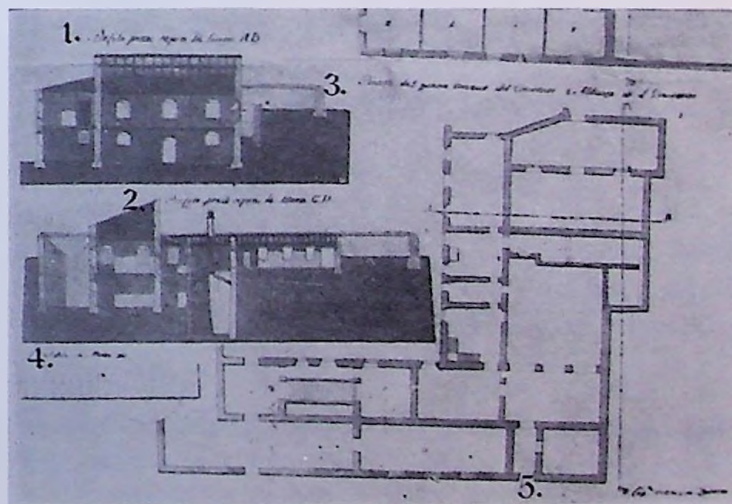


Slika 23

Dr Horacije Pinelli (1757–1843), protomedik Dalmacije, profesor Medicinske škole u Zadru 1806–1811. (Jelić, R.⁴⁷)

- 1.2.: *Profilo preso sopra la linea AB*
- 3.: *Pianta del piano terreno del Convento e. Abbazia di S. Grisogono.*
- 4.: *Scala di Metri 20.*
- 5.: *Capo Francesco Zavoreo Ing.*

Plan i presjek zgrade zadarskog Liceja. Izrez iz građevinskog nacrtu ing. Frane Zavorea iz godine 1807. prema kojemu je samostan Sv. Krševana adaptiran u Licej. Grmek, M. D.²⁹ (HAZD, Spisi gen. providura, god. 1807. tii. XII k. 6 broj 5581, list 215)



RODOSLOVLJE PORODICE PINELLI IZ ZADRA OD 1685. GODINE⁴⁷

Petar Pinelli, kirurg u Trogiru od 1683. g.

Horacije Pinelli 1685. protomedik, kirurg,
Član ninskog plemićkog vijeća, prior vojne bolnice u Kninu

Juraj-Pavao
1722–1780., protomedik.
Fizik u Šibeniku.
Član ninskog plemićkog vijeća.

Anton
1735–1826. dr sc.
kanonskog i civilnog
prava, biskup
u Trogiru.

Šimun
1742–1813., rizničar
politički inspektor
u Šibeniku i Splitu.

HORACIJE PINELLI
1757–1843. protomedik 1789.
glavni liječnik civilne i
vojne bolnice u Zadru.
profesor više predmeta medicinskog
studija – fakulteta, centralnih
škola u Zadru.
Član centralne zdravstvene
komisije, agrarne komisije,
komisije za školstvo u
Zadru i Ljubljani. Član
ninskog plemićkog društva.
PROFESOR KLINIČKE MEDICINE,
FIZIOLOGIJE, PATOLOGIJE –
KLINIKE I SUDSKE MEDICINE.

Ivan
1771.
oficir

Petar
1773.
serdar u
Omišu.

Tomo
1772–1843.
PROFESOR
FIZIOLOGIJE
Predsjednik Zadra.

Nikola
1802–1872.
Dr sc. kirurg
protomedik (vrši
eksperimente
na životinjama
u Dubrovniku).

Pavao
1800–1841.
kirurg, direktor
bolnice u Zadru.

Horacije
Dr sc. (radovi
iz higijene).

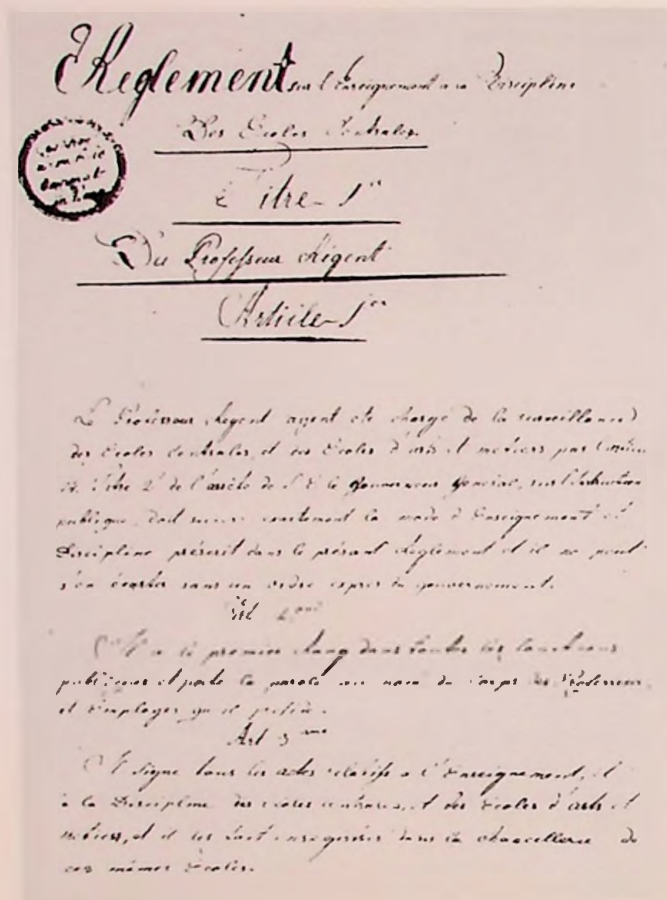
Porodica PINELLI
Liječnika 8
– protomedici Dalmacije 4
– profesori 2
– direktori bolnice 1
– kirurzi 4

Br. ...	Talijansko Kraljevstvo	
LICEJ U ZADRU		
Budući da je gosp. ... iz ... okrug ... zatražio, da se pripusti školama fakulteta ... i da je pokazao isprave, koje potvrđuju pripremno školovanje, kao i dobro ponašanje, upisuje se u spisak studenata, koji njeguju nauke i umijeća na ovom liceju. To se potvrđuje izdavanjem ove matrikule, snabdjevene žigom Liceja. Svaki mjesec treba da matrikulu potpišu profesori ...		
Rektor:	Cenzor:	Profesori:
	M. P.	

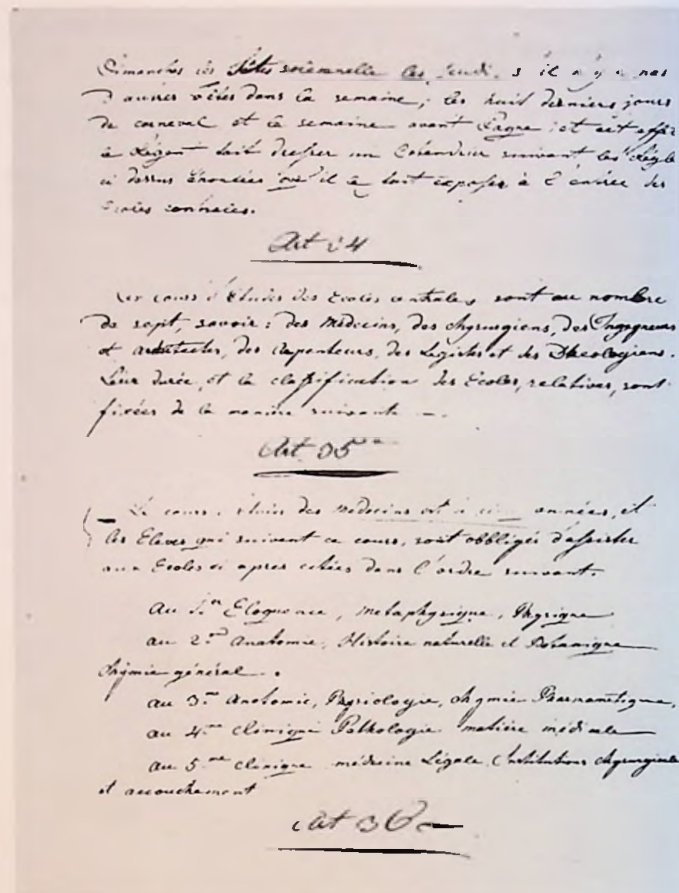
CENTRALNE ŠKOLE ILIRIJE	
Br. ...	
Gospodin ... iz općine ... pokrajine ..., pošto je zatražio da bude primljen na Centralne škole u Zadru, da bi tu polazio tečaj iz ..., i pošto je pokazao potrebne isprave, prihvaćen je za studenta tih škola na navedenom tečaju. Stoga mu se izdaje ova matrikula snabdjevena našim potpisima i potvrđena pečatom Centralnih škola.	
U Zadru, dne ...	
Regent Centralnih škola:	
Kancelar:	(Potpisi profesora)
Potvrđeno za godinu ...	M. P.

Slika 25.

*Matrikule (indeksi) studenata Centralnih škola u Zadru iz 1808. godine na talijanskom jeziku i iz 1810. godine na francuskom jeziku (prijevod M. D. Grmek).*²⁹



Slika 26.

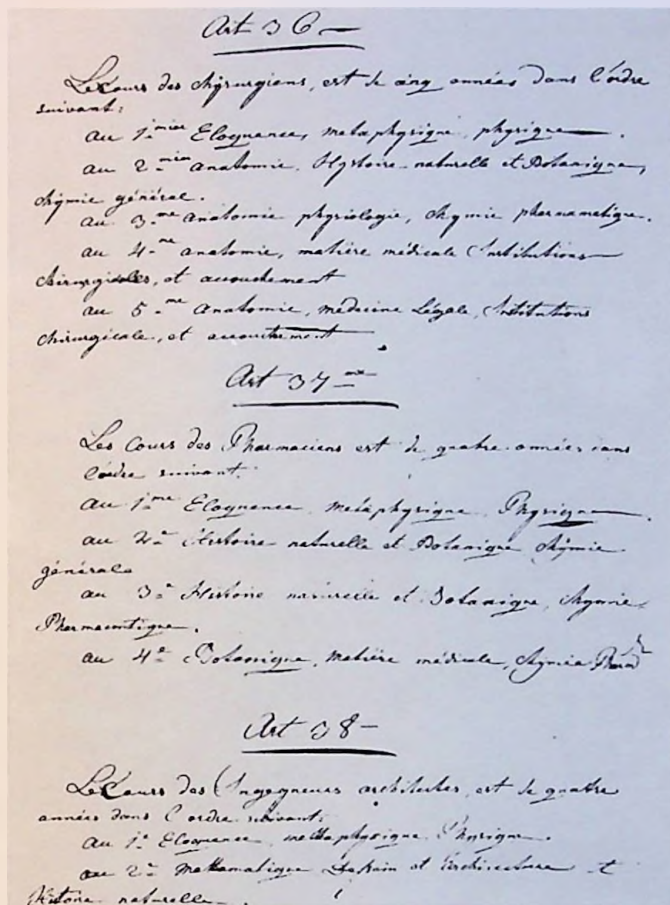


Slika 27.

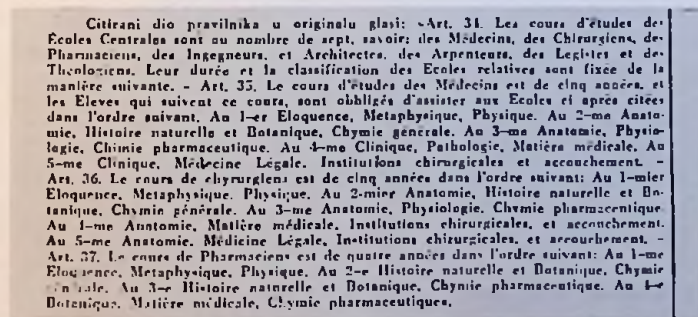
Odredba maršala Marmonta o školstvu u Ilirskim pokrajinama od 4. 7. 1810. godine.

Novi pravilnik o nastavnom planu i organizaciji Centralnih škola od 1. 8. 1810. Generalni inspektor za javnu nastavu – Zelli.
 Historijski arhiv – Zadar – Grmek, M. D.²⁹

»Règlement sur l'enseignement et la discipline des Ecoles centrales, Laybach, 1. 9. 1810. – Spis. 1810., XII, rub. 1^a²⁹



Slika 28.



PREDMETI U CENTRALNIM ŠKOLAMA U ZADRU

Latinska, francuska i talijanska rječitost
 Metafizika
 Narodno pravo
 Moralika
 Opća povijest
 Napoleonov građanski zakon
 Kazneni zakon i postupak
 Crtanje i arhitektura
 Matematika
 Mehanika
 Hidraulika
 Eksperimentalna fizika
 Opća i farmaceutska kemija
 Prirodopis i botanika
 Anatomija i fiziologija
 Kemija
 Patologija
 Medicina
 Sudska medicina
 Kirurgija
 Osnovne vojničke pouke

Kao u većini medicinskih fakulteta
 u Francuskoj.

»Raspored predmeta odgovara rasporedu na tadašnjim
 francuskim fakultetima.«²⁹

Slika 29.

Historijski arhiv Zadar, Grmek, M. D.²⁹

Tabelarni pregled namjetlenika zadržanih Centralnih škola god. 1811.

Redni broj	Ime i prezime	Mjesto rođenja	Godina rođenja	Dužnosti	Datum postavljenja	Godišnja plaća fr.
1	Ambrogio Carlini	Belluno	49	regent, prof. prirodopisa i botanike	17. X. 1803.	1560
2	Luigi Armellini	Rim	23	kancelur, prof. govornitva i povijesti	16. IV. 1803.	1560
3	Ivan Skakoe	Trogir	59	provizor konvikta	2. XI. 1810.	1560
4	Ivan Berčić	Zadar	25	regent konvikta, prof. matematike i mehanike	31. III. 1807.	1260
5	Orasio Pinelli	Zadar	50	pekarjinski protomedik, prof. patologije, klinike i sudbe medicine	23. X. 1807.	1260
6	Giuseppe Delli Oni	Pavija	28	prof. anatomije, kirurgije i porodiljstva	17. X. 1807.	2000
7	Carlo Olgnani	Codogno	31	prof. opće i fiziološke kemije	26. IX. 1807.	1560
8	Toma Pinelli	Zadar	31	prof. fiziologije i nauke o lijekovima	29. XI. 1810.	1200
9	Ivan Juravić	Zadar	59	biskupski vikar, prof. metafizike i etike	22. III. 1810.	1560
10	Basilio Mazzoli	Rim	35	prof. estauja i arhitekture	26. IX. 1807.	2000
11	Francesco De Rossi	Casino	38	prof. kaznenog prava	8. XI. 1807.	2000
12	Mihajlo Spalatin	Rab	29	prof. građanskog prava i Napolconova zakonika	17. X. 1806.	1260
13	Đenko Mikuljević	Krk	42	prof. teologije i crkvene povijesti	2. I. 1811.	1560
14	Ivan Mochlato	Zadar	38	prof. fizike	29. XI. 1810.	1260
15	Mihajlo Gerčić	Zadar	21	asistent za kemiju, fiziku i prirodopis	29. XI. 1810.	600
16	Niko Roncicelli	Hvar		bibliotekar	10. XI. 1811.	1500
17	Antonio Cristiani	Venecija	35	podvornik anatomske škole	8. II. 1810.	300
18	Leka Barbiani	Krf		vrtlar i čuvar		100

Slika 30.

*Historijski arhiv Zadar, Grmek, M. D.*²⁹

Tabelarni pregled studenata medicina, kirurgije i farmacije zadržanih Centralnih škola god. 1811.

Redni broj	Ime i prezime	Mjesto rođenja	Godine starosti	Zvanje oca	Tečaj, koji je upisao	Godište	Broj matricule
1	Julije Pini	Skradin	21	posjednik	medicina	5	60
2	Jean-Baptiste Allognier	Nantes	30	brodovlasnik	medicina	4	23
3	Frane Barbieri	Trogir	18	liječnik	medicina (pitomac)	3	4
4	Lujo Fontana	Zadar	16	drž. činovnik	medicina (pitomac)	3	17
5	Aleksander De Battisti	Milano	23	liječnik	medicina	2	2
6	Robert Lagarde	Zadar	15	drž. činovnik	medicina	1	42
7	Ivan Giljanović	Zadar	14	obrtnik	medicina	1	33
8	Vid Nikolić	Split	17	kirurg	kirurgija (pitomac)	3	63
9	Pavir Zanebi	Zadar	17	posjednik	kirurgija	1	38
10	Gaetan Brizzi	Zadar	19	obrtnik	farmacija	3	24

Slika 31.

*Grmek M. D.*²⁹

Grb

CENTRALNE ŠKOLE ILIRIJE

Mi potpisani regent i profesori Centralnih škola u Zadru dajemo na znanje i izjavljujemo svima, koji budu vidjeli ovu ispravu, da je gospodin Julije Pini iz općine skradinske, pokrajine Dalmacije, učenik naših škola, pošto je završio pohađanje tečajeva iz medicine i položio opće ispite te obranio predložene teze na javnoj sjednici od 3. kolovoza 1811., ocijenjen dostojnim akademskog čina liječnika, što mu mi najsvečanije podjeljujemo ovom ispravom, potvrđeno pečatom Centralnih škola. U vjeru čega:

U Zadru, 5. kolovoza 1911.

Regent Centralnih škola: A. Cariboni v. r.

Kancelar:

L. Armellini v. r.

Profesori:

Pinelli, Dall' Oro, Bignami v. r.

Ljubljana, 14. kolovoza 1811.

Videno i odobreno od generalnog inspektora javne nastave:

Zelli v. r.

i od Nas generalnog guvernera Ilirskih Pokrajina:

Bertrand v. r.

M. P.

Originalni tekst diplome glasio je ovako: »Ecoles Centrales d' Illyrie – Nous sousignés, Régent et Professeurs des Ecoles Centrales de Zara faisons savoir et déclarons à tous ceux qui verront les presentes, que le Sieur Jules Pini, de la commune de Scardona, province de Dalmatie, Elève de nos Ecoles, ayant accomplis les cours des Etudes de la Médecine et subi les Examens généraux, et soutenu les Thèses proposées dans la Séance publique du 3. Aout 1811 et jugé digne du grade academique de médecin que nous lui conferons solennellement par les presentes munies du Sceau des Ecoles Centrales. En foi de quoi: A Zara, le 5. Aout 1811. – Le Régent des Ecoles Centrales de Zara: A. Cariboni. – Le Chancelier: Armellini. Professeurs: Pinelli, Dall' Oro, Bignami. – Laybach, le 14 Aout 1811. Vu et approuvé par l' Inspecteur général de l' Instruction publique: Zelli. – Et par Nous le Gouverneur général des Provinces Illyriennes: Bertrand«.

Slika 32.

Prva diploma Medicinskog fakulteta za Julija Pinija na hrvatskom jeziku prema zamisli Grmek, Grmek M. D.



Slika 33.

Fotografija aversa i reversa zadarske medalje, skovane u bronci 1809. godine, promjera 44 mm, inv. br. 592–41.945, Zagrebački arheološki muzej.

Na aversu piše: NAPOLEONE MAGNO IMPERANTE, ispod atributa boga liječništva – Eskulapa V. Dand. Dalm. Proc., na reversu na rubu MERITOS INDICIT HONORES, u sredini LYCAEUM IADERENSE a na dnu MDCCCIX.

(Zagrebački arheološki muzej – dr I. Mirnik, mr M. Pekić.⁸⁷⁾)



Ecoles Centrales d'Alger
Nous Soussignés, Régent et Professeurs des Ecoles Centrales de Zara faisons savoir et déclarons à tous ceux qui venant les présentes que le Sieur JULES PINI de la Commune de Scardona Province de Dalmatie Elève de nos Ecoles ayant accompli les cours des Etudes des MÉDECINS et subi les examens généraux et soutenu les thèses proposées dans la séance publique du 3 Août 1811 est jugé digne du Grade Académique de MÉDECIN que nous lui conférons solennellement par les présentes munies du Sceau des Ecoles Centrales. En foi de quoi
Zara 5 Août 1811 Le Régent des Ecoles Centrales de Zara

Signé A. Cariboni

Signé Louis Marie Prof. de Pathologie et Matière Médicale
Signé Dall'era Joseph Prof. d'Anatomie et d'Anatomie comparée
Signé Louis Prof. de Physiologie et de Médecine légale

Le Chancelier

Signé L. Stenatti

En et approuvé par nous

Gouverneur Général de l'Illustre Université

Zagreb 14 Août 1811

Signé Bestard

Don et approuvé par l'Inspecteur Général de l'Instruction Publique

Zagreb le 12 Août 1811

Signé R. Zedi

Slika 34.

Prijepis diplome

Giulija Pinijs u originalu,

mr Miljenko Pekić, Zadar.^{2, 87, 88}

CENTRALNE ŠKOLE ILIRIJE

Mi potpisani ravnatelj i profesori Centralnih škola u Zadru dajemo na znanje i izjavljujemo svima koji budu vidjeli ove isprave, da je gospodin GIULIO PINI iz skradinske općine, pokrajina Dalmacija, učenik naših škola, pošto je završio pohađanje tečajeva iz MEDICINE i položio opće ispite, te obranio predložene teze na javnoj sjednici od 3. kolovoza 1811., proglašen dostojnim akademskog čina LIJEČNIKA, što mu mi najsvečanije podjeljujemo ovim ispravama, potvrđenim pečatom Centralnih škola. U vjeru čega.

U Zadru, 5. kolovoza 1811.

Ravnatelj zadarskih Centralnih škola
vlastoručno A. Cariboni
vlastoručno Pinelli Horazio, prof.
patologije i (?)
vlastoručno Dall'Oro Joseph, prof. anatomije,
kemije i porodiljstva
vlastoručno Pinelli (Tomo), prof. fiziolo-
gije i sudske medicine
kancelar L. Armellini
Videno i odobreno od nas
vrhovnog namjesnika Ilirskih provincija
vlastor. Bertrand
Ljubljana, 14. kolovoza 1811.
Videno i odobreno od
vrhovnog inspektora javne nastave
vlast. R. Zelli.
Ljubljana 12. kolovoza 1811.

Prijevod diplome Giulija Pinija na naš jezik, mr Miljenko Pekić, Zadar.^{2, 87, 88}

Pri tumačenju prerastanja liceja u Sveučilišta, fakultete na slavenskom jugu naši povjesničari naglašavaju:

Grmek, M. D.:^{29, 32} »Najvažnija je bila škola u Zadru, koju možemo smatrati prvim medicinskim fakultetom na hrvatskom području.«

»Tom su odredbom (Marmontova zakonska odredba u organizaciji školstva u Ilirskim pokrajinama od 4. srpnja 1810. godine) ljubljanska i zadarska škola zapravo dobile rang fakulteta.«

»... bivšu zadarsku gimnaziju pretvorili su u licej sa tri fakulteta (medicinski, pravni i matematičkoprirodoslovni).«

»Ainsi, l'Ecole de Zadar fut la première Faculté de médecine sur le territoire actuel de la Yougoslavie.«

»Zadar, uz Ljubljanu, najstariji medicinski fakulteti na slavenskom jugu« (pismeno saopćenje od 27. 5. 1983).«

Pintar, I.:⁹¹ »Medicinsko kirurška Fakulteta v Ljubljani je bila enako organizirana kakor fakultet v Franciji.«

Borisov, P.:⁶ »Ljubljanski Mediko-kirurški zavod je leta 1810. postal medicinska fakulteta.«

Obad, S.:⁸⁶ »Najviši domet koji su postigle centralne škole je čin podjele diploma svršenim studentima 1811. U prisustvu nekolicine uzvanika održani su prigodni govori i podijeljena dvadeset i jedna akademska diploma iz medicine, farmacije, arhitekture, geodezije, prava i teologije. . .«

»Uz sve poteškoće Zadar se u devetnaestom stoljeću razvio u visoki školski centar i privlačno sveučilišno središte ne samo za dalmatinsko nego i šire istočnojadransko područje do Rijeke i Istre.«

Glesinger, L.:⁹⁶ »Godine 1810. zadarski je Licej pretvoren u Centralnu školu (Ecoles centrales) koja je potpuno odgovarala medicinskom fakultetu, te je imala i pravo dodjeljivanja akademskih naslova. . . . Te škole imaju, usprkos svom kratkom opstanku, veoma veliko značenje, osobito zadarska škola, koja je u stvari bila prvi medicinski fakultet na našem teritoriju.«

Škarica, M.:¹¹⁴ »To je bio i konac prvog medicinskog fakulteta na teritoriju sadašnje republike Hrvatske.«

Jelić, R.:⁴⁶ »To je bio i konac prvog medicinskog fakulteta koji je završio jedan liječnik (Julije Pini iz Skradina) i dva ljekarnika (Mihovil Berčić i Kajetan Brizzi, oba iz Zadra).«

Pekić, M.:⁸⁷ »Zadarski medicinski fakultet prvi na slavenskom jugu.«

Gušić, B.:⁹⁶ »Napoleonov veoma darovit i napredan generalni providur u Dalmaciji Vincenzo Dandolo pokušao je u Trogiru i Zadru osnovati škole, koje bi bile više-manje adekvatne medicinskom fakultetu.«

Medicinski fakultet. Informacija za studente 1982/83., Sveučilište u Zagrebu:⁷⁵

»Izuzetak čini razdoblje francuske vladavine kada su u Trogiru i Zadru osnovane medicinske škole od kojih je Licej u Zadru godine 1810. pretvoren u Centralnu školu s pravom podjele akademskih naslova. Već 1811. godine u Zadru je liječničku diplomu stekao Julije Pini iz Skradina. . .«

KRONOLOŠKI RAZVOJ MEDICINSKIH ŠKOLA I FAKULTETA U DALMACIJI
PO GRADOVIMA (1792 – 1983.)

Tablica 2.

Grad	Elaborati, molbe	Odluke, dekreti	Svečano otvaranje i imenovanje nastavnika-profesora	Broj studenata, prvo predavanje, prvi ispiti	Ukidan
Split	Prof. dr Jakov Mirković-Dalmatinac, Split 5. 12. 1792	Vincenzo Dandolo 28. 9. 1806 br. 3633 Trogir	15. 11. 1806. Kolegij sv. Lazara sa studijem medicine	3 studenta Frane Barbijeri, Josip Monti, Ivan Monti	17. 2. 1809.
Trogir	3. 8. 1802 Split, 3. 9. 1807 Trogir Školski odbor Kolegija sv. Lazara – Trogir Kolegij moli »Licej« 16. 5. 1806.			»Anatomija« Prof. dr Jakov Mirković 15. 11. 1806	
	Ismaelli Elaborat o školstvu 6. 7. 1806.	Don Ivan Skakoc postavljen za rektora liceja 1. 11. 1807. br. 4409		Prvi ispiti 20. 7. 1807.	
Zadar	A. Borelli, D. Garagnin, I. Visiani, svibnja 1806: Peticija Caru u Pariz za osnivanje Liceja u Zadru i Trogiru 4. 9. 1808. Proforski zbor u Zadru moli za: Sveučilište s tri fakulteta: medicinski, filozofski i pravni, za regenta, kancelara i dekane sveučilišta	Vincenzo Dandolo 24. 10. 1806. 5. 5. 1807. 10. 9. 1808. 23. 9. 1809.	Licej 5. 11. 1806. Medicinski studij 16. 11. 1807. Svečano otvaranje Liceja s konviktom 24. 1. 1808.	U prosincu 1807. Prof. dr Giuseppe dall' Oro »Anatomija«	čl. 127.
	Zelli, Derossi i Pinelli 6. 8. 1809. mole za Centralne škole, sveučilište, fakultete u Zadru.	Maršal Marmont 4. 7. 1810 – Odluka o osnivanju »Centralnih škola« u Ljubljani i Zadru (Sveučilišta, fakulteti) Potpisao: Rafaelo Zelli.	Početak rada Centralnih škola 5. 12. 1810.	5. 12. 1810. 66 studenata, 9 na medicini	

Grad	Elaborati, molbe	Odluke, dekreti	Svečano otvaranje i imenovanje nastavnika-profesora	Broj studenata, prvo predavanje, prvi ispiti	Ukidan
Split	Elaborati: Savjet za narodno zdravlje, Kotar Split, SRH, 16. 7. 1960. »Inicijativni odbor« br. 10-18373/I dostavlja Med. fakultetu Sveučilišta u Zagreb. Zbor liječnika Hrvatske, Podružnica Split, 16. 1. 1970. Kirurški odjel Vojne bolnice Split, 26. 2. 1970. Skupština općine Split, 20. 3. 1971.	Prof. dr Branko Richter, predsjednik Savjeta Med. fakulteta Zagreb ODLUKA Br. 04-S-78/I, 11. 7. 1974. Prof. dr Đuro Deželić, predsjednik Savjeta Med. fakulteta Zagreb, Br. 04-694/I, 75, 9. 7. 1975. Odluka Skupštine općina Split i Skupština općine Split, Br. 02-853/I 1979. i br. SOS (02-854/2 1979, Split 22. 3. 1979.	Ukazom Maršala Marmonta instalacija nastavnika-profesora 19. 12. 1810. SVEČANO OTVARANJE SVEUČILIŠTA U SPLITU, 15. 6. 1974. Svečano otvaranje Med. studija u Splitu, 31. 10. 1975. <i>9. i 10. semes.</i> 1. 10. 1979. SVEČANO OTVARANJE U SPLITU <i>Petogodišnjeg medicinskog studija</i>, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	Obrana diplomskog rada <i>Julija Pinija</i> iz Skradina, 3. 8. 1811. a izdata <i>1 diploma liječnika</i> 5. 8. 1811. u Zadru. 6 studenata. Prof. dr Zvonimir Krajina »Otorinolaringologija« 1. 11. 75. 60 studenata. Prof. dr Predrag Keros, »Anatomija« 1. 10. 1979.	Bertrand 12. 12. 1811.

Grad	Elaborati, molbe	Odluke, dekreti	Svečano otvaranje i imenovanje nastavnika-profesora	Broj studenata, prvo predavanje, prvi ispiti	Ukidan
		SAS Medicinski fakultet Zagreb i Opća bolnica Split, br. 02-445 i 02-445/3 Zagreb od 13. 8. 1979. Prof. dr Mladen Sekso i prim. dr Marija Novak. Republički sekretarijat SRH Zagreb, 25. 7. 1979. br. 5707/I Odobrenje o upisu u Split i Osijek po 50 studenata medicine I godište. Savjet Medicinskog fakulteta Zagreb, br. 02-2143/2 1979. formira Koordinacioni odbor za dislocirane medicinske studije u Splitu i Osijeku. Samoupravni sporazum Medic. fakulteta Zagreb, prof. dr Mladen Sekso i SOUR zdravstva Split mr. dr Silvije Ćurin, Zagreb, br. 04-1349/I od 8. 7. 1981.			
Šibenik	Šibensko općinsko Vijeće 1806. godine traži katedru za medicinu i pravo.	Vincenzo Dandolo 28. 2. 1807. postavlja za profesora med. dr Ivana Krstitelja Visianija	Studij nije realiziran	Školske godine 1983/1984. 391 student.	

Grad	Elaborati, molbe	Odluke, dekreti	Svečano otvaranje i imenovanje nastavnika- profesora	Broj studenata, prvo predavanje, prvi ispiti	Ukidan
Dubrov- nik		»Da li je bilo nasto- janja da se u Dub- rovniku osnuje me- dicinski fakultet ili barem kirurška ško- la? Odgovor je nega- tivan. Dubrovačka vlastela nisu nikad tako nešto poželje- la. Osnivanje medi- cinske škole bio bi skup, nerentabilan i politički opasan pot- hvat. Bilo je znatno jeftinije i jednostav- nije »uvoziti« liječ- nike iz inozemstva«. Grmek M. D.			

III RAZVOJ I ORGANIZACIJA
MEDICINSKOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Pisati *ukratko* o osnivanju, burnom razvoju, organizaciji i današnjim dostignućima Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu nije lako ni jednostavno.^{1, 4, 15, 15a, 23, 34, 35, 52a, 54, 75, 93a, 93b, 96, 115, 115a}

Međutim i sam kronološki prikaz razvoja Medicinskog fakulteta u Zagrebu daje sliku njegove prošlosti i sadašnjosti. Prof. dr Lavoslav Glesinger godine 1968.,²³ prigodom proslave 50-godišnjice rada Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, naglašava:

– »Povijest osnivanja i otvaranja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu obuhvaća tri perioda:

1. period: od god. 1669. do 1874. (borbe za osnutak sveučilišta u Zagrebu),
2. period: od god. 1874. do 1917. odn. 1918. (borbe za otvaranje Medicinskog fakulteta u Zagrebu),
3. period: od god. 1918. do danas (razvoj Medicinskog fakulteta u Zagrebu).

1. period

1669. Početak visokoga školstva u Hrvatskoj: Isusovačka akademija u Zagrebu dobila je poveljom Leopolda I sve sveučilišne privilegije.

1773. Raspušten je isusovački red i država je preuzela, pored ostalih isusovačkih škola, zagrebačku akademiju.

1776. Reskriptom Marije Terezije od 5. VIII 1776. uređen je sistem školstva u Hrvatskoj i Slavoniji. Zagrebačka akademija proglašena je »kraljevskom akademijom znanosti«. Imala je 3 fakulteta (teološki, filozofski i pravni) i time je postala najviši učeovni zavod u Hrvatskoj, po svojim privilegijama, po svojem nastavnom planu i organizaciji ravna svim ostalim sveučilištima Austrijske carevine.

1790. Profesorski zbor akademije uputio je 19. V 1790. predstavku Hrvatskom saboru da se akademija pretvori u pravo sveučilište ili da se barem uvede mogućnost studiranja medicine ili u najmanju ruku studija kirurgije. U tom smislu dao je Hrvatski sabor instrukcije svojim nuncijima koji su pošli na zajednički Ugarsko-hrvatski sabor u Požun.

1791. Profesorski zbor akademije ponovio je svoju molbu od prošle godine, ali umjesto tražene katedre za kirurgiju dobila je zagrebačka akademija katedru za mađarski jezik i literaturu.

1806. Za vrijeme francuske vladavine osnovane su u Dalmaciji dvije medicinske škole: Kolegij sv. Lazara u Trogiru, koji je služio izobrazbi kirurga, i Licej`u Zadru koji je imao tri tečaja: medicinski, kirurški i farmaceutski.

1810. Zadarski licej pretvoren je u Centralnu školu koja je potpuno odgovarala medicinskom fakultetu, te je imala i pravo podjeljivanja akademskih naslova.

1812. Zagrebački kirurg Rudolf Lamprecht otvorio je u zagrebačkoj Zakladnoj bolnici privatnu kiruršku školu u koju se upisalo deset učenika. Već nakon dvije godine ta je škola prestala svojim radom zbog »nepovoljnih okolnosti«.

1814. Nakon odlaska Francuza Dalmacija je došla pod Austriju, koja je ukinula medicinske škole u Trogiru i Zadru.

1840. Hrvatski sabor ponovo je potaknuo pitanje otvaranja kirurške škole u okviru zagrebačke akademije. Tom je prilikom istaknuta velika važnost osnivanja takve škole koja bi domaćim sinovima omogućila studij kirurgije.

1843. Hrvatski sabor obratio se 24. IV 1843. direktno kralju Ferdinandu s molbom da se u zagrebačkoj akademiji osnuju katedre za medicinu i kirurgiju, a uz to da se svakako osnuje primaljska škola.

1844. Kralj je 25. I 1844. odgovorio da osnivanje katedara za medicinu i kirurgiju nije potrebno, a osim toga bile bi za to potrebne velike svote. Jedino bi se mogla osnovati katedra za primaljstvo, ukoliko Hrvatski sabor osigura potrebna sredstva.

1845. Na saborskoj sjednici od 23. IX 1845. odlučeno je da se protomedik dr Aleksa Praunsperger pobrine za to da se osnuje katedra za primaljstvo, a osim toga da napiše »informaciju« kojom će se dokazati potreba osnivanja katedara za medicinu i kirurgiju. Zaključeno je također da se zamoli kralj da se zagrebačka akademija pretvori u pravo sveučilište, pa makar i bez medicinskog fakulteta.

1846. Kralj je 21. VII 1846. odbio molbu Hrvatskog sabora s obrazloženjem da ne postoji potreba da se akademija pretvori u sveučilište.

1847. Delegati varaždinske županije zalažu se u Hrvatskom saboru za otvaranje sveučilišta ili barem primaljske škole. – *U Hrvatskom saboru proglašen je 23. X 1847. hrvatski jezik službenim za sve javne ustanove u zemlji.*

1848. *U jeseni te godine počeli su profesori zagrebačke akademije držati svoja predavanja na hrvatskom jeziku.*

1849. Zagrebački liječnik dr Moric Weiss počeo je predavati higijenu na zagrebačkoj akademiji. Ta prva medicinska predavanja doskora su opet obustavljena.

1850. U stanu protomedika dra Praunspergera okupili su se 14. VI 1850. svi liječnici Hrvatske i Slavonije i zaključili, među ostalim, da se zatraži osnivanje medicinskog fakulteta i primaljskog učilišta u Zagrebu s hrvatskim nastavnim jezikom. – U jeseni te godine ukinulo je austrijsko ministarstvo prosvjete zagrebačku akademiju. Pravni je fakultet pretvoren u c.-kr. pravoslovnu akademiju, a ostali su fakulteti prestali svojim radom. – Francuski emigrant, grof Edgar Corberon, obratio se 18. XI 1850. austrijskom ministru Thun-Hohensteinu prijedlogom za osnivanje sveučilišta u Zagrebu.

1851. Nakon povoljnog ministrova odgovora upućuje mu Corberon 20. I 1851. detaljan plan za osnivanje sveučilišta, u kojemu opširno govori i o budućem medicinskom fakultetu, o izboru njegovih nastavnika, o osnivanju pojedinih katedara, organiziranju nastave, o pomoćnom osoblju itd.

1861. Nakon pada Bachova apsolutizma sastao se Hrvatski sabor u travnju 1861. prvi put nakon god. 1848. Na sjednicama od 26. i 29. IV 1861. govorio je Strossmayer o potrebi da se u Zagrebu osnuje sveučilište i akademija znanosti i umjetnosti. Izabran je odbor za izradbu osnove i pravila obiju institucija. U ime toga odbora podnio je dr Pavao Muhić 7. IX 1861. Saboru nacrt osnove za sveučilište u Zagrebu. Na sjednici od 10. IX stvoren je članak »ob osnovanju sveučilišta u Zagrebu«, a 28. IX članak »ob oživljenju sveučilišta i trošku za nj«, u kojemu se, među ostalim, traži osnutak veterinarskog i primaljskog zavoda. U tom smislu upućena je potkraj godine predstavka kralju.

1862. Na zahtjev hrvatske dvorske kancelarije u Beču imenovalo je hrvatsko-slavonsko namjesničko vijeće u Zagrebu 1. V 1862. odbor koji će pretesti zakonsku osnovu. U taj su odbor ušli stručnjaci za sve predviđene fakultete, među njima i zagrebački liječnici dr Josip Mlinarić, dr Aleksa Vancaš i dr Mavro Sachs kao stručnjaci za budući medicinski fakultet.

1869. Na saborskoj sjednici od 13. III 1869. stvoren je zakonski članak »ob utemeljenju sveučilišta u glavnom zemaljskom gradu Zagrebu«, koji je predan Franji Josipu I prigodom njegova boravka u Zagrebu. Car je sankcionirao taj zakonski članak 3. IV 1869. U § 1 toga članka rečeno je *da sveučilište ima 4 fakulteta, među njima i liječnički*, a u § 3 se predviđa da se na tom fakultetu za prvo vrijeme osnuju katedre za primaljstvo i živinarstvo.

1872. Na saborskoj sjednici od 4. VII 1872. podnio je Franjo Rački u ime 11 narodnih zastupnika prijedlog da vlada što prije podnese na zakonsko raspravljanje osnovu o ustrojstvu sveučilišta, tako da se konačno može otvoriti sveučilište u listopadu 1873. Taj je prijedlog Sabor jednoglasno prihvatio. Školski pododbor zakonodavnog odbora predložio je da sveučilište ima 4 fakulteta, dakle i medicinski, koji je prijeko potreban zbog nestašice liječnika i nepovoljnog zdravstvenog stanja u Hrvatskoj, a i zbog toga što bez potpunog sveučilišta nije moguć kulturni napredak.

1874. Dugo i željno očekivani zakon o ustrojstvu sveučilišta u Zagrebu *sankcioniran je 5. I 1874.* Po tom zakonu ima *zagrebačko sveučilište 4 fakulteta: bogoslovni, pravoslovno-državoslovni, liječnički i mudroslovni.* Ti se fakulteti imaju otvoriti sukcesivno u roku od 3 godine, no u pogledu liječničkog fakulteta veli § 87 da se taj fakultet »ima također potpuno otvoriti i počamši od prvoga tečaja postupice i neprekidno izvesti, čim se osiguraju sredstva za njegovo ustrojstvo i uzdržavanje«. Time je, dakako, otvorenje medicinskog fakulteta i opet odgođeno na neodređeno vrijeme. – Zakon o ustrojstvu sveučilišta u Zagrebu predviđa *petogodišnji studij medicine i sadržava već kompletni nastavni plan liječničkog fakulteta kao i detaljne odredbe o polaganju ispita.* – Zemaljska vlada poslala je sada pukovnijskog liječnika dra Stjepana Magjarevića u Graz, gdje je god. 1863. otvoren medicinski fakultet, da bi ondje proučio uređenje i troškove fakulteta. Magjarević se vratio 25. II 1874. iz Graza i Beča u Zagreb, te je izvijestio vladu o svojim iskustvima, a u zajednici sa zagrebačkim liječnicima J. Fonom, Š. Švrljugom, J. Šepićem i N. Severinskim izradio je i zatraženi troškovnik.

2. period

1874. Zagrebačko sveučilište, prvo sveučilište na Slavonskom Jugu, svečano je otvoreno 19. X 1874. pod banovanjem Ivana Mažuranića. S velikom nestrpljivošću počela je sva javnost urgirati provedbu zakona i otvorenje medicinskog fakulteta. Svuda u zemlji započelo je sakupljanje prinosa. O

otvorenju medicinskog fakulteta raspravlja se otada stalno u Hrvatskom saboru, u zagrebačkom gradskom zastupstvu, u zemaljskom zdravstvenom vijeću, u akademskom senatu, a osobito u *Zboru liječnika*, koji je stekao velike zasluge svojim neumornim zalaganjem da se u Zagrebu otvori medicinski fakultet.

1876. Zbog previsokih troškova, naznačenih u troškovniku dr Magjarevića, nije odobreno otvorenje medicinskog fakulteta, nego je odobrena samo katedra za primaljstvo, ali ni ta nije osnovana, nego je umjesto toga osnovano primaljsko učilište i zemaljsko rodilište u Zagrebu, koje je otvoreno slijedeće godine.

1877. Na sjednici Zbora liječnika od 30. VII 1877. čita se dopis zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, da će se podupirati akcija oko sabiranja anatomskih preparata za budući medicinski fakultet i da će se ta potreba staviti već u idući proračun, ali da ona ne smije prekoračiti iznos od 100 forinti godišnje.

1882. U sklopu filozofskog fakulteta zagrebačkog sveučilišta osnovan je *farmaceutski tečaj*.

1886. Akademski senat je na svojoj sjednici od 21. V 1886. zaključio na prijedlog prof. Gjura Pilara da se pitanje uređenja medicinskog fakulteta svestrano prouči i da se na temelju toga uputi predstavka zemaljskoj vladi s molbom da se konačno otvori medicinski fakultet. Izradbu detaljnog elaborata povjerio je akademski senat profesoru botanike na filozofskom fakultetu, dru med. et phil. Bogoslavu Jirušu.

1887. Potkraj god. 1887. dostavio je prof. Jiruš svoj elaborat akademskom senatu. Taj elaborat poslan je zatim profesoru kirurgije na bečkom medicinskom fakultetu, dru Eduardu Albertu, s molbom da ga nadopuni i da dađe svoje mišljenje o potrebi medicinskog fakulteta u Zagrebu. Tom se pozivu Albert najspremnije odazvao.

1888. Poduzeta je široka akcija sakupljanja za medicinski fakultet, koja je naišla na velik odjek kod pojedinaca, općina, novčanih zavoda itd. Biskup Strossmayer darovao je za medicinski fakultet 20.000 forinti, grad Zagreb 50.000 forinti, brodska imovna općina 10.000 forinti itd. Ta je akcija nastavljena i idućih godina.

1891. Na prijedlog akademskog senata i na temelju mišljenja Zbora liječnika zaključio je Hrvatski sabor na svojoj sjednici od 4. VI 1891. »da se pozove

zemaljska vlada da u svrhu što skorijeg oživotvorenja liječničkog fakulteta... svake godine, ukoliko to budu dopustila raspoloživa sredstva, uvrsti u proračun potreba unutarnje samouprave kraljevine Hrvatske i Slavonije što izdašniju svotu kao prinos u gore označenu svrhu».

1892. Zemaljska vlada uvrstila je odsad u proračun godišnji iznos od 10.000 forinti za medicinski fakultet.

1893. Zbor liječnika je zaključio da svoju biblioteku preda sveučilišnoj biblioteci, s tim da knjige i časopisi stoje i nadalje na raspolaganju članovima Zbora. Time je sveučilišna biblioteka dobila preko 1000 medicinskih djela.

1894. Sabor i vlada su odredili da se zemaljskoj zakladi za podizanje medicinskog fakulteta dodijeli iznos od 300.000 forinti.

1896. Higijena postaje obavezan predmet za slušače farmaceutskog tečaja. Predaje *dr Franjo Hensler koji je već god. 1879. postao docent higijene na filozofskom fakultetu*. Od god. 1897. dalje drži ta predavanja dr Mihajlo Joanović.

1897. Na prirodoslovnom odjelu filozofskog fakulteta počinju predavanja *iz anatomije čovjeka*. Predavač je dr Mihajlo Joanović, koji predaje također bakteriologiju i sudsku medicinu. Tako se pomalo uvode medicinska predavanja na filozofskom fakultetu.

1899. *Na filozofskom fakultetu zagrebačkog sveučilišta uređena je anatomska zbirka i osnovan higijenski zavod*. – Sabirna akcija za medicinski fakultet dala je lijep rezultat: potkraj god. 1899. iznosila je zaklada medicinskog fakulteta 586.963 forinta i 11 1/2 novčića. Tom je zakladom upravljao najprije odbor za upravljanje općom sveučilišnom zakladom, a nakon prestanka djelovanja toga odbora akademski senat.

1903. *Početkom XX stoljeća potaknuto je pitanje gradnje zemaljske bolnice u Zagrebu* koja bi služila kao klinička bolnica budućega medicinskog fakulteta. Protomedik dr Josip Kallivoda izradio je čak projekt za tu bolnicu, ali je ban Khuen-Héderváry spriječio izvedbu toga projekta. Kad je Khuen god. 1903. odstupio, ponovo je pokrenuto to pitanje. Osobito su se zalagali za gradnju te bolnice tadašnji protomedik dr Ignjat Thaller i njegov tajnik dr Vladimir Katičić, koji su s time u vezi obišli niz bolnica u Njemačkoj.

1909. Pošto je zagrebački nadbiskup dr Antun Bauer poklonio zemljište na Šalati, a *protomedik dr Thaller uspio pridobiti bana Raucha za gradnju bolnice, svečano je 30. XI 1909. položen kamen temeljac* za prijamnu zgradu, koja je doskora i dovršena. Međutim, ugarske vlasti dale su obustaviti daljnje radove pod izlikom da je teren puzav i da na Šalati ima mnogo vjetrova. U dovršenoj zgradi (današnji Anatomski institut) smješten je kasnije plemićki konvikt, a uz to je sagrađena još jedna zgrada (današnja zgrada Šalata 3a), u kojoj je smještena gimnazija.

1910. Akademski senat obratio se 18. VIII 1910. banu Tomašiću s predstavkom u kojoj se predlaže da se god. 1914., prigodom 40-godišnjice zagrebačkog sveučilišta, otvori medicinski fakultet.

1914. Početak prvoga svjetskog rata. Kroz neko vrijeme miruju sve akcije u vezi s otvaranjem medicinskog fakulteta.

1916. Zemaljsko zdravstveno vijeće obratilo se 4. XI 1916. zemaljskoj vladi s predstavkom u kojoj ukratko ali temeljito razlaže potrebu što skorijeg otvorenja medicinskog fakulteta u Zagrebu.

1917. U toku rasprave o medicinskom fakultetu u Hrvatskom saboru iznio je narodni zastupnik *Milan Rojc na sjednici od 25. I 1917. slijedeći prijedlog: »Kraljevska zemaljska vlada se poziva da što većim pospješanjem pristupi k ustrojenju medicinskog fakulteta na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, kako bi u što bližoj budućnosti moglo započeti njegovo djelovanje«*. Idućeg dana (26. I) održao je Rojc u Saboru velik govor, u kojemu je opširno obrazložio svoj prijedlog. Naišao je na sveopće odobravanje i odsada slijede presudni događaji naglo jedan za drugim. Istoga dana kada je Milan Rojc održao u Saboru svoj historijski govor, održana je *glavna skupština Zbora liječnika, na kojoj je izabran odbor koji će posredovati kod vlade radi što skorijeg otvorenja medicinskog fakulteta*. – Na sjednici Hrvatskog sabora od 31. I 1917. održao je *Stjepan Radić* odlučni govor i odlučno je zahtijevao da se provede zakon koji predviđa na zagrebačkom sveučilištu medicinski fakultet. Na idućoj saborskoj sjednici (I. II) govorili su u tom smislu i drugi narodni zastupnici, i na koncu je Rojcov prijedlog jednoglasno prihvaćen.

Akademski senat je na svojoj sjednici od 3. II 1917. jednoglasno zaključio da se vladi podnese predstavka kojom se moli bezodvlačno otvorenje medicinskog fakulteta. – Zemaljska vlada sazvala je 10. III 1917. konferenciju stručnjaka koja je razmotrila sva pitanja u vezi s otvaranjem medicinskog fakulteta. – Zbor

liječnika uputio je 16. VII 1917. delegaciju *banu Mihaloviću* s molbom da se ban založi za otvaranje medicinskog fakulteta i za osnutak zemaljske bolnice. Ban je obećao svoju podršku, te je 12. XI 1917. *odobrio otvorenje medicinskog fakulteta u Zagrebu još u toku iste godine.*

Na saborskoj sjednici od 13. XI 1917. saopćio je Milan Rojc, koji je u međuvremenu postao odjelni predstojnik za bogoštovlje i nastavu, da su kod vlade završene sve predradnje i da će se po banovoj odredbi medicinski fakultet otvoriti još iste školske godine. – Zemaljska vlada predložila je sada *dvorskoj kancelariji u Beču tri profesora budućeg medicinskog fakulteta: dra Teodora Wickerhausera i dra Miroslava Čačkovića za redovne profesore kirurgije i dra Dragutina Mašeka za redovnog profesora otorinolaringologije.* – Da bi predavanja na medicinskom fakultetu mogla odmah započeti, pozvala je zemaljska vlada *dra Dragu Perovića* iz Beča i postavila ga za *suplenta anatomije*, a ostala predavanja za prvo godište povjerena su profesorima filozofskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu (fizika: prof. dr Stanko Hondl, kemija: prof. dr Gustav Janeček, biologija: prof. dr August Langhoffer i prof. dr Vale Vouk). Dekanatske poslove vodio je provizorno dekan filozofskog fakulteta, prof. dr Juraj Majcen. *Prva konferencija nastavnika medicinskog fakulteta održana je 20. XII 1917: sastavljen je red predavanja za I semestar i određen rok za upise. Upisi su počeli 21. XII 1917. i do kraja upisa upisala su se 63 slušača.*

3. period

1918.–1983. 1918. Nastavnik anatomije dr Drago Perović⁸⁹ održao je 12. I 1918. u sveučilišnoj auli svoje prvo predavanje »*O smjeru nastavnoga i znanstvenoga rada u anatomiji*«. Predavanju su prisustvovali predstavnici vlasti, sveučilišni profesori, članovi Zbora liječnika i mnogi studenti. *Time je medicinski fakultet zagrebačkog sveučilišta započeo svojim radom.*

Nakon 5-mjesečnog čekanja imenovao je kralj 13. IV 1918. prva tri predložena profesora. Naloženo im je da uredi fakultet, da postave dekana, da stavljaju prijedloge za popunjenje katedara i da vrše sve ostale funkcije profesorskog zbora. – *Svoju prvu sjednicu održao je profesorski zbor medicinskog fakulteta 11. V 1918. Tom prilikom izabran je za dekana prof. dr Miroslav Čačković, a za prodekana prof. dr Dragutin Mašek. Dekan je 13. V preuzeo dekanatske poslove od dotadašnjega provizoronog dekana, prof. Majcena«.*

Prvi dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr Miroslav Čačković, možemo reći pionir medicinske znanosti, svojim prvim govorom vizionarski se osvrnuo na potrebe razvoja Medicinskog fakulteta riječima:

*

»Dolazim kano prvi dekan Hrvatskog liječničkog fakulteta da pozdravim vas, prve slušatelje toga fakulteta, dolazim da to učinim na predavanju dr Perovića, koji je kod nas prvi počeo da predaje medicinu. Blizu pedeset godina je trebalo dok nam je Sveučilište postalo potpuno, dok se je ostvarila naša davna narodna i kulturna želja, naša prijeka socijalna potreba da se otvori liječnička nauka. I sada imademo liječnički fakultet, prvi na slavenskom jugu i naša je dužnost da ga izradimo, izgradimo i razvijamo, da bude *dostojan našega naroda i naše znanosti*. Dužnost je to naša zajednička, i nas profesora, i vas slušatelja, jer ne čine fakultet, univerzu, samo profesori, nego i slušatelji, ne ovisi njezina vrlina i njezin napredak samo o profesorima, nego i o đacima. I jedni i drugi moraju da promiču *znanost* jer ta se ne promiče samo naučanjem, već i učenjem, i jedni i drugi moraju da svijetlom *drže čast i slavu majke znanosti, sveučilišta*.

Odabrali ste znanost, koja je stara kano što ljudstvo staro jest, jer kada je čovjek oćutio bol, nastojao je da ju ublaži, lijećio ju, ali koja svaki dan postaje nova, koja napreduje i teži naprijed moćnim koracima. Odabrali ste zvanje koje ima toliko lijepa i uzvišena, ali koje stavlja *najveće zahtjeve na čovjeka*, na njegov duh i na njegovo tijelo. Naša je znanost najšira, jer je ona ista po cijelom svijetu, naše je zvanje najnezavisnije, *jer je liječniku otvoren svijet*, mi smo liječnici najslobodniji, jer za naš rad ne imademo drugog suca do naše *savjesti*.

Čovjek je nosilac bolesti, koja može da je zanimiva, nova, ili opet banalna, svagdanja, ali čovjek *nije šablona, već je biće svaki čas drugo*, svaki čas novo. I kako se bolest može promijeniti prema individuumu, tako i bolest mijenja individuum, *pa treba shvatiti individuum da se shvati bolest*.

Zato vas koji se posvećujete tom teškom i uzvišenom zvanju pozivam i upućujem da ga prigrlite svom dušom i svim silama, da se njegovoj nauci posvetite čisto i potpuno. Budite revni i marljivi, budite *dobri i čestiti* i bit ćete na čast svom stališu, bit ćete na korist čovječanstvu, bit ćete na diku svojoj domovini i svom narodu, al' preko toga bit ćete na čast, na diku i na korist sebi samima, *svom vlastitom dostojanstvu*«.

*

Od 11. svibnja 1918. g. Medicinski fakultet pravno je konstituiran, jer je profesorski zbor toga dana održao prvu sjednicu i izabrao dekana i prodekana. U nastavku te sjednice utvrđen je tekst poslovnika Fakulteta koji je potvrdila zemaljska vlada. Poslovníkom su regulirana ovlaštenja profesorskog zbora, dekana i prodekana, a propisana je i organizacija studija.

Iz poslovnika saznajemo da dekan rješava »kurentne« poslove, saziva i vodi sjednice Zbora i izvršava njegove zaključke, izriče »slušaťeljima« lakše disciplinske kazne i provodi pravne akte kad je riječ »o nedvojbenoj uporabi postojećih propisa«. Ostale poslove obavlja Profesorski zbor – najviši organ Fakulteta. Zbor bira dekana i prodekana, a putem bana predlaže Njegovom Veličanstvu Caru imenovanje redovnih i izvanrednih profesora, »ravna i nadzire kolegije i obavlja disciplinarne poslove«.

U slijedećim nastavnim godinama imenuju se novi nastavnici i asistenti, tako da je u školskoj godini 1922/23. Fakultet već imao 19 nastavnika i 16 asistenata, a broj upisanih studenata porastao je na 689.

Tablica 3.

BROJ NASTAVNOG OSOBLJA I NASTAVNIH JEDINICA
U RAZDOBLJU OD 1917/18. DO 1982/83.

Školska god.	NASTAVNO OSOBLJE					NASTAVNE JEDINICE				
	Red. prof.	Izv. prof.	Doc.	Asist.	Sfruč. sur.	Zavodi	Klin.	Bol. od.	Bolnice	ŠNZ
1917/18.	5	–	–	4	–	5	–	–	–	–
1939/40.	15	6	10	52	–	9	10	–	–	–
1945/46.	12	10	5	130	–	12	10	–	–	–
1954/55.	12	17	13	205	3	17	10	4	1	1
1964/65.	33	30	36	209	17	12	13	4	2	1
1974/75.	68	40	25	194	17	20	19	1	1	1
1979/80.	109	51	37	145	22	22	19	1	1	1
1982/83.	120	44	49	119	28	22	20	1	1	1

Rektor i Sveučilišni senat sastavljen od dekana svih fakulteta imaju široka ovlaštenja jer fakulteti nisu samostalne pravne osobe, već su dio Sveučilišta. Visokoškolska nastava financira se iz privatnih i javnih zaklada, a manji dio prihoda ostvaruje se od školarina tzv. »naukovnina«.

Raspadom Austro-Ugarske monarhije nisu se bitno izmijenili organizacija ni funkcioniranje Fakulteta. U godinama nakon I svjetskog rata glavni cilj Fakulteta je popunjavanje nastavnog osoblja. Ovaj proces završava se 1923. godine, od kada Fakultet ima profesore na svim osnovnim predmetima.

Već od 1918. g. vlasti nastoje ujednačiti nastavu na medicinskim fakultetima u zemlji. Godine 1920. organizirano je savjetovanje dekana medicinskih fakulteta Zagreba, Beograda i Ljubljane, ali nastavni planovi i uvjeti za stjecanje diplome i doktorskog zvanja izjednačeni su tek 1930. g. (Zakonom o univerzitetima i Općom uredbom o univerzitetima od 11. prosinca 1931.).

U toku svog razvoja Fakultet izgrađuje nastavne zavode i klinike, tako da 1940/41. izvodi nastavu u svojih devet zavoda i deset klinika sa 42 nastavnika i 51 asistentom.

Neposredno pred II svjetski rat u prvu godinu studija upisan je 321 student, a u svim godištim studira 1100 studenata.

Od osnivanja pa do 1945. godine na Fakultetu je diplomiralo 1783 studenta, koji su prosječno studirali 7,5 godina.

Tzv. »Nezavisna Država Hrvatska« Medicinskom fakultetu davala je velika obećanja, ali nijedno nije ostvarila. Naprotiv, najkvalitetniji nastavnici otjerani su s Fakulteta (mnogi su internirani), broj studenata je smanjen, a nastava je bitno unazadena eksperimentiranjem s »trimestrima«. Nastavničko vijeće iscrpljivalo se beskrajnim raspravama o reformama i provedbama zamisli Poglavnika koji je dekretima postavljao i smjenjivao nastavnike i dekane, a direktno se uplitao i u okrnjene nastavne planove i programe.

U isto vrijeme mnogi su nastavnici i studenti Fakulteta, sudjelujući u narodnooslobodilačkoj borbi, postavljali temelje socijalističke Jugoslavije, na kojima se Medicinski fakultet i danas izgrađuje.

Na sam dan oslobođenja Zagreba upravu Medicinskog fakulteta preuzeo je dr Ante Premeru. Zadatak mu je bio, kao i povjerenicima na ostalim zagrebačkim fakultetima, da što prije organizira izbor nastavničkog vijeća, dekana i ostalih organa potrebnih za redoviti rad Fakulteta.

Prva redovita sjednica Vijeća Medicinskog fakulteta nakon oslobođenja održana je 7. lipnja 1945. godine, a već 21. lipnja Predsjedništvo AVNOJ-a opće rukovođenje Fakultetom povjerilo je Saveznom ministarstvu narodnog zdravlja (Zakon o rukovodstvu i nadzoru nad medicinskim i farmaceutskim fakultetima i

Tablica 4.

BROJ NASTAVNOG OSOBLJA, UPISANI I
DIPLOMIRANI STUDENTI I PROSJEČNO
TRAJANJE STUDIJA

Škol. god.	Broj Nast. Asist.		Br. upisanih I god. ukup.		Broj diplo- mira- nih	Trajanje studija (god. i mj.)
1917/18.	5	4	69	69	—	
1922/23.	19	16	—	689	5	
1926/27.	26	38	—	651	84	1922-40 g.
1930/31.	32	44	—	427	69	
1934/35.	37	52	144	712	41	Ø7,5
1938/39.	45	56	207	921	91	
1940/41.	42	51	321	1100	110	
1945/46.	34	130	1218	1865	61	—
1949/50.	47	164	541	2806	118	—
1953/54.	40	198	390	1697	416	7,8
1957/58.	44	195	342	1353	299	8,0
1961/62.	104	234	426	1771	237	8,6
1965/66.	108	203	478	1995	271	6,11
1969/70.	119	197	361	2032	327	6,8
1974/75.	133	194	375	1928	409	6,4
1979/80.	197	145	701	2724	448	6,8
1982/83.	213	119	432	2325	263	6,2

stručnim zdravstvenim školama). Ovako brzo oživljavanje Fakulteta proizlazi iz okolnosti što je za efikasno organiziranje zdravstva nova Jugoslavija trebala najmanje 15000 liječnika, a raspolagala tek s 3000. Najveće poteškoće imale su Crna Gora sa 46 i Makedonija sa samo 30 liječnika.

U kolovozu 1945. fakultetsko Vijeće na prvoj sjednici utvrdilo je tekst prijedloga uredbe o radu Medicinskog fakulteta. Uredba je regulirala uvjete upisa i režim studija na Fakultetu, sadržavala popis obveznih i izbornih predmeta, rokove i uvjete za polaganje ispita. Iako prijedlog uredbe nije nikada postao pravni akt, prema njemu je Fakultet de facto postupao sve do donošenja prvog Statuta.

Prema pozitivnim propisima Fakultet je u to vrijeme usko povezan s Ministarstvom narodnog zdravlja Federativne Hrvatske, koje na prijedlog Vijeća imenuje dekana, nastavnike i tajnika Fakulteta, te ravnatelja i upravitelja kliničkih bolnica.

Rješenjem ministarstva narodnog zdravlja, Pov. 438/46 od 26. VII 1946. godine, Fakultet je preuzeo Zakladnu bolnicu na Rebru, a nastavu je održavao i u drugim zdravstvenim ustanovama. Broj nastavnika i studenata neprekidno se povećavao. Tako je 1954. godine na Fakultetu radilo 2032 službenika, 208 asistenata, a u 32 fakultetske ustanove postojalo je 1585 kreveta.

Već početkom prve školske godine nakon oslobođenja na Fakultetu je upisano 1839 studenata, od toga 1317 na prvu godinu studija.

Radi efikasnijeg poslovanja ovako velike institucije formiran je Nadzorni odbor, koji je u suradnji s dekanom i ravnateljem Kliničkih ustanova olakšavao rad Vijeća – najvišeg organa Fakulteta.

Odvajanje Fakulteta od nastavnih baza započinje 1953. godine kada je izdana »Osnovna uredba o ustanovama sa samostalnim financiranjem«, među koje se ubrajaju i bolnice. Godine 1960. ovaj proces je »de iure« u potpunosti završen i od tada Klinički bolnički centar postaje potpuno samostalna ustanova. Ipak, zbog prirode procesa obrazovanja liječnika, veza Fakulteta i kliničkih bolnica nije nikada prekinuta.

Kao rezultat stalnog širenja djelatnosti Fakulteta početkom šk. g. 1946/47. na inicijativu Ministarstva narodnog zdravlja započinju pripreme za otvaranje Visoke zubarske škole. Odontološki odsjek Medicinskog fakulteta započeo je s radom 1948. godine da bi 1962. prerastao u samostalnu znanstveno-nastavnu organizaciju pod nazivom »Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu«.

Viša škola za medicinske sestre otvorena je u sklopu Fakulteta šk. g. 1953/54. kao rezultat napora za unapređivanje cjelokupne zdravstvene službe. Nakon perioda samostalnog poslovanja ova znanstveno-nastavna organizacija od 1.

lipnja 1984. godine ponovo je integralni dio Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

U okviru suradnje i rada na unapređivanju zdravstva Fakultet kao najstarija visokoškolska ustanova za obrazovanje liječnika sudjelovao je u osnivanju medicinskih fakulteta u Sarajevu, Skoplju, Rijeci, Prištini te Vojno-medicinske akademije JNA u Beogradu.

Već u prvim poratnim godinama započinje na Medicinskom fakultetu organizirano izvođenje poslijediplomske nastave iz higijene i socijalne medicine. Nastavu organizira Škola narodnog zdravlja koja se 20. kolovoza 1947. pripaja Medicinskom fakultetu. Takav oblik stručnog i znanstvenog usavršavanja postaje sastavnim dijelom znanstveno-nastavnog rada Fakulteta, a u narednim godinama poslijediplomska nastava prerasta u studij sa više od 500 studenata godišnje i obuhvaća nastavu od 32 stručna područja. Do 1982. godine na Fakultetu su stupanj magistra medicinskih znanosti postigla 682 kandidata, a doktorat znanosti obranilo je 712 kandidata.

Pravilnikom o nastavi na medicinskim fakultetima u FNRJ (Sl. 86/46) Komitet za školstvo i nauku utvrdio je da studij medicine u Jugoslaviji traje šest godina. Značajna je novost te reforme uvođenje nastave iz socijalno-preventivnih disciplina, turnusna organizacija kliničke nastave, uvođenje terenske prakse i skupnih ispita. Pored neospornih pozitivnih rezultata šestogodišnjeg studija, uočeno je značajno produženje studiranja. Studenti tih generacija prosječno su studirali 8,5 godina, što je bio glavni razlog da se 1959. godine ponovo uvede petogodišnji studij.

Opći zakon o školstvu (Sl. 5/54) primjerio je odredbe »Ustanovnog zakona o osnovama društvenog i političkog uređenja FNRJ« području odgoja i obrazovanja. Prema njegovim odredbama Fakultet je organiziran od 22. studenog 1954. godine. Tog je dana održana prva sjednica fakultetskog Savjeta. Za predsjednika je izabran dr Zlatan Sremec, koji je davne 1923. godine prvi diplomirao na Medicinskom fakultetu u Zagrebu.

Od 26. travnja 1956., kada je donesen prvi Statut, Fakultet je »naučna i najviša nastavna ustanova za odgoj i usavršavanje zdravstvenih stručnjaka«, a »sprema studente za zvanje liječnika opće medicine, za zvanje zubnog liječnika, daje svršenim sestrama dopunsku izobrazbu, te usavršava i uvodi u naučni rad sve stručnjake koji su potrebni za skladnu i jedinstvenu zdravstvenu službu«. (Član I. Statuta).

Upravljanje Fakultetom zasniva se na »principu kolektivnog upravljanja, u kojem sudjeluje čitav radni kolektiv« (iz člana 3. Statuta). Predstojnike klinika između nastavnika Fakulteta biralo je Vijeće, a potvrđivao Savjet kao i direktore Škole narodnog zdravlja i Više škole za sestre.

Savjet Fakulteta sačinjavali su članovi koje je birao Sabor NR Hrvatske, fakultetsko Vijeće, jedan student te dekan i prodekan Fakulteta.

Nastavni se rad provodio u četiri odsjeka: za opću medicinu, za odontologiju, za sestrinstvo i za usavršavanje i provođenje specijalizacije liječnika, inženjera i drugih zdravstvenih stručnjaka.

Usvajanjem novog Statuta 1963. godine i njegovom revizijom 1967. utvrđen je novi petogodišnji plan i režim studija »godina za godinom«. U nastavni plan uvedeno je više novih samostalnih kolegija, klinički predmeti slušaju se u obliku turnusa, a preventivno-socijalni predmeti uklopljeni su u nastavu kroz svih pet godina. Generacije studenata upisuju studij nakon položenog kvalifikacijskog ispita, rezultati kojega dokazuju pozitivnu korelaciju s kasnijim uspjehom u studiju. Podaci kažu da u tom razdoblju oko 55% studenata apsolvira u redovnom roku, a prosječno trajanje studija kreće se od 5 do 6.6 godina.

Prema Zakonu o visokom obrazovanju (NN 51/77) u toku školske godine 1978/79. Fakultet donosi novi Statut kojim se značajno promijenio nastavni plan studija. Predklinički dio skraćuje se na pet semestara, a nastava od šestog do desetog semestra izvodi se isključivo u obliku turnusa.

Proširivanjem znanstvene, nastavne i stručne aktivnosti usporedno s povećanjem broja studenata (za 2,5 puta) nastao je kadrovski i materijalni potencijal Fakulteta. U odnosu na 1947. godinu broj asistenata se utrostručio, profesora je šest puta više, a na jednog nastavnika otpada samo 11 studenata, dok ih je tada bilo 60. U razdoblju od 1945/46. do 1982/83. na Fakultetu je diplomiralo 12116 studenata.

Nakon stupanja na snagu Zakona o usmjerenom obrazovanju, od šk. g. 1982/83., Fakultet je donio novi plan i program studija (tablica 5.) prema kojemu studenti pišu diplomski rad, a izrađuju ga tokom pete godine studija. Njegova uspješna izrada i obrana uvjet je završetka studija.

U organizacijskom pogledu uloga Savjeta neprekidno je jačala, a broj povjerenih mu poslova povećavao se. Sve do sedamdesetih godina odnos Znanstveno-

-nastavnog vijeća i Savjeta nije do kraja definiran i oba su tijela organi upravljanja Fakultetom. Od Ustavnih amandmana 1971. godine, zakonskih regulativa i samoupravnih općih akata Fakulteta, Znanstveno-nastavno vijeće stručni je organ zadužen za pitanja nastave. Istovremeno s procesom povećanja ingerencija Savjeta sve je jača i samostalnost Fakulteta u provedbi zacrtanih društvenih zadataka. Utjecaj šire društvene zajednice očituje se u sastavu Savjeta Fakulteta, tako da uz članove koje biraju radni ljudi i studenti postoji i delegacija tzv. »vanjskih članova« – predstavnika zainteresiranih organizacija udruženog rada i društveno-političkih organizacija.

U razdoblju od 1974. do 1978. Medicinski fakultet u svom je sastavu imao tri osnovne organizacije udruženog rada (»Temeljne medicinske znanosti«, »Kliničke medicinske znanosti« i »Škola narodnog zdravlja«) i radnu zajednicu (»Tajništvo«).

Praksa je pokazala da takva organizacija ne pridonosi racionalnosti poslovanja i ne unapređuje nastavni proces pa su radni ljudi Fakulteta, na referendumu 11. rujna 1978. godine, odlučili da se ponovo ujedine u jedinstvenu radnu organizaciju. Nekadašnje osnovne organizacije postale su poslovne jedinice Medicinskog fakulteta, što svakom dijelu procesa rada omogućava razvoj specifičnosti uz poštovanje integriteta Fakulteta.

Tablica 5.

PREGLED NASTAVNIH PREDMETA PO SEMESTRIMA I BROJ⁷⁵
NASTAVNIH SATI (ČLAN 3 PRAVILNIKA O STUDIJU)

Predmet	Broj sati u semestru			Ukupno
	Predavanja	Seminara	Prakt. rada	
Prva god. – I semest.				
Fizika i biofizika za medicinare	45	–	30	75 + 15
Kemija za medicinare	45	15	30	90
Biologija za medicinare	30	–	45	75
Anatomija	30	15	–	45
Medicin. statistika	–	30	–	30
Soc. medicina	15	30	–	45
Osnove marksizma	15	15	–	30
Osnove ONO i DSZ	30	–	–	30
Strani jezik	–	30	–	30
				450 + 15

Predmet	Broj sati u semestru			
	Predavanja	Seminara	Prakt. rada	Ukupno
II semestar				
Biologija za medic.	–	45	–	45
Anatomija	30	45	45	120
Histol. i embriol.	30	–	30	60
Biokemija za medic.	30	60	30	120
Osnove marksizma	15	15	–	30
Osnove ONO i DSZ	30	–	–	30
Strani jezik	–	45	–	45
Druga godina				
III semestar				
Anatomija	18	27	–	45
Histol. i embriol.	30	–	30	60
Imunologija	21	9	–	30
Fiziologija	15	60	30	105
Osnove medicinske embriol. i parasitol.	5	10	30	45
Medicinska psihologija	21	20	19	60
Teorija i praksa samoupravnog socijalizma	15	15	–	30
Osnove općenarodne obrane i društvene samozaštite	30	–	–	30
Strani jezik	–	45	–	45
IV semestar				
Fiziologija	15	60	30	105
Opća patologija	30	30	30	90
Opća patološ. fiziol.	15	8	7	30
Osnove medicinske mikrobiologije i parasitol.	5	10	30	45
Interna propedeutika	30	–	30	60
Epidemiologija I	15	–	–	15
Zdravstvena ekologija i stručna praksa u izvanbolničkoj zdravst. zaštiti	–	15	–	15

Predmet	Broj sati u semestru			
	Predavanja	Seminara	Prakt. rada	Ukupno
Organizacija zdrav. zašt. i zdrav. informatika I	15	–	–	15
Teorija i praksa samoupravnog socijalizma	15	15	–	30
Osnove ONO i DSZ	30	–	–	15
Strani jezik	–	15	–	
				450
Treća godina				
V semestar				
Interna propedeutika	30	30	30	90
Specijal. pat. anatomija	26	26	38	90
Opća pat. fiziologija	45	30	15	90
Farmakologija	34	56	–	90
Radiologija	15	–	–	15
Zdravstvena ekologija	–	15	60	75
				450
VI semestar				
Interna medicina	42	63	105	210
Radiologija	–	15	–	15
Pedijatrija	30	30	60	120
Farmakologija	10	26	9	45
Zdravstvena ekologija i stručna praksa u izvanbolničkoj zdrav. zaštiti	–	15	45	60
Ljetna praksa		trideset dana		
				450
Četvrta godina				
VII semestar				
Interna medicina	36	54	90	180
Radiologija	–	30	–	30
Pedijatrija	30	30	60	120
Infektologija (s kliničkom mikrobiologijom i parasitol. – 30 sati)	16	50	54	120
				450

Predmet	Broj sati u semestru			
	Predavanja	Seminara	Prakt. rada	Ukupno
VIII semestar				
Kirurgija	30	30	30	90
Urologija	15	–	–	15
Ratna kirurgija	15	–	–	15
Klinička anesteziologija i reanimacija	5	5	5	15
Radiologija	–	15	–	15
Neurologija	10	37	38	85
Neuropatologija	6	8	6	20
Neurokirurgija	1	9	5	15
Psihijatrija	–	35	55	90
Dermatovenerologija	15	15	30	60
Onkologija	–	30	–	30
				450
Peta godina				
IX semestar				
Kirurgija	30	30	30	90
Urologija	–	15	15	30
Ratna kirurgija	–	–	30	30
Ginekologija i opstetricija (s ginekološkom patologijom)	52	28	70	150
Otorinolaringologija	–	24	51	75
Ortopedija	6	14	25	45
Maksilofacijalna kirurgija sa stomatologijom	5	15	10	30
Diplomski rad			(75 sati)	
				450
X semestar				
Ginekologija i opstetricija (s ginekološkom patologijom)	31	39	65	135
Oftalmologija	21	31	23	75
Fizikalna medicina i opća rehabilitacija	15	–	15	30

Predmet	Broj sati u semestru			
	Predavanja	Seminara	Prakt. rada	Ukupno
Sudska medicina	18	30	12	60
Povijest medicine	6	9	–	15
Epidemiologija II	15	15	–	30
Organizacija zdravstvene zaštite i zdravstvena informatika	–	33	12	45
Opća medicina i primarna zdrav- stvena zaštita	4	16	40	60
Diplomski rad			(75 sati)	450

Zakon o usmjerenom obrazovanju (26. V 1983.) iziskivao je značajne promjene u radu Fakulteta, a one su se odrazile u izmjenama i dopunama Statuta. Ovlaštenja Znanstveno-nastavnog vijeća i Savjeta Fakulteta još su se više izdiferencirala. Uz dekana koji je do tada bio najviši izvršni organ, osnovan je kolegijalni poslovodni organ s predsjednikom na čelu.

Dekan postaje zastupnik Fakulteta u poslovima znanosti i nastave, a predsjednik kolegijalnog poslovodnog organa zadužen je za provedbu odluka Savjeta, razmatranje prijedloga financijskog plana i njegovu realizaciju, te za sve druge radnje neophodne za trajno vršenje djelatnosti Fakulteta. Kolegijalni poslovodni organ osim predsjednika i dekana ima još sedam članova zaduženih za vođenje najvažnijih područja rada Fakulteta. Takvom organizacijom postignuta je čvrsta veza nastavnog, znanstvenog i stručnog rada i efikasna provedba društveno utvrđenih zadataka Fakulteta.

Proširujući suradnju sa zdravstvenim stručnjacima dalmatinske regije u Splitu su 1962. godine organizirani postdiplomski studij i specijalizacija iz opće, školske, radne i urgentne medicine.

Budući da su na Medicinskom fakultetu u Zagrebu studirali mnogi studenti iz Dalmacije, potreba osnivanja medicinskog studija u Splitu osjećala se dugi niz godina. Da bi se ostvarila ova zamisao, bilo je potrebno izvršiti niz predradnji, a najvažnije je bilo stvaranje znanstvene i nastavne kadrovske jezgre. U proteklih dvadesetak godina u Dalmaciji je promovirano stotinjak nastavnika, od kojih je većina izabrana na zagrebačkom Fakultetu.

Uz dobru materijalnu podlogu u zdravstvu (laboratoriji, bolnice, domovi zdravlja) to je bila osnovica otvaranja Medicinskog studija u Splitu, kao dislociranog studija Fakulteta u Zagrebu.

JANKO ŽITKO
BORIS SUBOTIČANEC



SUB AUSPICIIS

UNIVERSITATIS LITTERARUM REGNI SERBORUM, CROATARUM SLO-
VENORUMQUE ZAGREBENSIS EX DECRETO FACULTATIS MEDICAE

SEN RECTOR

GEORGIUS NENADIĆ,

OECONOMIAE PUBLICAE DOCTOR, AGRICULTURAE AC RERUM FORESTIARUM PROFESSOR PUBLICUS ORDINARIUS.

DE V. FACULTATIS MEDICAE DECANUS

EMIL PRÁŠEK,

MEDICINAE UNIVERSAE DOCTOR, HYGIENAE PROFESSOR PUBLICUS ORDINARIUS.

ET PROMOTOR RITE CONSTITUTUS

MIROSLAV NOB. ČAČKOVIĆ-VRHOVINSKI,

MEDICINAE UNIVERSAE DOCTOR, CHIRURGIAE PROFESSOR PUBLICUS ORDINARIUS.

IN DOCTISSIMUM ET CLARISSIMUM

DOMINUM

ZLATKO SREMEC

EX GRADIŠTE IN SLAVONIA ORIUNDUM.

CUM ASSIDUO STUDIO ATQUE INDUSTRIA TAM LITTERARIUM QUAM USUS FACULTATEM IN OMNIBUS ARTIS
MEDICAE DISCIPLINIS ACQUISISSET EAMQUE EXAMINIBUS, QUAE AD EORUM, QUI MEDICINAE UNIVERSAE DOCTO-
TORIS TITULUM, HONORES AC IURA ASSEQUI VOLUNT, COMPROBASSET, DENIQUE OMNIBUS INTEGRITATIS
VITAE MORUMQUE POSTULATIS

ACADEMICIS CONVENISSET.

GRADUM DOCTORIS MEDICINAE UNIVERSAE

CONTULIMUS

EIQUE HOC DIPLOMATE MEDICINAE UNIVERSAE DOCTORIS IURA AC PRIVILEGIA ARTEM MEDICAM PUBLICE
EXERCERE CONCESSIMUS.

DATUM ZAGRABIAE DIE XXVIII. MENSIS FEBRUARII MCMXXIII.

Slika 35.

Diploma dra Zlatka Sremeca
1923. godine¹²⁰

MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA
U ZAGREBU

ZAKLETVA

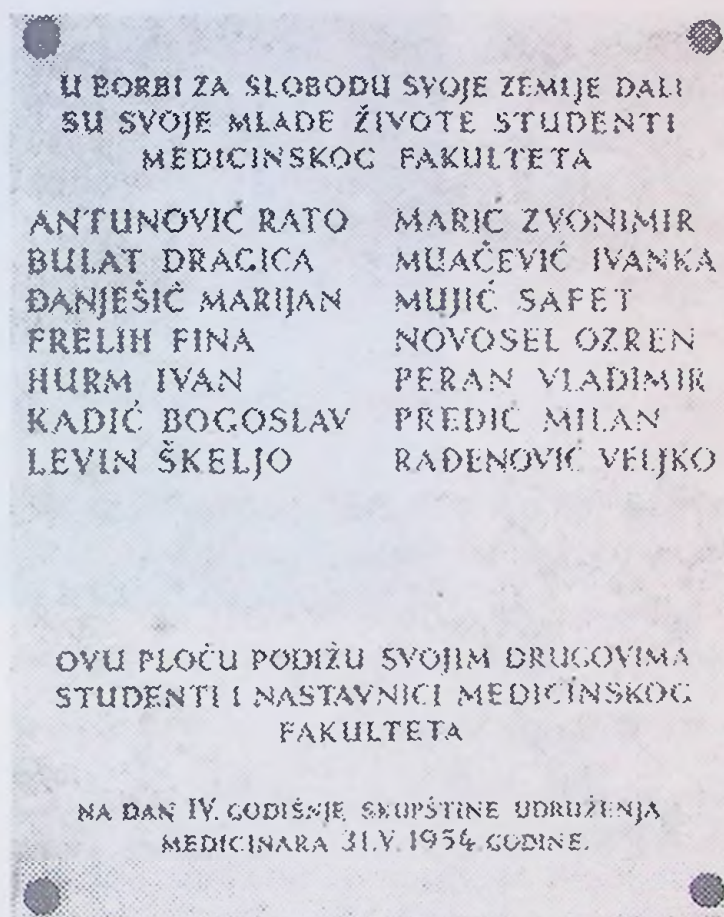
NA DAN PROMOCIJE 198

„U času kad stupam među članove liječničke profesije, srećano obećajem da ću svoj život slaviti u službu humanosti. Prema svojim učiteljima sačuvat ću dužnu zahvalnost i poštovanje. Svoje ću zvanje vršiti savjesno i dosljedno. Najvažnija će mi briga biti zdravlje mog pacijenta. Pošloval ću lažne onoga tko mi se povjeri. Održavat ću svim svojim silama čast i plemenite tradicije liječničkog zvanja. Moje kolege bit će mi braća. U vršenju dužnosti prema bolesniku neće na mene uljecati nikakvi obziri vjere, nacionalnosti, rase, političke ili klasne pripadnosti. Apсолutno ću poštovali ljudski život od samog začelka. Niti pod prijetnjom neće dopustiti da se iskoriste moja medicinska znanja suprotno zakonima humanosti. Ovo obećajem srećano, slobodno, pozivajući se na svoju čast.”

PROMOTORI:

Slika 36.

*Zakletva dipl. liječnika
na Medicinskom fakultetu
Sveučilišta u Zagrebu.⁷⁵*



Slika 37.

Ploča s imenima poginulih studenata medicine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 31. 5. 1954. godine.⁷⁵



Slika 38.

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

IV NASTOJANJA, OSNIVANJE
I RAZVOJ MEDICINSKOG
STUDIJA U SPLITU
MEDICINSKOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
1960–1983. GODINE

Poslijeratno razdoblje brzog napretka visokog školstva u Jugoslaviji, daljnji razvitak postojećih medicinskih fakulteta, osnivanje novih medicinskih fakulteta, sve veće potrebe za liječnicima u Jugoslaviji, postavilo je u Dalmaciji zahtjev da se osnuje medicinski studij za dodiplomsku i postdiplomsku nastavu. Prvi pokušaji i akcije potječu od Zbora liječnika Hrvatske, Podružnice Split iz 1958. godine.

Grada i dokumentacija o nastojanjima, osnivanju i razvoju Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, iako u relativno kratkom razdoblju od oko dva desetljeća, zanimljiva je i prikazujemo je kronološkim redom.

U uvodnom dijelu ovog poglavlja nekoliko osnovnih pokazatelja Zajednice univerziteta, zaposlenih u istraživanju, poginulih zdravstvenih radnika u drugom svjetskom ratu, kretanja dodiplomskih, postdiplomskih studija Sveučilišta u Zagrebu, redovnih i izvanrednih studenata Sveučilišta u Splitu, obranjene disertacije doktorata znanosti u našoj zemlji omogućit će nam bolje razumijevanje nastojanja, osnivanja i razvoja Medicinskog studija u Splitu.

NEKOLIKO POKAZATELJA ZAJEDNICE UNIVERZITETA JUGOSLAVIJE O ZAPOSLENIMA U ISTRAŽIVANJU I O POGINULIM ZDRAVSTVENIM RADNICIMA U DRUGOM SVJETSKOM RATU U JUGOSLAVIJI

Zajednica univerziteta Jugoslavije sastoji se (1982. g.) od 19 sveučilišta, 416 visokoškolskih naučno-istraživačkih i drugih organizacija sa 448.000 studenata, 27.000 nastavnika i suradnika i sa 30.000 ostalih radnika. Na jednog nastavnika i suradnika uključuje se 16,29 studenata (tablica 6). Od 16. studenog 1979. godine konstituirana je Zajednica sveučilišta SR Hrvatske od Sveučilišta u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku.

Tablica 6.

Zajednica univerziteta Jugoslavije¹¹³

Univerziteta	19
Visokoškolske naučno-istraživačke i druge organizacije	416
Studenata	448.000
Nastavnika i suradnika	27.000
Ostalih radnika oko	30.000

Na jednog nastavnika i suradnika 16,29 studenata

Sveučilište u Zagrebu osnovano je 1974. godine, u Rijeci 1973., u Splitu 1974., a u Osijeku 1975. godine.^{111, 112}

Sveučilište u Zagrebu obuhvaća 32 organizacijske jedinice udruženog rada. Od toga: 22 fakulteta i 10 znanstvenih i drugih organizacija.

Tablica 7.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU¹¹³

Šk. god.	Dodiplomski studij		Postdiplomski studij		
	Broj studenata	Diplomiralo	Broj studenata	Diplomiralo	Doktori znanosti
1972/73.	36.665	4.449	3.745	475	152
1973/74.	34.495	4.239	3.879	537	166
1974/75.	29.082	4.186	3.785	738	145
1975/76.	34.606	4.527	4.186	491	160

Tablica 7 prikazuje kretanje broja studenata, diplomiranih studenata u dodiplomskom i postdiplomskim studijama u školskoj godini 1972/73. do 1975/76. kao i broj obranjenih doktorata znanosti na Sveučilištu u Zagrebu.¹¹³

Tablica 8.

STUDENTI MEDICINE I DIPLOMIRANI LIJEČNICI
U JUGOSLAVIJI¹¹⁰

Školska godina	Broj studenata	Diplomirali
1979.	15.982	2.295
1980.	16.997	2.519
1981.	17.773	

Tablica 8 prikazuje rast broja studenata medicine u Jugoslaviji od 1979. do 1981. godine.

U Jugoslaviji od 1945. do 1981. godine diplomiralo je 45.527 doktora medicine – diplomirana liječnika.

Tablica 9.

SVEUČILIŠTE U SPLITU – BROJ STUDENATA NA FAKULTETIMA
I VIŠIM ŠKOLAMA TE MEDICINSKOM STUDIJU^{111, 112}

Školska godina	Redovnih studenata	Izvanrednih studenata	UKUPNO	Medicinski studij u SPLITU – Medicinskog fak. Sveučilišta Zagreb – redovnih studenata
1974/75.	3.384	776	4.160	–
1975/76.	8.864	5.572	14.436	6
1976/77.	7.377	9.552	16.929	11
1977/78.	8.893	6.478	15.371	18
1978/79.	7.273	2.889	10.162	17
1979/80.	6.375	2.183	8.558	89
1980/81.	8.028	2.545	10.573	200
1981/82.	8.079	3.726	11.805	277
1982/83.	6.484	1.716	8.200	335
1983/84.	6.744	1.637	8.381	391

Tablica broj 9 prikazuje kretanje broja redovnih i izvanrednih studenata na fakultetima i višim školama u Sveučilištu u Splitu od njegova osnivanja 1974. do 1983. kao i rast broja redovnih studenata medicine u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu.^{111, 112}

U Jugoslaviji od 1945. godine do 1978. obranilo je doktorat znanosti 9.635, a magisterij znanosti 14.284, ukupno 23.919 kandidata.

Godine 1965. u medicini u Jugoslaviji bio je 81 znanstveni radnik (dr sc., mr sc.), a godine 1977. bilo ih je 688, danas međutim ima kudikamo više.¹²¹

Samo na medicinskim fakultetima u SR Hrvatskoj u Zagrebu i u Rijeci od 1955. do 1982. godine obranilo je doktorat medicinskih znanosti 819 kandidata (u Zagrebu 712, u Rijeci 107), a od 1960. do 1982. godine magisterij medicinskih znanosti obranilo je 797 kandidata (u Zagrebu 682, u Rijeci 115).^{93a, 93b}

Broj sveukupno zaposlenih u istraživanju u Jugoslaviji stalno raste. Godine 1966. bilo ih je zaposleno u istraživanju i razvoju u Jugoslaviji 25.918, a godine 1977. već 39.635. U medicinskim znanostima 1965. bilo ih je zaposleno 1.741, a godine 1977. 3.980.^{67, 121}

Tablica 10.

U 1975. DO 1977. GODINE SVI ZAPOSLENI U ISTRAŽIVANJU
I RAZVOJU NA 10.000 STANOVNIKA^{67, 121}

Država	Broj zaposlenih	Društveni proizvod u USA dolarima
SSSR 1976.	152,1	2.778
ČSSR 1975.	101,2	3.123
DR NJEMAČKA 1975.	94,0	3.585
SAD 1975.	76,4	7.187
JUGOSLAVIJA 1977.	(18,2)	2.005

Iz tablice 10 vidi se da uz sav naš napredak izrazito zaostajemo u broju zaposlenih u istraživanju, a dakako i u vrijednosti društvenog proizvoda.^{67, 121}

Tablica 11.

ZDRAVSTVENI RADNICI U JUGOSLAVIJI POGINULI
U II SVJETSKOM RATU⁶⁶

	U NOR-u	Od fašističkog terora	Ukupno	% od svih liječnika i studenata medicine 1940. g.
– Liječnika	208	500	708 (8)	14,16
– Studenata medicine	287	124	411 (21)	22,66
– Farmaceuta	33	165	198	
– Studenata farmacije	17	20	37	
Ukupno	545	809	1.354 (29)	
– Bolničarki medicinskih sestara, tehničara	3.578		3.578 (6)	
UKUPNO	4.123	809	4.932 (35)	

() Narodni heroji

Na novootkrivenoj spomen – ploči od 22. 9. 1982. godine u VMA JNA u Beogradu piše da je u NOR-u poginulo 208 liječnika, 287 studenata medicine, 33 farmaceuta i 17 studenata farmacije.

Broj od 3.578 poginulih bolničarki u NOR-u i 809 poginulih liječnika, studenata medicine, farmaceuta i studenata farmacije od fašističkog terora predstavlja ogromne žrtve zdravstvenih radnika u II svjetskom ratu.

Od svih 4.932 poginula zdravstvena radnika u II svjetskom ratu 35 su narodni heroji i to: 21 student medicine, 8 liječnika, 5 bolničarki – medicinskih sestara i 1 zubotehničar.

Činjenica da je u toku NOB-a poginuo ili ubijen od neprijatelja svaki sedmi liječnik i svaki četvrti student medicine, te da je poginulo preko 3500 bolničarki najbolje pokazuje visoku svijest, patriotizam i ogromne žrtve koje su dali zdravstveni radnici naše zemlje u toku II svjetskog rata.

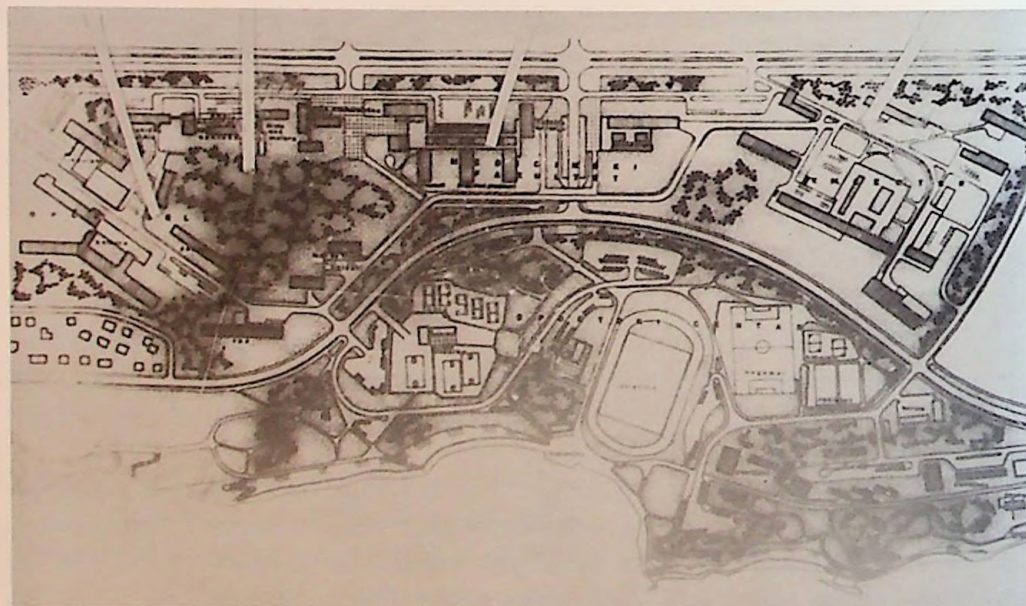
Ipak, i pored toga, vjerujemo da još nisu sva imena liječnika, farmaceuta, studenata medicine, farmacije i ostalih zdravstvenih radnika, koji su poginuli u NOR-u, od fašističkog terora i u neprijateljskim logorima napisana u spomen –ploči i ostalim dokumentima.^{64, 66}

PRIPREME OSNIVANJA MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU

– Formiranje inicijativnog odbora za izradu elaborata o organizaciji zdravstvene zaštite i medicinske edukacije u Dalmaciji u Splitu 1960. godine –.

1960. godine. Narodni odbor općine Split, Sekretarijat za narodno zdravlje svojim dopisom broj 10-18373/1-1960. od 25. srpnja 1960. godine obavještava Zbor liječnika Hrvatske – Podružnicu Split da je Savjet za narodno zdravlje Narodnog odbora općine na svojoj IX sjednici, održanoj 16. srpnja 1960. godine donio odluku da se formira »Inicijativni odbor« od predstavnika Opće bolnice, Vojne bolnice, Higijenskog Zavoda, Doma narodnog zdravlja, Zbora liječnika, Kotarskog zavoda za socijalno osiguranje te općinskog i kotarskog savjeta za narodno zdravlje. Inicijativni odbor treba izraditi detaljan elaborat o organizaciji zdravstvene zaštite i medicinske nastave u Dalmaciji, u Splitu. Traži se od Zbora liječnika Hrvatske da odredi svog predstavnika u Inicijativni odbor. Zbor liječnika Hrvatske – Podružnica u Splitu, predsjednik prim. dr Jure Lukinović svojim dopisom broj 87/1960. određuje za predstavnike doc. dra Josipa Ružića i doc. dra Branka Nižetića.

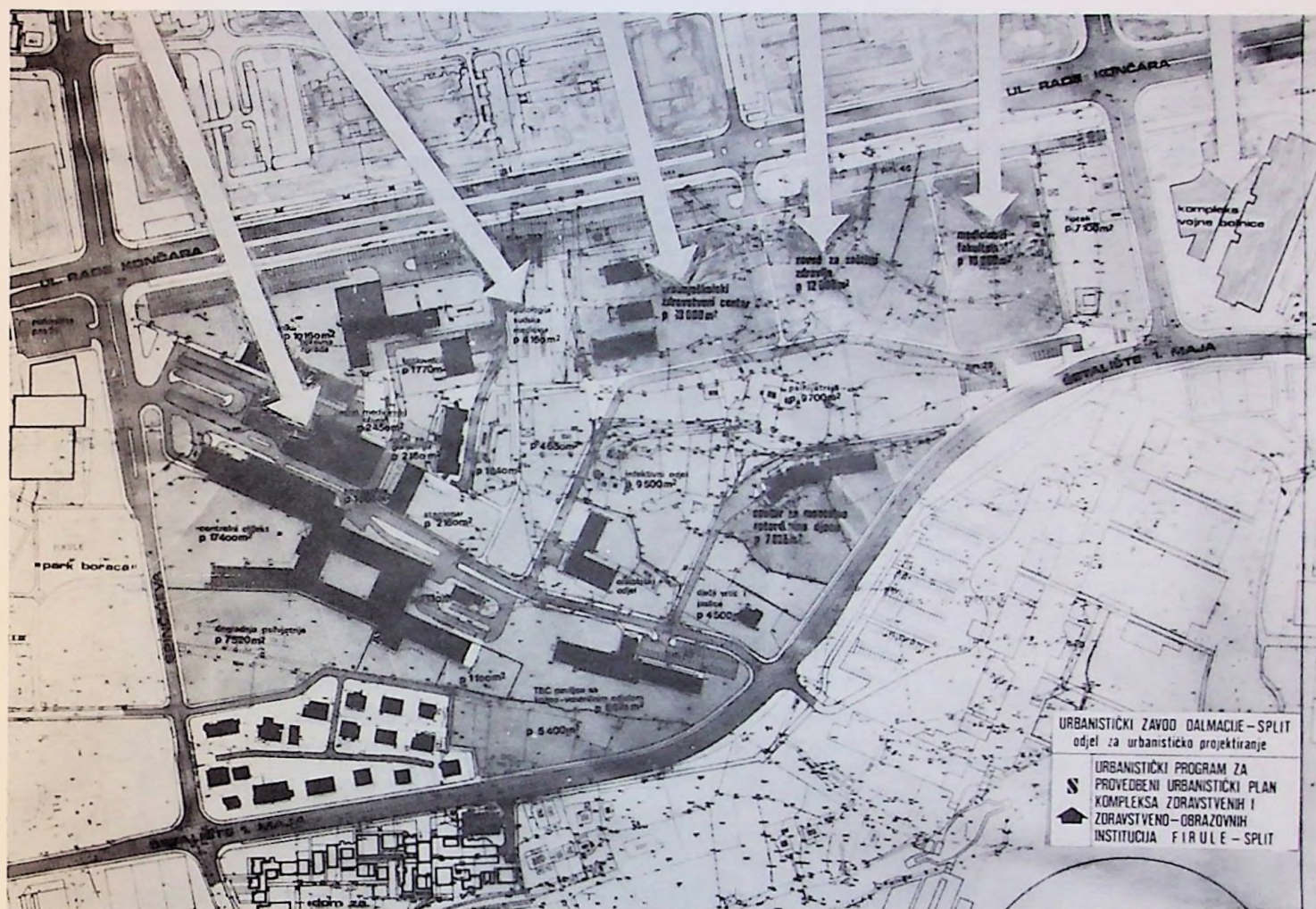
Opća bolnica	Škola med. ses.	Medicinski fakultet	Vojnomedicinski centar
-----------------	-----------------------	------------------------	---------------------------



Slika 39.

Idejna studija urbanističkog rješenja bolnica u Splitu 1960. godine.

Opća bolnica Patologija i sudska medicina Srednjoškolski zdravstveni centar Zavod za zaš. zdravlja Medicinski fakultet Vojnomedicinski centar



Slika 40.

Urbanistički plan, Split, 1980. godine.

Na rješenjima urbanističkih planova bolnica u Splitu 1960. i 1980. godine predviđen je između dviju bolnica Medicinski fakultet u Splitu. Slike 39 i 40 prilažemo skupa radi uspoređenja.

Krajem 1960. godine Inicijativni odbor detaljno je izradio elaborat.¹⁶ U elaboratu je sudjelovalo preko 50 liječnika i drugih stručnjaka, radeći u 7 sekcija s drom Ratkom Viličićem na čelu. Elaborat je dostavljen na mišljenje i rješenje Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagreb (tablica 12).

1961. godine. Iako elaborat o osnivanju Medicinskog fakulteta u Splitu nije usvojen 1960. godine, otvara se 1961. godine u Splitu Viša stomatološka škola kao dislocirana baza Odontološkog odsjeka Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a Zavod za zaštitu zdravlja u Splitu obrađuje elaborat, u dogovoru s Medicinskim fakultetom u Zagrebu i vrši pripremne radnje za osnivanje u Splitu III stupnja medicinskog studija-postdiplomskih studija i specijalizacija.

Tablica 12.

**Sastav Inicijativnog odbora
SEKCIJE¹⁶**

I Koordinacija i veze

Dr Ratko Viličić
Dr Grga Lavčević
Dr Petar Vitezica
Dr Ljubo Simunić
Dr Josip Ružić
Frane Gligo

III Financijska sredstva i troškovi

Dr Mira Madirazza
Dr Petar Vitezica
Dr Dinko Maroević
Dr Antun Stipišić
Dr Ivo Gabelić
Dr Dušan Ivančević
Dr Vlado Polić
Vinko Melada

II Organizaciono-upravna pitanja

Frane Gligo
Dr Mario Milas
Dr Izak Vidulić
Dr Ante Madirazza
Dr Mile Pezzi
Dr Ivan Bradarić
Dr Josip Matušan
Dr Ante Čatipović

IV Školsko-domsko stambeni prostor –

Prehrana i oprema
Dr Grga Lavčević
Dr Jure Lukinović
Dr Mijo Čulić
Dr Božo Vučinović
Dr Nikica Dežulović
Dr Ernest Zorn
Dr Bojan Tavčar
Dr Nedjeljko Rosić
Dr Ivo Zlatar

V Nastavni kadar

Dr Adolf Medvešek

Dr Miro Juretić

Dr Josip Ružić

Dr Ljubo Simunić

Dr Dinko Šakić

Dr Vanja Tomaseo

Dr Ljubomir Kraljević

Dr Augustin Jakobušić

Dr Branko Petković

Dr Marija Novak

Dr Branko Migotti

VI Veza sa studentima

Dr Mile Pezzi

Dr Zvonimir Dittrich

Dr Ivan Bradarić

Dr Josip Sokolić

Dr Marija Novak

VII Biblioteka

Dr Branko Petković

Dr Orest Hruš

Dr Jozo Biočina

Dr Davor Pera

Dr Marija Bešker

Dr Krunoslav Protega

Naziv sekcija, imena i prezimena
predsjednika i članova sekcija u elab-
boratu o Medicinskom fakultetu u
Splitu iz 1960. godine.

– *Osnivanje III stupnja medicinskog studija medicinskog
fakulteta Zagreb u Splitu postdiplomskih studija i
specijalizacija 1963. godine* –.

1963. godine. Godine 1963., 16. ožujka, direktor Zavoda za zaštitu zdravlja u Splitu dr Ante Čatipović dostavlja molbu Savjetu narodnog zdravlja NR Hrvatske Zagreb da se u dogovoru sa Školom narodnog zdravlja »Andrija Štampar« Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb *Zdravstvenom centru kotara Split* odbori specijalizacija »opće prakse« za 8 liječnika. Molba se usvaja i Medicinski fakultet Sveučilišta Zagreb, Škola narodnog zdravlja »Andrija Štampar«, pod brojem 1106/1 od 16. 9. 1963. godine, raspisuje natječaj na temelju Odluke Savjeta Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb, Škole narodnog zdravlja »Andrija Štampar« *za nastavu III stupnja u školskoj godini 1963/64. u Splitu za specijalizaciju i magisterij opće medicine u trajanju od 3 godine u obliku redovite nastave.*

To je jedan od najznačajnijih uspjeha Zdravstvenog centra kotara Split i Zavoda za zaštitu zdravlja Split.

Nakon jednogodišnjih priprema 1. 12. 1963. godine započeo je radom postdiplomski studij za liječnike i to kao ogranak Škole narodnog zdravlja »Andrija Štampar« Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U ovom postdiplomskom studiju upisano je 8 kandidata za specijalizaciju *opće medicine* i 5 kandidata za specijalizaciju *školske medicine*. Nastava je organizirana uz suradnju nastavnika zagrebačkog Medicinskog fakulteta i od strane medicinskih stručnjaka iz Zavoda i drugih zdravstvenih ustanova u Splitu.

U školskoj godini 1963/64. upisani su slijedeći kandidati na specijalizaciju i magisterij opće i školske medicine u Splitu:

1. Piteša dr Ljiljana, DNZ Split (Školska poliklinika)
2. Višić–Mirošević dr Olga, DNZ Split (Školska poliklinika)
3. Jajić dr Ivanka, DNZ Split (Školska poliklinika)
4. Hudoba–Jurić dr Zlata, DNZ Split (Školska poliklinika)
5. Čatipović dr Vlasta, DNZ Split (Školska poliklinika)
6. Korljan dr Ante, DNZ Split (Ambulanta »Bačvice«)
7. Vajdić dr Vladislav, DNZ Split (Ambulanta »Građevinara«)
8. Mardešić dr Duško, DNZ Split (Ambulanta »Žrnovnica«)
9. Mohorović dr Ante, DNZ Split (Ambulanta »Luka i skladišta«)
10. Zlatar dr Ivan, DNZ Split (Ambulanta »Varoš«)
11. Ivanović dr Joško, DNZ Split (Ambulanta »Željezničara«)
12. Pilković dr Ante, Dom narodnog zdravlja Split
13. Puljević dr Ante, Dom narodnog zdravlja Sinj.

Troškove ove nastave snosili su zajednički Skupština kotara Split, Zavod za socijalno osiguranje Split i ustanove samih kandidata.

Ovim studijem, pod nadzorom Nastavničkog vijeća i direktora Škole narodnog zdravlja »Andrija Štampar« prof. dra Branka Kesića, rukovodi *Nastavničko vijeće Ogranka škole* kojeg sačinjavaju:

- Dr Ante Čatipović, rukovodilac Ogranka škole u Splitu, koji ujedno predaje organizaciju zdravstvene službe i biostatistiku i epidemiološki metod.
- Dr Veljko Vuković, rukovodilac klase upisane 1964., koji ujedno predaje socijalnu pedijatriju;

- Dr Antun Stipišić, rukovodilac klase upisane 1963., koji ujedno predaje medicinu rada i zdravstveni odgoj;
- Dr Miljenko Gjivoje, koji predaje infektologiju;
- Dr Miljenko Suić, koji predaje epidemiologiju;
- Dr Velimir Urlić, koji predaje mikrobiologiju;
- Dr Borben Uglešić, koji predaje neuropsihijatriju;
- Dr Miro Juretić, koji predaje pedijatriju.

Svi nastavnici izabrani su od Nastavničkog vijeća Medicinskog fakulteta u Zagrebu na temelju natječaja objavljenog u Narodnim novinama broj 5/64.

Osim redovnih nastavnika u nastavi su u 1964. godini učestvovali nastavnici Škole narodnog zdravlja »Andrija Štampar« i Medicinskog fakulteta u Zagrebu i to:

- Prof. dr Branko Kesić (organizacija zdravstvene službe i vitalna statistika)
- Prof. dr Ante Vuletić (organizacija zdravstvene službe)
- Dr Božo Marković (zdravstveni odgoj)
- Prof. dr Branko Richter (parazitologija)
- Prof. dr Jelka Vesenjāk (virusologija)
- Prof. dr Petar Erak (pedijatrija)
- Prof. dr Karlo Pansini (pedijatrija)
- Prof. dr Tea Šik–Oberhofer (pedijatrija)
- Prof. dr Tomislav Peršić (psihijatrija)
- Prof. dr Duška Blažević (psihijatrija)
- Prof. dr Stjepan Betlhain (psihijatrija)
- Prof. dr M. Beck (psihijatrija).

Tablica 13.

TABELARNI PRIKAZ BROJA POLAZNIKA POSTDIPLOMSKOG
STUDIJA I SPECIJALIZACIJE OPĆE MEDICINE, ŠKOLSKE MEDICINE,
MEDICINE RADA I URGENTNE MEDICINE PRI ZAVODU ZA ZAŠTITU
ZDRAVLJA SPLIT U VREMENU 1. 12. 1963. DO 1. 4. 1983. GODINE

Godina upisa	djelatnost-specijalnost				Ukupno
	Opća medicina	Školska medicina	Urgentna medicina	Medicina rada	
1963.	8	5	—	—	13
1964.	4	2	—	—	6
1966.	5	—	—	—	5
1967.	3	4	—	12	19
1969.	10	4	—	1	15
1970.	14	5	8	—	27
1972.	18	—	—	—	18
1977.	13	—	—	—	13
1980.	15	—	—	—	15
1983.	17	—	—	—	17
Svega	107	20	8	13	148

– *Mišljenje Zdravstvenog centra kotara Split i grupe liječnika o osnivanju Medicinskog fakulteta i Sveučilišta u Splitu 1965. godine*–.

1965. godine. Zavod za zaštitu zdravlja Split, Zdravstveni centar Kotara Split 5. 5. 1965. godine konzultira grupu liječnika dra Antu Čatipovića, dra Mira Juretića i dra Ivu Marinovića o osnivanju Medicinskog fakulteta i Sveučilišta u Splitu.

Grupa liječnika se zalaže za osnivanje *Medicinskog fakulteta u Splitu* uz prethodno osiguranje kadrova i prostora s naglaskom na anatomiju, fiziologiju, histologiju, patologiju i farmakologiju. Predlažu da se pristupi izgradnji »Patoanatomskog instituta« u okviru kojega bi trebalo riješiti i prostor za oslate institute. Zalažu se za osnivanje *Sveučilišta u Splitu* »koje bi među ostalim omogućilo splitskim visokoškolskim institucijama da radikalnije i brže pristupe osuvremenjivanju nastave i studija«.

Za sve to vrijeme osjeća se potreba da se otvori dodiplomski studij medicine za IV i V godinu studenata, ali uz sva nastojanja ne dolazi do otvaranja.

1970. godine. Na svečanoj godišnjoj sjednici fakulteta, visokih i viših škola u Splitu 16. 1. 1970. godine ponovo se pokreće pitanje realizacije dodiplomskog medicinskog studija sa željom da se dogovori o tome s rektorom i prorektorom Sveučilišta u Zagrebu, a prihvaća se da postoji potreba a i uvjeti da se u Splitu održava medicinska nastava za IV i V godinu Medicinskog studija Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, da se dalje proširuje postdiplomska nastava i da veći medicinski odjeli postanu klinike.

U to vrijeme, tj. 1970. godine, radilo je u Dalmaciji ukupno 25 medicinskih nastavnika (4 profesora, 9 docenata i 12 doktora i magistara medicinskih znanosti).⁶¹

Tokom 1970. godine dolazi do nekoliko sastanaka predstavnika Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, rukovodilaca i zdravstvenih radnika Dalmacije radi realizacije IV i V godine Medicinskog studija u Splitu.

U izdanju »Spomenica obljetnice visokoškolskih ustanova u Splitu«¹⁰⁷ od studenog 1970. godine u poglavlju »Daljnji razvitak visokoškolskih ustanova u Splitu« prof. Anđelko Damjanić piše: »Za studij medicinskih znanosti potrebno je i dalje razvijati postojeće postdiplomske studije u Splitu iz medicinskih znanosti. Znanstvenim ustanovama u Splitu trebalo bi osigurati osnovu za proširenje sveučilišne nastave, koristeći se postojećim i budućim mogućnostima bolničkih i drugih ustanova. Neki odjeli zdravstvenih ustanova trebalo bi da prerastu u klinike i institute Medicinskog fakulteta u Zagrebu, a postepeno da se uvodi dodiplomska nastava za starija godišta medicinskog fakulteta.

Već je formirana radna grupa stručnjaka koja u zajednici s Medicinskim fakultetom u Zagrebu vrši potrebne pripreme za stvaranje uvjeta za početak dodiplomske nastave za starija godišta u jesen 1972. godine.

Postoje potrebni preduvjeti da dosadašnja Viša stomatološka škola postane Poliklinika za zaštitu zubi i usta. U okviru Poliklinike izučavala bi se dentalna patologija i zubna preventiva, a organizirala bi se nastava za redovan staž stomatologa i za usavršavanje specijalista.«¹⁰⁷

1971. godine. U siječnju 1971. godine Skupština općine Split bira radnu grupu (Kraljević, Lj., Uglešić, B., Postružnik, S., Čatipović, A., Šakić, D.) sa zadatkom da izradi novi elaborat o mogućnosti daljnjeg unapređenja Medicinskog studija, dodiplomske nastave u gradu Splitu.

Po zahtjevu Skupštine općine Split grupa zdravstvenih radnika 20. 3. 1971. godine izrađuje novi »Orijentacioni elaborat o potrebi i mogućnosti daljnjeg razvoja Medicinskog studija u Splitu«.¹⁷ U 1. poglavlju »Opća razmatranja« napominje se:

»Grad Split, u središtu dalmatinske regije, na koji gravitira iz šire okoline skoro 1.000.000 stanovnika, a koji je udaljen od svih drugih sveučilišnih medicinskih centara oko 400 km, ima već danas, a naročito u budućnosti, potrebe i uvjete da se u njemu i dalje razvija medicina i medicinski studij.

Nagli razvoj našega grada, naše subregije i regije u svakom smislu, perspektivni razvoj industrije, turizma, »Split-III« sa novih 14.000 stanova za preko 50.000 stanovnika u roku od sedam godina, imperativno zahtijeva da se i dalje razvijaju sveučilišni studiji, a među njima i medicinski studij.

Ako pogledamo i povijesno značenje razvoja medicinske znanosti, vidjet ćemo da je baš Dalmacija odigrala važnu ulogu u razvoju medicine u Hrvatskoj.

Ako imamo na umu koliki broj istaknutih medicinskih radnika iz Dalmacije radi van Dalmacije i koliki broj studenata medicine u Jugoslaviji je baš iz Dalmacije, sagledat ćemo prave potencijalne mogućnosti i daljnjeg razvoja medicine, medicinske znanosti i medicinskog studija u Dalmaciji i u gradu Splitu.

Broj liječnika prema broju stanovnika u Dalmaciji još uvijek zaostaje za potrebama suvremene medicine. U Jugoslaviji je 1969. godine bio jedan liječnik na 934 stanovnika, a godine 1966–1967. bio je npr. u Italiji jedan liječnik na 589, u Austriji na 565, u Mađarskoj na 574, u Rumunjskoj na 719, u Bugarskoj na 597 stanovnika.

Naš specifični teritorij s velikim priobalnim pojasom, s gravitacionim područjem od svih otoka pa

do Livna i Mostara, s udaljenošću od svih ostalih sveučilišnih medicinskih centara, zahtijeva daljnji suvremeni razvoj medicine, medicinske znanosti, medicinskog studija.

Kad smo pred deset godina željeli stvoriti kompletni medicinski fakultet, možda nismo imali sve potrebne uvjete. Sada se situacija dobrano promijenila i sadašnji uvjeti su takovi da sasvim realno omogućavaju daljnje širenje medicinskog studija u formi dodiplomskog studija za kliničke predmete, daljnjeg širenja postdiplomskog medicinskog studija i specijalizacije.

Zadnjih deset godina zapaža se ogromni napredak i korist za grad Split od razvoja Elektrotehničkog, Kemijsko-tehnološkog, Pravnog fakulteta, razvoja studija brodogradnje, strojarstva, postdiplomskog studija i specijalizacije iz opće medicine, školske medicine, medicine rada, urgentne medicine, postdiplomskog studija iz elektronike i telekomunikacija i iz strojarstva, Pedagoške akademije, Više ekonomske škole, Više tehničke škole, Više pomorske škole.

U školskoj godini 1969/70. bilo je upisano u Splitu 5.218 studenata na fakultetima i višim školama. Od toga na fakultetima 1.671 (redovnih 1.470, vanrednih 201), a na visokim školama 3.457 (redovnih 1.941, vanrednih 1.516).

Fakultetsku nastavu održava 183 nastavnika (profesora, docenata, suradnika, asistenata) sa 15 doktora nauka i 21 magisterijem nauka.

U visokom školstvu održava nastavu 125 nastavnika sa 8 doktora nauka i 4 magisterija.

U Splitu danas živi i radi oko 140.000 stanovnika, a predviđa se da će veoma brzo prerasti na 200.000 stanovnika i dobiti sva obilježja srednje velikog mediteranskog modernog grada. Sadašnji savezni, republički, sveučilišni i Vojnomedicinske akademije zakoni i statuti omogućavaju daljnji razvoj medicinskog studija i u drugim medicinskim bazama koje za to imaju uvjete, a koje su i udaljene od osnovne medicinske baze.

Na godišnjoj sjednici visokih i viših škola u Splitu, održanoj 16. 1. 1970. godine, govorilo se i o potrebi daljnjeg razvoja i medicinskog studija i o ekonomičnosti takovog razvoja u integriranom zdravstvu za budućnost.

Na dogovorima kod predsjednika i zamjenika predsjednika općine Split 29. i 30. 1. 1970. godine, na kojima su sudjelovali rektor Sveučilišta u Zagrebu akademik prof. dr Ivo Supek i prorektor prof. dr Nikša Allegretti, dekani, prodekani i ostali profesori fakulteta u Splitu i predstavnici – medicinski nastavnici civilnog i vojnog zdravstva u Splitu – konstatirano je:

1. da već uspješno djeluju u našem gradu, u sklopu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, postdiplomski studij i specijalizacija opće medicine, medicine rada, školske medicine, da su pripremljeni uvjeti za otvaranje postdiplomskog studija iz urgentne medicine;

2. da postojeća kadrovska i materijalna medicinska baza u gradu Splitu posjeduje uvjete za daljnje širenje medicinskog studija, dodiplomskog, postdiplomskog, kao i unapređenje nekih naših odjela u klinike Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Vojnomedicinske akademije u Beogradu.

Rektor Sveučilišta akademik dr Ivo Supek naglasio je da je to i u koncepciji širenja sveučilišne baze i izvan Zagreba, a da se financijska sredstva za nastavu mogu predvidjeti i iz budžeta za nastavu i nauku Federacije i Republike.

Zaključeno je da je potrebno da se splitsko zdravstvo i visoko školstvo pripremi za posjetu predstavnika Sveučilišta i Medicinskog fakulteta u Zagrebu

da ovi u Splitu vide i ocijene realne mogućnosti daljnjeg širenja medicinskih studija.

Na osnovi tadašnje situacije i stvorenih zaključaka kirurško odjeljenje Vojne bolnice u Splitu pred godinu dana izradilo je orijentacioni elaborat o korisnosti i ekonomičnosti daljnje integracije zdravstvene službe civilne i vojne grada Splita, o mogućnosti daljnjeg unapređenja medicine, medicinskog studija, prerastanja odjela u klinike, i s tim elaboratom upoznalo Sanitetsku upravu JNA, Vojnomedicinsku akademiju JNA, glavnog kirurga JNA, prorektora, dekana Medicinskog fakulteta i predstojnika Kirurške klinike Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.⁵⁶

General-potpukovnik sanitetske službe dr Ivo Kralj, načelnik Sanitetske uprave JNA, suglasio se u principu da postoje realni uvjeti za nastavni rad i unapređenje Kirurškog odjeljenja Vojne bolnice u Splitu u kiruršku kliniku, ali pošto je to pretežno interes Medicinskog fakulteta Sveučilišta SR Hrvatske u Zagrebu, da je o tome potrebno mišljenje Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr Anton Zimolo, koji je sa situacijom o medicinskom studiju u Splitu kao i spomenutim elaboratom dobro upoznat, obećao je da će prorektor prof. dr Nikša Allegretti, te osobno dekan s nekoliko profesora Medicinskog fakulteta iz Zagreba, posjetiti grad Split u travnju ove godine u cilju sagledavanja stvarnih mogućnosti daljnjeg razvoja medicinskog studija i to dodiplomskog za kliničke predmete, daljnjeg razvoja postdiplomskog studija i unapređenja nekih odjela u klinike, institute«. ¹⁷

Dana 23. 3. 1971. godine na Pravnom fakultetu u Splitu održan je sastanak s temom »O potrebi i mogućnosti daljnjeg razvoja Medicinskog studija u Splitu«¹⁷ na kojem je zaključeno:

»Potreban je u Splitu dogovor predsjednika i zamjenika predsjednika grada, rektora i prorektora Sveučilišta u Zagrebu i dekana te predstojnika katedri kliničkih predmeta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i medicinskih nastavnika i ostalih medicinskih stručnjaka iz Splita o potrebi i mogućnosti daljnjeg razvoja medicinske znanosti, Medicinskog studija, stvaranja klinika i instituta s izradom akcionog programa u kojemu će se definirati što, tko, kada i čime će se realizirati.

U perspektivnom planu razvoja medicinske znanosti, medicinskog studija za Hrvatsku za 1985. godinu Split, subregija, i regija Dalmacije mora da točno nađe svoje određeno mjesto.«

Godine 1971., 1.4., predstavnici Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: prorektor prof. dr Nikša Allegretti, dekan Medicinskog fakulteta prof. dr Anton Zimolo i predstavnici Medicinskog fakulteta iz Zagreba profesori dr Nevenka Ljuština-Ivančić, dr Ivo Padovan, dr Ivan Šimunović, dr Mladen Šulhofer, dr Bogdan Krstulović posjećuju zdravstvene ustanove Opće i Vojne bolnice (slika 41, 42) grada Splita i obavještavaju Vijeće Medicinskog fakulteta u Zagrebu da postoje u Splitu uvjeti za otvaranje IV i V godine Medicinskog studija i što je sve potrebno uraditi.

1972. godine. Vijeće Medicinskog fakulteta prihvća izvještaj predstavnika Medicinskog fakulteta u Zagrebu koji su posjetili Split i dekan o tome obavještava dopisom 02-1713/1 od 18. 7. 1972. godine Skupštinu općine Split, Opću i Vojnu bolnicu te Zavod za zaštitu zdravlja – Split.

Dana 27. 6. 1972. godine u Skupštini općine Split prisustvuju iz Zagreba prof. dr Marko Šarić, predsjednik Socijalno-zdravstvenog vijeća Sabora SRH, dekan Medicinskog fakulteta prof. dr Anton Zimolo i prof. dr Ivan Šimunović, s predstavnicima zdravstva Splita i zaključuje se da je potrebno dobiti odluku Savjeta Medicinskog fakulteta u Zagrebu o osnivanju IV i V godine Medicinskog studija u Splitu.



Slike 41. i 42.

*Posjeta prorektora
Sveučilišta u Zagrebu, dekana
i profesora Medicinskog
fakulteta iz Zagreba Vojnoj
bolnici Splitu 1. 4. 1971. god.*

1973. godine. Na poziv predsjednika Skupštine općine Split ing. Jakše Miličića i potpredsjednika dipl. prav. Ive Mimice održan je u Splitu 19. ožujka 1973. godine sastanak uz prisustvo predsjednika socijalno-zdravstvenog vijeća Sabora SRH prof. dra Marka Šarića, dekana Medicinskog fakulteta u Zagrebu prof. dra Antona Zimola, prof. dra ing. Milojka Čišića, prof. mr ing. Antona Afrića (profesori FESB-a u Splitu), predstavnika zdravstvene službe Dalmacije, JNA i članova radne grupe za razvoj Medicinskog studija u Splitu i svih izabranih nastavnika, profesora, docenata, doktora i magistara medicinskih znanosti u *Dalmaciji*.

Na sastanku zaključeno je:

1. proširiti radnu grupu za Medicinski studij – Split,
2. detaljno anketirati studente medicine u Zagrebu o pitanju Medicinskog studija u Splitu,
3. riješiti neophodne administrativne formalnosti između Općine u Splitu i Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu radi početka medicinske nastave u Splitu.

1974. godine. Od zaključaka u Skupštini općine Split 19. 3. 1973. prošlo je još preko godinu dana stalnih dogovora između Općine Split i Medicinskog fakulteta u Zagrebu, kad je konačno Znanstveno-nastavno vijeće Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dana 12. 6. 1974. godine donijelo svoju *odluku o osnivanju Medicinskog studija u Splitu*, i to za početak VIII i X semestra u *školskoj godini 1974/75*.

Zbor liječnika u Splitu 19. 6. 1974. formira Komisiju za Medicinski studij koju čine: prim. dr Mile Pezzi, predsjednik, članovi prof. dr Ljubomir Kraljević, prof. dr Borben Uglešić, prof. dr Josip Ružić, dr Ivo Eterović, dr Zvonimir Dittrich i dr Silvije Ćurin.

Ova je Komisija Zbora liječnika Hrvatske u Splitu od osnivanja i početka rada Medicinskog studija odigrala veoma važnu ulogu. Medicinski fakultet u Zagrebu sve članove ove Komisije 28. 10. 1975. godine bira u »Odbor Medicinskog studija u Splitu«.

OSNIVANJE MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU 1974. GODINE

Nakon detaljne razrade koncepcije osnivanja Sveučilišta u Splitu i prihvatanja od strane Znanstveno-nastavnog vijeća Sveučilišta u Zagrebu 27. studenog 1973., izrađen je konačni tekst koncepcije Sveučilišta u Splitu. Dana 14. veljače 1974. potpisuje se samoupravni sporazum o udruživanju Sveučilišta u Splitu. (Slika 43)

Osim fakulteta udružile su se u Sveučilište u Splitu slijedeće više škole: Viša pomorska škola u Dubrovniku, Pedagoška akademija u Splitu, Pedagoška akademija u Zadru, Vojnovazduhoplovna akademija JNA u Zadru i Mornarička visoka škola u Splitu prihvatile su da sudjeluju u nastavi članica Sveučilišta.

Dana 15. 6. 1974. godine svečano se otvara Sveučilište u Splitu i održava prva sjednica Skupštine Sveučilišta kojoj su predsjedavali: predsjednik mr Ljubo Prvan, potpredsjednik Vinko Kožul, predsjednik Sveučilišnog savjeta prof. dr Anđelko Damjanić, prvi izabrani rektor Sveučilišta prof. dr Dinko Foretić i prorektori prof. dr Vladimir Vodinelić i student Ivica Pavičević.

Svečanoj sjednici konstituiranja Sveučilišta u Dalmaciji prisustvovao je velik broj gostiju, uzvanika, delegata, predstavnici Savjeta Federacije, Sabora SR Hrvatske, Sveučilišta u SFRJ, Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Konferencije saveza studenata SR Hrvatske, JNA, dalmatinskih općina i društveno-političkih organizacija i ostalih istaknutih znanstvenih, kulturnih, privrednih i javnih radnika.

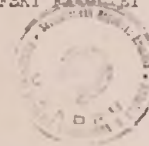
POTPISNICE

Samoupravnog sporazuma o udruživanju u Sveučilište u Splitu

U Splitu, 14. veljače 1974. god.

FILOZOFSKI FAKULTET U ZADRU

DEKAN
Dinko Foretić
Prof.dr Dinko Foretić



PREDSJEDNIK SKUPŠTINE
Franjo Švelc
Prof.dr Franjo Švelc

FAKULTET ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE U SPLITU

DEKAN
Anton Afrić
Prof. Anton Afrić



PREDSJEDNIK SAVJETA
Herman Bilić, struč. surad.
Herman Bilić, struč. surad.

KEMIJSKO-TEHNOLOŠKI FAKULTET U SPLITU

DEKAN
Ivica Mekjavić
Prof.dr Ivica Mekjavić



PREDSJEDNIK SAVJETA
Medjeljka Petric
Dr Medjeljka Petric

PRAVNI FAKULTET U SPLITU

DEKAN
Živko Anzulović
Prof.dr Živko Anzulović



PREDSJEDNIK SAVJETA
Ivo Borković
Prof.dr Ivo Borković

FAKULTET ORGANIZACIJSKIH I FINANCIJSKIH NAUKA U SPLITU

DEKAN
Pavle Ilić
Prof.dr Pavle Ilić



PREDSJEDNIK SAVJETA
Stivo Janjčić
Dr Stivo Janjčić

GRADIVNI FAKULTET U SARAJEVU ODJEL U SPLITU

DEKAN
Vašelj Zinović
Prof.dr Vašelj Zinović



PREDSJEDNIK SAVJETA
Anton Grepinao
Prof. Anton Grepinao

Slika 43.



Slika 44.

Predsjedavajući svečane sjednice osnivanja Sveučilišta Dalmacije u Splitu mr Ljubo Prvan otvara sjednicu 15. 6. 1974. godine u Splitu, nakon uvodnih riječi predsjednika Sveučilišnog savjeta prof. dra Anđelka Damjanića



Slika 45.

Predstavnici Sveučilišta Jugoslavije na I svečanoj sjednici Skupštine Sveučilišta Dalmacije u Splitu 15. 6. 1974. godine.

Slika 46.

Predsjednik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti dr Grga Novak pozdravlja osnivanje Sveučilišta u Splitu i I svečanu sjednicu Skupštine Sveučilišta u Splitu.



Slika 47.

Prof. dr Dinko Foretić, prvi rektor Sveučilišta Dalmacije u Splitu govori na I svečanoj sjednici Sveučilišta Dalmacije u Splitu 15. 6. 1974.



Slika 48.

*Prof. dr Dinko Foretić, prvi
rektor Sveučilišta u Splitu.*

Dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr Anton Zimolo pozdravlja prvu svečanu sjednicu konstituiranja Sveučilišta u Splitu 15. 6. 1974., prenijevši odluku o osnivanju Medicinskog studija u Splitu:

– »Poštovani druže predsjedniče,
Poštovani druže rektore,
Poštovani delegati i uzvanici Prve sjednice Skupštine Sveučilišta u Splitu,

Imam čast da srdačno pozdravim Prvu sjednicu Skupštine, u ime predsjednika Savjeta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u ime studenata, suradnika, nastavnika i drugih članova Fakulteta, kao i u svoje osobno ime.

Dopustite da u okviru današnjeg događaja, svečanog i povijesnog, ne samo za Dalmaciju nego Hrvatsku i Jugoslaviju, uključim poruku i obavijest o stavu Znanstveno-nastavnog vijeća našeg Fakulteta.

Na temelju višegodišnjih dogovora, zajedničkog rada Komisije i predstavnika Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kao i zdravstvenih, visokoškolskih i društveno-političkih organizacija, te naročito zalaganja Skupštine općine Split, usvojen je u našem Vijeću na sjednici od 12. 6. 1974. godine prijedlog Odluke o otvaranju Medicinskog studija u Splitu za izvođenje dijela dodiplomske medicinske nastave za studente zagrebačkog Medicinskog fakulteta u Splitu.

U tekstu predložene Odluke navedeno je da će rad Medicinskog studija u Splitu omogućiti Opća bolnica, Vojna bolnica, Zavod za zaštitu zdravlja u Splitu, a pratit će ga Komisija koja se sastoji od predstavnika spomenutih radnih organizacija te predstavnika našeg Medicinskog fakulteta. Predsjednik Komisije je dr Mile Pezzi iz Splita.

Pored predviđene dodiplomske nastave nastavit će se i proširivati poslijediplomska nastava koja je već ranije zajednički organizirana u Splitu.

U sedmom članu se navodi da će se Odluka primjenjivati od 1. rujna 1974. godine.

O ovom sastavu obavijestili smo pismeno Odbor za pripremu osnivanja Sveučilišta u Splitu.

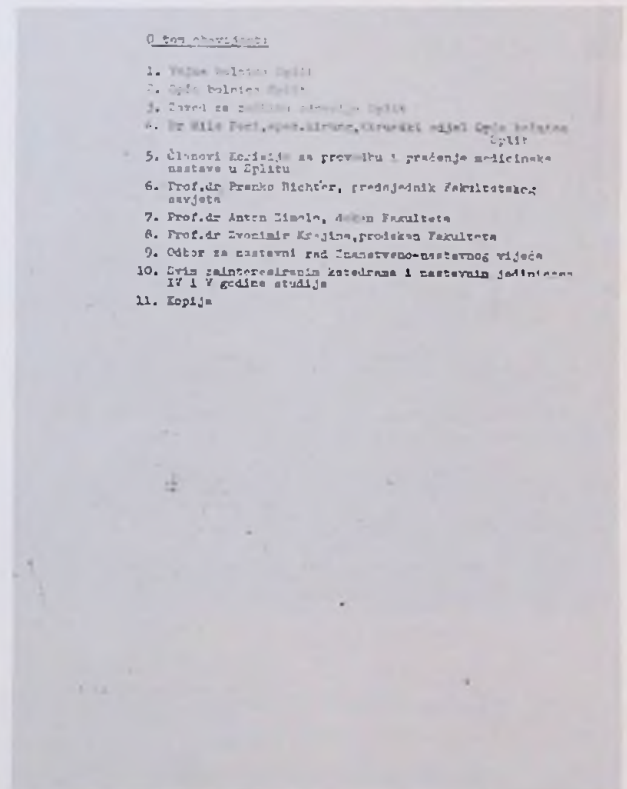
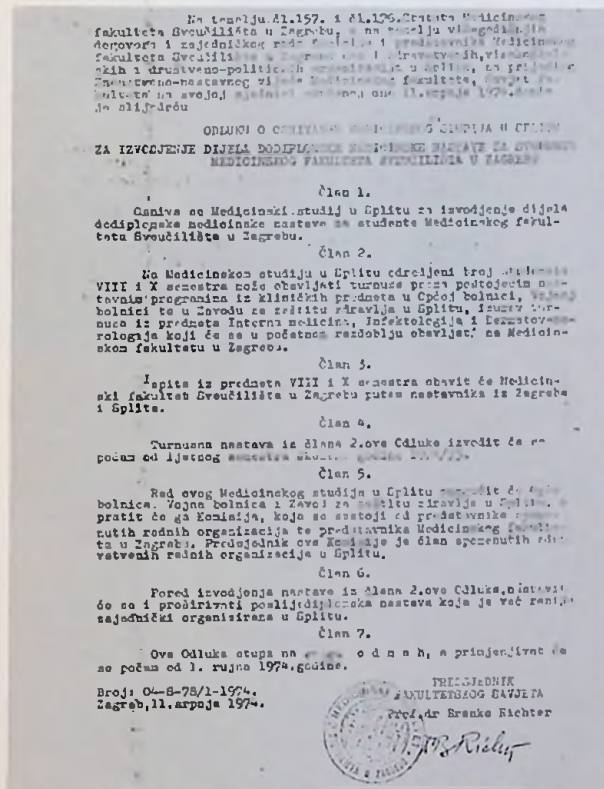
Svjesni smo niza teškoća u sadašnjoj fazi studija. Razmotreni su, međutim, faktori studija i dogovoreno je da se zadaća obavi ekonomično, kao vrlo racionalno ulaganje, na temelju već razvijenih kapaciteta medicinskog rada, priznatih kriterija, te oprezno provjerenih materijalnih i kadrovskih uvjeta.

Pri konstituiranju Medicinskog studija u Splitu može se evocirati povijesna činjenica da su u Dalmaciji, u vrijeme francuske uprave, djelovale dvije medicinske škole s oznakom visokoškolske medicinske nastave i to u Zadru i u Trogiru. Od završetka te kratkotrajne medicinske nastavne djelatnosti do danas protekle su 162 godine.

Sa stranica bogate medicinske povijesti Dalmacije dopustite samo jedno podsjećanje na prve opće anestezije obavljene u bolnicama u Zadru, Dubrovniku i Splitu, 4-8 mjeseci nakon što je bio obavljen prvi zahvat opće anestezije u Bostonu 16. studenog 1846. godine. Neka nas taj primjer izvanredno brzog prijenosa, tako reći rekordnog transfera zdravstvenog znanja i umijeća, potakne na razmišljanje.

Neka nas inspirira i danas, sa svijetlom nadom da će ovo medicinsko središte, u krilu novog Sveučilišta, uz pomoć znanstvenih, zdravstvenih i društvenih radnika Dalmacije, potaći mladu generaciju na nove prodore znanja i usavršavanje mjera naše zdravstvene zaštite.

Sa osjećajima iskrenog poštovanja i priznanja za sve organizacije i pojedince, koji su se godinama borili i pripremali, srcem i razumom, ovo plemenito djelo, pridružujem želju da sretno živi, da cvjeta i skladno se razvija naše mlado Sveučilište u Splitu. Hvala.«-



(Odluka Savjeta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)

Savjet Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, predsjednik prof. dr Branko Richter dekretom broj 04-5-78/1-1974., Zagreb, 11. srpnja 1974. godine donio je odluku o osnivanju Medicinskog studija u Splitu za studente Medicinskog fakulteta u Zagrebu za VIII i X semestar s početkom nastave od 1. rujna školske 1974/75. godine.

Međutim, nastava nije započela 1974. godine iz razloga što su se studenti teško odlučivali na upis u VIII i X semestar u Splitu a sve ostale semestre u Zagrebu.

Na temelju člana 157. i člana 176. Statuta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Savjet Fakulteta na svojoj sjednici održanoj dne 9. srpnja 1975. donio je sljedeću

O D L U K U

O IZJENI I DOPUNI ODLUKE O OSMIVANJU MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU ZA IZVOĐENJE DIJELA MODIFICIRANE MEDICINSKE NASTAVE ZA STUDENTE MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Član 1.

U Odluci o osnivanju Medicinskog studija u Splitu se izvodjenje dijela modifikirane medicinske nastave za studente Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu broj 04-S-78/1-74. od 11. srpnja 1974., član 2. mijenja se i glasi:
"Medicinski studij u Splitu određeni broj studenata IX i X semestra može obavljati cjelokupnu nastavu prema postojećem nastavnom planu i programu Medicinskog fakulteta u Zagrebu".

Član 2.

Član 3. mijenja se i glasi:

"Ispiti iz predmeta IX i X semestra obavit će Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu putem nastavnika iz Zagreba i Splita. Student može polagati ispiti u Zagrebu i Splitu".

Član 3.

Član 4. mijenja se i glasi:

"Nastava iz svih predmeta IX i X semestra studija izvođit će se prema od raznog semestra školske godine 1975/76".

Član 4.

Član 5. mijenja se i glasi:

"Pod ovog Medicinskog studija u Splitu omogućit će Opće bolnice, Vojna bolnica i Zavod za zaštitu zdravlja u Splitu. Izvođenje izvođenju medicinske nastave za studente IX i X semestra snosit će zdravstvene organizacije Splita u kojima se će nastava i izvoditi.
Zdravstvene radne organizacije Splita ne mogu tražiti od zdravstvenih interesnih radnici financijska predavanja bez suglasnosti Medicinskog fakulteta u Zagrebu".

Član 5.

Iza člana 5. dodaje se član 5a. koji glasi:

"Radom Medicinskog studija u Splitu rukovodi Odbor koji organizira, provodi i usklađuje nastavu.
Odbor sačinjavaju predstavnici radnih organizacija u kojima se nastava održava te predstavnici Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Predsjednik ovog Odbora je član navedenih radnih organizacija.

Sve članove Odbora predložene od radnih organizacija u Splitu i Medicinskog fakulteta u Zagrebu izabire Znanstveno-nastavno vijeće Medicinskog fakulteta u Zagrebu".

Član 6.

Ova Odluka stupa na snagu o d m a h, a primjenjivat će se počev od 1. rujna 1975. godine.

Broj: 04-694/1-75.

Zagreb, 9. srpnja 1975.



PREDSJEDNIK
FAKULTETSKOG SAVJETA
Prof. dr. Gjuro Deželić

(Odluka Savjeta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)

Sveučilište u Zagrebu
MEDICINSKI FAKULTET - ZAGREB

Broj: 04-1606/1-75.
Zagreb, 28.10.1975.

Na temelju člana 5. Odluke o izmjeni i dopuni
Odluke o osnivanju Medicinskog studija u Splitu, člana 18.
Statuta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i zaključ-
ka Znanstveno-nastavnog vijeća Medicinskog fakulteta Sveučiliš-
ta u Zagrebu od 22. listopada 1975. donosi se

R J E Š E N J E

Izvršuje se Odbor Medicinskog studija u Splitu
koji organizira, prevodi i usklađuje nastavu.
Odbor se sastoji od sljedećih članova:

I Predsjednik: Irim. Pezzi dr. Mile

II Članovi:

A/ predstavnici Medicinskog fakulteta

1. Prof. dr. Zdenko Ekšabal;
2. Prof. dr. Ljubomir Češuk;
3. Prof. dr. Branko Rajkvašn;
4. Prof. dr. Silvije Vuletić

E/ predstavnici zdravstvenih radnih organizacija u Splitu

a/ Opće bolnice u Splitu:

1. Prof. dr. Josip Ružić
2. Irim. Mile dr. Pezzi
3. Prof. dr. Zdenko Ekšabal
4. Doc. dr. Stjepan Pastrušnik
5. Doc. dr. Miroslav Konstantinović

b/ Većne bolnice u Splitu:

1. Dr. Srdjan Krstinić
2. Prof. dr. Ljubomir Kraljević

c/ Zavoda za zaštitu zdravlja u Splitu:

1. Dr. Ivo Eterović
2. Dr. dr. Silvije Čurina

DEKAN

Prof. dr. Zvonimir Krajina

O tom obavijest:

Svim članovima Odbora
Odboru za nastavu

1975. godine. Dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. Zvonimir Krajina 23. 5. 1975. godine na inicijativu komisije za Medicinski studij u Splitu da se mjesto VIII i X semestra otvori u Splitu IV i V godina Medicinskog studija predlaže, za početak, Savjetu fakulteta da se otvori čitava V godina, to jest IX i X semestar.

Predsjednik Savjeta prof. dr. Đuro Deželić potpisuje novu odluku Savjeta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu broj 04-694/1-75 od 9. 7. 1975. godine kojom se u Splitu osniva cijela V godina Medicinskog studija (IX i X semestar) s početkom u školskoj godini 1975/76.

Godine 1975/76. upisuje u IX semestar na Medicinskom studiju u Splitu prvih 6 studenata, a to su:

1. Jurić-Sokić Nedjeljko
2. Lozo Petar
3. Pavičić Goran
4. Smoljanović Mladen
5. Trs Eda
6. Viđak Vojko

Iste školske godine 1975/76.

– »Znanstveno nastavno Vijeće u plenarnom sastavu i Savjet Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na svojim sjednicama donijeli su odluku o povjeravanju obavljanja dodiplomske nastave za predmet pete godine studija medicine u Splitu slijedećim nastavnicima:

Prof. dr Ljubomiru Čečuku i pomoćnicima prim. dr Josipu Gotovcu i prim. dr Voji Kandijašu za predmet UROLOGIJA;

Prof. dr Olgi Jelačić za predmet SUDSKA MEDICINA;

Predavaču dr Biserki Belicza za predmet POVIJEST MEDICINE;

Nasl. doc. dr Miodragu Konstantinoviću za predmet OPĆA KLINIČKA ONKOLOGIJA;

Prof. dr Šimi Kordiću za predmet STOMATOLOGIJA S MAKSILO-FACIJALNOM KIRURGIJOM;

Prof. dr Ljubomiru Kraljeviću za predmet RATNA KIRURGIJA;

Prof. dr Ljubomiru Kraljeviću i nasl. prof. dr Ivanu Tomaseu za predmet KIRURGIJA;

Nasl. doc. Srećku Postružniku za predmet GINEKOLOGIJA I OPSTETRICIJA;

Prof. dr Josipu Ružiću za predmet OTORINOLARINGOLOGIJA;

Prof. dr Tei Šik i pomoćniku prim. dr Ranku Štambuku za predmet PEDIJARIJA;

Prof. dr Silviju Vuletiću i pomoćniku dr Ivi Eteroviću za predmet SOCIJALNA MEDICINA;

Nasl. doc. dr Petru Zlataru za predmet OFTALMOLOGIJA.» —^{77a}

Time započinje ponovo dodiplomska nastava u Dalmaciji nakon 170 godina od prvih predavanja prof. dra Jakova Mirkovića u Trogiru 1806. godine.

Dana 31. 10. 1975. godine svečano i radno je otvoren Medicinski studij u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za IX i X semestar.



Slika 49.

Primarius dr Mile Pezzi, predsjednik Odbora Medicinskog studija u Splitu i predsjednik Zbora liječnika Hrvatske u Splitu pozdravlja sve prisutne na svečanom otvaranju dvogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu 31. 10. 1975. g.

Svečanom otvaranju, kojem je predsjedavao prim. dr Mile Pezzi, predsjednik Odbora Medicinskog studija u Splitu, prisustvovali su predstavnici: Predsjedništva SR Hrvatske, društveno-političkih organizacija SR Hrvatske, JNA, medicinskih institucija Dalmacije, Sveučilišta u Splitu, zamjenik predsjednika Skupštine općine Split, dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i ostali profesori.

Primarius dr Mile Pezzi predsjednik Zbora liječnika Hrvatske Podružnice u Splitu, predsjednik Odbora Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 31. listopada 1975. godine otvara sastanak o početku rada Medicinskog studija riječima:

– »Otvaranje Medicinskog studija u Splitu za studente V-te godine Medicinskog fakulteta Zagreb predstavlja značajan korak za unapređenje zdravstva i zdravstvene zaštite naroda ove naše regije, stvara uvjete za realizaciju novog kvaliteta zdravstvene službe toliko potrebnog ovoj našoj regiji udaljenoj od naših većih medicinskih centara, sa bogatom medicinskom tradicijom.

Prisjetimo se samo nekih momenata iz medicinske prošlosti i k tome nadodajmo našu medicinsku sadašnjost, pa ćemo se lako uvjeriti u opravdanost i nužnost ovog događaja.

Ako pođemo od naše davne prošlosti, vidjet ćemo da je i osnutak našeg grada vezan na neki način uz medicinu. Poznato je da se Dioklecijan došao liječiti u sumporne kupke, da je zbog toga sagradio svoju palaču i da je time udario temelje našem današnjem gradu. Mnogi liječnički predmeti nađeni u ruševinama u antičkoj rimskoj Saloni govore o razvijenom liječništvu tog doba.

Nastavljajući se na antiku, a po uzoru ondašnjih srednjovjekovnih gradova, splitska općina je u toku srednjeg vijeka održavala već u XIII stoljeću liječni-

ka, plaćala ga i nadzirala mu rad, a zatim je uz fizika imala kirurga i ljekarnika. Kirurg je vršio i najjednostavnije kirurške zahvate pa je stoga na kor skim klupama splitske katedrale prikazan u XIII–XIV stoljeću, kao rijetko gdje, i kirurški alat.

Prava i dužnosti liječnika određivao je splitski gradski Zakonik iz 1312 godine. Liječnici su u gradu bili cijenjeni i imali su najveći ugled odmah iza gradskog kneza.

U XV i XVI stoljeću oni su morali završavati nauku na uvaženom padovanskom sveučilištu i usavršavali se u tom vremenu renesanse, kada su se Turci približili Splitu i zauzeli dio splitskog zemljišta. U sukobima koji su tada nastali s Turcima općinski su liječnici vršili službu u lazaretu i u povremenim bolnicama, liječeći pored građana borce i vojnike.

Sredinom XVII stoljeća – 1657. godine, kada su mletačko-turski sukobi učestali podignuta je i opskrbljena u Splitu vojna bolnica, a 1711. godine nova vojna bolnica.

Živa trgovina sa zaleđem okupiranim od Turaka prouzrokovala je u Splitu kugu. U borbi protiv

kuge podignut je 1592. godine često spomenuti lazaret na splitskoj obali, jedan od najvećih i tada najsuvremenijih u Evropi, koji je djelovao do XIX stoljeća, čisteći i nadzirući robu od zaraza koje su često prodirale s Istoka u zapadno evropske zemlje. U Splitu je postojao posebni odbor, a i posebni providur za zdravstvo koji su preduzimali sve mjere protiv pojave bolesti, osobito protiv kuge koja se od XIII do XVIII stoljeća nekoliko puta javljala u Splitu.

U XIV stoljeću radio je splitski leprozorij, sagrađen izvan gradskih zidina, namijenjen za oboljele od lepre. Pošto je lepra kao bolest postala sve rjeđa, to je ovaj leprozorij u XVII stoljeću pretvoren u ruševinu. U XIV stoljeću spominje se i takozvano ubožništvo u kojem su se liječili siromašni i starci.

Koncem XVII stoljeća spominju se gradska bolnica i vojna bolnica u kojima su se liječili građanstvo i vojska, a koje od tada trajno djeluju doživjevši godinama trajna preoblikovanja. Osnivanju prve stalne bolnice 1795. godine, lijepe i udobne, doprinijeli su braća Ergovac, iz splitske plemićke obitelji. U samom početku preuzela je tu bolnicu vojska, pretvorila je u vojnu bolnicu, a tek nakon toga je ona postala civilna bolnica. Godine 1872. proširena je i adaptirana tada već civilna bolnica, i za to vrijeme smatrana veoma modernom. U toj bolnici, kao što znate, još danas radi naš kirurški i ortopedski odjel. Godine 1826. vojna bolnica nalazi se u Benediktinskom samostanu Svetog Arnira, južno od civilne bolnice, gdje ostaje sve do završetka drugog svjetskog rata.

Ako samo i letimično proanaliziramo do sada iznesene podatke, pa makar i oskudne, vidjet ćemo da je zdravstvena služba u našem gradu kroz vijekove organizirana adekvatno tadašnjim zdravstvenim prilikama i da joj je pripisivan visoki značaj u živo-

tu našeg grada. Izgradnja stalne civilne bolnice i vojne bolnice u XVIII stoljeću predstavlja svakako novi kvalitet u zdravstvu našeg grada. Kroz protekli period radili su u tim bolnicama mnogi izvrsni medicinski stručnjaci koji su pratili i primjenjivali u svojoj sredini najsuvremenija medicinska dostignuća, često radeći pod teškim okolnostima. Napominjemo samo da je u vojnoj bolnici u lipnju 1847. godine primijenjena narkoza kod operacije, dakle samo osam mjeseci nakon otkrića narkoze u Bostonu.

XIX stoljeće i doradni period razvitka zdravstva i medicine u našem gradu nerazdvojno je vezan uz rad i postojanje navedenih bolnica. O tome ne bismo sada govorili jer je to dobro poznato našoj medicinskoj javnosti.

Drugi svjetski rat i NOB-a predstavlja novi snažan poticaj za razvoj zdravstva u našem gradu. Veliki broj liječnika iz našeg grada bori se zajedno sa svojim narodom protiv okupatora, još više i još bliže upoznaje tegobe ranjenog i bolesnog i u poslijeratnom periodu.

Obogaćeni novim spoznajama, koja je naša NOB-a dala svim našim narodima, naši liječnici uporno rade na zdravstvenoj službi naroda. U tome su uvijek zajedno sa svojim narodom boreći se za stručno-medicinsko oblikovanje želje naroda, za poboljšanje zdravstvene zaštite naroda. Zahvaljujući takvom svojem stavu i radu rezultati nisu izostali. Izgrađena je nova moderna vojna bolnica, sada se dovršava izgradnja nove moderne civilne bolnice, izgrađen je čitav niz novih objekata u zdravstvu.

1700 najsuvremenije opremljenih kreveta s kojima raspolažu nova vojna i nova civilna bolnica, 6 predavaonica, u dvije od kojih postoji mogućnost televizijskog prijenosa iz operacionih sala, a u jednoj

takvoj predavaonici upravo se i mi sada nalazimo, 4 medicinske biblioteke, centralna znanstvena biblioteka, mogućnost znanstveno-istraživačkog rada i eksperimentalnog rada na životinjama, svakako su kapaciteti koji se moraju u svim vidovima maksimalno iskoristiti za daljnje unapređenje zdravstvene zaštite naroda. Nadodajmo još neke podatke: u navedene dvije bolnice danas ima 30 specijaliziranih odjela, sa centrom za reanimaciju i intenzivnu terapiju, centrom za onkologiju i radioterapiju, centrom za bubrežnu dijalizu, laboratorijem za izotope i mnogim drugim, te da pored bolnica u našem gradu djeluje Institut za pomorsku medicinu, jako razvijeni i modernizirani Dom narodnog zdravlja, Zavod za zaštitu zdravlja, Splitske toplice i td.

Istaknimo na kraju još i to da u dalmatinskoj regiji rade 34 medicinska nastavnika, od toga u samom Splitu 28; da se već 13 godina stalno održava kompletna medicinska nastava za studente Više stomatološke škole, kao i postdiplomski studij i specijalizacija iz opće medicine, školske medicine, medicinske rada i urgentne medicine Medicinskog fakulteta Zagreb, a da na drugim medicinskim fakultetima van Dalmacije ima veliki broj studenata iz same Dalmacije, onda naše obveze ne mogu biti usko vezane za unapređenje zdravstva u našem gradu, već one preraštaju u obvezni odnos prema čitavoj regiji. Važno je ovdje spomenuti da je Split šesti grad po veličini u Jugoslaviji, a najudaljeniji od većih medicinskih centara (400 km), kojemu u medicinskom pogledu gravitira veliki broj stanovnika.

Čini nam se da je očito jasno da bi ovakva jaka stručno medicinska baza bila neiskorištena, ako se ona ne bi koristila pored ostalog i za nastavu i naučno istraživački rad.

To su sve bili razlozi zbog kojih je već 1958. godine formiran inicijativni odbor za otvaranje Medicin-

skog fakulteta u Splitu. Već te godine Savjet za narodno zdravlje Skupštine općine Split obrađuje elaborat o otvaranju Medicinskog fakulteta u Splitu i dostavlja ga Medicinskom fakultetu u Zagrebu.

Kao što sam maločas naveo naša kontinuirana nastojanja, sastanci, elaborati, zaključci urodili su prvim konkretnim rezultatom 1974. godine: u lipnju mjesecu spomenute godine, prigodom otvaranja Sveučilišta u Splitu, na održanoj svečanosti tadašnji dekan Medicinskog fakulteta u Zagrebu pročitao je »Odluku o osnivanju Medicinskog studija u Splitu,« koju je donio Savjet Medicinskog fakulteta Zagreb na sjednici od 11. srpnja 1974. godine, a kojom se osniva medicinski studij u Splitu za izvođenje dijela dodiplomske medicinske nastave za studente Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i to za VIII i X semestar. Pored izvođenja nastave nastaviti će se i proširivati poslijediplomska nastava koja se, kako sam već ranije iznio, radi već 13 godina. Navedena Odluka je trebala stupiti na snagu 1. rujna 1974. godine.

Pošto je Odluka vremenski kasno donesena, tj. koncem školske godine, a i pošto sam tekst Odluke nije bio praktičan za studente, jer bi u tom slučaju studenti trebali seliti iz Zagreba u Split (VIII semestar), pa iz Splita u Zagreb (IX semestar), te konačno iz Zagreba u Split (X semestar), to se studenti i pored velikog interesa nisu mogli odlučiti za takav nastavak studija.

Nakon naknadnih razmatranja ovakove situacije vidjeli smo da Odluku treba mijenjati i predlagali smo, da se otvori studij kompletne IV i V godine, za što su po našem mišljenju postojali uvjeti, a interes studenata je upravo za takvu odluku bio najveći. Ipak zbog početnog opreza, a i radi što uspješnijeg starta donesena je 9. srpnja 1975. godine nova Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o osnivanju Me-

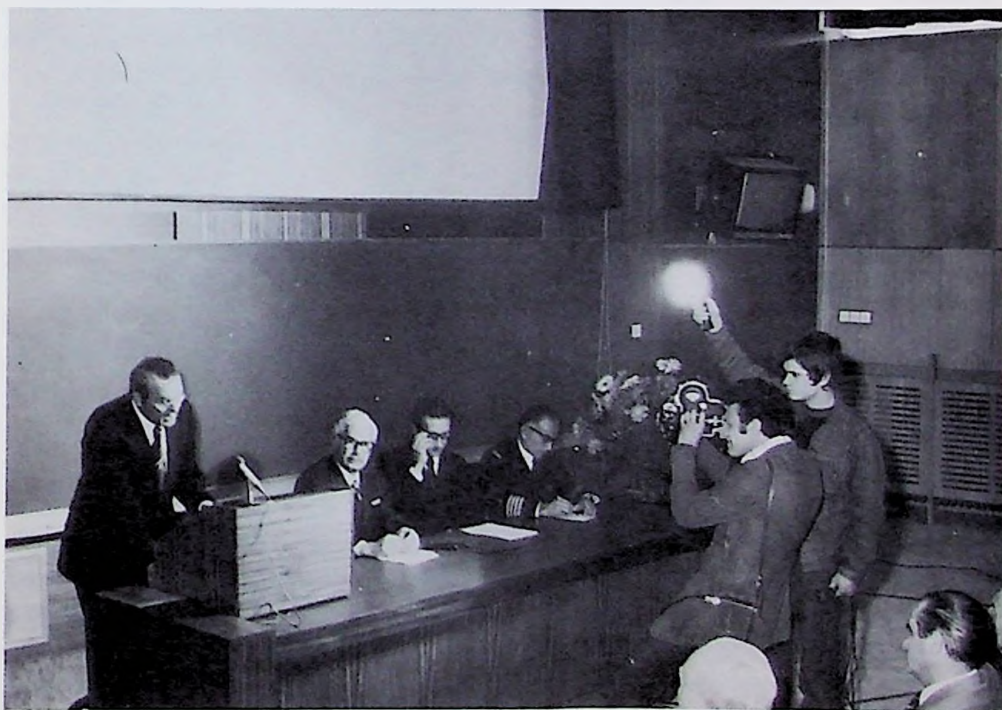
dicinskog studija u Splitu, prema kojoj na Medicinskom studiju u Splitu određeni broj studenata IX i X semestra može obavljati cjelokupnu nastavu prema postojećem nastavnom planu i programu Medicinskog fakulteta u Zagrebu, a izvođenje nastave počinje u zimskom semestru 1975/1976. školske godine.

Eto, i pored toga što su naša nastojanja stara već 17 godina, ipak smatramo ovaj događaj velikim i zna-

čajnim uspjehom, što će najbolje moći posvjedočiti ili negirati naša budućnost.

Na kraju, veliku zahvalnost dugujemo svima onima koji su nam pomagali u radu i našim nastojanjima, a posebno Z. L. H., koji je od početka vidio korisnost i opravdanost naših težnja za dobrobit ovog našeg kraja, te nam u svim mogućim vidovima davao podršku i pomoć, kao što to i inače čini kada se radi o unapređenju zdravstvene zaštite naroda.

Hvala svima vama!« –



Slika 50.

Dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr Zvonimir Krajina proglašava otvorenim dvogodišnji Medicinski studij u Splitu 31. 10. 1975. godine.

Dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr Zvonimir Krajina prilikom otvaranja Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu 31. listopada, 1975. godine istakao je da Split posjeduje već dovoljni broj znanstvenih medicinskih radnika, koji su kadri preuzeti teret kliničke medicinske nastave, da, s obzirom na mali broj studenata medicine u Splitu, taj klinički studij može biti mnogo efikasniji i bolji čak i od matičnog zagrebačkog fakulteta a pozdravio je sve prisutne riječima:

– »Cijenjeni gosti, drugarice i drugovi

Ponosan sam i sretan što mogu u ime radne zajednice Medicinskog fakulteta u Zagrebu pozdraviti ovaj svečani skup u ovom izuzetno velikom momentu za razvoj medicine i zdravstva ove regije i kraja. Možda se nekom čini da 17 godina koje su predhodile ovom trenutku je veliki raspon za realizaciju ovog cilja u našim socijalističkim i samoupravnim odnosima. Međutim ako pogledamo ukratko historiju zagrebačkog Medicinskog fakulteta onda ćemo vidjeti što tek znači naša današnja stvarnost.

Zagrebački Medicinski fakultet osnovan je tek 1917. godine, premda su inicijative bile zrele još koncem 18.-tog stoljeća, što znači u rasponu od 140 godina. 1776. god. je Jezuitska akademija proglašena u Kraljevsku akademiju znanosti sa tri fakulteta (teološki, filozofski i pravni) i tada je pokrenuta inicijativa za otvaranje medicinskog fakulteta, ali umjesto da se otvori katedra kirurgije u Zagrebu dobili smo katedru za mađarski jezik i literaturu. Svi naponi za realizaciju plana nailazili su na otpor tuđinske vlasti i njihovih domaćih slugu. Znali su da podizanje zdravstva znači fizički i psihički napredak naroda, a to su baš najbolji preduslovi za borbu protiv tuđina i buđenja narodne svijesti. Čak 1874. god., kada je novoosnovano zagrebačko Sveučilište imalo neograničeno pravo za osnivanje me-

dicinskog fakulteta nadošli su problemi materijalne prirode. Zbor liječnika Hrvatske i dotacije sa strane imućnijih sugrađana omogućili su konačno da se realizira taj san od skoro stoljeća i pol. Tom prilikom prof. Mašek, po struci otorinolaringolog, jedan od prvih triju profesora, kazao je: »Naš Medicinski fakultet biti će fakultet ne samo za Hrvate nego za sve Jugoslavena kao simbol kulturnog i nacionalnog jedinstva«. Ta misao se oživotvorila u kasnijem toku i velikoj pomoći koju je naš fakultet pružio ne samo u odgajanju liječničkog kadra nego i u osnivanju čitavog niza medicinskih fakulteta diljem čitave Jugoslavije. Iako su materijalni problemi ostali kao prominentni u čitavom kasnijem toku našeg fakulteta, njegov stručni nivo sa brojnim nastavnicima i suradnicima dali su mu veliki domet i ugled ne samo u okviru naših granica nego i diljem čitavog svijeta. I dan-danas mnogi ugledni liječnici i profesori kao daci zagrebačkog fakulteta zauzimaju vidne položaje na mnogim vanjskim Medicinskim fakultetima. Od tri nastavnika kod osnivanja, danas zagrebački Medicinski fakultet ima 133 nastavnika i 193 asistenta. Ta velika kadrovska snaga dala je rezultate i u dodiplomskoj i postdiplomskoj nastavi. Ove godine u dodiplomskoj nastavi ima 2 498 studenata, a u postdiplomskoj 500 polaznika. U 28 godina od osnutka do oslobođenja promoviralo je 1 783 liječnika, a od oslobođenja do danas, dakle u 30 godina, čak 9 130, dakle šest puta više što najbolje govori o razvitku fakulteta.

Novi Ustav i naša samoupravna stvarnost dali su ne samo nove organizacione forme unutar fakulteta nego i promijenile mnoge stare uhodane forme u odnosima i kreativnosti radnih ljudi na fakultetu. Katedra više nije centar moći pojedinca, studenti ravnopravno učestvuju u svim strukturama fakulteta. Međutim još uvijek nije riješen do kraja materijalni moment fakulteta. Kliničke nastavne baze su zastarjele kao i oprema. Postoji opasnost stagnacije u vrhunskoj medicini. To nas nije spriječilo da sa najvećom radošću i dobronamjernosti pristupimo realizaciji u pomaganju otvaranja kliničkog medicinskog studija u Splitu. Našli smo zajednički i prijateljski jezik sa drugovima odgovornim za razvoj vrhunske zdravstvene službe vašega grada i riješili probleme koji su pred nama stajali. Mislim da smo svjesni i jedni i drugi da je u ovom momentu optimalni domet za ovaj grad i regiju otvaranje kliničkog medicinskog studija uz maticu zagrebačkog Medicinskog fakulteta. Veličina pojedinca, regije i naroda je pravilno sagledavanje svakog problema u okviru šire zajednice i dogovaranja. Svjesni smo da u ovom momentu moramo naše obrazovanje u zdravstvu staviti u okvire planske proizvodnje pa i ovaj korak neka bude dio takovog gledanja. Ovaj klinički medicinski studij podignut će još više i jače vašu kadrovsku strukturu zdravstva, osloboditi zdravstvene fondove regije troškova vanregionalnog liječenja i davati nove impulse čitavoj zdravstvenoj službi Dalmacije. Ova vaša nova bolnica ponos je čitave Republike i mnogi naši studenti i liječnici moći će koristiti ne samo njezine prostore nego i sadržaje koji se u njima nalaze. Na ovaj način naš zagrebački Medicinski fakultet najšire se otvorio i mogao bih slobodno reći da su njegove kliničke baze danas ovdje a sutra će možda biti i druga područja Republike kada će moći odgovoriti uvjetima za njihovo otvaranje. Srce bez razuma i pravilnog sagledavanja je često više avantura nego progres. Nas čeka veliki posao oko postdiplomske i konti-

nuirane nastave koji su također velike mogućnosti razvitka vrhunske medicine. I ti razlozi će nas još više tjerati u dogovaranju i stvaranju srednjo i dugoročnih planova u razvitku našeg vrhunskog zdravstva.

Iako je broj studenata skroman za početak vašeg kliničkog medicinskog studija on će vam sigurno biti poticaj da razvijete još jače svoje kreativne sposobnosti. Ono što vide ovi mladi ljudi u ovoj sredini, na terenu i bolnicama biti će najbolja pozitivna ili negativna reklama za daljnji razvitak vašega kliničkog studija. Vi niste opterećeni prošlošću, nemate ukorijenjenih struktura, počeli ste u eri najširih samoupravnih odnosa, pa prema tome imate šansu brže i sigurnije budućnosti. Napominjem, ne dozvolite da se ikakvi negativni odnosi razvijaju u ovoj sredini i posvetite punu pažnju svakom studentu i učeniku. Možda će praktični rad baš ovdje moći doći do najvećeg izražaja pa na taj način približite se našem cilju stvaranja dobrog i praktičnog liječnika koji će se moći dalje razvijati multidisciplinarno.

Prenosim vam najbolje želje svih naših radnih ljudi sada vašeg matičnog Medicinskog fakulteta a posebno katedri pete godine koji će sada imati svoju novu kliničku nastavnu bazu u gradu velike tradicije i slobodarske misli. Mislim da je za 30. godišnjicu oslobođenja naše zemlje i 31. godišnjicu oslobođenja grada ovaj klinički studij najveći doprinos koga su mogli dati zdravstveni radnici našega dičnoga Splita.«^{77a} –

Zamjenik predsjednika Skupštine općine Split Boris Vušković pozdravio je sve prisutne naglasivši da je to događaj »zacijelo izuzetan« za Split i Dalmaciju.

U ime Sveučilišta u Zagrebu pozdravlja dr Josip Pivoš, a u ime Sveučilišta u Splitu dr Dinko Foretić.

Zatim su slijedili pozdravi predstavnika Zbora liječnika Hrvatske, Osnovne organizacije Split, JNA i drugih.

Tim danom, 31. 10. 1975. godine, svečano i radno je otvoren Medicinski studij u Dalmaciji, u Splitu, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.



Slika 51.

Prof. dr Zvonimir Krajina, dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, drži uvodno predavanje na Medicinskom studiju u Splitu 1. 11. 1975. godine iz predmeta »otorinolaringologija« pod naslovom: »Parcijalni zahvati na grlu kod malignoma«

Uvodno predavanje studentima medicine u Splitu održao je prof. dr Zvonimir Krajina iz predmeta »otorinolaringologija« 1. 11. 1975. godine u 9 sati pod naslovom: »Parcijalni zahvati na grlu kod malignoma«.

1976. godine. U »Nacrtu plana razvoja Sveučilišta u Splitu 1976–1980. godine Split, travnja 1976.«⁸⁴ piše u točkama 4, 5, 13.:

– »Medicinski studij u Splitu.

Uvažavajući potrebu maksimalnog iskorištavanja modernih bolničkih i ostalih objekata, kao i činjenicu da u tim institucijama djeluje nekoliko desetaka istaknutih medicinskih stručnjaka, od kojih mnogi već imaju i zvanja sveučilišnih nastavnika, Medicinski fakultet u Zagrebu je u sporazumu s mjerodavnim faktorima u Splitu na jesen 1975. godine otvorio u Splitu V godinu studija, s time da se na jesen 1976. godine otvori i IV godina studija, i to sve kao integralni dio dotičnog studija.

Otvaranjem ovog studija osiguravaju se još bolji uvjeti za razvijanje medicinskih nauka na najvišem nivou, jer se uvođenjem navedenih dviju godina studija osiguravaju i zakonski uvjeti da pojedine zdravstvene ustanove u Splitu dobiju status klinike, koje će na stručnom području povezati sve kapacitete i pojedince na području Dalmacije. . .«⁸⁴ –

Odbor Medicinskog studija u Splitu, Medicinskog fakulteta u Zagrebu s predsjednikom prim. drom Milom Pezzijem i 12 članova Odbora iz Zagreba i Splita aktivno učestvuju u daljnjem razvoju Medicinskog studija u Splitu.

Dana 19. travnja 1976. godine Medicinski studij u Splitu rješava aktualna pitanja studija na Skupštini općine Split. Dana 11. svibnja 1976. godine na Skupštini OSIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti u Splitu donosi se zaključak o potrebi uključivanja Medicinskog studija u Splitu u samoupravni sistem financiranja.

Godine 1976. Odbor Medicinskog studija u Splitu poziva na suradnju u nastavi habilitirane liječnike iz Zadra, Dubrovnika i Šibenika. Prof. dr Borben Uglešić priprema elaborat o potrebi osnivanja IV godine studija u Splitu. Odbor Medicinskog studija predlaže Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu da se u školskoj godini 1976/77. uz V godinu otvori i IV godina studija u Splitu.

Interesantan je i poučan prvi izvještaj s mišljenjem prve šestorice studenata medicine u Splitu 30. 1. 1976. Studenti se zahvaljuju svima koji su im omogućili da klinički dio studiraju u Splitu. Veoma su zadovoljni prijemom nastavnika i

svog zdravstvenog osoblja na njihovim radilištima. Smatraju da su im predavanja veoma dobro pripremljena i da u ličnom kontaktu s nastavnicima imaju izvanrednu korist iz razloga što *mentorstvo* dolazi do punog izražaja. Mole da se pitanjima udžbenika, skripata, čitaonice za studente posveti više pažnje kako bi taj dio studija funkcionirao u sklopu novoformirane biblioteke Opće bolnice.

Dana 11. lipnja 1976. godine potpisuje se ugovor između Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Opće bolnice u Splitu i Zavoda za zaštitu zdravlja u Splitu o izvođenju nastave na Medicinskom studiju u Splitu, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Iste godine, 1976. 14. lipnja, student Medicinskog studija u Splitu Petar Lozo diplomira na matičnom Medicinskog fakulteta u Zagrebu. *To je prva diploma liječnika studenta medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, 165 godina nakon što je prvu diplomu dobio u Zadru Julije Pini 5. 8. 1811. godine.

Sveučilište u Zagrebu
MEDICINSKI FAKULTET - TAJNISTVO

Broj:04-1034/1-76.
Zagreb,22.6.1976.

U prilogu dostavljam "ODLUKU O ODRIVANJU MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU ZA IZVODJENJE DIJELA DODIPLOMSKE MEDICINSKE NASTAVE ZA STUDENTE MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU" koju je donio Savjet Medicinskog fakulteta na sjednici održanoj dne 16. lipnja 1976.

D E K A N

Prof.dr Zvonimir Krajica, v.r.

O tom obavijest:

1. Prof.dr Gjuro Beželić, predsjednik fakul.savjeta
2. Prof.dr Zvonimir Krajica, dekan
3. Prof.dr Mladen Šeško, prodekan
4. Prof.dr Mladen Šeško, prodekan
5. Prof.dr Miroslav Pokrajac, predsjednik Odbora za nastavu
6. Prof.dr Josip Ružić, ravnatelj Opće bolnice Split
7. Vojna bolnica Split
8. Dr Ivo Eterović, ravnatelj Zavoda za zaštitu zdravlja Split
9. Članovi Odbora Medicinskog studija u Splitu
10. Katedra za radiologiju i opću klin.onkologiju
11. Katedra za internu medicinu
12. Katedra za infektologiju
13. Katedra za neurologiju
14. Katedra za psihijatriju
15. Katedra za dermatovenerologiju
16. Katedra za fizikalnu med.i opću rehabilitaciju
17. Katedra za pedijatriju
18. Katedra za kirurgiju, ratnu kirurgiju i anesteziologiju
19. Katedra za ortopediju
20. Katedra za maksilofac.kirur.za stomatologijom
21. Katedra za otorinolaringologiju
22. Katedra za oftalmologiju
23. Katedra za ginekologiju i opstetriciju
24. Katedra za sudsku medicinu
25. Katedra za higijenu, soc.medic.i opću epidemiologiju
26. Katedra za povijest medicine

Na temelju člana 157. i člana 176. Statuta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Savjet Fakulteta na svojoj sjednici održanoj dne 9. srpnja 1975. donio je sljedeću

O D L U K U

O IZMJENI I DOPUNI ODLUKE O OSNIVANJU MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU ZA IZVODJENJE DIJELA DODIPLOMSKE MEDICINSKE NASTAVE ZA STUDENTE MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Član 1.

U Odluci o osnivanju Medicinskog studija u Splitu za izvođenje dijela dodiplomske medicinske nastave za studente Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu broj 04-S-78/1-74. od 11. srpnja 1974., član 2. mijenja se i glasi:
"Na Medicinskom studiju u Splitu određeni broj studenata IX i X semestra može obavljati cjelokupnu nastavu prema postojećem nastavnom planu i programu Medicinskog fakulteta u Zagrebu".

Član 2.

Član 3. mijenja se i glasi:

"Ispite iz predmeta IX i X semestra obavit će Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu putem nastavnika iz Zagreba i Splita. Student može polagati ispite u Zagrebu i Splitu".

Član 3.

Član 4. mijenja se i glasi:

"Nastava iz ovih predmeta IX i X semestra studija izvodit će se počev od zimskog semestra školske godine 1975/76".

Član 4.

Član 5. mijenja se i glasi:

"Rad ovog Medicinskog studija u Splitu omogućit će Opća bolnica, Vojna bolnica i Zavod za zaštitu zdravlja u Splitu.

Troškove izvođenja medicinske nastave za studente IX i X semestra snosit će zdravstvena organizacija Splita u kojima će se ova nastava i izvoditi.

Zdravstvena radna organizacija Splita ne mogu tražiti od Samoupravnih interesnih zajednica finansijska sredstva bez suglasnosti Medicinskog fakulteta u Zagrebu".

Član 6.

Jednog Medicinskog studija u Splitu rukovodi Odbor koji organizira, provodi i nadzire nastavu. Odbor sastavlja predstavnik radnih organizacija u kojima se nastava održava te predstavnici Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Predsjednik ovog Odbora je član navedenih radnih organizacija.

Sve članove Odbora predložene od radnih organizacija u Splitu i Medicinskog fakulteta u Zagrebu izabire Znanstveno-nastavno vijeće Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Član 7.

Zdravstvena radna organizacija u Splitu navedene u članku 5. omogućit će da pojedine radne jedinice Medicinskog fakulteta i fakulteta u cjelini provode znanstvena i stručna /zdravstvena/ istraživanja u okviru svojih zajedničkih planova na njihovu teritoriju. U tu svrhu stavit će im na raspolaganje prostorije, aparaturu i dokumentaciju o bolesničkom materijalu.

Član 8.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaju važiti Odluka o osnivanju Medicinskog studija u Splitu za izvođenje dijela dodiplomske medicinske nastave za studente Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu broj 04-S-78/1-74. od 11. srpnja 1974. i Odluka o izmjeni i dopuni odluke o osnivanju Medicinskog studija u Splitu za izvođenje dijela dodiplomske medicinske nastave za studente Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu broj 04-S-74/1-75. od 9. srpnja 1975.

Član 9.

Ova Odluka stupa na snagu o d n a h, a primjenjivat će se počev od 1. rujna 1976. godine.

Broj: 04-1034/1-1976.

Zagreb, 16. lipnja 1976.

PREDSEDNIK
FAKULTETSKOG SAVJETA

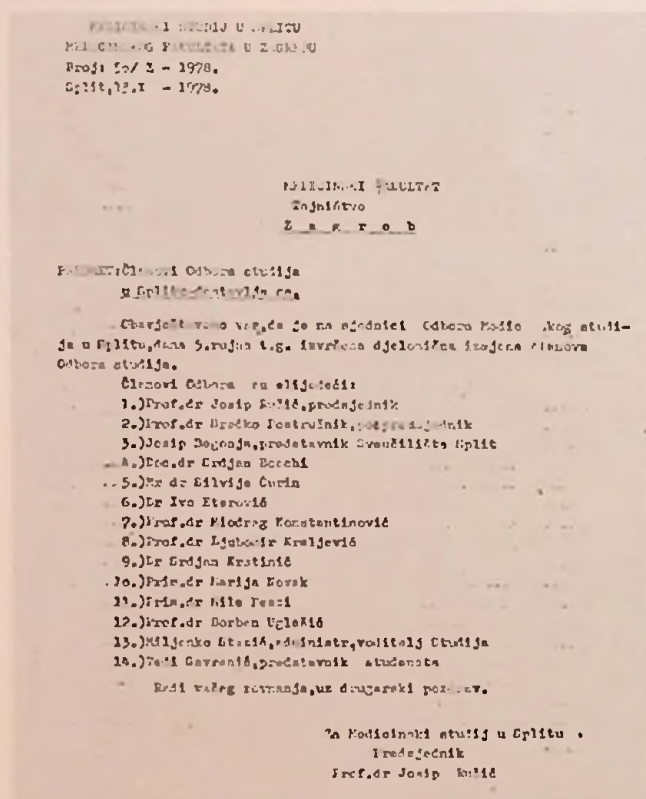
Prof. dr. Gjuro Belović

Godine 1976., 16. lipnja, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu donosi pod brojem 04-1034/1 odluku o izvođenju medicinske nastave za 4. i 5. godinu medicinskog studija u Splitu, Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

U Zajednici općina Split 1. listopada 1976. godine održava se sastanak uz prisustvo predstavnika: Zajednice općina Split, Sveučilišta Split, Izvršnog vijeća Općine Split, Konferencije SK Hrvatske Split, Odbora za Medicinski studij Split. Na sastanku se zaključuje da je Medicinski studij u Splitu koristan i društveno opravdan.

1977. godine. U školskoj godini 1976/77. bilo je u 4. godini studija 5 studenata a u 5. godini 6 studenata. U školskoj godini 1977/78. bilo je upisano u 4. godini 9 studenata i u 5. godini 9 studenata a u školskoj godini 1978/79. bilo je upisano u 4. godini 8 a u 5. godini 9 studenata.

Iako je bio mali broj studenata Odbor Medicinskog studija u Splitu određuje voditelje studija za IV godinu prof. dra Srećka Postružnika a za V godinu prof. dra Petra Zlatara u cilju odvijanja čim bolje nastave.



1978. godine. Godine 1978. Odbor Medicinskog studija u Splitu, u želji da što više aktivira nastavnike u dvogodišnjem i u pripremama za cjeloviti petogodišnji Medicinski studij, izvršava djelomične izmjene članova Odbora, o čemu izvještava Medicinski fakultet u Zagrebu.

Usljed premalenog broja studenata na dvogodišnjem Medicinskom studiju u Splitu, Medicinskog fakulteta u Zagrebu, uz sve veće potrebe za liječnicima i sve bolje postojeće uvjete za medicinsku nastavu u Dalmaciji, u Splitu, postao je dvogodišnji studij u Splitu društveno neopravdan te se postavio zahtjev za osnivanje cjelovitog petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu.

Radi toga Odbor medicinskog studija u Splitu 6. listopada 1978. godine priprema detaljnu informaciju o osnivanju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu i s tim upoznaje Sveučilište u Splitu.

1979. godine. Sveučilište u Splitu 5. 1. 1979. prihvaća informaciju Odbora Medicinskog studija u Splitu, saziva radnu grupu za izradu elaborata o potrebi osnivanja Medicinskog fakulteta u Splitu. U radnu grupu bira: prof. dra Ljubomira Kraljevića, prof. dra Miodraga Konstantinovića, doc. dra Srdana Boschija, dra Silvija Čurina i tajnika Sveučilišta u Splitu Josipa Begonju.¹⁸

Već 23. siječnja 1979. godine Sveučilište u Splitu saziva sjednicu radi osnivanja Medicinskog fakulteta u Splitu. Sjednici prisustvuju predstavnici: Sveučilišta Split, društveno-političkih organizacija Zajednice općina Split i Općine Split, te članovi Odbora Medicinskog studija u Splitu i radne grupe za izradu elaborata o osnivanju Medicinskog fakulteta u Splitu. Na tom sastanku usvojen je elaborat i data je podrška osnivanju Medicinskog fakulteta u Splitu s aktivnim učešćem svih habilitiranih nastavnika medicine u Dalmaciji.

Odbor Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu, inicijator, zagovaratelj i najaktivniji učesnik akcija na ostvarenju dvogodišnjeg i cjelovitog petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu predlaže Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu kao koordinate u prvoj godini studija u Splitu: za fiziku dra Jadranku Vuletin, za biologiju mra Slavko Šobot, za kemiju doc. dra Ljeposavu Sablić, za biokemiju mra Mariju Karanović, a za anatomiju zadužuje prim. dra Srdana Krstinića.

Na temelju člana 195, točka 19 Statuta općine Split, Skupština općine Split na 13. sjednici Vijeća udruženog rada, na 12. sjednici Vijeća mjesnih zajednica i na 11. sjednici Društveno-političkog vijeća održanog dana 7. veljače 1979. godine, *pod brojem 02-853 predsjednici sva tri Vijeća donose zaključak u povodu razmatranja informacije o potrebi osnivanja Medicinskog fakulteta u Splitu:*

1. usvaja se informacija o potrebi osnivanja Medicinskog fakulteta u Splitu,

2. utvrđuje se potreba pristupanja obavljanja prethodnih radnji na osnivanju Medicinskog fakulteta u Splitu.

(Predsjednik Vijeća udruženog rada Ante Kulić, v. p.; Zamjenik predsjednika Vijeća mjesnih zajed. Neda Cvitanović, v. p.; Predsjednik društveno-političkog Vijeća Vinko Barbarić, v. p.)

Na temelju člana 59. Zakona o udruženom radu /"Službeni list SFRJ", broj 53/76/ i člana 106. točke 6. Statuta općine Split /"Službeni glasnik općine Split", broj 6/76/ Skupština općine Split, na 13. sjednici Vijeća udruženog rada, održanoj 7. veljače 1979. godine, donosi

ODLUČENJE

o osnivanju i imenovanju članova radne grupe za izradu elaborata o društvenoj i ekonomskoj opravdanosti osnivanja medicinskog fakulteta u Splitu

1. Osniva se radna grupa za izradu elaborata o društvenoj i ekonomskoj opravdanosti osnivanja medicinskog fakulteta u Splitu.

2. U radnu grupu se imenuju:

- Prof. dr. MIROSLAV KRALJEVIĆ - za predsjednika
- Prof. dr. MICHAIL KONSTANTINOVIC
- Doc. dr. SHADJAN BOGOMI
- Tajnik Sveučilišta Split
- IVO MIKIC, savjetnik Tajništva Zajednice općine Split
- BOŠILJO ZURČIĆ, savjetnik Novoda za plan. Zajednice općine Split
- KATARINA JADRIĆ, stručni suradnik u Skupštinskim službama Skupštine općine Split
- Mr. dr. SILVIO ČURČIĆ
- JOSEIP REGENVA

Broj: 02-694/1-79.

Split, 7. veljače 1979. godine

PREDSJEDNIK
Vijeća udruženog rada
Ante Kulić
Ante Kulić

POSREĐIVATI:

1. Članovima radne grupe, Split
2. Izvršnom vijeću Skupštine općine, ovdje
3. Tajniku Skupštine općine, ovdje
4. Tajniku VUK-a, ovdje
5. Službeni glasnik, ovdje
6. Arhivi, ovdje

Na sjednici Vijeća udruženog rada Skupštine općine Split 7. 2. 1979. godine imenovana je radna grupa radi obavljanja prethodnih radnji za osnivanje Medicinskog fakulteta u Splitu u sastavu:

1. Predsjednik Kraljević dr sc. Ljubomir, redovni profesor,

Članovi:

2. Begonja Josip, dipl. prav.
3. Boschi dr sc. Srdan, docent
4. Ćurin mr sc. Silvije
5. Jadrić Marija, dipl. pravnik
6. Konstantinović dr sc. Miodrag, izvanredni prof.
7. Mimica Ivo, dipl. pravnik
8. Zurovac Momčilo, prof.

Dr Stipe Šuvar, sekretar Sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SR Hrvatske 19. 2. 1979. godine posjećuje Sveučilište u Splitu, daje podršku osnivanju cjelovitog petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, ali ne usvaja osnivanje samostalnog Medicinskog fakulteta u Splitu.

Koncem veljače 1979. godine radna grupa za izradu elaborata o društvenoj i ekonomskoj opravdanosti osnivanja Medicinskog fakulteta u Splitu predaje gotov elaborat Sveučilištu i Općini Split.¹⁸

Na Skupštini Zajednice općina Split 9. 3. 1979. godine tri Vijeća usvajaju informaciju o potrebi osnivanja Medicinskog fakulteta u Splitu i utvrđuju da je potrebno pristupiti obavljanju prethodnih radnji za osnivanje Medicinskog fakulteta u Splitu.

Radna grupa za osnivanje Medicinskog fakulteta u Splitu uz izradeni Elaborat prikuplja 33 suglasnosti Dalmacije za osnivanje Medicinskog fakulteta u Splitu.

Predsjednik Skupštine Zajednice općina Split Ante Sorić i predsjednik Skupštine općine Split ing. Vjekoslav Viđak dostavljaju zahtjev za početak rada Medicinskog fakulteta u Splitu, s elaboratom i svim suglasnostima Republičkom sekretarijatu za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SR Hrvatske Zagreb, dopisom broj S0S/02-850/2-79. od 22. ožujka 1979.

REPUBLIČKA UPRAVA ZA
POSREDOVANJE U PROMETU
IMOVINE
REPUBLIKE SRBIJE

Broj 304/79-01/7-79
Split, 26. oktobra 1979. godine

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA PROSVJETU,
KULTURU I FIZIČKU KULTURU
= republički sekretar =

SAOPŠTENJE

U skladu sa zahtjevom zahtjev za utvrđivanje
uvjeta za početak rada Medicinskog fakulteta u Splitu zajedno s
dokumentacijom prijavljenom od strane grupe koja je osnovala
Skupštinu Zajednice općina Split i Općine općine Split.

Naime da se, na osnovu, osnovne namene
trina se osnove svih radi podizanja bolja potrebnih bolja.

POSREDOVANJE
Skupština općine Split

Vladimir Vukobrat

POSREDOVANJE
Skupština Zajednice općina
Split

Željko Škarić

SKUPŠTINA ZAJEDNICE OPĆINA
SKUPŠTINA OPĆINE SPLIT
Radna grupa za osnivanje
medicinskog fakulteta
S P L I T

Republički sekretarijat za prosvjetu,
kulturu i fizičku kulturu Split
Na ruku sekretaru dr Stipi Suvaru

Z a h t e v
Trg Joze Vilhovića 6

Predmet: Zahtjev za utvrđivanje uvjeta za
početak rada Medicinskog fakulteta
u Splitu

U zakonom propisanom roku naslovu podnosimo zahtjev
radi utvrđivanja ispunjavanja uvjeta za početak rada radno
organizaciju visokog obrazovanja sa sjedištem u Splitu.

Dokumentacija koju prilažemo nije kompletna, ali ne
možemo kriviti. Na vrijeme smo zatražili odgovarajuće suglas-
nosti u skladu čl. 25 Zakona o visokom obrazovanju, od svih
zainteresiranih. I dok smo sve suglasnosti (i obavezne i fakul-
tativne) sa područja Dalmacije dobili u rekordno kratkom vre-
menu, suglasnosti odgovarajućih rektorskih, samoupravnih inte-
resnih zajednica još uvijek nisu primili. Čim ih dobijemo dost-
aviti ćemo Vama ih.

Za osnivanje radno organizacije visokog obrazovanja,
odnosno za osnivanje Medicinskog fakulteta u Splitu izjavio
se udruženi rad zdravstva naše regije, sve Vijeće Skupštine
općine Split, Zajednica općine Split - osnivača fakulteta,
Sveučilište u Splitu, Vojno-morska oblast i sve zainteresirane
organizacije sa područja Zajednice općine Split, od kojih
smo to zatražili.

Napominjemo da smo spremni udovoljiti Vama dodatnim
traženjima i prihvatiti ono rješenje u skladu forme i oblika
5-letnjeg studija medicine, koji je u ovom trenutku druš-
tveno-najavrsishodniji i pravno najjednostavniji za realizaci-
ju, a koje nam daje garanciju za početak nastave i upis stu-
denata u prvu godinu studija školske godine 1979/80.

Predsjednik:
Prof. dr. LUKA R. KRALJEVIĆ

Prilozi:

1. Elaborat o osnivanju Medicinskog
fakulteta u Splitu
2. Financijski plan za šk.g.79/80.
3. Pristigle suglasnosti

Skupština SIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti
Zagreb 27. 3. 1979. godine usvaja informaciju o osnivanju Medicinskog
fakulteta u Splitu.

Istovremeno formira republičku radnu grupu za pitanje medicinskih studija u
Splitu i Osijeku s Vladom Podrebarcem na čelu, podsekretarom u Republičkom
sekretarijatu za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu s članovima: prof. dr Mladen
Sekso, dekan, prof. dr Predrag Keros, prodekan, prof. dr Milan Škrbić, prof. dr

Pero Bagović, s Medicinskog fakulteta u Zagrebu; iz Osijeka dr Martin Dičić i prof. dr Petar Anić, rektor Sveučilišta; iz Splita prof. dr Ljubomir Kraljević, Ivo Mimica i dr Silvije Ćurin, te predstavnici SIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti Zagreb, predsjednica Skupštine prof. dr Višnja Hudolin i dr Kemfelj, predsjednik Izvršnog odbora Skupštine SIZ-a.

Radna grupa zaključuje:

- da je izražena društvena potreba za obrazovanjem liječnika na području dalmatinske i slavonsko-baranjske regije,
- da novi studij medicine u Osijeku i Splitu mogu započeti samo na utvrđenoj novoj koncepciji obrazovanja liječnika u skladu s intencijom novog zakona o zaštiti zdravlja.

U Međuopćinskoj konferenciji SK Hrvatske za Dalmaciju uz prisustvovanje članova Odbora Medicinskog studija u Splitu daje se puna podrška formiranju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu.

I ako Odbor za sistemska i reformna pitanja RSIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja i Izvršni odbor RSIZ-a Hrvatske u Zagrebu podržavaju osnivanje Medicinskog fakulteta u Splitu, dana 15. 5. 1979. godine Skupština RSIZ-a odgađa raspravu o osnivanju Medicinskog fakulteta u Splitu. Istog dana održava se sastanak na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na kojemu iz Splita prisustvuju: prim. dr Mile Pezzi, prof. dr Ljubomir Kraljević, prim. dr Marija Novak, prof. dr Josip Ružić i dr Silvije Ćurin. Na tom se sastanku zaključuje da se na jesen školske godine 1979/80. otvori u Splitu cjeloviti petogodišnji Medicinski studij Medicinskog fakulteta u Zagrebu. O toj odluci Medicinski fakultet u Zagrebu informira 22. 6. 1979. godine Sveučilište u Splitu, a 26. 6. 1979. društveno-političke organizacije Splita i Dalmacije.

Skupština SIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti SR Hrvatske u Zagrebu dana 28. 6. 1979. godine na svojoj 21. sjednici donosi o d l u k u o otvaranju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu i Osijeku kao dislociranih studija Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Skupština Samoupravne interesne zajednice odgoja i usmjerenog obrazovanja zdravstvenoj djelatnosti Zagreb, na svojoj 222. sjednici održanoj 28. 06. 1979. godine donijela je jednoglasno sljedeće:

O D L U K U

1. Daje se saglasnost na ostvarivanje petogodišnjeg studija medicine u Splitu kao dislociranog studija Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

2. Navedeni dislocirani petogodišnji studij Medicinskog fakulteta u Zagrebu ostvarivat će se po sljedećoj dijametri:

- školske godine 1979/80. prva, četvrta i peta godina
- školske godine 1980/81. prva, druga, četvrta i peta godina
- školske godine 1981/82. prva, druga, četvrta i peta godina

3. Donosi se odluka da u 1979/80. školskoj godini medicinski fakultet u Zagrebu osim za 340 studenata prve godine studija u Zagrebu napiše natječaj i za upis 50 studenata na dislocirani studij medicine u Splitu.

4. Klasifikacijski ispit za dislocirani studij u Splitu održat će se u Splitu istog dana i po istim kriterijima kao i za studij u Zagrebu, prema S/S-u o kriterijima za upis studenata u prvu godinu.

5. SIZ usmjerenog obrazovanja zdravstvenoj djelatnosti Zagreb osigurat će 50 % sredstava za financiranje dislociranog studija u Splitu u okviru sistema redovitog financiranja usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti od školske godine 1980/81.

Samoupravna interesna zajednica usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti Zagreb, osigurat će u školskoj godini 1979/80. dodatnih 1.000.000 dinara za financiranje dislociranog studija prve, četvrte i pete godine u Splitu u školskoj godini 1979/80. Ostala sredstva za financiranje tog studija u školskoj godini 1979/80. osigurat će područni rad Splita.

6. Predlaže se Skupštini SIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja SIZ Hrvatske da prouzroči obaveznu da će dislocirani studij medicine u Splitu u sljedećoj školskoj godini (1980/81.) uključiti u sistem redovitog financiranja i osigurati preostala sredstva za redovito financiranje tog studija.

7. Predlaže se Skupštini općine Split i ostalim samoupravnim zainteresiranim subjektima, da prouzroku obaveznu da će osigurati materijalne i prostorne pretpostavke za normalno odvijanje navedenog studija.

8. Predlaže se Medicinskom fakultetu u Zagrebu, da napiše natječaj za upis u prvu godinu navedenog studija medicine u Splitu čim skupština SIZ-a i Skupština općine Split donesu odluku iz točaka 6, 5, i 7.

Zagreb, 28. 06. 1979.

PREDSEDNIK SKUPŠTINE

Prof. dr. Višnja Hudolin v. r.

Sva tri Vijeća Općinske skupštine Split 3. 7. 1979. godine donose odluku o financiranju petogodišnjeg Medicinskog studija Medicinskog fakulteta Sveučilišta iz Zagreba u Splitu s početkom nastave za prvu godinu studija u školskoj godini 1979/80.

U pitanju realizacije Medicinskog studija u Splitu 6. 7. 1979. godine Sveučilište u Splitu održava proširenu sjednicu uz prisustvovanje predstavnika: Sveučilišta Split, Medicinskog fakulteta Zagreb, civilnog i vojnog zdravstva Split, Odbora i radne grupe za Medicinski studij u Splitu. Zaključuje se da se sklopi samoupravni sporazum između Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Opće bolnice u Splitu kao predstavnika sudionika medicinske nastave u Splitu, o otvaranju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu. Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s početkom rada u školskoj godini 1979/80.

Na Savjetu Medicinskog fakulteta u Zagrebu 12. 7. 1979. godine uz prisustvo prim. dr Marije Novak, ravnatelja Opće bolnice u Splitu, predsjednika Savjeta Opće bolnice u Splitu dra Ive Banovića i tajnika Odbora Medicinskog studija u Splitu dra Silvija Ćurina, odobrava se Medicinski studij u Splitu, prihvaća se Samoupravni sporazum o otvaranju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu, ugovor o osiguranju prostora i opreme, uz uvjet da to sve prihvati zdravstvo Splita. Sve to prihvaćaju savjeti: Opće bolnice u Splitu, Doma zdravlja »Dr Petar Vitezica« i Zavoda za zaštitu zdravlja uz ovlaštenju prim. dr Mariji Novak, ravnatelju Opće bolnice u Splitu, da potpiše Samoupravni sporazum o otvaranju petogodišnjeg Medicinskog studija, Medicinskog fakulteta iz Zagreba u Splitu. Istog dana 13. 7. 1979. godine pod brojem 02-445/3-1979. potpisan je Samoupravni sporazum između Medicinskog fakulteta u Zagrebu od dekana prof. dr Mladena Seksa i Opće bolnice u Splitu od ravnatelja prim. dr Marije Novak o osnivanju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu, Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Natječaj za upis 50 studenata na studij medicine u Splitu objavljen je 28. 7. 1979. godine. Prijavilo se 219 kandidata. 5. 9. 1979. godine pristupilo je u Splitu kvalifikacionom ispitu 154 kandidata, od kojih je 120 kandidata zadovoljilo kvalifikacijski program za prijem, a primljeno je prvih 50 studenata u prvu godinu studija.

Dana 1. 10. 1979. u Splitu, na svečanom otvaranju petogodišnjeg Medicinskog studija uz predsjedavanje prof. dr Mladena Seksa, dekana Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr Predraga Kerosa, predsjednika Savjeta Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prim. dr Marije Novak, ravnatelja Opće bolnice u Splitu, prof. dr Josipa Ružića, predsjednika odbora Medicinskog studija u Splitu i prof. dr Ljubomira Kraljevića, predsjednika radne grupe Skupštine zajednice općina Split i Skupštine općine Split otvorena je Svečana sjednica riječima prof. dra Ljubomira Kraljevića:

– »Poštovane drugarice i drugovi, predstavnici društveno-političkih organizacija, JNA, prosvjete, medicine i javnog informiranja, nastavnici, studenti, imam posebnu čast da vas sve pozdravim u ime radne grupe za osnivanje Medicinskog fakulteta Skupštine Zajednice općina Split i općine Split prilikom svečanog otvaranja i početka rada petogodišnjeg Medicinskog studija Medicinskog fakulteta iz Zagreba u Splitu.

Dozvolite da ovom svečanom skupu, koji je realizacija dvjestogodišnjih težnji Dalmacije, predsjedava dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta iz Zagreba prof. dr Mladen Sekso, predsjednik Savjeta Medicinskog fakulteta iz Zagreba prof. dr Predrag Keros, predsjednik Odbora Medicinskog studija u Splitu prof. dr Josip Ružić, ravnatelj Opće bolnice u Splitu primarius dr Marija Novak i predsjednik radne grupe, Skupštine Zajednice općina Split i Općine Split.

Želim naglasiti na ovom svečanom i povijesnom skupu da je ovo rezultat upornog rada i nastojanja Skupštine općine Split i Zajednice općina Split, Sveučilišta u Splitu, Zbora liječnika Hrvatske, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, VMA

JNA u Beogradu, Odbora medicinskog studija u Splitu i zdravstvenih civilnih i vojnih institucija u Dalmaciji.

Danas je ova svečanost u našem gradu Splitu, šestom gradu po veličini u Jugoslaviji, drugom gradu po veličini u Hrvatskoj, upravo nakon što su uspješno završile Mediteranske igre.

Historija medicine u Dalmaciji, nagli rast novih suvremenih medicinskih institucija u Dalmaciji, broj od preko 70 sveučilišnih profesora, docenata, doktora i magistara medicinskih znanosti, veliki broj poznatih liječnika, dodiplomska i postdiplomska medicinska nastava koja se održava u Dalmaciji skoro 20 godina, potrebe za novim stručnjacima, brzi razvoj dalmatinskog Sveučilišta sve su to faktori koji su morali dovesti do osnivanja petogodišnjeg Medicinskog studija u Dalmaciji.

Broj od 154 kandidata od kojih je 120 zadovoljilo tražene uvjete za upis na prvu godinu Medicinskog studija u Splitu, svakako je najbolji odgovor i veliko priznanje svim organizacijama, radnim grupama, odborima i pojedincima koji su se godinama borili srcem i razumom za ovo plemenito djelo. Hvala –«.

Svečanu sjednicu pozdravljaju prof. dr Mladen Sekso, prof. dr Josip Ružić, dipl. ing. Vjekoslav Vidak, prof. dr Stjepan Lipanović i drugi.

Dekan Medicinskog fakulteta u Zagrebu, prof. dr Mladen Sekso uz prisustvo svih medicinskih nastavnika, znanstvenih medicinskih radnika Dalmacije, studenata medicine i ostalih uvaženih gostiju otvorio je petogodišnji Medicinski studij u Splitu, obrazlažući potrebe i postojeće uvjete u Dalmaciji za petogodišnji Medicinski studij.



Slika 52.

Svečano otvaranje petogodišnjeg Medicinskog studija, Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb u Splitu 1. X 1979. god. Predsjedavajući svečanog otvaranja.

Dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta iz Zagreba prof. dr Mladen Sekso proglašava otvorenim petogodišnji Medicinski studij u Splitu 1. X 1979. god.

Prof. dr Josip Ružić, predsjednik Odbora za medicinski studij prilikom svečanog otvaranja Medicinskog studija u Splitu 1. listopada 1979. g. pozdravlja prisutne riječima:

– »Čast mi je i veliko zadovoljstvo da mogu u ime Odbora za medicinski studij i zdravstva Split, da vas najsrdajnije pozdravim u ovom svečanom trenutku otvaranja medicinskog studija u Splitu i da vam u najkraćim crtama iznesem vremenski tok i kontinuitet zamisli, nastojanja, napora i akcija koje su dovele do ostvarenja ovog povijesnog trenutka za zdravstvo i medicinsku nauku Splita i Dalmacije.

Htio bih odmah naglasiti da je ovaj naš medicinski studij zamišljen kao dalmatinski studij medicine u kojemu će aktivno učestvovati stručni i znanstveni radnici iz zdravstva Dubrovnika, Splita, Šibenika i Zadra, kao i iz zdravstva Vojnogomorske oblasti.

Da je medicinska misao i briga za zdravstveno stanje naroda upravo na području ovih primorskih gradova Dalmacije bila visoko razvijena još od davnina, dokazuju nam već srednjovjekovne zdravstvene institucije (karantene, lazareti, rane male bolnice i škole za zdravstvenu edukaciju), a isto tako i niz svijetlih primjera visokostručnih i na znanstvenom polju priznatih medicinskih radnika s ovog područja, od srednjeg vijeka pa do naših dana.

Dobro je poznata činjenica da je i studentska omladina s ovih područja Dalmacije po već duboko ustaljenoj tradiciji uvijek pokazivala naglašeno zanimanje za studij medicine.

U našoj novoj Jugoslaviji, nakon što su prevladana ratna pustošenja i razaranja, tadašnji sekretariat za zdravlje republike Hrvatske, općine i kotara Split, u drugoj polovini 60-tih godina usvajaju kompletne planove za izgradnju nove regionalne civilne bolnice u Splitu za koju je kamen temeljac postavio predsjednik općine 1961. godine.

Kako je u to vrijeme već bila sagrađena nova i mo-

derna bolnica medicinskog centra Ratne mornarice u Splitu, to je Savjet za narodno zdravlje općine Split i kotara Split formirao inicijativni odbor od predstavnika svih zdravstvenih ustanova Splita, Vojne bolnice i Savjeta za zdravlje općine i kotara Split sa zadatkom da izradi dokumentaciju za bolju organizaciju i rad zdravstvene službe, kao i da razradi mogućnosti kliničke medicinske nastave u Splitu. Na žalost usporena izgradnja kompleksa civilne bolnice na Firulama sa nužnim prostorima i opremom bila je glavni razlog da je zakočen rad inicijativnog odbora za formiranje kliničkog medicinskog studija i sve je odloženo, da čeka bolje dane.

1970. godine skupština općine Split, na temelju realnih analiza, formira ponovno radnu grupu sa zadatkom da izradi elaborat o potrebi i mogućnosti razvoja kliničkog medicinskog studija u Splitu. Ovaj je orijentacioni elaborat dovršen marta 1971. godine i od tada započinju dugi intenzivni kontakti, razgovori i priprema sa rektorom i prorektorom Sveučilišta u Zagrebu i osobito sa dekanom i predstavnicima Medicinskog fakulteta u Zagrebu u svrhu potrebe i mogućnosti otvaranja kliničkog studija medicine, tj. nastave za 4. i 5. godinu u Splitu.

Uz naglašene napore općine Split i SIZ-a za zdravstveno osiguranje Split oko osiguranja finansijskih sredstava, uspjelo je istom u ožujku 1975. godine osposobiti prostore i opremu u ovoj Bolnici do te mjere da su se uz mogli preseliti svi bolnički sadržaji iz grada u novo zdanje na Firulama. I tako istom su tada napokon sasvim sazreli i ispunjeni uvjeti za otvaranje kliničkog studija medicine u Splitu. Ovu je akciju za otvaranje kliničkog studija uspješno vodio Odbor za med. studij sastavljen od predstavnika svih zdravstvenih organizacija Splita, kojemu je na čelu bio predsjednik Zbora liječnika Split.

Na taj način napokon je, odlukom Savjeta Medicinskog fakulteta u Zagrebu 1975. godine osnovan klinički studij medicine u Splitu za 4. i 5. godinu u jesen 1975. godine. Ova je odluka uz sasvim postojeće kadrovske, prostorne i druge uvjete u Splitu bila u skladu s koncepcijom disperzije nastavne baze iz Zagreba, a u svrhu oblikovanja novog i boljeg lika liječnika opće medicine.

Na ovom mjestu moramo istaći ulogu i značenje Opće bolnice u Splitu koje su samoupravni organi prihvatili izvođenje kliničke nastave za 4. i 5. godinu sa svojim kadrovima i u svojim prostorijama i nastavnim pomagalicama, i to bez ikakve materijalne naknade. Zbog ove značajne susretljivosti i ispomoci koja je omogućila početak kliničke nastave, smatramo našom dužnošću da Općoj bolnici Split i s ovog mjesta izrazimo našu duboku zahvalnost.

Mi iz Odbora med. studija u Splitu koji je imao zadatak da vodi brigu i nadzire kvalitet kliničkog studija 4. i 5. godine radili smo zdušno i savjesno da se što je moguće bolje afirmira naš mladi klinički studij, svjesni i uvjereni da će o uspješnosti studija uvelike ovisiti u najbližoj budućnosti i otvaranja kompletnog med. studija u našem gradu.

Nakon završena 3 godišta kliničke med. nastave u Splitu 1978. godine, koja je pokazala i dokazala kao veoma uspješna s osobitim obzirom na formiranje mladog liječnika da ovlada kliničkim predmetima i da ga uz teoriju praktički bolje osposobi za rad na terenu i njegovom radnom mjestu, sazrijeva odluka našeg Odbora za med. studij, na temelju objektivne analize stanja, da je došlo vrijeme i da su ispunjeni svi uvjeti da se pristupi otvaranju kompletnog med. studija u Splitu. Intenzivnim radom našeg Odbora izrađen je elaborat o potrebi, društvenoj opravdanosti kao i o posve ispunjenim uvjetima – kadrovskim, prostornim i drugim za otvara-

njem novog kompletnog medicinskog studija u Splitu. U izmjeni mišljenja i savjetovanjem sa našim Sveučilištem u Splitu, rektorom i njegovim suradnicima naišli smo na puno razumijevanje, suglasnost i pomoć da se osnuje med. studij u Splitu. U ovoj prilici najtoplije zahvaljujemo našem Sveučilištu u Splitu, rektoru, prorektoru, dekanima i njihovim budućim nosiocima nastave iz osnovnih predmeta prve i druge godine studija na odazivu i spremnosti da se u njihovim prostorijama i laboratorijima, s njihovim nastavnim pomagalicama odvija nastava prve godine studija za naše studente medicine (fizika, kemija, biologija itd.).

U dogovoru s rektorom Sveučilišta koncem siječnja 1979. godine organizira se prošireni sastanak na Sveučilištu s predstavnicima Skupštine općine Split, Skupštine zajednica općine Split i svim društveno-političkim strukturama općine i Zajednice općina Split. Na ovom sastanku, koji je bio od odlučne važnosti, iza opsežnih izlaganja prihvaća se jednoglasno ova korisna akcija osnivanja medicinskog studija u Splitu. Skupština općine i Zajednica općina usvojile su na svojim sjednicama potrebu osnivanja med. fakulteta u Splitu i formalno pravno u veljači i ožujku 1979. godine.

Komanda Vojnopomorske oblasti sasvim je prihvatila potrebu osnivanja med. fak. u Splitu i iskazala je punu spremnost da maksimalno pomogne novi studij sa svojim kadrovima, prostorima i nastavnim pomagalicama. Za ovu izdašnu suradnju i ispomoc i s ovog mjesta izražavamo duboku zahvalnost Komandi Vojnopomorske oblasti.

Kako je ovaj naš studij zamišljen kao dalmatinski studij medicine, to smo upoznali sve društvene i zdravstvene forume Zadra, Šibenika i Dubrovnika i od svih smo dobili suglasnost za otvaranje studija.

Tada je tako ovaj cjelokupni elaborat sa dokumentacijom prema zakonskim propisima upućen SIZ-u odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti u Zagreb koncem ožujka 1979. godine.

Iza toga je uslijedilo niz sastanaka predstavnika raznih foruma i struktura iz Zagreba, Dalmacije i Splita da bi napokon koncem lipnja 1979. godine Skupština SIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti u Zagrebu donijela definitivnu odluku o otvaranju u Splitu dislociranog 5-godišnjeg studija medicine, med. fak. iz Zagreba, s početkom nastave u prvoj školskoj godini 1979/80.

S ovog mjesta zahvaljujemo med. fak. u Zagrebu što je spremno preuzeo brigu i vođenje ovog studija u Splitu kao svog dislociranog studija. Uvjereni smo da će njima ovaj naš studij u Splitu da bi uspješno djelovao zadati dosta brige, napora i odgovornosti, pa im radi toga odajemo priznanje i zahvalnost uz obećanje da će naš dosadašnji Odbor za med. studij uz zdravstvene institucije i drugih ustanova iz Splita nastojati pružiti punu pomoć.

Mislim da nam je svima jasno da će ovaj dislocirani studij medicine med. fak. iz Zagreba u najskorije vrijeme prerasti u samostalni medicinski fakultet u Splitu, koji će organizacijski ući u sklop našeg Sveučilišta u Splitu. No, sasvim je sigurno da ćemo i tada u funkcionalnom smislu biti najuže povezani sa Medicinskim fakultetom u Zagrebu, osobito pri rješavanju raznovrsnih pitanja oko planova i programa nastave, znanstvenog rada kao i kontinuirane reforme studija.

Moramo naglasiti da je odaziv studentske omladine grada i regije za upis na raspisanih 50 mjesta bio veoma velik i da je normu ispunilo na testu 120 kandidata. Sada postoje ozbiljna razmišljanja i pret-

postavke da će se ovaj broj od 50 studenata prve godine u Splitu iz objektivnih razloga i potreba povećati čak na 75–80 studenata.

Da bi se omogućila i osigurala kontinuirana medicinska nastava u Splitu, osobito iz tzv. predkliničkih predmeta (patologije, patofiziologije, histologije, farmakologije, anatomije itd.), koji su na redu nastave koncem druge i u trećoj školskoj godini studija, nužno je potrebno da se odmah pristupi izgradnji kompleksa zgrada patologije kao neophodno potrebne za normalni studij medicine i formiranje našeg fakulteta u Splitu.

Uvjeren sam da se svi slažemo da je otvaranje med. studija u Splitu i Dalmaciji od povijesnog značenja za razvoj medicinske misli i nauke, za oblikovanje boljeg i kvalitetnijeg mladog liječnika, za još bolje i pristupačnije stručno usavršavanje svih profila zdravstvenih radnika, a sve ovo nedvojbeno znači bolju, kvalitetniju i efikasniju zdravstvenu službu i zdravstvenu zaštitu naroda.

Završio bih obraćajući se našim prvim studentima da marljivim radom i savjesnim vršenjem svojih obaveza i oni doprinesu svoj obol za što uspješnije djelovanje ovog našeg studija i da to bude dio njihove zahvalnosti naporima društva koje im je omogućilo da u ovom gradu i u ovoj sredini završe svoje studije za koje će biti potrebna znatna materijalna ulaganja našeg društva.

Na kraju poželimo ovom našem studiju, kojega oplakuju valovi našeg Jadrana, po pomorskim uzancama dobro more i zaželimo mu sve najljepše želje poznatom latinskom krilaticom (»Vivat, crescat, floreat«) neka živi, neka raste i neka cvjeta!«—.

Govor predsjednika Skupštine općine Split dipl. ing. Vjekoslava Vidaka 1. 10. 1979. na otvaranju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu.

– »Drugarice i drugovi, poštovano predsjedništvo,

Dozvolite da vas pozdravim u ime SK i Općine Split i ostalih društveno-političkih organizacija grada i regije.

Nalazimo se pred realizacijom dugogodišnjeg sna mnogih generacija liječnika. Kako smo čuli, još pred 200 godina u Dalmaciji su postojale visoke medicinske škole. Ovaj današnji čin otvaranja dislociranog Medicinskog studija je povijesni čin za zdravstvo Splita i Dalmacije. To je početak nove etape u razvoju našeg zdravstva i logični nastavak dosadašnjeg rada i aktivnosti mnogih entuzijasta.

Split i Dalmacija sa svojih 60-tak OOUR-a zdravstva sa gotovo 6.000 zdravstvenih radnika, od čega preko 1.500 liječnika, od kojih su polovica specijalisti, dobijaju svoju maticu za suvremeni znanstveni i stručni rad.

Potrebe udruženog rada ovako će biti brže, bolje i cjelovitije sagledavane i rješavane.

Moram naglasiti da je bilo poteškoća u realizaciji 5-godišnjeg Medicinskog studija, njih će i dalje biti, ali udruženim snagama mi ćemo ih rješavati u toku.

Pozdravni govor prorektora Sveučilišta u Splitu prof. dra Stjepana Lipanovića 1. 10. 1979. godine.

– »Posebna mi je čast i zadovoljstvo da mogu u ime Sveučilišta u Splitu pozdraviti osnivanje petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fa-

75 potencijalnih nastavnika (magistara i doktora znanosti) iz cijele Dalmacije; dvije supermoderne bolnice, četiri medicinska centra, brojni domovi zdravlja, garancija su uspješnog studiranja i izvođenja nastave naših studenata.

Mi u ovom momentu nemamo riješene sve prostorne preduvjete za odgovarajući nivo izvođenja nastave. Nedostaje nam, prije svega, suvremeni kompleks patologije, bez kojeg nema ni regionalne bolnice ni modernog Medicinskog Fakulteta. Mi smo se stoga dogovorili da zajedničkim naporima građana i radnih ljudi Splita, susjednih komuna i šire regije u ovom srednjoročnom planu izgradimo neophodne sadržaje za novoformirani Medicinski fakultet.

Na kraju bih zahvalio svim drugovima entuzijastima koji su nesebičnim radom i zalaganjem doprinijeli realizaciji 5-togodišnjeg Medicinskog studija u Splitu u nadi da će i dalje, skupa s nama, raditi na razvoju i transformaciji ovog Medicinskog studija u Medicinski fakultet.

Još jedamput vas pozdravljam sve skupa, a novoformiranom Medicinskom studiju želim uspješan i plodonosan rad.

Hvala! –«.

kulteta u Zagrebu. Smatram da je time završena prva faza dugogodišnjih napora zdravstvenih radnika Dalmacije. Nadalje, smatram da nije pretjerano

očekivati kako će u budućnosti ovaj studij postajati sve više samostalan, premda će za to biti potrebno dosta volje, truda i međusobnog razumijevanja. Želim u ime Sveučilišta u Splitu zahvaliti osnivaču ovog Studija, Medicinskom fakultetu u Zagrebu.

Nadam se da će se dobri odnosi između Sveučilišta u Zagrebu i Splitu reflektirati i na odnose između Medicinskog fakulteta u Zagrebu i njegovog Studija u Splitu. Želim novosnovanom Studiju u Splitu sve najbolje. –«



Slika 53.

*Prorektor Sveučilišta u Splitu
prof. dr Stjepan Lipanović
pozdravlja svečano otvaranje
petogodišnjeg Medicinskog
studija u Splitu 1. 10. 1979.*

Slika 54.

Predstavnici društveno-političkih, JNA, zdravstvenih organizacija, Medicinskog fakulteta Zagreb na otvaranju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu 1. 10. 1979.



Slika 55.

STUDENTI – svečano otvaranje petogodišnjeg Medicinskog studija Medicinskog fakulteta Zagreb, u Splitu.



Studenti I godine Medicinskog studija u Splitu, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na prvom predavanju u Splitu 1. 10. 1979. godine.

1. Ceprnja Marko	28. Žegarac Dubravka
2. Mladinov Divna	29. Podobnik Josip
3. Golo Darko	30. Kovačić Miljenko
4. Lacić Maja	31. Kuprešanin Nataša
5. Milovanović Duška	32. Botica Franica
6. Ležaić Aleksandar	33. Lucić Tatjana
7. Popović Večerka	34. Mimica Marko Dražen
8. Šimenc Ivo	35. Ozretić Andro
9. Miljak Marija	36. Merčep Mladen
10. Bendić Anđelka	37. Bajić Jurica
11. Ljubičić Srećko	38. Martić Sanja
12. Jerković Zoran	39. Tandara Damir
13. Kučević Edin	40. Elezović Neven
14. Mladinić Sandra	41. Mandarić Žarko
15. Mladinić Denis	42. Beroš Katija
16. Neveščanin Marko	43. Grizelj Marina
17. Novoselnik Dragan	44. Juginović Danica
18. Stanković Branko	45. Domikulić Almica
19. Matić Slobodan	46. Radovčić Emilija
20. Perić Branko	47. Bradarić-Šljujo Smiljana
21. Juričić Joško	48. Burazin Marija
22. Miše Dajana	49. Balarin Fani
23. Martinić Marija	50. Vučinić Zoran
24. Josipović Matko	51. Matić Dario
25. Rajić Ilonka	52. Mešić Nedib
26. Pleština Borjana	
27. Damkovski Ines	

Istog dana *prof. dr Predrag Keros održao je prvo predavanje iz anatomije studentima medicine prve godine*, točno nakon 173 godine od kada je *prof. dr Jakov Mirković održao prvo predavanje iz anatomije prvim studentima medicine na slavenskom jugu u Trogiru 20. 7. 1806. godine.*

Dakle, svečanim i radnim dijelom definitivno je osnovan i počeo radom *u Splitu 1. 10. 1979. godine petogodišnji Medicinski studij, Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb.*

Skupština Zajednice općina Split 3. 10. 1979. godine usvaja informaciju o otvaranju petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu. Uz zahvalu na dosadašnjem radu rasformira izabranu radnu grupu (predsjednik *prof. dr Ljubomir Kraljević*) za osnivanje Medicinskog fakulteta u Splitu.

Medicinski fakultet u Zagrebu 15. 10. 1979. godine, uz zahvalu na dosadašnjem radu rasformira dotadašnji odbor Medicinskog studija u Splitu (predsjednik *prof. dr Josip Ružić*) i formira *Koordinacioni odbor za dislocirani studij u Splitu*, kojeg čine 3 predstavnika Medicinskog fakulteta iz Zagreba i 3 predstavnika iz udruženog rada iz Splita. *Za predsjednika ovog Odbora imenovan je dr Ivo Eterović.*

Ovim je prestala funkcija i rad »Odbora za Medicinski studij Split« i »Radne grupe za Medicinski fakultet Split«, a novoizabrani »Koordinacioni odbor« preuzeo je svu brigu oko organizacije nastave dislociranog studija medicine u Splitu.

U međuvremenu se ukida četvrta godina studija medicine u Splitu.

Na temelju zaključka Skupštine Zajednice općina Split od 3. 10. 1979. godine *rektor Sveučilišta u Splitu 6. 10. 1979. donosi rješenje o osnivanju »Odbora za koordinaciju rada na formiranju cjelovitog petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu«* u koji imenuje za predsjednika Radu Dumanića, a za članove predstavnike Zajednice općina Split, Općine Split, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta Split, predstavnika JNA, Zbora liječnika Hrvatske Split, ravnatelje Opće bolnice, Vojne bolnice, Zavoda za zaštitu zdravlja, Doma zdravlja, Medicinskog studija i predstavnika studenata Medicinskog studija u Splitu.

Na sastanku je zaključeno da treba hitno osigurati minimalno potrebne prostore za izvođenje nastave, najnužniju opremu i izabrati asistente. Za privremeno

rješenje kulturno-društvenih aktivnosti studentima medicine u Splitu Zbor liječnika Split ponudio je vlastite prostorije.

Ovaj Koordinacioni odbor je odigrao važnu ulogu u daljnjem postojanju Medicinskog studija u Splitu.

Skupština općine Split ustupila je 1.300 m² prostora u ulici Ive Lole Ribara 4, čime je riješeno pitanje prostora za rad i život Medicinskog studija.

SIZ zdravstva i zdravstvenog osiguranja radnika i poljoprivrednika općine Split namjenski je dodijelio Medicinskom studiju iznos od 2 milijuna dinara za školovanje 9 asistenata za potrebe predkliničkih predmeta Medicinskog studija u Splitu.

Na Medicinskom studiju konstituirala se osnovna organizacija Saveza socijalističke omladine, djeluje Zbor studenata godine, delegacije za društveno-političku zajednicu kao i organizacija SK Medicinskog studija.

Omladinska organizacija izdala je svoj list »ACERVULUS« na 20 stranica, tiskan u 150 primjeraka. U I i II semestru školske godine 1979/80. u Splitu je studiralo 76 studenata.

Prva generacija studenata uspješno je završila prvu školsku godinu na Medicinskom studiju u Splitu.

1980. godine. Raspisan je natječaj za novu generaciju od 60 studenata u školskoj godini 1980/81.

Savjet Medicinskog fakulteta u Zagrebu 6. 10. 1980. godine utvrdio je da su ostvareni uvjeti za nastavak studija prve i druge godine u školskoj godini 1980/81. i donio odluku o nastavku rada Medicinskog studija u Splitu.

Sveučilište u Splitu potpisalo je SAS-ove s Fakultetom elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, s Pedagoškom akademijom i Zdravstvenim obrazovnim centrom o korištenju prostora i opreme za održavanje nastave iz fizike, kemije, biologije i biokemije za Medicinski studij.

U Vojnoj bolnici »Dr Izidor Perera Matić« i Institutu pomorske medicine JRM u Splitu osiguran je prostor i oprema za održavanje nastave iz *anatomije, patološke anatomije, fiziologije i mikrobiologije.*

Nabavljena je potrebna oprema prema popisu odgovarajućih katedara iz Zagreba. Za nastavu su zaduženi profesori Medicinskog fakulteta iz Zagreba kao i suradnici iz Splita.

Financiranje Medicinskog studija u Splitu ušlo je konačno u bilancu sredstava RSIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja SR Hrvatske

Tablica 15.

POPIS STUDENATA UPISANIH U I I II SEMESTAR ŠKOLSKE GODINE
1979/1980. NA STUDIJ MEDICINE U SPLITU

1. Aranza Jakov	28. Kosović Lidija	55. Ninčević Željko
2. Bajić Jurica	29. Kovačić Miljenko	56. Novosel Dragan
3. Balarin Fani	30. Kučević Edin	57. Ozretić Andro
4. Bendić Andelka	31. Kuprešanin Nataša	58. Perica Ana
5. Berišaj Leon	32. Lacić Maja	59. Perić Ana
6. Beroš Katija	33. Ležajić Aleksandar	60. Perić Branko
7. Botica Franica	34. Lucić Tajana	61. Pleština Borjana
8. Bradarić-Šljujo Smiljana	35. Ljubičić Srećko	62. Poklepović Marija
9. Bućan Kajo	36. Mandarić Žarko	63. Podobnik Josip
10. Burazin Marija	37. Martić Sanja	64. Popović Večerka
11. Čaleta Mira	38. Martinić Marija	65. Protrka Nenad
12. Čelić Alida	39. Matić Dario	66. Radnić Mirjana
13. Čepnija Marko	40. Matić Slobodan	67. Radonjić Dragana
14. Damkovski Ines	41. Merčep Mladen	68. Radovčić Emilija
15. Domikulić Almica	42. Mešić Nedib	69. Rajić Ilonka
16. Elezović Neven	43. Milovanović Duška	70. Ružić Ivica
17. Gambiroža Vesna	44. Miljak Marija	71. Simunić Blanka
18. Golo Darko	45. Mimica Marko Dražen	72. Stamatović Mira
19. Grizelj Marina	46. Mirčevski Jordan	73. Stanković Branko
20. Grozdanić Ivana	47. Miše Dajana	74. Stojan Robert
21. Jerčić Marijana	48. Mladinić Denis	75. Šimenc Ivo
22. Jerković Zoran	49. Mladinov Divna	76. Tadić Snježana
23. Josipović Matko	50. Mladinić Sandra	77. Tandara Andro
24. Juginović Danica	51. Močić Zvonko	78. Vučinović Zoran
25. Jugović Nera	52. Musić Damir	79. Vuković Zvonka
26. Jurica Damir	53. Nevešćanin Marko	80. Žegarac Dubravka
27. Juričić Joško	54. Nikić Desa	

U program srednjoročnog plana razvoja Splita 1980–1985. godine kao i u program mjesnog samodoprinosa uvrštena je izgradnja *patološko-anatomskog kompleksa u sklopu Opće bolnice*, što bi predstavljalo trajno rješenje prostora i opreme za održavanje nastave za sve *predkliničke predmete* Medicinskog studija u Splitu.

SOUR zdravstva Split 22. listopada 1980. godine konstituirao je »Odbor za medicinski studij Split«:

- Doc. dr Srđan Boschi, predsjednik (Opća bolnica)
- Dr Silvije Ćurin, tajnik (Zavod za zaštitu zdravlja)

Članovi:

- Prim. dr Vjekoslav Frančeschi (»Splitske toplice«),
- Dr Božen Pivalica (Dom zdravlja »Dr Petar Vitezica«),
- Mr ph. Ante Koprčina (Gradska ljekarna),
- Dr Pave Pjacun (Zdravstvena stanica Muć),
- Doc. dr Ivo Eterović (Odbor za koordinaciju),
- Prof. Petar Markoš (Zajednica općina Split),
- Dr Vinko Božanić (Institut za pomorsku medicinu JRM),
- Prof. Ivan Lesić (Vojna bolnica), i
- student Nataša Kuprešanin.

Ovaj Odbor je koordinirao sve aktivnosti i bio je pomoć SOUR-u zdravstva Split u pogledu realizacije nastave, nabave nastavnih pomagala, adaptacije i uređenja prostora, predlaganja i izbora novih nastavnika i suradnika.

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Medicinski studij u Splitu 11. 12. 1980. raspisuje natječaj za prijem *tajnika* i jednog pomoćnog radnika u stalni radni odnos, što se realizira 1. 1. 1981. godine.

U toku 1980. godine prikupljeno je 1,84 milijuna dinara od SIZ-ova odgoja i usmjerenog obrazovanja i drugih SIZ-ova u Dalmaciji kao jednokratna pomoć Medicinskom studiju u Splitu, Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

SIZ odgoja i usmjerenog obrazovanja zdravstvenih radnika Zagreb 17. 12. 1980. odobrio je 3 milijuna dinara namjenski za adaptaciju prostora na Medicinskom studiju u Splitu (Ribareva 4).

1981. godine. Medicinski fakultet u Zagrebu raspisao je natječaj za izbor asistenata za predmete: anatomija, kemija i biokemija, histologija i embriologija, fiziologija i teorija i praksa samoupravnog socijalizma.

»Odbor za koordinaciju rada na formiranju cjelovitog Medicinskog studija u Splitu« (Skupštine Zajednice općina Split 19. 3. 1981.) usvaja Izvještaj o djelovanju i razvoju Medicinskog studija u Splitu i određuje:

Temeljni principi daljnjeg razvoja medicinskog studija

1. Medicinski studij povezati po vertikali sa ukupnim usmjerenim obrazovanjem u zdravstvenoj djelatnosti i tako objedinjeno obrazovanje udružiti s udruženim radom zdravstva (SOUR i Poslovna jedinica).
2. Medicinski studij u Splitu, a kasnije Medicinski fakultet Split, razvijati *kao regionalnu znanstvenu nastavnu instituciju* za cijelo područje Dalmacije.
3. Sve zdravstvene radne organizacije Dalmacije, koje za to imaju uvjete, osposobiti za nastavne baze studija medicine.
4. U izvođenju nastave na Medicinskom studiju uključiti sve kvalificirane i društveno podobne stručnjake.
5. Izvođenje nastave iz fizike, kemije, biologije, ONO, TIPSS-a, stranog jezika, fizičkog odgoja i drugo, gdje god je to moguće, riješiti s postojećim kapacitetima Sveučilišta Split putem samoupravnog sporazuma o suradnji.
6. Medicinski studij u Splitu, uz suradnju sa Medicinskim fakultetom u Zagrebu, jačati u znanstveno-nastavnoj, samoupravnoj, pravnoj i ekonomskoj osobenosti.

Odbor za koordinaciju (»veliki odbor«) utvrdio je i razgraničio poslove koje će obavljati Odbor za medicinski studij SOUR-a kao operativni organ te preporučio da se ovaj proširi s delegatima iz Dubrovnika, Šibenika i Zadra.

U Splitu 11. 4. 1981. godine boravi Komisija SIZ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti iz Zagreba radi utvrđivanja uvjeta (prostora i opreme) studija i konstatira da su uvjeti ispunjeni i da su sredstva SIZ-a namjenski i domaćinski utrošena.

Republički komitet za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu rješenjem broj 3233/1-1981. od 20. 5. 1981. godine odobrava izvođenje nastave na Medicinskom studiju u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu u školskoj godini 1981/1982., s upozorenjem »da postoji mogućnost da se nastava prve i druge godine studija od 1982/83. izvodi samo na Medicinskom fakultetu u Zagrebu«!

Temeljem tog upozorenja Odbor za medicinski studij SOUR-a, shvaćajući ozbiljnost situacije, zaključio je da se izradi cjelovit elaborat o opravdanosti Medicinskog studija u Splitu.

Radnički savjet SOUR-a zdravstva Split, na svojoj sjednici od 20. 5. 1981. godine, radi daljnjeg razvoja i unapređenja medicinske znanosti u Splitu i Dalmaciji, a potaknut i zaključkom Odbora za koordinaciju rada na formiranju cjelovitog Medicinskog studija u Splitu, inicira *formiranje dalmatinskog odbora za Medicinski studij*.

Dana 16. 7. 1981. godine konstituira se i Dalmatinski odbor za razvoj i unapređenje medicinskog studija u Splitu kojeg čine delegati:

- Iz Splita: – Doc. dr Srđan Boschi – Opća bolnica
– Dr Silvije Ćurin – Zavod za zaštitu zdravlja
– Dr Božen Pivalica – Dom zdravlja
– Mr ph. Ante Koprčina – Gradska ljekarna
– Prim. dr Vjekoslav Frančeschi – Splitske toplice
– Dr Pave Pjacun – Zdravstvena stanica Muć
– Dr Zvonimir Dittrich – Vojna bolnica
– Prof. dr Ivan Lesić – Vojna bolnica
– Dr Bashkim Agolli – Institut za pomorsku medicinu
– Kuprešanin Nataša – student
– Marčić Marica – student

- Iz Zadra: – Dr Ante Gilić – ravnatelj MC Zadar
– Prof. dr Josip Franičević

- Iz Šibenika: – Dr Neven Goleš

- Iz Knina: – Dr Dušanka Miloš

Iz Dubrovnika: – Prof. dr Petar Kačić
– Prof. dr Ardoje Uglešić

Iz Zagreba: – Prof. dr Predrag Keros
– Zvonko Rešetar, dipl. pravnik

Za predsjednika je izabran: prof. dr Srdan Boschi
Za tajnika: dr Silvije Ćurin
Za potpredsjednike: Dr Neven Goleš (Šibenik)
Prof. dr Josip Franičević (Zadar)
Prof. dr Petar Kačić (Dubrovnik)

U međuvremenu je (8. 7. 1981.) u Zagrebu između Medicinskog fakulteta Zagreb (kojega je zastupao dekan prof. dr Mladen Sekso) i SOUR-a zdravstva Split (kojega je zastupao predsjednik Poslovnog odbora dr Silvije Ćurin) *potpisan Samoupravni sporazum o međusobnoj suradnji u nastavnom, znanstvenom i stručnom radu i organiziranju i provođenju Medicinskog studija u Splitu, što je značilo daljnje samoupravno organiziranje Medicinskog studija.*

Krajem 1981. godine Savjet Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu izabire za potrebe nastave na Medicinskom studiju u Splitu ove nastavnike i suradnike, i to za nastavnike:

- redovni prof. dr Borben Uglešić za psihijatriju,
- izvanredni prof. dr Srdan Boschi za radiologiju,
- izvanredni prof. dr Petar Kačić za radiologiju,
- izvanredni prof. dr Miodrag Konstantinović za onkologiju,
- izvanredni prof. dr Vladimir Polić za internu medicinu,
- doc. dr Zvonimir Rumboldt za internu medicinu;

za suradnike u nastavi:

- dr Dubravka Kraljević–Karlić za mikrobiologiju,
- dr Vinko Božanić za mikrobiologiju.

Od strane Radničkog savjeta SOUR-a zdravstva naručen je projekt: *Utvrdjivanje organizacije studija medicinskih znanosti u Splitu – fizionomija studija i obrazovni profil*, imenovan je *Savjet projekta i određena radna grupa za izradu projekta*. Ovaj elaborat trebao bi dokazati stručnu, društvenu i ekonomsku opravdanost postojanja i razvoja Medicinskog studija u Splitu.

1982. godine. U toku siječnja 1982. godine završen je projekt: »Daljnji razvoj i organizacija studija medicinskih znanosti u Splitu«⁹⁵ u kojemu je uz autora mr Josipa Milata sudjelovalo preko 20 suradnika, konzultanata i članova Savjeta projekta iz Zagreba i Splita.

Iz nekoliko slijedećih prepisanih stranica projekta vidi se društvena, ekonomska i znanstvena opravdanost i potreba za daljnji organizirani razvoj cjelovitog petogodišnjeg Medicinskog studija u Dalmaciji, u Splitu.⁹⁵

– » 1.5 Zaključak

U prethodnim poglavljima razmatrana su samo neka pitanja koja u osnovnim naznakama ukazuju na postojeće stanje i nivo razvijenosti zdravstvene djelatnosti na području Dalmacije.

U tom razmatranju pošli smo od činjenice da razvijenost određene djelatnosti zavisi o razini njene organiziranosti, o ukupnim radnim kapacitetima (prostornim po strukturi i nivou), o kadrovskoj strukturi i potencijalu, te o razvijenosti znanstvenog rada. Treba naglasiti da time ovaj prikaz nipošto ne smatramo ni sveobuhvatnim ni potpuno iscrpnim, ali smatramo da se čitav niz drugih ovdje nespomenutih elemenata u spomenute mogu uklopiti. Nismo se posebno bavili zakonskom regulativom iz prostog razloga što je ona čitaocu ovih materijala poznata, kao uostalom (barem u osnovnim elementima) i ukupna problematika.

Osnovna pretpostavka na kojoj smo pokušali analitički razmotriti problem jest činjenica da je zdravstvena djelatnost od posebnog društvenog interesa, da je podsistem društvenog sistema i da ju čine tri dijalektički, i u interaktivnom odnosu, osnovna sistema: operativno-rutinski (praksa), edukativni (ukupni sistem obrazovanja) i znanstveni (razvojno-istraživački rad i znanstveno-nastavna djelatnost). Ustvrdili smo da je za razvoj djelatnosti u cjeli-

ni neophodno postojanje i razvoj svakog od ovih podsistema jer izostanak bilo kojega onemogućava adekvatan razvoj drugih, a time i djelatnosti u cjelini i šire.

Razmatrajući postojeće stanje (imajući u vidu zakonsku regulativu i određene standarde) i uspoređujući ga u kvantitativnim pokazateljima s ostalim područjima u Republici (i šire) nametnule su se kao značajne slijedeće činjenice:

1. Organiziranost zdravstvene djelatnosti u Dalmaciji nije racionalna, nije adekvatna potrebama i nije potpuno u skladu ni na razini zakonske regulative. Ukupno 51 radna organizacija u 22 općine bez odgovarajuće povezanosti, suradnje i koordinacije, sistem uglavnom regionalnih općinskih ili uže regionalnih organizacija. Slaba organiziranost i rascjepkanost direktno i nepovoljno utječu na kvalitet zdravstvene zaštite stanovništva. Znanstvenog pristupa obradi ovog problema u Dalmaciji nije bilo.

2. Broj i struktura bolničkih kreveta u Dalmaciji nije adekvatna ni karakteristikama (frekvenciji) patologije, ni potrebama stanovništva, posebno ako se razmatra prema subregionalnoj raspoređenosti (to više ako se samo dijelom izuzmu specijalne bolnice koje po značenju prelaze regionalne okvire). Od

ukupno 18 specijalnosti u strukturi bolničkih kapaciteta Dalmacija zaostaje za SRH u 11, a među njima su interna, kirurgija, opći stacionari i neuropsihijatrija i pored postojanja specijalne bolnice koje su ukupni kapaciteti uzeti u razmatranje! Posljedice su predugo čekanje na bolnički smještaj (često i u akutnim slučajevima) i pritisak pacijenata na urbane centre izvan Dalmacije.

3. Po ukupnom broju liječnika (u primarnoj zaštiti i specijalista), a posebno po broju stanovnika na jednog liječnika u primarnoj zaštiti Dalmacija zaostaje za prosjekom SRH. To pokazuje da je standard ostvarivanja zdravstvene zaštite stanovništva u Dalmaciji niži od prosjeka SRH koji bi bez Dalmacije bio još viši. Iz podataka je vidljivo da je trend razvoja Dalmacije u ovom pogledu sporiji od trenda u SRH ili SFRJ. Situacija se znatno pogoršava ako se uzme u obzir znatno povećane potrebe uvjetovane razvijenošću turizma (posebno na otočkom i čitavom priobalnom području regije). Dalmacija je u ovom pogledu imala slabiji omjer u 1980. nego SRH (bez Dalmacije) 1976. godine.

4. Organiziranog medicinsko-zdravstvenog znanstvenog rada u Dalmaciji nema, a nema niti jedne znanstvene organizacije, i u tom pogledu Dalmacija spada u najnerazvijenije područje Jugoslavije, što nije slučaj ni s jednom drugom djelatnošću. Iako postoji preko 100 znanstvenih medicinskih radnika, znanstveni se rad realizira najčešće pojedinačnom obradom određenih projekata, što zavisi uglavnom o ambicijama pojedinih liječnika. Gотово ukupna populacija znanstvenih radnika nastala je posljednjih desetak godina upravo otkako je organizirana visokoškolska nastava (postdiplomski studiji te četvrta i peta godina dodiplomske nastave i od 1979/80. i prva, zatim druga i treća godina studija).

U Dalmaciji se ni približno potrebama ne provodi permanentno (a neophodno) usavršavanje liječnika i zdravstvenih radnika uopće.

5. Dalmacija je s obzirom na geografske, klimatske, pomorske i turističke karakteristike zdravstveno medicinski nedovoljno istražena. Posljedica toga su objektivno niži kvalitet rada i usluga, te niži standard zdravstvene zaštite uopće. Posebno zabrinjava činjenica što se određenim specifičnostima Dalmacije u medicinsko-znanstvenom pogledu ne bave ni određene institucije izvan Dalmacije. Praćenje i obrada stanja u oblasti socijalne medicine i elementi znanstvenog rada iz pomorske medicine, te poneki individualni projekt, isuviše su mala utjeha.

6. Izostanak organizacije i organiziranog znanstvenog rada negativno se odražava na organiziranost ukupne djelatnosti, na znanstvenu obradu regije i primjenu znanosti u praksi, na zdravstveni standard stanovništva, na broj, strukturu i kvalitet kadrovskih potencijala i na razvoj Dalmacije uopće.

Na osnovi iznesenog neminovno se nameće zaključak o neophodnosti jačanja organizacije i daljnjeg razvijanja studija medicinskih znanosti u Dalmaciji. Za opravdanost daljnjeg razvoja studija, osim spomenutih, postoje i slijedeći argumenti:

1. Razvojem znanstvenog i visokoškolskog obrazovanja ostvaruje se pretpostavka za uspostavljanje kvalitetnijeg sistema organiziranosti zdravstvene djelatnosti u cjelini kao i njenim stalnim unapređivanjem.

2. I u uvjetima dosadašnjeg postojanja, pored ostalih, dva medicinska fakulteta u našoj Republici, broj liječnika u odnosu na broj stanovnika u Dalmaciji rastao je sporije nego u ostalim područjima.

3. Daljnjim razvijanjem studija medicine omogućit će se da Dalmacija iz degresivnog u odnosu na druga područja pređe u progresivni trend poboljšanja standarda zdravstvene zaštite stanovništva.

4. Daljnjim razvojem studija ostvarit će se pretpostavke za organizirani znanstveno-istraživački rad u oblasti medicine, što će pozitivno utjecati i na kvalitet njene praktične djelatnosti i razvoj djelatnosti u cjelini.

5. Organizaciono praćenje i daljnji razvoj studija omogućit će efikasniji znanstveno-istraživački rad, tj. povećanje broja znanstveno-medicinskih radnika, a to će biti svojevrsan doprinos i razvoju regije uopće.

6. Razvojem studija ostvarit će se veće pretpostavke da se kvalitetnije organizira edukacija zdravstveno-medicinskih radnika u ukupnom sistemu obrazovanja zdravstvenih radnika.

Iz svega navedenog proizlazi da društvena, ekonomska i znanstvena opravdanost za daljnjim organiziranjem i razvojem studija medicinskih znanosti u Dalmaciji zaista postoji i da je s obzirom na ukupno značenje ove djelatnosti to i neophodna potreba.

2.4 Zaključak

U ovom poglavlju razmatrali smo mogućnost daljnjeg razvoja studija s aspekta osnovnih uvjeta. Izvršen je analitički prikaz kadrovskih potencijala prostora i opreme. Obradujući posebno svaki od spomenutih uvjeta konstatirali smo:

1. U Dalmaciji aktivno djeluje 107 znanstveno-

medicinskih radnika, što je kadrovski potencijal kojega treba uvažavati.

2. Najveći dio znanstvenog potencijala razvio se upravo u periodu otkako djeluje organizirani studij u Splitu.

3. Za većinu znanstvenih radnika pokrenut je postupak za promoviranje u znanstveno-nastavna zvanja.

4. Medicinski fakultet u Zagrebu već je otpočeo s dodatnom edukacijom budućih nastavnika s ovog područja.

5. Od ukupnog nastavnog plana studija samo u području imunologije, fizikalne medicine i sudske medicine nema aktivnih znanstvenih radnika (iako za dvije posljednje u Splitu djeluje i po jedan profesor, od kojih jedan još uvijek izvodi nastavu).

6. U Splitu postoje povoljni prostorni uvjeti za opću grupu disciplina i za kliničku grupu disciplina te djelomično nepovoljni (samo za anatomiju) za predkliničku grupu disciplina.

7. Za korištenje prostora, opreme i kadrova zdravstvene radne organizacije, kao i fakulteti Sveučilišta u Splitu, samoupravnim su sporazumima preuzele obavezu za zadovoljavanjem potreba studija i ustupaju vlastite kapacitete.

8. Oprema i prostor za zajedničko izvođenje nastave (predavanja i vježbi) nabavljena je i koristi se u prostorima studija.

9. Medicinski fakultet iz Zagreba u svojim programima predviđa kao i do sada stalnu brigu za kontinuiranim unapređivanjem i razvojem studija u Splitu.

Iz svega navedenog proizlazi zaključak da su u Dalmaciji već sada osigurani potrebni uvjeti za daljnjim razvojem i organizacionim jačanjem studija medicinskih znanosti.

3. Organizacija studija (osnovni stavovi)

U uvodnim napomenama smo istakli da razvoj društva u cjelini zakonomjerno utječe, pored ostalog, i na odgoj i obrazovanje i na zdravstvenu djelatnost. Te promjene ne nastaju u svim aspektima, pa prema tome ni u organizacionim.

Samoupravni socijalistički preobražaj odgoja i obrazovanja, kojega upravo provodimo, logička je posljedica našeg ukupnog društvenog razvoja i zahtjev za dovodenje odgoja i obrazovanja u jedinstveni sistem udruženog rada (kao njegovog sastavnog dijela, kao »proizvoda«, ali i pretpostavke razvoja), imperativno nameće potrebu mijenjanja i u organizacionom pogledu. Primarne kvalitativne promjene su dakako u sadržaju a ne u formi, ali upravo nužne promjene sadržaja nameću i promjene u organizaciji. U protivnom, ukoliko bismo zadržali staru organizaciju, ona bi bila ograničavajući faktor za promjenu sadržaja. No bez obzira kakva će se organizacija studija uspostaviti, neophodno je da ona bude racionalna, adekvatno potrebama udruženog rada i da omogućava kvalitativni razvoj zdravstvene djelatnosti u operativno rutinskom, edukativnom i znanstvenom pogledu.

Određene poteškoće u postavljanju modela organizacije studija uvjetovane su činjenicom da Zakon o usmjerenom obrazovanju još nije usvojen. Zbog toga se za sada nećemo baviti definiranjem modela organizacije. Navest ćemo samo osnovne stavove koji su u dosadašnjem razvoju studija istaknuti, a

koji su nastali iz niza rasprava u okviru Sveučilišta u Splitu, Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu, Medicinskog fakulteta u Zagrebu, te društveno-političkih i zdravstvenih radnih organizacija u Dalmaciji. Ti stavovi u određenom smislu odražavaju i intencije predloženog Zakona o usmjerenom obrazovanju.

Prema tome pri uspostavljanju organizacije studija u njegovom daljnjem razvoju neophodno je uvažavati slijedeće stavove (navodimo ih bez prioriteta u redu veličina):

- studij treba organizirati na način da se što veći dio programa realizira u udruženom radu;
- studij treba organizirati tako da se uspostavi jedinstveni sistem edukacije zdravstvenih radnika (od srednjoškolskog do poslijediplomskog, uključivo i permanentno usavršavanje);
- studij treba organizirati tako da u realizaciji znanstveno-nastavnog procesa bude angažiran što veći broj stručnjaka iz udruženog rada (kumulativno radno vrijeme u smislu ZUR-a);
- studij treba normativno regulirati i u okviru Medicinskog fakulteta u Zagrebu i u okviru zdravstvenih radnih organizacija Dalmacije;
- studij treba organizirati tako da se osigura ostvarivanje samoupravljanja radnicima i studentima studija;
- studij treba organizirati tako da se osigura adekvatna stručna i znanstveno-nastavna djelatnost.

Drugi dio elaborata će obuhvatiti utvrđivanje profila liječnika u dodiplomskoj nastavi, kao i analizu

nastavnog plana i programa. To proizlazi i iz očekivanog Zakona o usmjerenom obrazovanju. Nakon ove obrade i usvajanja Zakona o usmjerenom obrazovanju bit će moguće projektirati (i uspostaviti) kvalitetnu, racionalnu i adekvatnu organizaciju studija.«⁹⁵–

– »Suradnici u izradi projekta:

- Dr sc. SILVIJE ĆURIN i PETAR MARKOŠ, prof., za kvantitativne podatke
- Prof. dr sc. SRĐAN BOSCHI, za specifičnosti patologije
- Dr MIOLJUB POPOVIĆ, za specifičnosti pomorske medicine
- Dr sc. SERGIJ SERDAREVIĆ, za turističko-klimatske specifičnosti
- Prof. dr sc. LJUBOMIR KRALJEVIĆ, za dosadašnji razvoj zdravstveno-edukativne djelatnosti
- Doc. dr sc. IVO ETEROVIĆ, za tendencije razvoja zdravstva i znanstveno-medicinske djelatnosti

Stručni konzultanti:

- Prof. dr sc. SRĐAN BOSCHI, rukovodilac OOUR-a, Opća bolnica Split
- Dr sc. SILVIJE ĆURIN, ravnatelj Zavoda za zaštitu zdravlja Split
- Doc. dr sc. IVO ETEROVIĆ, Medicinski fakultet Zagreb
- Prof. dr LJUBOMIR KRALJEVIĆ, u mirovini
- Prim. dr SRĐAN KRSTINIĆ, upravnik Vojno-medicinskog centra Split
- Prof. PETAR MARKOŠ, tajnik Medicinskog studija Split

SAVJET PROJEKTA

- AFRIC ANTUN, prof. dr, rektor Sveučilišta u Splitu
- BOSCHI SRĐAN, prof. dr, predsjednik Odbora Medicinskog studija
- CARATAN LUKA, tajnik Sveučilišta u Splitu
- ĆURIN SILVIJE, dr sc., tajnik Odbora Medicinskog studija
- ČEČUK LJUBOMIR, prof. dr, dekan Medicinskog fakulteta Zagreb
- DITTRICH ZVONIMIR, prim., upravnik Vojne bolnice Split
- FRANČESCHI VJEKOSLAV, prim., predsjednik Poslovnog odbora SOUR-a zdravstva Split
- GILIĆ ANTE, dr, ravnatelj Medicinskog centra Zadar
- KAČIĆ PETAR, prof. dr, Medicinski centar Dubrovnik
- Komanda Vojno-pomorske oblasti Split – delegat
- LJUBIČIĆ MATE, prof., predsjednik Komiteta za odgoj, obrazovanje, znanost, kulturu i fizičku kulturu općine Split
- MILAT JOSIP, mr, direktor Zavoda za prosvjetno-pedagošku službu Dalmacije
- PIVALICA BOŽEN, dr, ravnatelj Doma zdravlja »Dr Petar Vitezica« Split
- PODREBARAC VLADIMIR, potpredsjednik Komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu Zagreb
- POPOVIĆ BOŠKO, prof. dr, predsjednik Komiteta za zdravstvo i socijalnu zaštitu, Zagreb
- RADICA SORIĆ VILMA, mr sc., potpredsjednik Radničkog savjeta SOUR-a zdravstva Split
- ŠURJAK IVO, dipl. ing., predsjednik Komiteta za odgoj i obrazovanje, znanost, kulturu i fizičku kulturu Zajednice općina Split
- ŽUVELA MLADEN, mr sc., Ekonomski fakultet Split.⁹⁵«–

Na proširenoj sjednici Odbora za razvoj i unapređenje Medicinskog studija u Splitu, Medicinskog fakulteta u Zagrebu 25. 2. 1982., kojoj su pored članova Odbora prisustvovali i predstavnici Medicinskog fakulteta Zagreb, Skupštine Zajednice općina Split, Vojnopomorske oblasti JRM, Sveučilišta u Splitu, Konferencije SKH za Dalmaciju, nedvojbeno je utvrđeno da je osnivanje cjelovitog Medicinskog studija u Splitu društveno opravdano i za zdravstvene potrebe Dalmacije neophodno.

Republički komitet za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske rješenjem broj 1861/1-1982. od 24. 8. 1982. utvrđuje da Medicinski fakultet Zagreb može organizirati i izvoditi nastavu na Medicinskom studiju u Splitu za studente prve godine studija upisanih u 1982/83. školskoj godini.

Dana 8. travnja 1982. godine održana je sjednica Odbora za razvoj i unapređenje Medicinskog studija u Splitu, kojoj su u ime Medicinskog fakulteta iz Zagreba prisustvovali i *prof. dr Ljubomir Čečuk, dekan, prof. dr Bogdan Krstulović i prof. dr Milan Škrbić prodekani*. Na ovom sastanku su dogovorene izmjene i dopune Statuta Medicinskog fakulteta u Zagrebu, prema kojima će Medicinski studij u Splitu dobiti status radne jedinice, formirat će se znanstveno-nastavni odbor studija, Savjet studija (s delegatima radne jedinice studenata, društvene zajednice i udruženog rada zdravstva).

Godine 1982., 9. lipnja, raspisan je natječaj za prijem 50 studenata državljana SFRJ i 10 kandidata stranih državljana u prvu godinu studija medicine u Splitu.

Uvjet za potpuno osamostaljenje studija ostaje i dalje *izgradnja patološko-anatomskog kompleksa pri Općoj bolnici Split*.

U Zajednici općina Split 10. studenog i 26. studenog 1982. održani su sastanci u kojima su prisustvovali mr Ljubo Prvan, predsjednik Skupštine Zajednice općina Split, Mirko Sinobad, predsjednik Izvršnog vijeća općine Split, Ivo Mimica, tajnik ZOS, Ivo Šurjak, predsjednik Komiteta za odgoj i obrazovanje, znanost, kulturu i fizičku kulturu ZOS, dr Stipan Janković, član Predsjedništva Općinskog komiteta SK Split, a iz Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu *prof. dr Ljubomir Čečuk, dekan, i prof. dr Bogdan Krstulović, prodekan, te prestavnici Medicinskog studija Split prof. dr Boschi, dr Ćurin i prof. Markoš*.

Postignuta je puna suglasnost o daljnjim akcijama i aktivnostima na razvoju Medicinskog studija u Splitu, te je i dalje naglašeno da je izgradnja patologije uvjet za normalan rad Kliničke bolnice i Medicinskog studija.

Dana 25. studenog 1982. godine predstavnici Medicinskog fakulteta iz Zagreba (Čečuk, Krstulović) i predstavnici Medicinskog studija u Splitu (Boschi, Ćurin, Markoš, Dittrich) posjetili su 25. 11. 1982. novog rektora Sveučilišta u Splitu prof. dra Ivu Borkovića i suradnike. Dogovorena je daljnja suradnja i učešće Sveučilišta Split u daljnjem razvoju medicinske nastave u Splitu i Dalmaciji.

1983. godine. Odbor za razvoj i unapređenje Medicinskog studija u Splitu uputio je Medicinskom fakultetu Zagreb 14. 1. 1983. godine prijedlog za izbor u nastavno zvanje 54 kandidata za predmete pete godine studija. Svi predloženi kandidati su radnici udruženog rada zdravstva Splita i Dalmacije, a već su postigli znanstvene stupnjeve (doktori i magistri medicinskih znanosti).

Između Medicinskog fakulteta Zagreb (kojeg je zastupao dekan prof. dr Ljubomir Čečuk) i Opće bolnice Split kao nastavne baze Medicinskog fakulteta (koju je zastupao ravnatelj dr Silvije Ćurin) potpisan je 23. 2. 1983. Samoupravni sporazum o udruživanju rada i sredstava (broj 02-770/1-83.) radi osiguranja povoljnijih uvjeta za provođenje nastave na Medicinskom studiju.

Ovim Samoupravnim sporazumom o udruživanju rada i sredstava u cilju stvaranja neophodnih uvjeta za obrazovanje liječnika reguliraju se odnosi:

- u provođenju dodiplomskog obrazovanja studenata medicine,
- u provođenju postdiplomskog obrazovanja liječnika i drugih zdravstvenih radnika visoke stručne spreme,
- u provođenju stručnog usavršavanja liječnika i drugih zdravstvenih radnika,
- u provođenju znanstveno-istraživačkog rada u svim područjima i granama medicinske znanosti,
- u svim oblicima stručnog medicinskog rada,
- u području radno-pravnog položaja nastavnika i drugih radnika koji udružuju rad s Medicinskim fakultetom i nastavnom bazom.

Republički komitet za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske svojim rješenjem broj 1947/I-1983-KM od 31. 3. 1983. godine daje suglasnost da Medicinski fakultet iz Zagreba organizira i izvodi nastavu za studente prve godine studija u Splitu u školskoj godini 1983/84.

TOM ODLUKOM PRVI PUT OSIGURANI SU U SPLITU SVIH 5 GODINA MEDICINSKOG STUDIJA.

Medicinski fakultet u Zagrebu 13. 4. 1983. godine raspisuje natječaj za izbor 17 nastavnika u dopunskom radu za potrebe dislociranog Medicinskog studija u Splitu, i to:

- 1 nastavnika iz pedijatrije,
- 2 nastavnika iz zdravstvene ekologije,
- 1 nastavnika iz epidemiologije,
- 1 nastavnika iz organizacije zdravstvene zaštite i zdravstvene informatike,
- 2 nastavnika iz kirurgije,
- 1 nastavnika iz ratne kirurgije,
- 1 nastavnika iz kliničke anesteziologije i reanimacije,
- 1 nastavnika iz urologije,
- 1 nastavnika iz medicinske psihologije,
- 1 nastavnika iz ginekologije i opstetricije,
- 1 nastavnika iz ORL,
- 1 nastavnika iz maksilofacijalne kirurgije sa stomatologijom,
- 1 nastavnika iz ortopedije,
- 1 nastavnika iz fizikalne medicine i opće rehabilitacije,
- 1 nastavnika iz opće medicine.

Odbor za razvoj i unapređenje Medicinskog studija predložio je osnivanje društvene organizacije radi financijske pomoći studija. Prihvaćeni su novi delegati studenata u Odboru i to: Anita Bralić i Nataša Čulić.

Za voditelja Medicinskog studija Split predložen je predsjednik Odbora prof. dr Srdan Boschi.

Medicinski fakultet Zagreb raspisao je 30. 8. 1983. natječaj za izbor nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje docenta i profesora u KUMULATIVNOM radnom odnosu i to za:

- predmet Radiologija 1 profesora,
- predmet Pedijatrija 1 profesora,
- predmet Psihijatrija 1 profesora,
- predmet Opća patologija i patološka anatomija 1 docenta.

Opća bolnica Split je u toku ožujka i travnja 1983. godine zatražila od Medicinskog fakulteta Zagreb odobrenje za naziv KLINIČKA BOLNICA odnosno klinički odjeli, zavodi, opće bolnice, i to za:

- Centar za onkologiju i radioterapiju,*
- Odjel za ortopediju,*
- Odjel za psihijatriju,*
- Odjel za ženske bolesti i porodaje,*
- Odjel za radiologiju,*
- Odjel za dječje bolesti,*
- Odjel za očne bolesti i*
- Odjel za interne bolesti.*

U Skupštini Zajednice općina Split održan je 21. 9. 1983. godine radni sastanak predsjednika Skupštine Nedjeljka Kujundžića; predsjednika Izvršnog vijeća ZOS Mirka Sinobada; Ive Šurjaka, predsjednika Komiteta za odgoj i obrazovanje ZOS; Ive Mimice, tajnika ZOS; prof. dra Ive Borkovića, rektora Sveučilišta Split te predstavnika Medicinskog studija (Boschi, Ćurin, Markoš, Ditttrich i Pivalica).

Raspravljajući o daljnjem razvoju Medicinskog studija u Splitu, zaključilo se da je on neophodan i da treba raditi na jačanju uvjeta za normalan rad. U tom pravcu potrebno je detaljno informirati republičke organe i organizacije. Potrebno je formirati dalmatinski OSIZ odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti. Konstatirano je da ni u kom slučaju ne bi bilo društveno, stručno ni ekonomski opravdano ukinuti prve dvije godine studija a zadržati samo klinički dio, te je u tom pogledu još jednom naznačeno značenje izgradnje patološko-anatomskog kompleksa u sklopu Opće bolnice Split.

Na Medicinskom studiju u Splitu 14. 10. 1983. održan je sastanak svih nastavnika Medicinskog studija u Splitu, članova Odbora za razvoj i unapređenje Medicinskog studija u Splitu s dekanom Medicinskog fakulteta Zagreb prof. dr Ljubomirom Čečukom i predsjednikom Poslovnog kolegijalnog organa Medicinskog fakulteta prof. dr Milanom Škrbićem.

Najodgovorniji predstavnici Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu potvrdili su da u politici Medicinskog fakulteta Zagreb nema nikakvih promjena u odnosu na Medicinski studij Split i da su nastavnici za četvrtu godinu studija izabrani gotovo za sve predmete, da su u toku izbori za nastavnike pete godine studija, za nastavnike u kumulativnom radnom odnosu i da su zahtjevi odjela Opće bolnice za naziv KLINIKA pri kraju rješavanja.

Dana 21. 10. 1983. godine u Splitu je boravila delegacija Osijeka s rektorom Sveučilišta prof. dr Rilkeom na čelu, te je održan radni sastanak s predstavnicima Sveučilišta Split kao i s predstavnicima Medicinskog studija Split i dogovorena je *daljnja suradnja u razvoju Medicinskih studija u Splitu i Osijeku*.

U Splitu je 11. 11. 1983. godine boravio dr Aleksandar Kolka, pomoćnik predsjednika Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske, kojeg su predstavnici Medicinskog studija Split (prof. dr sc. Srđan Boschi, dr sc. Silvije Ćurin, prof. Petar Markoš i mr sc. dr Božen Pivalica) i predstavnici Zajednice općina Split (prof. Jerko Matošić i mr sc. Josip Milat) upoznali s aktualnim trenutkom i perspektivom Medicinskog studija u Splitu.

Još jednom je naglašeno da je Splitu i Dalmaciji potreban, stručno, društveno i ekonomski opravdan cjeloviti petogodišnji Medicinski studij.

Izmjenom statuta Medicinskog fakulteta u Zagrebu 1983. godine dislocirani studij prerasta u radnu jedinicu Medicinskog fakulteta. Prerastanjem dislociranog studija u radnu jedinicu Medicinskog fakulteta u Zagrebu ukinuto je mjesto prodekana za dislocirane studije. Da bi se i dalje uspješno rješavali i usklađivali problemi provođenja nastave, Znanstveno-nastavno vijeće Medicinskog fakulteta na svojoj sjednici od 6. 12. 1983. godine donosi odluku o imenovanju *voditelja studija* (prof. dr sc. Srđan Boschi) i formiranju *Znanstveno-nastavnog odbora* studija, koji obuhvaća sve nastavnike studija. Prema izmjeni statuta njihov zadatak je da razmatraju sve probleme oko uspješnog rada studija i da predlažu odgovarajuća rješenja u vezi nastavnog, znanstvenog i stručnog rada u okviru studija, da predlažu izbor kandidata u odgovarajuća znanstveno-nastavna zvanja, te da se brinu za razvitak znanstveno-nastavnih kadrova. Znanstveno-nastavni odbor svoje odluke donosi u formi zaključaka i preporuka odgovarajućim katedrama Fakulteta, Znanstveno-nastavnom vijeću fakulteta i kadrovskoj komisiji Fakulteta.

Značajan datum za daljnji razvitak Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu je prva sjednica formiranog Znanstveno-nastavnog odbora studija koja je održana 15. 12. 1983. godine, uz prisustvo dekana Medicinskog fakulteta prof. dr sc. Ljubomira Čečuka.



Slika 56.

Prva sjednica Znanstveno nastavnog odbora Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 15. 12. 1983. godine

Odlukom Znanstveno-nastavnog vijeća Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 20. prosinca 1983. godine »Centar za onkologiju i radio terapiju« i »Odjel za radiologiju« Opće bolnice u Splitu dobili su status »klinika zavoda Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu«. To su u povijesti našeg zdravstva *prvi klinički odjeli* na tlu Dalmacije.

Na prvi raspisani natječaj za upis u prvu godinu petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu u školskoj godini 1979/80. javilo se preko 210 kandidata, pristupilo je ispitu 154 kandidata, od kojih je 120 zadovoljilo uvjete Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za prijem, a primljeno je u prvu godinu studija 76 studenata.

Školskih godina 1980/81., 1981/82., 1982/83. i 1983/84. bilo je u svakoj godini oko 250 kandidata za upis u prvu godinu studija u Splitu. Prema odobrenoj

kvoti primano je oko 50–80 studenata u prve godine studija, tako da danas u Splitu studira medicinu 391 student u svih 5 godina studija.

Od početka petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu izabrano je nekoliko mladih liječnika-asistenata koji se educiraju u Zagrebu za deficitarne predmete iz prvih godina studija, a to su: Topić mr sc. dr Boris, za anatomiju, Saraga–Babić dr Mirna, za histologiju i embriologiju, Vučak dr Ivica i Roša dr Jagoda za fiziologiju, Sikirić mr sc. Predrag, za farmakologiju, Jurčić Živka za osnove marksizma i teoriju i praksu samoupravnog socijalizma.

Od formiranja Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu djelovao je prodekan za medicinske studije koji je povezivao i usklađivao rad studija s Medicinskim fakultetom u Zagrebu. Prvi prodekan bio je prof. dr sc. Predrag Keros, a zatim prof. dr sc. Bogdan Krstulović.

U informaciji za studente Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za 1981. i 1982. godinu,⁷⁵ ističući poteškoće oko osnivanja i razvoja Medicinskog fakulteta u Zagrebu, napominje se:

»Stopu po stopu svladavane su prepreke da bi gotovo istovremeno izvirale nove. . . Medicinskom fakultetu u Zagrebu treba danas, kao i jučer, mnogo ljubavi i podrške, pa i onda kada upoznamo njegove nedostatke ne treba zaboraviti da se t e š k o i s p o r o r a đ a o i r a z v i j a o, da su ga izborili i održali entuzijazam i požrtvornost«. ⁷⁵

Ova rečenica vrijedi i za čedo Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, njegov petogodišnji Medicinski studij u Splitu.

Tablica 16

ODBORI, KOMISIJE, SEKCIJE, RADNE GRUPE ZA OSNIVANJE I RAZVOJ MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

- 1) Sekcija za koordinaciju i veze osnivanja Medicinskog fakulteta u Splitu
Predsjednik dr Ratko Viličić
Skupština Općine Split 1960. g.
- 2) Radna grupa za izradu elaborata o osnivanju Medicinskog studija u Splitu
(Kraljević, Lj., Uglešić, B., Postružnik, S., Čatipović, A., Šakić, D.)
Skupština Općine Split, siječnja, 1971. g.

- 3) Komisija za medicinski studij u Splitu
Predsjednik prim. dr Mile Pezzi
Zbor liječnika Hrvatske Podružnica Split, 19. 6. 1974. g.
- 4) Odbor Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu
Predsjednik prim. dr Mile Pezzi, prof. dr Josip Ružić
Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 28. 10. 1975. g.
- 5) Radna grupa za izradu elaborata o društvenoj i ekonomskoj opravdanosti osnivanja Medicinskog fakulteta u Splitu
Predsjednik prof. dr sc. med. Ljubomir Kraljević
Skupština Općine Split 7. 2. 1979. g.
- 6) Republička radna grupa za pitanje medicinskih studija u Splitu i Osijeku
Predsjednik Vlado Podrebarac, podsekretar Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske
Skupština SIŽ-a odgoja i usmjerenog obrazovanja u zdravstvenoj djelatnosti SR Hrvatske, Zagreb, 27. 3. 1979. g.
- 7) Koordinacioni odbor za dislocirani medicinski studij u Splitu
Predsjednik doc. dr sc. med. Ivo Eterović
Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 15. 10. 1979. g.
- 8) Odbor za koordinaciju rada na formiranju cjelovitog petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu
Predsjednik Rade Dumanić
Skupština Zajednice Općina Split, Sveučilište u Splitu 6. 11. 1979. g.
- 9) Odbor za Medicinski studij Split
Predsjednik doc. dr sc. med. Srđan Boschi
SOUR zdravstva Split 22. 10. 1980. g.
- 10) Dalmatinski odbor za razvoj i unapređenje Medicinskog studija u Splitu
Predsjednik doc. dr sc. med. Srđan Boschi
Zajednica općina Split 16. 7. 1981. g.
- 11) Medicinski studij u Splitu, Radna jedinica Medicinskog fakulteta u Zagrebu
Voditelj studija prof. dr sc. med. Srđan Boschi
Znanstveno nastavno vijeće Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 6. 12. 1983. g.

RAZLOZI OSNIVANJA MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU

Zdravstvena zaštita stanovništva od posebnog je društvenog interesa. Iz tih razloga društvo je posebno zainteresirano za razvoj i stalno unapređenje zdravstvene zaštite i *medicinske edukacije*.

Rezultati zdravstvene zaštite u cjelini, pa i u medicinskoj nastavi, direktno su ovisni o interesu i brizi društva za zdravstvenom zaštitom i medicinskom edukacijom radi realizacije *znanstveno teoretske i stručno praktične medicine*.

Cilj je educirati suvremenog stručnog, etičnog liječnika,^{41. 64. 66} osposobljenog teoretski i praktično u rješavanju prevencije, dijagnostike i terapije naše svakodnevne i očekujuće patologije, liječnika sposobnog za znanstveno rasuđivanje, za rješavanje svakodnevnih problema i osposobljenog za postdiplomsko usavršavanje, trajno usavršavanje, specijalizacije i znanstveno istraživanje.

Kako se čim više i čim prije približiti ovom cilju, veoma je *kompleksni problem* koji zahtijeva multidisciplinarni pristup, znanje, studije, upornost i ljubav.^{1. 3.}

9-19, 39-41, 51, 53-57, 61, 62, 65, 67-71, 73-84, 90, 92, 93, 95, 96, 98-100, 104, 105-108, 119, 121, 123-125

Kardelj naglašava:^{51a} »Ne postoji istinska nauka koja se, pre ili kasnije, neposredno ili dugoročno ne potvrđuje na bilo kom području ljudske prakse. Ne postoji ni istinska stvaralačka praksa, na bilo kom području društvenog života, koja se u bilo kom obliku i obimu ne oslanja na nauku...«

»Veliki deo naših naučnih kapaciteta još uvek se svesno ili nesvesno otuđuje od naše društvene

prakse. Neki smatraju da tzv. »služenje nauke« praksi smanjuje nivo naučnog stvaralaštva. Pri tome zaboravljaju da je, od kada postoji čovečanstvo, nauka nastajala radi čovekove prakse i da je služila toj praksi...«

»Prema tome, treba se upravo zbog nauke same suprotstaviti tendencijama da se ona izoluje od prakse zatvarajući se u nekakve »kule od slonovače...«

Da bi se moglo odgovoriti ovom interesu i brizi društva, moraju se zadovoljiti kriteriji društvene, znanstvene i ekonomske prirode.

Studij medicine je specifičan. Postojanje Medicinskog studija – fakulteta vezano je ne samo za znanstveno nastavni rad, već prije svega i za mogućnost praktične edukacije budućih liječnika.

Te praktične mogućnosti ogledaju se u *vrsti i kapacitetima zdravstvenih radnih organizacija i broju i vrsti specijalnosti, stručnog i znanstvenog nastavnog osoblja*. Prema tome nema fakulteta s neograničenim kapacitetima.⁹⁵

»Treba naglasiti da je i kvalitet i osposobljavanje liječnika, s obzirom na funkciju, osjetljiviji nego u mnogim (ako ne i u svim) drugim strukama.

Prema tome, ukoliko su, s obzirom na društveni interes, potrebe za novim liječnicima kvantitativno velike u velikoj društveno-političkoj zajednici, *neophodno* je organizirati studij na više lokacija, vodeći dakako računa o tome da i na tim lokacijama postoje *odgovarajući uvjeti*.«⁹⁵

»Studij medicine (u svim razinama – dodiplomski, postdiplomski i specijalistički) karakterističan je u odnosu na većinu drugih studija i po tome što je *NEOPHODNA* organizacija malih grupa studenata (pa i individualni rad) posebno kada su u pitanju sadržaji praktične edukacije. Radi toga *velike i izrazite* društvene potrebe za novim liječnicima ne mogu se rješavati prostim povećanjem broja studenata na postojećim fakultetima, a da se pri tome, nezavisno o razini i kvaliteti nastave na tim fakultetima, ne dovede u pitanje *kvalitet*.«⁹⁵

Treba još istaći važnost liječnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, što imperativno zahtijeva u dodiplomskoj edukaciji savladavanje ne samo teorije medicine *nego rješavanje medicinskih problema i praktičnog rada*.

»Posljednjih nekoliko godina provodimo preobražaj cjelokupnog odgoja i obrazovanja na samoupravnim socijalističkim osnovama. Osnovnu karakteristiku nove koncepcije odgoja i obrazovanja čini zahtjev za *integracijom rada*

i obrazovanja, dovođenja odgoja i obrazovanja u jedinstveni sistem udruženog rada.«⁹⁵

»Samo međusobnom povezanošću ukupnog usmjerenog obrazovanja i udruženog rada moguće je realizirati društvene ciljeve i zadatke reforme.«⁹⁵

Osnovni razlozi daljnjeg razvoja i unapređenja Medicinskog studija u Dalmaciji u Splitu su:^{16-18, 38, 62, 73, 95}

Dugogodišnja nastojanja osnivanja Medicinskog studija-fakulteta u Dalmaciji, perspektiva razvoja stanovništva Dalmacije do 2000. godine (oko 1,200.000), današnji odnos jedan liječnik na 700 stanovnika, potrebe za novih 1.200 liječnika do 2000. godine, prisutnost preko 157 medicinskih nastavnika i znanstvenih asistenata s preko 70 doktora medicinskih znanosti, veoma

razvijena bolnička baza (samo u Splitu preko 1.800 suvremenih bolničkih kreveta), izrazita preopterećenost Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, udaljenost Dalmacije, Splita kao regije od oko 400 km od drugih medicinskih fakulteta u našoj zemlji, potrebe razvoja pomorske,^{24, 94, 102} urgentne medicine^{42, 58-60, 63, 122} i medicine u turizmu,¹⁰³ gdje je Split drugi po veličini u Hrvatskoj, a šesti u Jugoslaviji, brzi razvoj Sveučilišta u Splitu, koje je kao nekad Sveučilište u Zagrebu krnje bez medicinskog studija – fakulteta!

Planiranje potreba za liječnicima za budućnost veoma je kompleksan problem koji zahtijeva dugogodišnji rad multidisciplinarnih timova. Planiranje liječnika može biti efikasno jedino ako je integralni dio planiranja svih zdravstvenih radnika, zdravstvene zaštite, edukacije, financiranja, administracije jedne zemlje. U tome se treba koristiti iskustvima i preporukama Svjetske zdravstvene organizacije i razvijenih zemalja.⁹⁸

Tablica 17.

PERSPEKTIVNI RAST BROJA
STANOVNIKA I LIJEČNIKA U
JUGOSLAVIJI DO 2000 GODINE

		2000. g	1980. g
STANO- VNIŠTVO	SFRJ	25.500.000	22.500.000
	SRH	5.500.000	4.500.000
	DALMACIJA	1.200.000	876.000
	SPLIT	350.000	240.000
LIJEČ- NIKA	SFRJ	57.000	30.000
	SRH	12.000	7.402
	DALMACIJA	2.600	1.200
	SPLIT	777	500
DO 2000 G. U SFRJ POTREBE ZA NOVIM LIJEČNICIMA 42. 000			

Tablica 18.

BROJ STANOVNIKA NA
I LIJEČNIKA

God.	SFRJ	SRH	Austrija	Bugarska
1949.	3490	2704	646	–
1955.	1967	1459	580 ¹	1100 ²
1965.	1164	960	556 ³	513 ³
1977.	763	636	444 ⁴	455 ⁴
1979.	731	–	–	344
¹ 1953. ² 1951. ³ 1966. ⁴ 1976.				

Prema proračunima (tab. 17, 18) 2000. godine u SFR Jugoslaviji bit će oko 25.500.000 stanovnika – danas 22.500.000; u SR Hrvatskoj 5.500.000 stanovnika – danas 4.500.000; a u Dalmaciji 1.200.000 stanovnika – danas 876.000. Split će tada imati 350.000 stanovnika – danas 240.000.

Ako želimo da u 2000. godini imamo u Jugoslaviji 1 liječnika na 450 stanovnika (kao što su npr. imale Austrija, Bugarska 1976. god. a SR Slovenija danas), Jugoslaviji će trebati 57.000, SR Hrvatskoj 12.000, Dalmaciji 2.600, a Splitu 777 liječnika.

Od oko 30.000 liječnika u Jugoslaviji u 1980. god. do 2000. godine neće biti aktivno oko 50% odnosno 15.000. To znači da su potrebe u Jugoslaviji za novim liječnicima do 2000. godine (15.000 + 27.000) 42.000. To je kvantitativan problem. Za unapređenje kvalitete potrebna je reforma dodiplomskog studija medicine. Za ovo su potrebni ogromni naponi društva, sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu i medicinskih fakulteta u Jugoslaviji. Suvremena reforma mora zahvatiti sve elemente medicinske edukacije. Ona mora biti kontinuirana, fleksibilna, trajno bazirana na znanstvenim osnovama. Srednjoročni i dugoročni planovi i programi medicinske edukacije moraju biti izraz sporazumijevanja između udruženog rada, zdravstva i postojećih zakona o zdravstvenoj zaštiti stanovništva.

Svakako je p o t p u n a integracija nastave medicine vizija budućnosti za koju su potrebni novi zakoni, vrijeme, prostori, sredstva, kadrovi, znanstvene studije i dobri odnosi.

Reforma medicinske nastave u Jugoslaviji za sve medicinske fakultete mora biti jednoobrazna, zajednička, kako bi omogućila studentima stjecanje znanja, vještina, stavova i navika koje će budućeg mladog liječnika osposobiti za rad u sistemu zdravstvene zaštite u miru, izvanrednim prilikama, u ratu, a koja će omogućiti studentima i prijelaz s jednog na drugi fakultet-studij birajući najefikasniju nastavu. To bi prisililo i medicinske fakultete – studije da se bore za što kvalitetnije studije u cjelini, a i za pojedine školske godine i semestre.

Tablica 19.

STUDENTI MEDICINE U JUGOSLAVIJI ŠK. GOD. 1978/79.

REPUBLIKE	BEOGRAD	2.842	AUTONOMNE POKRAJINE	NOVI SAD	1.009
	ZAGREB	2.553		PRIŠTINA	1.336
	LJUBLJANA	872		RIJEKA	767
	SKOPJE	1.866	OSTALI	NIŠ	1.518
	SARAJEVO	2.009		KRAGUJEVAC	211
				TUZLA	821
				BANJA LUKA	151
				U K U P N O	15.982

Tablica 19 pokazuje broj studenata medicine u Jugoslaviji šk. god. 1978/79. raspoređenih u 12 gradova Jugoslavije, ali bez Splita i Osijeka. Danas studira u čitavoj Jugoslaviji, uključivši Split i Osijek, oko 18.000 studenata medicine. Napomenimo samo da na jednom medicinskom fakultetu u Italiji u Napulju studira 19.412 studenata, što je više nego u cijeloj Jugoslaviji.

Tablica 20.

DODIPLOMSKA MED. NASTAVA U SPLITU I TROGIRU

1792.	I. ELABORAT DOSTAVLJEN PADOVANSKOM SVEUČILIŠTU	1974-78.	IV. I V. GOD. MEDICINE - 60 STUDENATA
1806.	KOLEGIJ SV. LAZARA U TROGIRU	1979.	IV. ELABORAT I OTVARANJE PETOGODIŠNJEG MED. STUDIJA U SPLITU
1958-60.	II. ELABORAT DOSTAVLJEN MED. FAK. ZAGREB	1983.	391 STUDENT
1961.	VIŠA STOMATOLOŠKA ŠKOLA - 350 STUDENATA	1981-82.	V. ELABORAT DOSTAVLJEN PROSVJETNO PEDAGOŠKOJ DJELATNOSTI DALMACIJE
1971.	III. ELAB. DOSTAVLJEN MED. FAK. ZAGREB	1977-82.	VIŠA ŠKOLA ZA MEDICINSKE SESTRE - TEHNIČARE - 120 STUDENATA

Kronologija nastojanja i realizacije medicinskog studija u Splitu potječe još od 1792. godine (tablica 20).

Tablica 21.

POSTDIPLOMSKA MED. NASTAVA U SPLITU

1963 - 1970 OTVARANJE STUDIJA I SPECIJALIZACIJE OPĆA MEDICINA ŠKOLSKA MEDICINA RADNA MEDICINA	URGENTNA MEDICINA 148 LIJEČNIKA SVE STUDIJI MEDICINSKOG FAKULTETA - ZAGREB -
---	--

U Splitu se već 20 godina odvija dodiplomska i postdiplomska medicinska nastava za preko 1000 studenata i liječnika (tablica 20 i 21).

Tablica 22.

**IZABRANI NASTAVNICI I DOKTORI I MAGISTRI MEDICINSKIH
ZNANOSTI U DALMACIJI**

Godina	Profesori		Docenti	Znanstveni asistenti dr mr sc. potencijalni nastavnici	UKUPNO
	Redovni	Izvanredni			
1971.		4	9	12	25
1974.		6	15	9	30
1981.	3 (2)	20 (3)	8 (1)	82 (2)	113 (8)
1982.	7 (4)	19 (4)	9 (1)	106 (3)	141 (12)
1983.	7 (4)	19 (4)	12 (1)	119 (3)	157 (12)

() = u mirovini

Tablica 23.

**IZABRANI NASTAVNICI I DOKTORI I MAGISTRI MEDICINSKIH
ZNANOSTI U DALMACIJI PO GRADOVIMA 1983. GOD.**

	Split	Zadar	Dub- rovnik	Šibe- nik	Hvar	Primo- šten	Jelsa	UKUPNO
Redovni profesori	7 (4)							7 (4)
Izvanredni profesori	11 (4)	3	3	2				19 (4)
Docenti	10 (1)	2						12 (1)
Znanstveni asistenti dr mr sc.	74 (3)	26	7	9	1	1	1	119 (3)
UKUPNO	102 (12)	31	10	11	1	1	1	157 (12)

Dok je 1971. godine u Dalmaciji (tablice 22 i 23) bilo svega 25 nastavnika (profesora 4, docenata 9, doktora i magistara znanosti 12), danas ih ima preko 157 (profesora 26, docenata 12, doktora i magistara znanosti preko 119 na 391 studenta). Ovo je za oko 74 nastavnika više nego ih je bilo 1940. godine na Medicinskom fakultetu u Zagrebu (na 921 studenta bila su 83 nastavnika – redovnih profesora 15, izvanrednih 6, docenata 10 i 52 asistenta).

STRUČNO ZNANSTVENE MEDICINSKE BAZE U SPLITU

Opća bolnica Split, Vojna bolnica Split i »Splitske toplice« sa oko 2000 kreveta Institut za pomorsku medicinu Dom zdravlja Zavod za zaštitu zdravlja Ljekarne Medicinski studij u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Sveučilište u Splitu sa svojim članicama
--

Posljednjih 20 godina u Splitu su izgrađene dvije (tablica 24) suvremene bolnice (civilna i vojna) s oko 1.800 kreveta, Institut za pomorsku medicinu i Stanica Hitne medicinske pomoći. Readaptirani su Dom narodnog zdravlja i Zavod za zaštitu zdravlja s pratećim laboratorijima, bibliotekama i predavaonicama. Naglo se razvilo Sveučilište Dalmacije u Splitu. Prema zahtjevima Medicinskog fakulteta u Zagrebu za potrebe cjelovitog Medicinskog studija u Splitu dodijeljene su i adaptirane prostorije za tajništvo, predavaonice za anatomiju, patologiju, fiziologiju i patofiziologiju, kao i za druge predmete.⁶¹

Veoma povoljan odnos broja studenata prema broju nastavnika na medicinskim studijima u Splitu (Viša stomatološka škola, postdiplomski, dodiplomski studiji) omogućio je dobro korištenje mentorstva.

Broj od 2000 bolničkih kreveta samo u Splitu, koje, uz rad Zavoda za zaštitu zdravlja i Doma zdravlja, prate razvijeni instituti, laboratoriji, biblioteke, predavaonice, odjeli za hitan prijem, suvremeni operacioni blokovi, rendgen zavodi—odjeli, centri intenzivne terapije i reanimacije, poluintenzivne terapije po bolničkim odjelima, centar za onkologiju i radio terapiju, centar za opekline, centar za primjenu kisika pod povišenim tlakom (hiperbarična oksigenacija), mogućnost praktičnog rada na eksperimentalnim životinjama stvorili su uvjete da se teoretski i praktičan rad sa studentima povoljno odvija. Nastavnik kirurg, na primjer, vodi grupu od 4–6 studenata u operacioni eksperimentalni blok gdje studenti, uz kontrolu nastavnika, praktično vrše anesteziju od intravenske, preko intubacije do inhalacione anestezije, asistiraju kod svih eksperimentalnih operacija na životinjama i vrše primarnu obradu rane. Nakon što studenti usvoje osnovne navike rada u operacionoj sali za životinje, nastavnik ih vodi u

operacione sale bolnice gdje pomažu kod anestezije i asistiraju u mnogim operacijama. Studenti uz mentora sudjeluju na kliničkim vizitama, na seminarima, u poliklinici, u dežurnoj službi kirurškog odjela i tako postepeno usvajaju kliničko rasuđivanje i osposobljavaju se za praktičan rad.

Ovakav odnos nastavnik – student je od neprocjenive vrijednosti, a prisiljava nastavnika i studente da se za takav način nastave maksimalno pripreme.

Posve je jasno da se ovakav način nastave ne može primijeniti ukoliko ima mnogo studenata na jednog nastavnika i ukoliko nema dovoljno radilišta za studente. To je jedan od bitnih razloga da mi danas moramo, ukoliko želimo



Slika 57.

*Operaciona sala
Opća bolnica Split*

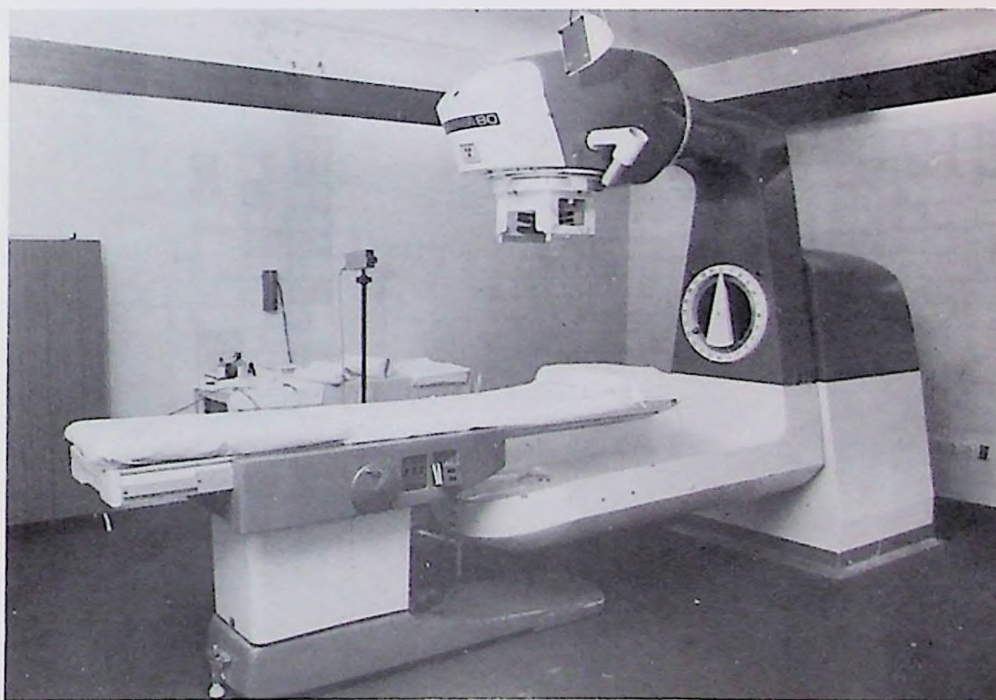
Slika 58.

Centralna intenzivna terapija, Opća bolnica Split



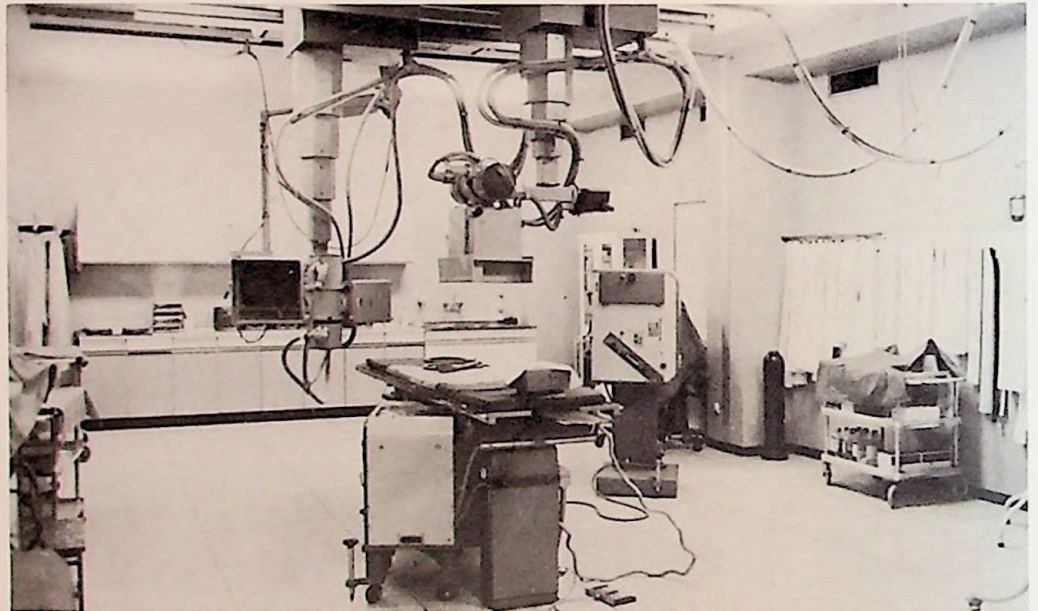
Slika 59.

Kobaltova bomba, Centar za onkologiju i radioterapiju, Opća bolnica Split, klinički odjel Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb



dobrom nastavom postići željeni cilj, a to je osposobljenog liječnika za praktičan i znanstveni rad koji zna rješavati svakodnevne medicinske probleme, koristiti sve *nastavnike i baze* koji ispunjavaju zahtjeve fakultetske edukacije, podrazumijeva se sve pod stalnom organiziranom kontrolom katedre dotičnog predmeta.

Predavanja koja studenti starijih godišta Medicinskog studija u Splitu povremeno održavaju za nastavnike i studente od 1982. godine od velike su koristi u edukaciji novih naraštaja za praktičan i znanstveni rad. Danas se ne može zamisliti kvalitetna medicinska edukacija kadrova ukoliko nije usko povezana sa znanstvenim radom. I. 16-18, 53-55, 61, 68, 73, 79, 80, 115a

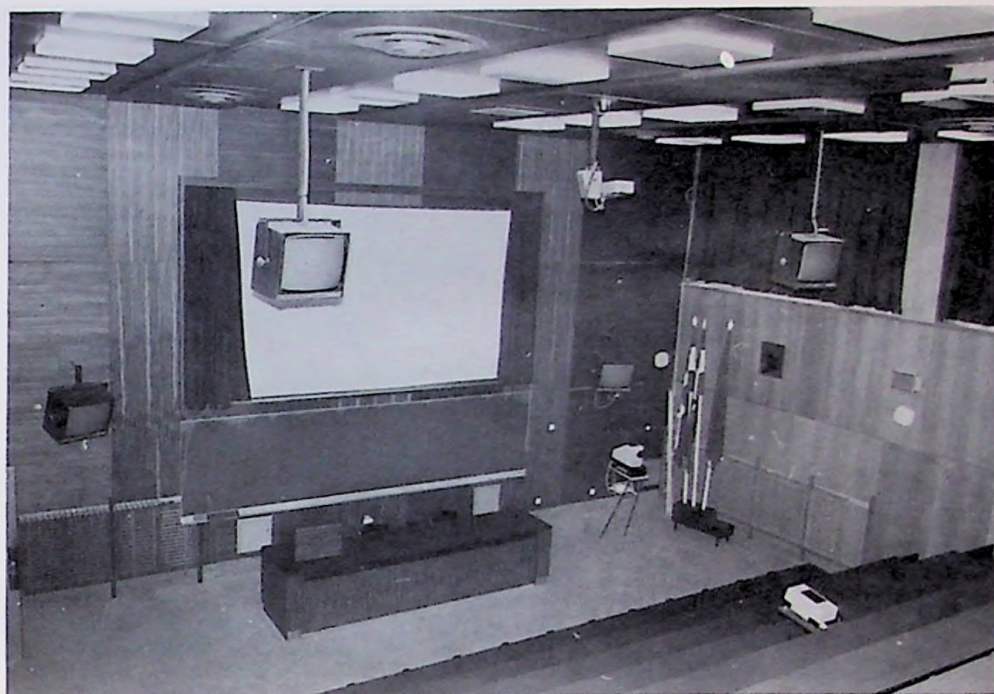


Slika 60.

Zavod za radiologiju Medicinskog fakulteta u Zagrebu, Opća bolnica Split, OOUR Diagnostičke i terapijske djelatnosti

Slika 61.

*Predavaonica,
Opća bolnica Split*



Slika 62.

*Odjel nuklearne medicine,
Opća bolnica Split*



Slika 63.

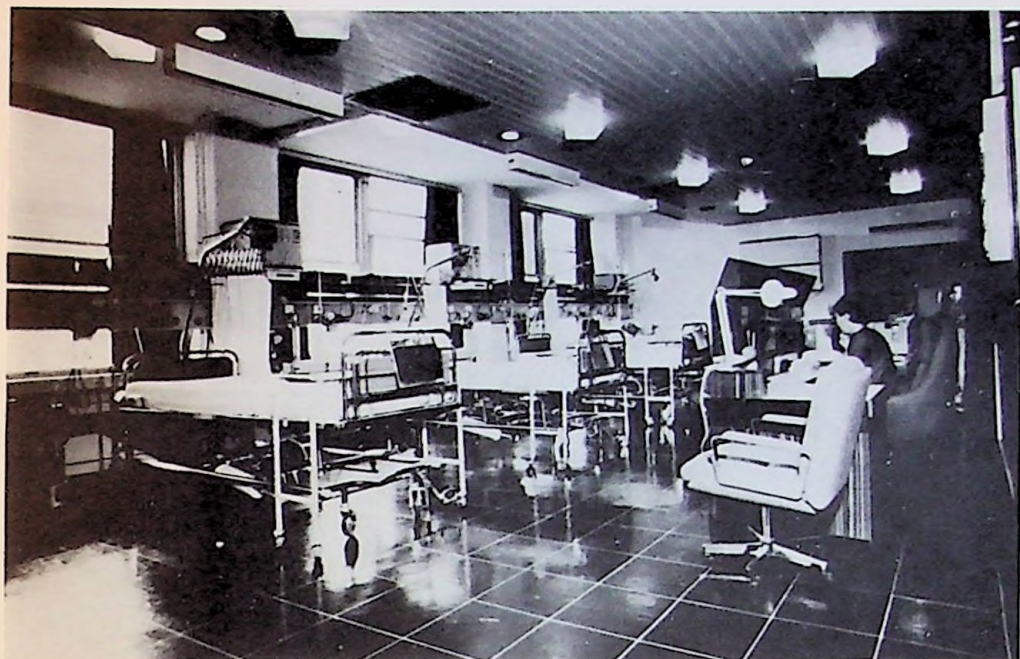
Hiperbarični laboratorij, Institut za pomorsku medicinu Split



Slika 64.

Prostorije za vježbe studenata iz anatomije u Patolo-anatomskom odjelu Vojne bolnice Split





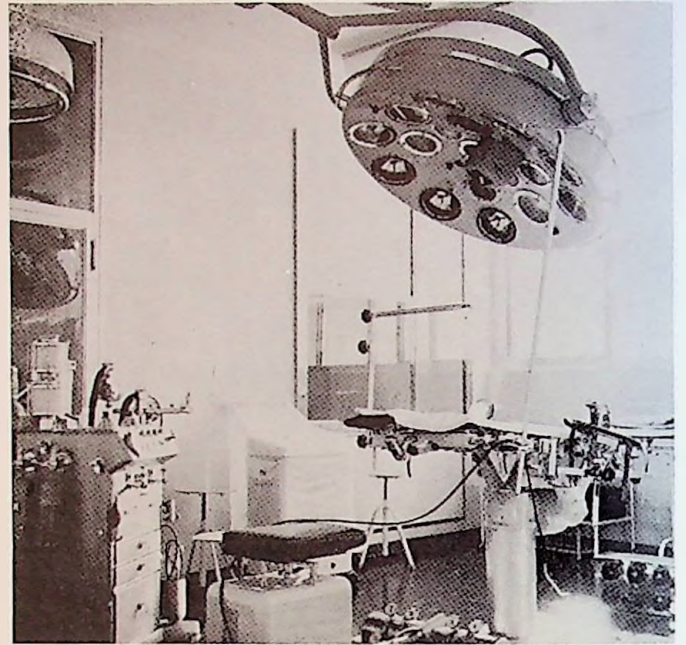
Slika 65.

Centralna intenzivna terapija, Vojna bolnica Split



Slika 66.

Predavaonica, Vojna bolnica Split



Slika 67.

Operaciona sala, Vojna bolnica Split

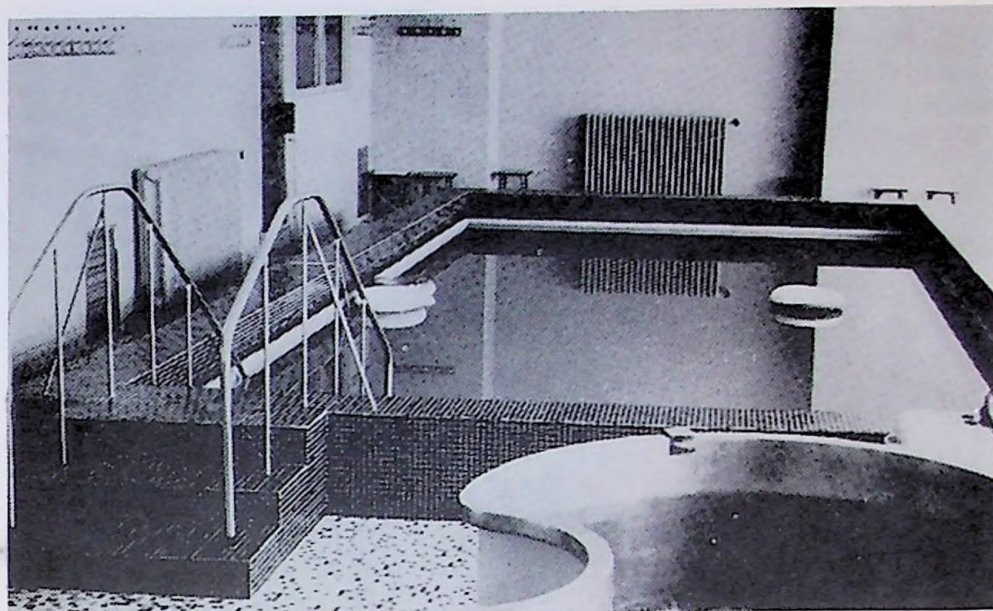


Slika 68.

Biblioteka, Vojna bolnica Split

Slika 69.

Bazen odjela fizikalne terapije, Vojna bolnica Split



Slika 70.

Studentska praksa na terenu, Sinj



Slika 71.

Grupa studenata Medicinskog studija Split Medicinskog fakulteta Sveučilišta Zagreb, školske godine 1983/1984.



Slika 72.

Studenti pete godine Medicinskog studija Split Medicinskog fakulteta Zagreb, školske godine 1983/1984.





Slika 73.

Svečana zakletva Duške Milovanović nad prvom diplomom liječnika Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. 25. srpnja 1984. godine pred dekanom prof. dr Ljubomirom Čečukom, promotorima prof. dr Milanom Škrbićem, prof. dr Predragom Kerosom, te prof. dr Srdanom Boschijem voditeljem i Petrom Markošem profesorom tajnikom Medicinskog studija u Splitu

SVETIŠTE U ZAGREBU
 MEDICINSKI FAKULTET — TAJNIŠTVO
 Broj: 24. 170. /19 84
 Zagreb, 25. srpnja/19 84.

U prilogu molbe
 od 22. VI 1984. a na temelju člana 171. Zakona o upravnom postupku (Službeni list
 broj, 18/65) izdaje se

UVJERENJE

Dugorica DUŠKA MILOVANOVIĆ
 rođena 20. rujna 1961. u Kibenzu
 S R Upravnik završila medicinske nauke na ovom fakultetu
 dana 06. srpnja 1984. god.

Imenovana je na osnovi člana 1. 5. i 7. Zakona o stručnim nazivima i akademskim stup-
 njevima dne 25. srpnja 1984. god na stekao la naziv »liječnik« kao
 stručni naziv

Ovo se uvjerenje izdaje privremeno, na molbu imenovanog, a u svrhu dokaza pred
 vlastima, te vrijedi tako dugo, dok ne — još se ne uruči ličebnička diploma

Takovna marka u iznosu od 40.— dinara po Tar. broju 119 Odluke o administra-
 tivnim takovama naljepnica i propisno pohištenu na molbi



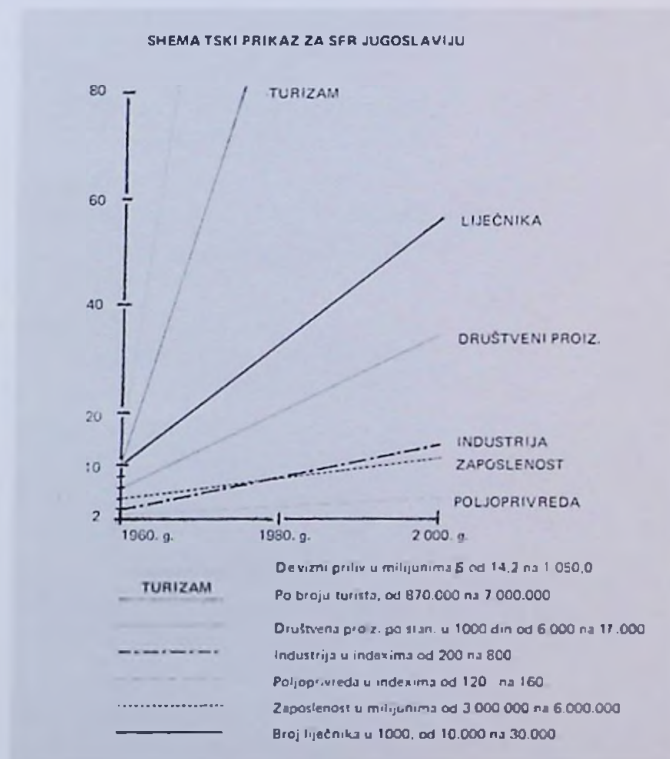
Prof.
Petar Jurić

Slika 74.

Uvjerenje o akademskom stupnju »liječnik« Duške Milovanović od 6. srpnja 1984. godine, prvog liječnika promoviranog u Splitu

Poznato je da se društveni proizvod Jugoslavije (tablica 25) posljednjih 20 godina povećavao po stopi od 6,7% (među vodećim zemljama). Broj turista povećan je od 870.000 na 7.000.000, industrijska proizvodnja u indeksima od 200 na 800, a zaposlenost od 3.000.000 na 6.000.000, s naročitim porastom u SR Hrvatskoj i Dalmaciji.

Tablica 25.



Normalno je očekivati i daljnji, pa i brži rast društvenog proizvoda do 2000. godine, što sve već danas postavlja imperativne zahtjeve daljnjeg bržeg rasta zdravstvene zaštite, a prema tome i kvalitetnog medicinskog dodiplomskog, postdiplomskog studija i trajnog usavršavanja zdravstvenih radnika.⁶¹

**PROSJEČNA GODIŠNJA FINANCIJSKA SREDSTVA ZA LIJEČENJE
OSIGURANIKA IZVAN SPLITA I IZOBRAZBU
ZDRAVSTVENIH RADNIKA IZVAN DALMACIJE**

ZA LIJEČENJE STANOVNIŠTVA SPLITA IZVAN SPLITA GODIŠNJE 20 MILIJARDI STARIH DIN.	ZA EDUKACIJU ZDRAVSTVENIH RADNIKA DALMACIJE IZVAN DALMACIJE GODIŠNJE 6 MILIJARDI STARIH DINARA
--	---

Prosječna godišnja financijska sredstva (tablica 26) u iznosu od 20 milijardi starih dinara za liječenje osiguranika izvan Splita, oko 6 milijardi starih dinara koje Dalmacija godišnje daje za izobrazbu svojih zdravstvenih radnika izvan Dalmacije, solidna su materijalna baza za daljnji razvoj zdravstvene zaštite i medicinske edukacije prema zahtjevima udruženog rada.

Samo u 1982. godini SIZ zdravstva i zdravstvenog osiguranja Općine Split izdvojio je oko 36 milijardi starih dinara za liječenje bolesnika u drugim medicinskim centrima izvan Splita. Međutim, u prvih 6 mjeseci 1983. godine upućeno je na liječenje izvan Splita 700 bolesnika manje nego u istom periodu 1982. godine, što predstavlja značajnu uštedu sredstava SIZ-a zdravstva.

U tome najviše pridonosi Medicinski studij u Splitu koji svojim znanstveno-edukativnim potencijalom omogućava brzo unapređenje medicinskih kadrova u stručna, nastavnička i znanstvena zvanja o kojima izričito ovisi formiranje kliničkih bolnica, kliničkih odjela, zavoda. U budućnosti većina bolesnika koji se danas upućuju na kliničko liječenje izvan Splita moći će ostati na kliničkom liječenju u Splitu.

Kontinuirani proces stručnog informiranja i usavršavanja zdravstvenih radnika nezamisliv je bez sudjelovanja u nastavnom procesu i znanstvenom radu. Sama tehnička baza i kadrovi, bez izazova kojim nastava i znanstveni rad selekcioniraju najvrednije i najsposobnije, ne osiguravaju unapređenje zdravstvene službe. Petogodišnji Medicinski studij u Splitu, koji će uključiti najsposobnije zdravstvene radnike u nastavni proces osnovna je garancija neprekidnog, kvalitetnog unapređivanja zdravstvene službe u Splitu, Dalmaciji i regijama koje im gravitiraju.⁶¹

RAZVOJ I DOSTIGNUĆA MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU.

– *Studenti i nastavnici* –

U školskim godinama 1975/76. do 1978/79. studiralo je u Splitu na dvogodišnjem studiju medicine 65 studenata u IV i V godini studija. Do 1982. godine diplomirao je iz Medicinskog studija u Splitu na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 41 student. Ukupno je bilo upisano na Medicinskom studiju u Splitu od 1975. do 1983. godine preko 450 studenata.

Tablice broj 22 i 23 prikazuju ukupan broj izabranih nastavnika medicine i doktora i magistara medicinskih znanosti u Dalmaciji – potencijalnih znanstvenih asistenata i nastavnika. Nastavnika redovnih profesora (7), izvanrednih profesora (19), docenata (12) i potencijalnih znanstvenih asistenata (119) ima u Dalmaciji preko 157 na 391 studenta medicine, tj. na 1 nastavnika 2,5 studenta.

Ako ovaj omjer usporedimo s omjerima u Zajednici univerziteta u Jugoslaviji (tablica 6), onda treba naglasiti da je omjer u Dalmaciji 2,5 studenta medicine na 1 nastavnika i potencijalnog znanstvenog asistenta povoljan. Ovakav omjer, ukoliko bi smo sve spomenute kadrove iskoristili za medicinsku nastavu, povoljan je i omogućava da student stvarno postane subjekt u nastavi.

Nastavu medicine u Splitu za 1. i 2. školsku godinu još uvijek većinom održavaju nastavnici Medicinskog fakulteta sa sjedištem u Zagrebu, pa prema tome omjer student-nastavnik, asistent u Splitu je još povoljniji. Sigurno je da ovu ogromnu koordiniranu snagu nastavnika i asistenata sa sjedištem u Zagrebu i Dalmaciji treba još bolje iskoristiti za još kvalitetniju medicinsku nastavu u Splitu u praktičnom i znanstvenom smislu.

Korisno je još naglasiti da, koliko je nama poznato, ovakav broj nastavnika, doktora i magistara medicinskih znanosti na broj studenata nije imao ni jedan medicinski fakultet u osnivanju ni u prvim godinama rada u Jugoslaviji.

Danas na petogodišnjem Medicinskom studiju u Splitu, Medicinskog fakulteta u Zagrebu studira 391 student u prvoj, drugoj, trećoj, četvrtoj i petoj godini studija.

STUDENTI MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU KOJI SU
DIPLOMIRALI NA MATIČNOM MEDICINSKOM
FAKULTETU U ZAGREBU

1975/76.		1979/80.	
1. LOZO PETAR	14. X 1976.	26. LONČAR SANJA	22. X 1979.
2. SMOLJANOVIĆ MLADEN	20. XI 1976.	27. ILIĆ NENAD	17. XI 1979.
3. TRS EDA	17. XII 1976.	28. KARANOVIĆ NENAD	13. XII 1979.
4. PAVIČIĆ GORAN	22. XII 1976.	29. STANOJEVIĆ DUBRAVKA	13. II 1980.
5. JURIČIĆ-SOKIĆ NEDJELJKO	28. XII 1976.	30. GAVRANIĆ TEDI	20. II 1980.
		31. CAKTAŠ ŽELJKO	27. V 1980.
		32. DOBRIĆ VESNA	4. VIII 1980.
		33. STUPALO ANĐELKA	15. IX 1980.
1976/77.		1980/81.	
6. VIĐAK VOJKO	27. I 1977.		
7. IVANIŠEVIĆ MILAN	24. VI 1977.	34. PAVIĆ AGICA	2. X 1980.
8. HEGEDUŠ RENATA	10. VII 1977.	35. SOKOL KSENIJA	8. X 1980.
9. GRGUREVIĆ MARICA	15. VII 1977.	36. STOJKOVIĆ MARIJA	21. XI 1980.
10. MARUŠIĆ VJERA	15. VII 1977.	37. KURTOVIĆ DRAGAN	26. I 1981.
11. KOVAČ GORDANA	9. IX 1977.	38. VRCIĆ DRAGICA	17. III 1981.
12. ŠTEFANČIĆ ANKICA	27. IX 1977.		
1977/78.		1981/82.	
13. BUDIMIR IVANA	8. IX 1977.	39. MARETIĆ LJILJANKA	8. IX 1982.
14. KARLICA MIRSADA	27. VI 1978.	40. JURIĆ JAKICA	29. IX 1982.
15. ŽIVKOVIĆ ELVIRA	28. VI 1978.		
16. BENUTIĆ KRISTINA	10. VII 1978.		
17. BOŽIĆ IVO	10. VII 1978.		
18. MARKOTA MIRJANA	10. VII 1978.		
19. FORETIĆ MAJA	14. VII 1978.		
1978/79.		1982/83.	
20. GRUBIĆ JELENA	28. XII 1978.	41. KORDIĆ DOMINA	27. X 1982.
21. VUKOVIĆ MARA	1. II 1979.		
22. JONIĆ VJERA	9. VII 1979.		
23. JURETIĆ LJUBICA	9. VII 1979.		
24. FURLAN DUBRAVKO	14. VII 1979.		
25. SRDANOVIĆ JOSIP	7. IX 1979.		

Tablica 28.

**MEDICINSKI STUDIJ U SPLITU MEDICINSKOG FAKULTETA
ZAGREB U ŠKOLSKIM GODINAMA 1975/76. DO 1983/84.**

Školska godina	Broj studenata						Ukupno	Diplomiralo
	Kandidati za upis	I god.	II god.	III god.	IV god.	V god.		
	DVOGODIŠNJI STUDIJ							
75/76.						6	6	5
76/77.					5	6	11	7
77/78.					9	9	18	7
78/79.					8	9	17	6
	PETOGODIŠNJI STUDIJ							
79/80.	154	76				13	89	8
80/81.	223	118	82				200	5
81/82.	261	114	101	58			273	2
82/83.	223	98	86	104	49		337	1
83/84.	225	85	106	96	74	30	391	

Tablica 29.

**BROJ DOKTORA I MAGISTARA MEDICINSKIH ZNANOSTI U
DALMACIJI PO GRADOVIMA U 1981 i 1983. GODINI**

Grad	Znanstveni stupanj				UKUPNO	
	Dr sc. med.		Mr sc. med.			
	1981.	1983.	1981.	1983.	1981.	1983.
Split	30	37	32	57	62	94
Zadar	7	11	16	20	23	31
Dubrovnik	7	7	3	3	10	10
Šibenik	5	5	4	5	9	10
Primošten	1	1	—	—	1	1
Hvar	—	—	1	1	1	1
Jelsa	—	—	1	1	1	1
UKUPNO	50	61	57	87	107	148

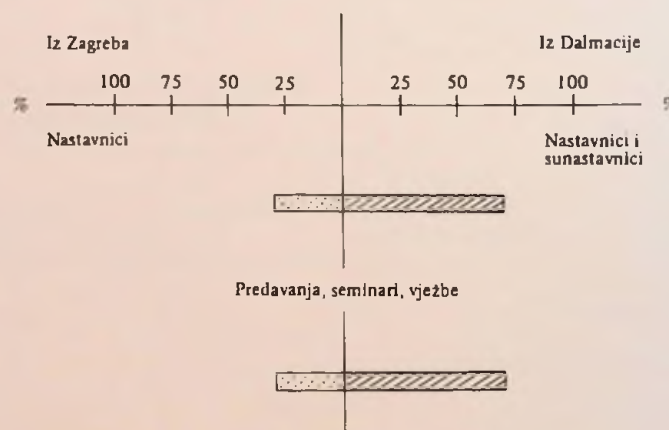
Tablica 29 prikazuje broj znanstveno-medicinskih radnika u aktivnoj službi u Dalmaciji u 1981. i 1983. godini.

Od 148 znanstveno medicinska radnika 61 su doktori medicinskih znanosti a 87 su magistri medicinskih znanosti. Od 148 izabrani su i u aktivnoj su službi 29 nastavnika: 3 redovna profesora, 15 izvanrednih profesora i 11 docenata.

Samo u 1982. godini u Dalmaciji 8 je liječnika obranilo doktorat znanosti, a 20 magisterij medicinskih znanosti. Sigurno je da petogodišnji Medicinski studij u ovome ima dominantnu ulogu.

Usporedimo li broj medicinskih nastavnika i potencijalnih medicinskih nastavnika, znanstvenih asistenata u Dalmaciji 1971. i 1983. (tablica 22 i 29), vidi se nagli rast broja medicinskih nastavnika i znanstvenih asistenata u Dalmaciji u razdoblju od 12 godina. Od 25 u 1971. godini danas ih ima aktivnih 148. Ovo je, svakako, snaga koju treba čim svrshishodnije koristiti u organizaciji i realizaciji zdravstvene zaštite, a osobito za znanstveni rad i edukaciju zdravstvenih radnika i studenata medicine u Dalmaciji.

Tablica 30.



Sudjelovanje u nastavi na Medicinskom studiju u Splitu, Medicinskog fakulteta Zagreb u ljetnom semestru školske godine 1982/1983. od 14. veljače do 4 lipnja u II, IV, VI, VIII semestru približno u postocima.

Nastavu na Medicinskom studiju u Splitu u ljetnom semestru školske godine 1982/83. održavalo je preko 200 nastavnika, znanstvenih asistenata i suradnika, 70 iz Zagreba, a 130 iz Dalmacije. Nastavnici iz Zagreba sudjelovali su u nastavi na Medicinskom studiju u Splitu u I do IV godini s 2.810, a nastavnici iz Dalmacije s 7.484 sati predavanja, seminara i vježbi. Sunastavno osoblje iz Splita sudjelovalo je sa 670 sati vježbi.

Dinamika održavanja nastave u Splitu na Medicinskom studiju, raspoređena po predmetima i nastavnicima, najbolje se vidi iz »Pregleda« održane nastave po kolegijima i nastavnicima u ljetnom semestru školske godine 1982/83. (u vremenu od 14. veljače do 4. lipnja 1983. godine), iz spiska izabranih nastavnika u dopunskom radu za potrebe Medicinskog studija u Splitu od 31. prosinca 1983.

Iz iznijetog se vidi da je u ljetnom semestru školske godine 1982/83. za 337 studenata na Medicinskom studiju u Splitu održavalo nastavu preko 200 nastavnika, asistenata i suradnika (1 nastavnik na 1,6 studenata).

Od jeseni 1979. godine, to jest od osnivanja cjelovitog petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu, studenti su organizirani u Osnovnu organizaciju SK (OOSK) i Osnovnu organizaciju Saveza socijalističke omladine (OOSSOH) Medicinskog studija.

Danas ima na Medicinskom studiju u Splitu preko 100 članova SKJ na 391 studenta koji su organizirani u dvije OOSK i aktivno učestvuju u slijedećim komisijama: za ideološko-politički rad, za kulturu i informaciju, za kadrovsku politiku, za nastavu, za općenarodnu obranu i društvenu samozaštitu.

Komisija za ideološko-politički rad omogućila je da se održi nekoliko predavanja uz raspravu o marksizmu i socijalizmu, izdaje list »Bilten«.

Komisija za kadrovsku politiku još ne rješava dovoljno važna kadrovska pitanja.

Komisija za nastavu je najaktivnija te stalno učestvuje u rješavanju uvijek postojećih problema u nastavi.

Komisije za kulturu, informatiku i ONO i društvenu samozaštitu svakim danom sve su aktivnije.

Od osnutka petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu 1979. godine veoma je aktivna OOSSOH, u koju je učlanjeno 375 od 391 studenta u Splitu. Studenti su

aktivni u komisijama za znanstveno istraživački rad, za međunarodnu razmjenu studenata, za kulturu i informatiku, za ideološko-politički rad, a naročito za sport.

Komisija za znanstveno istraživački rad organizira svoj rad u okviru Znanstvene jedinice Opće bolnice u Splitu i studenti se uključuju u projekte Znanstvene jedinice Opće bolnice.

Školske godine 1982/83. prvi put su studenti Medicinskog studija u Splitu sudjelovali na XXV Kongresu studenata medicine i stomatologije Jugoslavije sa zapaženim referatima (Kolevska Tatjana, Bojić Jurica, Merčep Mladen i Potrka Nenad).

Studentima Medicinskog studija u Splitu omogućena je ljetna razmjena sa studentima u Jugoslaviji i inozemstvu. Izdavali su list »Acervulus«, ali je ukinut zbog financijskih razloga.

Veoma su aktivni u sportu, naročito u nogometu i košarci. Sudjeluju u natjecanjima na Medicinijadama – susretima medicinskih i stomatoloških fakulteta u Jugoslaviji – i postižu veoma dobre rezultate. Zadnjih mjeseci sve su aktivniji u organizaciji Crvenog Križa i tek formiranoj foto sekciji.

Svoja samoupravna prava ostvaruju na Zboru godine, biraju predsjedništvo, predsjednika, zamjenika predsjednika, 1 delegata za Znanstveno-nastavno vijeće Medicinskog fakulteta u Zagrebu, 2 delegata za Odbor za razvoj i unapređenje Medicinskog studija u Splitu, po 1 delegata za VUR i u SIZ za standard učenika i studenata. Preko svojih predstavnika studenti surađuju s pojedinim katedrama u Zagrebu.

Od 391 studenta medicine u Splitu iz Dalmacije je 366 (94%), iz Splita 290 (74%), a 25 (6%) iz ostalih republika. Među njima 11 su strani državljani. Studenti iz Splita stanuju i hrane se u svojim kućama, a ostali koriste Studentski dom, privatni smještaj i ishranu. Veliki broj ovih studenata, s odličnim mogućnostima smještaja i ishrane, ne bi studirao medicinu da ne postoji Medicinski studij u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

– Nastavne baze –

Nastavne baze u kojima se održava nastava Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu su: Opća bolnica, Vojna bolnica, Dom zdravlja, Zavod za zaštitu zdravlja, Institut za pomorsku medicinu, Zdravstveni

obrazovni centar, Filozofski fakultet, Fakultet elektrotehnike i brodogradnje i strojarstva – sve u Splitu, domovi zdravlja u Sinju i Supetru i Psihijatrijska bolnica na Ugljanu. Na kraju ovog poglavlja o razvoju Medicinskog studija, o studentima i nastavnicima želimo naglasiti izrazitu dinamiku studija po rastu broja studenata i nastavnika.

Svakako da današnji broj od preko 157 nastavnika medicine i potencijalnih nastavnika doktora i magistara medicinskih znanosti samo u Dalmaciji (na 391 studenta medicine u Splitu) uz još bolju povezanost nastavnika iz Zagreba i iz Dalmacije, *daje realnu perspektivu za sve kvalitetniji studij i medicine u Splitu!*

MEDICINSKI FAKULTET U ZAGREBU,
MEDICINSKI STUDIJ U SPLITU
SPLIT 6. LIPNJA, 1983. G.

PREGLED

ODRŽANE NASTAVE PO KOLEGIJIMA I NASTAVNICIMA U LJETNOM
SEMESTRU ŠKOLSKE GODINE 1982/83. (U VREMENU OD 14. VELJAČE
DO 4. LIPNJA 1983. G.)

a) II semestar

1. Biologija za medicinare

- *prof. Miljković Karmela*
- *prof. Škroh Nikola*
- *prof. Šerman Draško*

predavanja	seminari	vježbe	ukupno
	30		30
	30		30
	27		27
	87		87

2. Anatomija

- *prof. Rudež Vidko*
- *prof. Kostović Ivica*
- *prof. Jo Ana*
- *doc. Vukičević Slobodan*
- *mr Topić Boris*
- *Mrzljak dr Ladislav*
- *Nola dr Goran*

8	16	24	48
6	9	7	22
8	11	9	28
10		15	25
2	32	40	74
	14	28	42
	11	24	35
34	93	147	274

3. Histologija i embriologija

- *prof. Durst-Živković Bosiljka*
- *prof. Kostović-Knežević Ljiljana*
- *doc. Bradamante Želimir*
- *mr Banek Ljerka*
- *Saraga dr Mirna*
- *Grbeša dr Đurdica*

10		18	28
10		16	26
10		20	30
		40	40
		60	60
		20	20
30		174	204

4. Biokemija za medicinare

- *prof. Popović Milivoj*
- *prof. Proštenik Mihovil*
- *dr Gospočić Ljerka*
- *mr Mesarić Marko*
- *mr Karanović Marija (S)*

12	36		48
12			12
	14	47	61
	17	18	35
	16	54	70
24	83	119	226

	predavanja	seminari	vježbe	ukupno
5. Osnove marksizma				
– mr Juričić Živka		30		30
		30		30
6. ONO i DSZ				
– Jemrić Zlatko, prof. (S)	30			30
	30			30
7. Strani jezik				
– Gačina Sonja, prof. (S)	23			23
– Barišić Gordana, prof. (S)	10			10
– Baras Frano, prof. (S)	10			10
– Božić Darka, prof. (S)	10			10
	53			53
b) IV semestar				
1. Fiziologija				
– prof. Fišter Vjekoslav	6	3		9
– prof. Pokrajac Nikša	3	12		15
– prof. Čulo Filip	3	3		6
– prof. Marušić Matko	3	6		9
– prof. Gošović Stracimir (S)			48	48
– doc. Roša Josip		12		12
– dr Tičinović Ivan (S)			32	32
– Roša dr Jagoda		9		9
– Banfić dr Hrvoje	3	12		15
– Vučak dr Ivica		57		57
– Kokić dr Đurda (S)			32	32
– Kovačević dr Hasan (S)			48	48
– Denoble dr Pero (S)			72	72
– Šonić Ljubo, prof. (S)			32	32
	18	114	264	396
2. Opća patologija				
– doc. Bakotin Jerolim (S)	28	26	52	106
– mr Radojković Miroslav (S)		26	52	78
	28	52	104	184
3. Opća patološka fiziologija				
– prof. Gamulin Stjepan	6	4		10
– prof. Jelavić Neven	4			4
– doc. Pleština Radovan	4			4
– mr Šprung Juraj (S)			24	24
– Dusper dr Blaženka		12		12
	14	16	24	54

4. Medicinska mikrobiologija i parasitologija

- doc. Agolli Bashkim (S)
- mr Punda Volga
- Kraljević dr Dubravka (S)
- Božanić dr Vinko (S)
- Budimir dr Ozren (S)

predavanja	seminari	vježbe	ukupno
	30	24	54
	6	12	18
		36	36
		36	36
		36	36
	36	144	180

Interna propedeutika

- prof. Polić Vlado (S)
- prof. Vabušek Martin (S)
- prof. Uglešić Ardoje (S)
- doc. Rumboldt Zvonko (S)
- dr Giunio Nenad (S)
- dr Tonkić Ante (S)
- mr Polić Stojan (S)
- mr Vlašić Fabjan (S)
- mr Mirić Dinko (S)
- mr Miše Stjepan (S)
- Bratanić dr Niko (S)
- Ermacora dr Ratko (S)
- Duhravčić dr Mirko (S)

9		30	39
6			6
6			6
6			6
3			3
		30	30
		30	30
		30	30
		30	30
		30	30
		30	30
		30	30
		30	30
30		270	300

6. Propedeutika zdravstvene zaštite

- prof. Meniga Aleksandar
- prof. Skurić Zdenka
- prof. Benčić Zlatko
- prof. Deželić Đuro
- doc. Lang Slobodan
- mr Bantić Željko

4	8		12
4	8		12
12	20		32
3	12		15
6	12		18
	12		12
29	72		101

7. TIPSS

- mr Juričić Živka
- Mastilica Miroslav

	13		13
	14		14
	27		27

8. ONO i DSZ

- Jenrić Zlatko, prof. (S)

30			30
30			30

9. Strani jezik

- Gačina Sonja, prof. (S)
- Barišić Gordana, prof. (S)
- Baras Frano, prof. (S)
- Božić Darka, prof. (S)

predavanja	seminari	vježbe	ukupno
26			26
10			10
10			10
10			10
56			56

c) VI semestar

1. Interna medicina

- prof. Kalai Laslo
- prof. Milić Nedjeljko
- prof. Polić Vlado (S)
- prof. Vabušek Martin (S)
- prof. Uglešić Ardoje (S)
- doc. Rumboldt Zvonko (S)
- dr Puljić Ljubomir (S)
- dr Tonkić Ante (S)
- mr Vučković Joško (S)
- mr Milić Dinko (S)
- mr Polić Stojan (S)
- mr Tukić Ante (S)
- mr Božinović Branko (S)
- mr Miše Stjepan (S)
- mr Vlašić Fabjan (S)
- mr Jelić Jakov (S)
- mr Perić Goran (S)
- Krgović dr Momčilo (S)
- Obad dr Marko (S)
- Rakić dr Drago (S)
- Ermacora dr Ratko (S)
- Maras dr Josip (S)
- Dubravčić dr Mirko (S)
- Metličić dr Stjepan (S)
- Ribičić dr Ivan (S)
- Bota dr Božo (S)
- Matusan dr Josip (S)
- Šimić dr Slavko (S)
- Brnadić dr Blago (S)
- Marković dr Milan (S)
- Maksimović dr Maja (S)
- Bratanić dr Niko (S)
- Vučinić dr Boris (S)
- Kokić dr Slaven (S)

16			16
4			4
8	15	105	128
6			6
6			6
6	11	105	122
	10		10
		30	30
	11		11
		117	117
	12		12
	12		12
	14		14
3	8	30	41
		105	105
		75	75
	8	105	113
	13		13
	2	54	56
	10		10
	4	117	121
	7		7
	17	105	122
	2		2
	8		8
	4		4
	4		4
	8		8
	4		4
	4		4
	4		4
		105	105
		75	75
		30	30
49	192	1158	1399

	predavanja seminari		vježbe	ukupno
2. Radiologija				
– prof. Boschi Srdan (S)			75	75
– prof. Kačić Petar (S)			24	24
– dr Janković Stipan (S)			51	51
			150	150
3. Pedijatrija				
– prof. Štampar-Plasaj Bosiljka	4			4
– prof. Vukadinović Sreto	4			4
– prof. Mardešić Duško	4			4
– prof. Zergollern Ljiljana	4			4
– prof. Štambuk Ranko (S)	2	10	60	72
– prof. Perović Slavko (S)	4	8	21	33
– doc. Balarin Livio (S)	6	16	60	82
– Bešker dr Marija (S)		6	60	66
– Frleta dr Marija (S)		4	60	64
– Matana dr Miloš (S)		4	60	64
– Lukinović dr Nikola (S)			60	60
– Valić dr Ivo (S)		4	60	64
– Vulić dr Ida (S)		4	15	19
	28	56	456	540
4. Zdravstvena ekologija i ter. prak.				
– prof. Zebec Mirna		16		16
– prof. Deželić Nada		16		16
– prof. Preka Nikola		6		6
– prof. Žuškin Eugenija		18	26	44
– dr Čurin Silvije (S)		12	22	34
– dr Štambuk Nives (S)		15		15
– dr Smolčić Vladimir (S)		6	5	11
– Pavleković dr Gordana		2		2
– Zorica dr Mladen (S)			5	5
		91	58	149
5. Opća epidemiologija				
– prof. Benčić Zlatko	14			14
– John dr Vladimir	2	10		12
	16	10		26

d) VIII semestar

predavanja seminari vježbe ukupno

1. Kirurgija

– prof. Kružić Zlatko	2			2
– prof. Mladinić Ivo (S)	2			2
– dr Slapničar Jure (S)	6	2	2	10
– dr Bujas Tomislav (S)	2	4		6
– mr Draganić Ante (S)	2	8	12	22
– mr Biočić Mijo (S)	1	2	4	7
– Pezzi dr Mile (S)	1			1
– Kraljević dr Ante (S)	3	4	10	17
– Ibrahimpašić dr Kemal (S)		2	14	16
– Ledenko dr Josip (S)			8	8
– Bašić dr Ante (S)			8	8
– Savić dr Momčilo (S)		4	10	14
– Rešić dr Asim (S)		2	12	14
– Vučić dr Miroslav (S)		6	14	20
– Mimica dr Željko (S)		6	14	20
– Petričević dr Ante (S)	4	8	6	18
– Radonić dr Vedran (S)		4	8	12
– Šimunović dr Nikša (S)	2	2	2	6
– Koplić dr Stevo (S)	6	4	4	14
– Štajner dr Ivo (S)		2	14	16
– Jukić dr Šimun (S)			8	8
	31	60	150	241

2. Urologija

– prof. Čečuk Ljubomir	4			4
– dr Gotovac Juraj (S)	12			12
	16			16

3. Ratna kirurgija

– prof. Mladinić Ivo (S)	15			15
	15			15

4. Klinička anesteziologija i reanimacija

– prof. Bolčić Jagoda	6	10		16
– Dittrich dr Zvonimir (S)			10	10
– Dadić dr Damca (S)			10	10
	6	10	20	36

5. Radiologija

– prof. Boschi Srdan (S)			35	35
– prof. Kačić Petar (S)			21	21
– dr Janković Stipan (S)			34	34
			90	90

6. Neurologija sa neuropatologijom i neurokirurgijom

	predavanja	seminari	vježbe	ukupno
– prof. Barac Boško	2	6		8
– prof. Vidović Milan	2	8		10
– prof. Jušić Anica	2	6		8
– prof. Hajnšek Franjo	2	4		6
– prof. Gubarov Nikola	2	6		8
– prof. Jeličić Ivo	2	8		10
– doc. Hlavka Vladimir	4	10	4	18
– doc. Reić Petar (S)	14	30	42	86
– doc. Baturić Petar (S)	2	12		14
– dr Lambaša Vlado		2	8	10
– dr Šantel Dubravka	4	10	4	18
– Vrebalov dr Veselin (S)	2	4	32	38
– Jerkunica dr Lovre (S)			34	34
– Ivelja dr Petar (S)			32	32
– Borčić dr Radivoje (S)			26	26
– Marović dr Antun (S)			32	32
	38	106	214	358

7. Psihijatrija

– prof. Bohaček Nenad	4		4
– prof. Muičević Vasko	4		4
– prof. Uglešić Borhen (S)	46		46
– prof. Rašković Jovan (S)	4		4
– doc. Sila Ante	4		4
– dr Maljković Ivo (S)		4	4
– mr Caktaš Jasna (S)	4	114	118
– mr Jakupčević Mrljenko	4		4
– mr Žampera Emil (S)		4	4
– mr Čoza Ivan (S)		4	4
– Milas dr Mijo (S)		68	68
– Kučić dr Boris (S)		68	68
– Uglešić dr Dorijan (S)		68	68
– Dodig dr Goran (S)		68	68
– Mrass dr Miro (S)		20	20
– Čizmić dr Ante (S)		20	20
– Grabovac dr Aljoša (S)		20	20
– Brnabić dr Ratomir (S)		20	20
– Bahaja Katica, prof. (S)		20	20
	70	498	568

	predavanja	seminari	vježbe	ukupno
8. Dermatovenerologija				
– prof. Zambal Zvonimir	2			2
– doc. Stipič Vjekoslav (S)	30			30
– mr Aglič Vlatko (S)		3	12	15
– mr Vidović Radovan (S)		3	12	15
– Vukšić dr Ivan (S)		12	12	24
		3	9	12
	32	21	45	98
9. Onkologija				
– prof. Konstantinović Miodrag (S)		30		30
– mr Štula Nikola (S)		3		3
– Talijančić dr Bariša (S)		6		6
– Bilić dr Jure (S)		3		3
– Bralić dr Tereza (S)		3		3
– Boban dr Smilja (S)		3		3
– Bokun dr Radojka (S)		6		6
– Perković dr Zoran (S)		6		6
– Perhart Vesna, dipl. inž. (S)		3		3
		63		63

(S) Nastavnici iz Dalmacije

REKAPITULACIJA

nastave koju su održali nastavnici MF Zagreb i nastavnici iz Dalmacije
u ljetnom semestru škol. god. 1982/83.

	predavanja	seminari	vježbe	ukupno
a) II semestar				
– nastavnici MF Zgb	88	277	368	733
– nastavnici iz Dalmacije	83	16	54	153
<i>u k u p n o:</i>	171	293	422	886

	predavanja	seminari	vježbe	ukupno
<i>b) IV semestar</i>				
– nastavnici MF Zgb	61	235	12	308
– nastavnici iz Dalmacije	144	82	794	1020
u k u p n o:	205	317	806	1328

<i>c) VI semestar</i>				
– nastavnici MF Zgb	52	68	26	146
– nastavnici iz Dalmacije	41	281	1796	2118
u k u p n o:	93	349	1822	2264

<i>d) VIII semestar</i>				
– nastavnici MF Zgb	50	70	16	136
– nastavnici iz Dalmacije	158	200	1001	1359
u k u p n o:	208	270	1017	1495

ODRŽANO NASTAVE U LJETNOM SEMESTRU škol. god. 1982/83.

<i>II – VIII semestar</i>				
– nastavnici MF Zgb	251	650	440	1341
– nastavnici iz Dalmacije	426	579	3645	4650
s v e u k u p n o:	677	1229	4085	5991

REKAPITULACIJA

nastave koju su održali nastavnici MF Zagreb i nastavnici iz Dalmacije po godinama studija u školskoj godini 1982/83.

	predavanje	seminari	vježbe	ukupno
<i>a) I GODINA</i>				
– nastavnici MF Zgb	306	507	428	1241
– nastavnici iz Dalmacije	137	16	117	270
u k u p n o:	443	523	545	1511
<i>b) II GODINA</i>				
– nastavnici MF Zgb	186	414	281	881
– nastavnici iz Dalmacije	177	164	1328	1669
u k u p n o:	363	578	1609	2550
<i>c) III GODINA</i>				
– nastavnici MF Zgb	185	182	32	399
– nastavnici iz Dalmacije	116	363	2198	2677
u k u p n o:	301	545	2230	3076
<i>d) IV GODINA</i>				
– nastavnici MF Zgb	103	116	16	235
– nastavnici iz Dalmacije	214	335	2321	2870
u k u p n o:	317	451	2337	3105

ODRŽANO SATI NASTAVE U škol. god. 1982/83.

<i>I – IV GODINA</i>	predavanja	seminari	vježbe	ukupno
– nastavnici MF Zgb	780	1219	811	2810
– nastavnici iz Dalmacije	644	878	5964	7486
sveukupno:	1424	2097	6775	10296

Sunastavno osoblje iz Splita sudjelovalo je u nastavi u ljetnom semestru u školskoj godini 1982/83. sa 670 sati, od kojih 267 u anatomiji i biokemiji.

MEDICINSKI FAKULTET ZAGREB
 MEDICINSKI STUDIJ U
 S P L I T U
 Split, listopad, 1983. g.

PREGLED
 UPISANIH STUDENATA PREMA MJESTU STALNOG
 BORAVKA PO GODINAMA STUDIJA

Mjesto	I	II	III	IV	V	Ukupno
<i>I Dalmacija</i>						
1. Split	60	80	65	60	25	290
2. Šibenik	3	3	4		1	11
3. Zadar	1		2	2		5
4. Drniš	1	2	1	1		5
5. Sinj	3		2			5
6. Imotski	2	5	1	2		10
7. Makarska	1		4	2	1	8
8. Omiš	4	1	1		1	7
9. Brač	1	1	1			3
10. Hvar	1	1	1			3
11. Korčula		1				1
12. Benkovac		1	1			2
13. Knin		1	3	2		6
14. Vis		1				1
15. Trogir			4	2	1	7
16. Metković			1	1		2
u k u p n o	77	97	91	72	29	366
<i>II iz SR Hrvatske</i>						
1. Ostala mjesta	1	2	1			4
<i>III Iz ostalih republika</i>						
1. Bosna i Hercegovina	2	1	2	3		8
2. Crna Gora		1				1
3. Slovenija					1	1

Mjesto	I	II	III	IV	V	Ukupno
<i>IV Strani državljani</i>						
1. Palestinac	1					1
2. Iraćanin	2	3				5
3. Sirijac		1				1
4. Libijac	1					1
5. Jordanac				1		1
6. Talijan	1					1
7. Francuz		1				1
u k u p n o	5	5		1		11
s v e u k u p n o	85	106	94	76	30	391

MEDICINSKI FAKULTET ZAGREB
MEDICINSKI STUDIJ U SPLITU
58000 SPLIT – I. L. Ribara 4

NASTAVNICI U DOPUNSKOM RADU ZA POTREBE MEDICINSKOG STUDIJA U *SPLITU* – STANJE PROSINCA 1983.

1. Agolli dr sci. Bashkim, docent, Institut za pomorsku medicinu JRM, Split	Osnove medicinske mikrobiologije i parasitologije
2. Bakotin dr sci. Jerolim, docent, Opća bolnica, Split	Opća patologija i patološka ana- tomija
3. Balarin dr sci. Livio, docent, Opća bolnica, Split	Pedijatrija
4. Baturić dr sci. Petar, docent, Medicinski centar, Zadar	Neurologija
5. Boschi dr sci. Srđan, izv. profesor, Opća bolnica, Split	Radiologija
6. Božanić dr Vinko, suradnik u nastavi, Institut za pomorsku medicinu, Split	Osnove medicinske mikrobiologije i parasitologije

7. Branica dr. Helena, suradnik u nastavi, Opća bolnica, Split (u mirov.)	Opća patologija i patološka anatomija
8. Franičević dr. sci. Josip, izv. profesor, Medicinski centar, Zadar	Ginekologija i opstetricija
9. Kačić dr. sci. Petar, izv. profesor, Medicinski centar, Dubrovnik	Radiologija
10. Karanović mr. Marija, suradnik u nastavi, Opća bolnica, Split	Biokemija
11. Karlić-Kraljević dr. Dubravka, suradnik u nastavi, Opća bolnica, Split	Osnove medicinske mikrobiologije i parasitologije
12. Konstantinović dr. sci. Miodrag, izv. profesor, Opća bolnica, Split	Opća klinička onkologija
13. Mikulandra dr. sci. Frane, docent, Medicinski centar, Šibenik	Ginekologija i opstetricija
14. Polić dr. sci. Vladimir, izv. profesor, Opća bolnica, Split	Interna medicina
15. Postružnik dr. sci. Srećko, red. profesor, Opća bolnica, Split	Ginekologija i opstetricija
16. Reić dr. sci. Petar, docent, Opća bolnica, Split	Neurologija
17. Rumboldt dr. sci. Zvonimir, docent, Opća bolnica, Split	Interna medicina, uže područje Kliničke farmakologije
18. Stipić dr. sci. Vjekoslav, docent, Opća bolnica, Split	Dermatovenerologija
19. Šprung dr. Juraj, znanstveni asistent, Opća bolnica, Split	Opća patološka fiziologija
20. Štambuk dr. sci. Ranko, izv. profesor, Opća bolnica, Split	Pedijatrija
21. Vabušek dr. sci. Martin, izv. profesor, Medicinski centar, Zadar	Interna medicina
22. Uglešić dr. sci. Borben, red. profesor, Opća bolnica, Split	Psijhijatrija
23. Zlatar dr. sci. Petar, red. profesor, Opća bolnica, Split	Oftalmologija

SURADNICI U NASTAVI NA ODREĐENO
VRIJEME ZA POTREBE MEDICINSKOG STU-
DIJA U S P L I T U – STANJE 31. PROSINCA,
1983.

Katedra za anatomiju:

1. mr Topić Boris, za predmet Anatomija

Katedra za fiziologiju:

1. Vučak dr Ivica, za predmet Fiziologija
2. Roša dr Jagoda, za predmet Fiziologija

Katedra za sociologiju:

1. Juričić Živka, za predmet Osnove marksizma i
Teorija i praksa samoupravnog socijalizma

Katedra za histologiju i embriologiju:

1. Saraga-Babić dr Mirna, za predmet Histologija i
embriologija

Katedra za farmakologiju:

1. mr Sikirić Predrag, za predmet Farmakologija

Sveukupno nastavnika u dopunskom radu za potrebe Medicinskog studija u
Splitu – stanje 31. prosinca 1983.

redovnih profesora	3
izvanrednih profesora	7
docenata	8
znanstvenih asistenata	1
suradnika u nastavi	4
Ukupno	23

Sveukupno suradnika na određeno vrijeme za potrebe Medicinskog studija u Splitu – stanje 31. prosinca 1983.

Anatomija	1
Fiziologija	2
Sociologija	1
Histologija i embriologija	1
Farmakologija	1
Ukupno	6

MEDICINSKI FAKULTET ZAGREB
 MEDICINSKI STUDIJ U SPLITU
 58000 SPLIT – I. L. Ribara 4

PODACI O UPISANIM STUDENTIMA U ZIMSKI SEMESTAR 1983/84. ŠKOLSKE GODINE

MEDICINSKI FAKULTET ZAGREB		Broj upisanih studenata na god. studija					
		I	II	III	IV	V	UKUPNO
a	b	1	2	3	4	5	6
MEDICINSKI STUDIJ U SPLITU	Upisani studenti iz SR Hrvatske	79	99	94	70	29	371
	Upisani studenti iz drugih socijalističkih republika	1	2	2	3	1	9
	Ukupno državljani SFRJ	80	101	96	73	30	380
	Od ukupno državljana SFRJ, broj upisanih ponavljača	7	24	4	11	–	46
	Upisani strani državljani	5	5	–	1	–	11
	Od ukupno stranih državljana broj upisanih ponavljača	4	–	–	–	–	4
	Ukupno upisanih studenata	85	106	96	74	30	391
	Studenti u fazi polaganja ispita	–	3	1	–	–	4

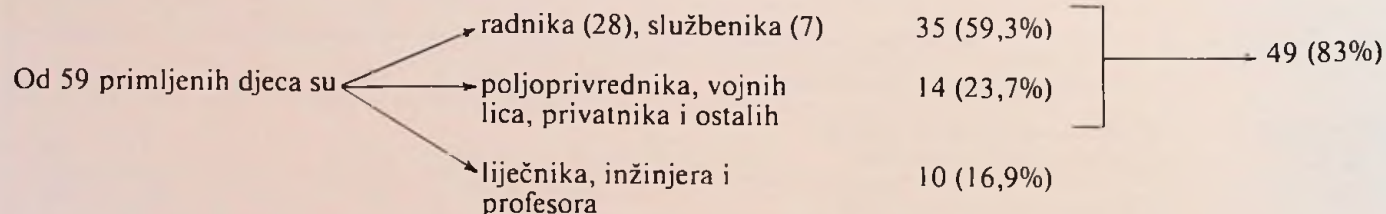
MEDICINSKI FAKULTET ZAGREB
MEDICINSKI STUDIJ U SPLITU

PREGLED KANDIDATA ZA KLASIFIKACIJSKI POSTUPAK I PRIMLJENIH STUDENATA U PRVU
GODINU STUDIJA šk. god 1983/84.

Broj* prijavljenih kandidata Broj** primljenih studenata	Od toga		Mjesto stalnog boravka			Mjesto završenog školovanja				Zanimanje roditelja																Završio usmjer.				Ušlo	
	M	Ž	SPLIT	DALM.	SRH	Ostale repub.	SPLIT	DALM.	SRH	Ostale repub.	NKV	KV-VKV	Tehn.	Zdr. tehn.	Liječ.	Ekon.	Vojno lice	Privat.	Penz.	Poljop.	Inž.	Prof.	Nastav.	Služb.	Ostalo	Zdrav.	Pedag.	Ostalo	Gimn.	Da	Ne
255*	91	164	176	51	4	24	193	32	5	25	17	99	5	1	12	11	17	18	12	7	12	4	5	28	7	162	29	47	17	219	36
59**	21	38	46	12	1	-	52	5	1	1	1	27	-	-	5	2	2	5	2	1	3	2	-	7	2	40	6	13	-	54	5

Split, 1. listopada 1983.

Od 255 kandidata primljeno 59 (23,1%)



**

PERSPEKTIVA MEDICINSKOG STUDIJA U SPLITU

Daljnja perspektiva Medicinskog studija u Dalmaciji, u Splitu, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu može se kvalitetno i ekonomski realizirati jedino ukoliko se usvoji dugoročna perspektiva, a kratkoročna i srednjoročna postanu samo njene pojedine karike.

Tendencija mnogih medicinskih fakulteta u svijetu, pa i u nas, je nastojanje da se produže medicinski studiji, da se čim više integriraju bazični i klinički predmeti, da student postane pravi subjekt u obrazovnom procesu i da na jednog kvalitetnog nastavnika bude što manji broj studenata.

Medicinski studiji moraju adekvatno pratiti veoma brzi razvoj znanosti općenito, a osobito u medicini i biologiji, kao i veoma brzi znanstveni i praktični napredak tehnike.

U perspektivi razvoja medicinskih studija treba u cjelini usvojiti Zakon o usmjerenom obrazovanju, novi Zakon o zdravstvenoj zaštiti, zaključke dugogodišnjih rasprava o reformi medicinskog studija u Republičkom komitetu za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, rektorata Sveučilišta u Splitu, zdravstva i društveno-političkih organizacija Dalmacije.

U perspektivi razvoja Medicinskog studija u Splitu treba težiti što manjem zapošljavanju radnika u stalnom radnom odnosu, a da se što veći dio nastavnog plana realizira u udruženom radu zdravstva, da se *što veći broj znanstvenih radnika Dalmacije s kumulativnim radnim vremenom, na osnovi Zakona o udruženom radu, uključi u medicinsku nastavu.*

Treba težiti da se:

1. Medicinski studij u Splitu razvija kao posebna obrazovno-znanstveno nastavna jedinica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu;

2. da se u tom cilju samoupravnim normativima utvrde međusobne obveze, znanstveno nastavne jedinice studija i udruženog rada zdravstva Dalmacije;
3. da se izvrši integracija ukupnog sistema obrazovanja zdravstvenih radnika u usmjerenom obrazovanju i normativno regulira status Studija medicinskih znanosti u Splitu.

Potrebno je konstituirati Savjet Medicinskog studija u Splitu na delegatskom principu, odgovarajuće samoupravne organe i društveno-političke organizacije studija koje još nisu organizirane, Znanstveno-nastavno vijeće studija, delegaciju znanstveno-nastavnog vijeća, te delegacije studija u ostalim organima Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Napokon treba izabrati prodekana za Znanstveno-nastavnu jedinicu, koji je po funkciji član odgovarajućih organa Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i koji će preko svojih upravnih organa rukovoditi studijem i osiguravati njegovu perspektivnost.

Takav perspektivno razvijeni studij medicine za Dalmaciju, u Splitu, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, djelovao bi kao relativno samostalna znanstvena jedinica s pravima i nadležnostima koje su utvrđene Statutom Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Znanstveno nastavno vijeće Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, svojom odlukom od 6. 12. 1983. godine o imenovanju voditelja studija prof. dr sc. Srdana Boschija i formiranja Znanstveno nastavnog odbora Medicinskog studija u Splitu, dijelom je već osiguralo relativnu samostalnost i perspektivni razvoj studija medicinskih znanosti u Splitu.

V ZAKLJUČAK

Želje, nastojanja i pokušaji da se na tlu Jugoslavije osnuju medicinski studiji nivoa tadašnjih medicinskih fakulteta datiraju, pretpostavlja se, od 14. stoljeća. Izgleda da je tada zagrebački biskup i liječnik Jakob od Piacenze namjeravao u Podunavlju, vjerojatno u Zagrebu, osnovati medicinski studij-fakultet.

U Hrvatskoj već 1776. godine osniva se »Regia scientiarum academia« s nastojanjem osnivanja medicinskog fakulteta. Profesorski Zbor Akademije godine 1790. traži od Sabora Hrvatske osnivanje Sveučilišta, studija medicine i kirurgije, a 1791. godine katedre za kirurgiju u Zagrebu.

Najznačajnije uspjehe u ostvarenju nastojanja osnivanja i otvaranja medicinskih škola i fakulteta u prvoj polovini 19. stoljeća bilježe krajevi koji su potpali pod francusku vlast u sklopu Ilirskih pokrajina. U ostalim krajevima prva polovina 19. stoljeća ostaje u znaku brojnih pokušaja i pojedinačnih kratkotrajnih uspjeha u smislu uvođenja pojedinih kolegija u program nastave visokoškolskih ustanova ili osnivanja privatnih škola. Po odluci Vincenza Dandola, generalnog providura za Dalmaciju, trebalo je godine 1807. i u Šibeniku osnovati katedru za medicinu s drom Ivanom Visianijem na čelu, ali to nije ostvareno. Lamprehtova kirurška škola otvorena u Zagrebu 1812. godine svakako je jedan od preteča visokog medicinskog obrazovanja u Hrvatskoj.

Za razliku od prvih neostvarenih pokušaja osnivanja medicinskih studija na tlu Jugoslavije, već 1782. godine u Ljubljani je osnovan medicinsko-kirurški tečaj, koji je godine 1810., za vrijeme vladavine Napoleona, prerastao u Centralne škole s medicinskim studijem fakultetom i pravom podjeljivanja liječničkih diploma.

Nastojanja o osnivanju medicinskih studija – fakulteta u Dalmaciji, prema sačuvanoj arhivskoj građi, datiraju od kraja 18. stoljeća. Prof. dr Jakov Mirković godine 1792. dostavlja Medicinskom fakultetu u Padovi prvi elaborat o potrebi osnivanja medicinskog fakulteta u Splitu.

Prvi medicinski studij, sličan tadašnjim medicinskim studijima, osnovan je u Trogiru i započeo s radom 15. 11. 1806. godine s nastupnim predavanjem iz anatomije, kojeg je održao prof. dr Jakov Mirković. Medicinski studij u Zadru osnovan je 1806. godine, a otpočeo je s radom 1807. godine. On je kasnije 1810. godine, kao petogodišnji medicinski studij – fakultet, djelovao u okviru Centralnih škola sveučilišnog nivoa otvorenih od francuskih vlasti za vrijeme njihove kratkotrajne vladavine u našim krajevima. Programi tih medicinskih studija – fakulteta bili su veoma slični programima tadašnjih medicinskih fakulteta u Francuskoj i Italiji.

U zadarskim Centralnim školama godine 1811. diplomirala su 22 studenta. Među njima je Julije Pini iz Skradina obranio diplomatske teze i stekao diplomu liječnika, *što je prva diploma liječnika obranjena na našem tlu*. Iz tih razloga Centralne škole u Zadru i Ljubljani treba smatrati prvim sveučilištima na tlu

Jugoslavije u okviru kojih su djelovali i medicinski studiji – fakulteti. To ih istovremeno, prema mišljenjima Grmeka i ostalih povjesničara medicine, čini i *najstarijim medicinskim fakultetima na slavenskom jugu*.

Otvaranje Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu godine 1917. predstavlja istorijsku prekretnicu u smislu otpočinjanja suvremene visoke medicinske nastave u Jugoslaviji. Već 28. veljače 1923. godine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu student Zlatko Sremec prvi je svečano promoviran u doktora sveukupne medicine (doctoris medicinae universae gradum).

Pored odgajanja mnogih generacija liječnika Medicinski fakultet u Zagrebu mnogo je utjecao u daljnjem razvoju i unapređenju visokog medicinskog školstva u Jugoslaviji. Budući da organizirana visokoškolska medicinska nastava na našem tlu započinje 1810. godine uklapanjem već postojećih medicinskih studija u sastav Centralnih škola u Zadru i Ljubljani, oko 107 godina prije osnivanja Medicinskog fakulteta u Zagrebu Jugoslavija se približava osnivanju najstarijih medicinskih fakulteta naših susjeda.

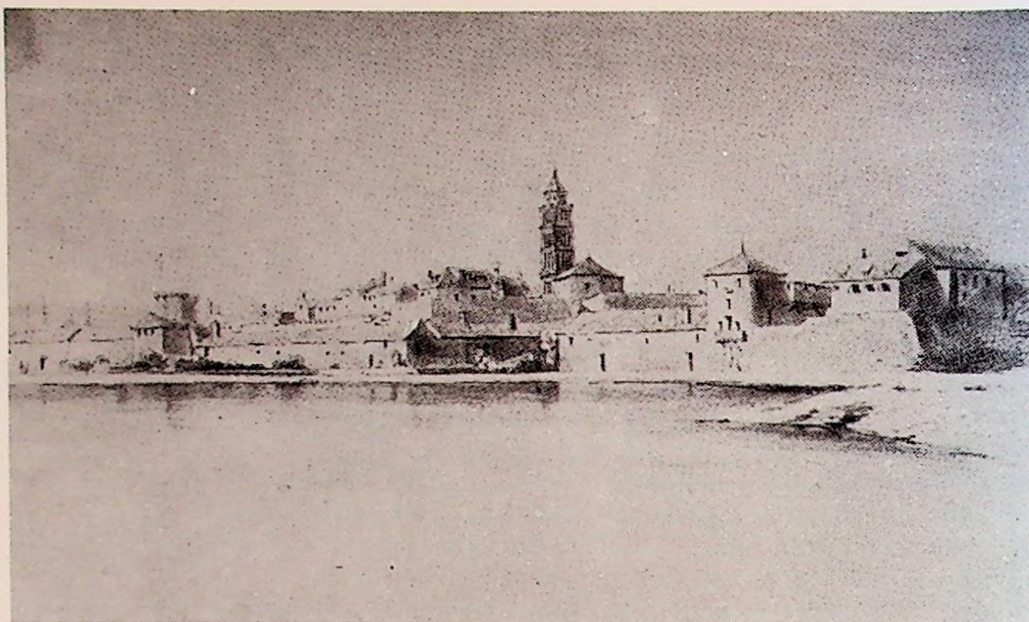
Do 1960. godine u Jugoslaviji je djelovalo šest medicinskih fakulteta. Danas ih ima dvanaest i dva dislocirana petogodišnja medicinska studija u Splitu i Osijeku.

U prilog osnivanja Medicinskog studija u Splitu govore povijesno kulturni razvoj i tradicija medicine i visokoškolske nastave u Dalmaciji, posebno specifičnost njenog regionalnog geografskog položaja, dugog uskog obalskog pojasa s dubokim zaleđem, te velika udaljenost od najbližih medicinskih sveučilišnih centara. Veoma bogata bolnička i vanbolnička baza u Dalmaciji, veliki broj nastavnika s akademskim zvanjima izabranih na medicinskim fakultetima i Vojnomedicinskoj akademiji u SFR Jugoslaviji su daljnji važan faktor za izvođenje kvalitetne fakultetske nastave. Ovome treba dodati da organizirana fakultetska medicinska nastava i razvoj znanstveno istraživačkog medicinskog rada mnogo doprinosi kvaliteti bolničke i vanbolničke zdravstvene službe u Dalmaciji.

S obzirom da je Split drugi grad po veličini u SR Hrvatskoj a šesti u Jugoslaviji, uz sve spomenute faktore, može se postaviti pitanje, da li su kadrovski, prostorni, geografski uvjeti za održavanje dodiplomske medicinske nastave u momentu osnivanja medicinskih fakulteta u Jugoslaviji bili povoljniji u Dalmaciji ili u drugim regijama naše zemlje?

Svi ovi nabrojeni faktori u ovoj knjizi, uz sve ostalo spomenuto i naglašeno, treba da nas potakne da i dalje razvijamo kvalitetan petogodišnji Medicinski studij u Splitu Medicinskog fakulteta u Zagrebu s perspektivom razvoja u Medicinski fakultet.

PRIJEPIS I PRIJEVODI
ELABORATA dra JAKOVA
MIRKOVIĆA 1792. GODINE
NA FRANCUSKI, ENGLISKI,
RUSKI I NJEMAČKI JEZIK



Slika 75.

Lazaret na splitskoj obali, crtež nepoznatog slikara, 23. IV 1875.



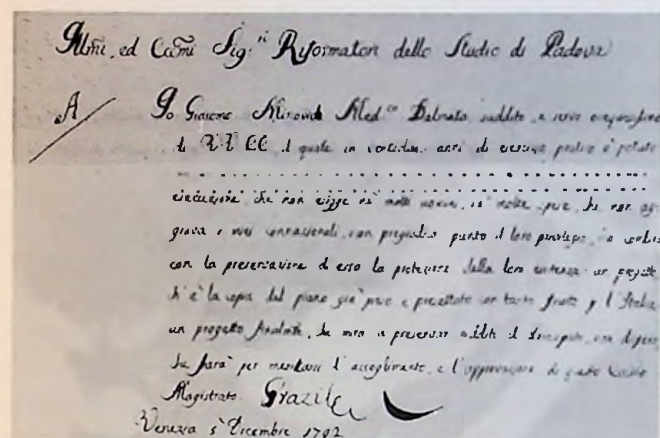
Slika 76.

Palais de Dioclétien: Façade Méridionale. Le Cryptoportique et le Port (Lavallée-Cassas 1802)

Južna fasada Dioklecijanove palače (Lavallée-Cassas 1802)⁵²

PRIJEPIS ELABORATA DRA JAKOVA
MIRKOVIĆA 1792. GODINE.

(Roman Jelić⁴⁶)



I.

ILLMI. ed ECCOMI. SIGGRI. RIFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA

Io Giacomo Mircović medico Dalmata suddito e servo ossequiasissimo di VV. EE. il quale in ventidue anni di esercizio pratico ò potuto far cognizione dello stato della medicina in Dalmazia, acceso del bene de'miei connazionali e bramoso di veder diffusi (!) anche a beneficio della mia patria i progressi utili, non già i fastosi dell'arte del guarire, mi fo lecito di alzar la mia voce a piedi di questo Eccmo. Magistrato, moderatore sapientissimo degli study, con quel tuono (!) libero, ch' è il tuono (!)

della verità, sottoponendo a suoi riflessi la carigione dell' ignoranza del maggior numero dei Medici Dalmatini, e quale per mio devoto parere, potrebbe esser il mezzo di troncane l'avanzamento per l'avvenire.

Che Ipocrate siasi doluto dell'ignoranza dei medici della sua età, non è punto da meravigliarsi, se l'arte in que'tempi era bambina. Desta bensì le maraviglie e fa comozione di cuore, che ai tempi presenti dopo tanto avanzamento dello spirito umano in ogni ramo di sapere, e non meno in questo che riguarda la conservazione degli uomini, si molteplichì alla giornata in Dalmazia uno stuolo di sedicenti medici digiuni affatto non solamente delle scienze preliminari e ausiliatrici, ma persino dei più essenziali principj della medicina. Qual mai può esserne la causa? Nessun altra che il privilegio de'Dalmatini di ottener la beretta dottorale in Padova senza l'obbligo di studii antecedenti.

Essendo l'esercizio della medicina riguardato ivi da molti nel solo aspetto del lucro e non essendovi discipline precettive che circoscrivano l'arbitrio a sì fatta vocazione lucrativa, la facilità d' imparare a lato d'un medico qualunque alcune materiali nozioni, certi nomi di greca non intesa origine e delle formole misteriose di ricettare e molto più la già detta facilità di laurearsi, determina molti a questa vocazione in preferanza di qualsisia altra che si di leggieri non procura guadagno, quando non si sa esercitarla perchè tutti possono esserne giudici. »Medicinae deesse peculiarem judicem, nonne humanarum rerum probatur oblivio!« Scrisse Cassiodoro nelle anotazioni al Codice di Giustiniانو. E Ipocrate si lamentò che »soli medicinae nulla poena in rebus publicis statuta est«.

Non è già che tutti i medici di Dalmazia siano di questa classe. Io parlo del maggior numero e mi

appello alla testimonianza appunto de que' pochi medici dotti miei connazionali che meritano tutto il mio riguardo, e che io sotto dalla turba degli empirici. Non potrà esser mai altrimenti sino a che non sarà seriamente considerato non esservi focoltà in cui l'ignoranza sia più pericolosa e fatale quanto nell'esercizio della medicina, e sino a che non saranno stabilite anche per la Dalmazia quelle salutissime discipline innanzi al dottorato, con le quali la sapienza di VV. EE. preparò a questa Serenissima Dominante e all'Italia un numero quanto minore, tanto più utile di medici.

Prendendo io norma appunto da quelle, sarei per umilmente proporre che siccome non sono ammessi (!) al dottorato quegli Italiani, che non fecero quattro anni di studio in Padova, così vietato sia ai Dalmatini di tentare la troppo facile condiscendenza dei Sri. professori di Padova, se prima non avranno anche essi fatto un qualche corso di studio relativo. Non v'ha vocazione che non abbia i suoi tributi di servitù, non artista che non faccia il suo tirocinio. Perchè mai i soli medici Dalmati saranno dispensati di questi doveri! Ma la Dalmazia essendo povera di modi, onde pochi sono que' padri che mantener possano a spese proprie i figliuoli in Padova, e non potendosi imporre precetto di dare le istruzioni mediche per chichessia e voglia a que pochi medici Dalmati che ne sarebbero capaci, lo stabilimento d'una scuola pubblica (!) in quella provincia, pare assolutamente necessario, alla quale scuola avessero dover di accedere giornalmente i candidati della medicina. Quando sia così creduto da questo Eccmo. Magistrato, ecco un piano di metodi e di discipline favorevole agli study, che io mi onoro di assogettare alle correzioni di VV. EE.

Avuto riguardo a que' giovani che vorranno iniziarsi nella scienza medica. ed a quei che vorran li-

mitarsi alla sola chirurgia, vorrei che dei primi non ne fosse ammesso nessuno che fatto non avesse studio metodico di lettere umane e di filosofia razionale nelle scuole preliminari, o che almeno possessore non fosse della lingua latina, siccome quella ch'essendo la lingua delle scienze è troppo necessaria per intendere i medici classici. Esenti da questo dovere abilitarei i secondi a studiare la chirurgia, richiedendo in essi sopra tutto discernimento naturale e memoria, e attitudine alle operazioni chirurgiche e umana interpidità di spirito. Scelti pertanto tra primi i giovani capaci d'intendere lezioni in lingua latina, sarei di avviso che dovrebbero prepararli alle istituzioni fisico mediche con un succinto, ma completo corso di notomia (!) e con delle nozioni generali di chimica moderna. Quanto alla fisiologia che è la fisica del corpo umano vivente e sano, per mio riverente sentimento gioverebbe ad ogni riguardo l'insegnarlo unitamente alla patologia, che considera il corpo vivente malato, proponendosi per esemplare il »*Conspectus medicinae*« del Edimburghese Gregory. Meritando la recente dottrina medica dello Scozzese Brawn tutta la considerazione della repubblica medica, vorrei, che il professore scelto a dare le istituzioni mediche a miei connazionali, fosse del numero dei pochi, che studiano e meditano profondamento e confrontano al letto dei malati questa nuova dottrina e in tutta la sua estesa e nelle signole sue parti. La terapeutica e la materia medica potrebbero chiedere il corso degli study medici.

Rimarebbero per verità molte altre parti di scienza medica utili a sapersi, quali sono la storia della medicina, la botanica, la medicina civile, la forense, l'igiene e vary trattati sopra differenti argomenti non meno utili che dilettevoli. Ma non essendo del mio oggetto il proporre l'istituzione di una università e neppure di preparare alla mia patria dei medici eruditi per aspirare a cattedre, ma

unicamente dei medici capaci di guarire le malattie che stanno entro la sfera del poter dell'arte, e non volendo discostarmi dal doveroso studio di portar il minore aggravio all'errario publico, mi circonscrivo a quella istruzione, che in tutti i sensi è affatto necessaria, e che parmi sufficiente per preparare i giovani a praticare uno spedale con loro profitto. Per questo oggetto importantissimo sarebbe necessaria cosa, che la scuola publica (!) fosse stabilita in una città che avesse uno spedale, il cui clinico fosse lo stesso professore, che diede le istituzioni teorico-pratiche, siccome quello che con più frutto d'ogni altro saprebbe applicare alla pratica le teorie relativamente alle da lui insegnate, ed alla capacità da lui già conosciuta de suoi allievi.

Per le istruzioni sin qui dette a me sembra, che un solo professore, e due, od al più tre anni di tempo bene distribuito, e assiduamente impiegato, sarebbero bastanti, dopo i quali i candidati si renderebbero degni del dottorato col privilegio accordato alla nazione dalla pietà pubblica. Quanto alla pratica da farsi posteriormente secondo le salutarissime prescrizioni del Magistrato ecmo alla sanità, chi non vede che il fine della prescrizione sarebbe tanto superiormente adempiuto, quanto una pratica ragionata ha più di vantaggio sopra l'empirica, come ne ha il vedere una cosa di cui intendasi la cagione, sopra il vederla co'soli sensi esterni senza intelligenza di causa? Ognuno sa quanto sieno rapidi i progressi, e quanto chiare, e connesse l'idee, e quanto permanenti le impressioni delle cose imparate scientificamente, cioè per le loro cause.

Rapporto alla città da prescegliersi per l'istituzione della progettata scuola teorico-pratica, io sarei per asserire francamente non esserne un'altra più a propositio per incontrare gli oggetti pubblici e privati, quanto è la città di Spalato. È situata essa in centro della provincia, à un seminario in cui

s'insegna e letteratura, e scienze, a cui concorrono giovani da ogni luogo della provincia medesima; à (!) il vantaggio sopra le altre che abbonda di viveri e a (!) miglior mercato; à (!) degli edifizj pubblici, uno de'quali potrebbe destinarsi ad uso della pubblica scuola senza toglier niente a nessuno; ed ha finalmente un pubblico spedal militare della sovrana munificenza a me affidato e ne avrà tra poco un altro più grande a ricovero de'poveri, la cui erezione a spese della pietà d'una famiglia limosiniere dipende dagl'implorati assensi della sovranità del governo.

Venendo a giovani, che volessero, o dovessero limitarsi alla chirurgia, lo stesso professore, insegnando il dopo pranzo, lo stesso luogo destinato a scuola, e lo stesso spedale, servirebbero anche all'istruzione loro, pei quali potrebbero bastare una notomia (!) ristretta a ossi, e muscoli, e vasi, un corso d'istituzioni chirurgiche, alquante lezioni delle operazioni più ovie, e facili da eseguirsi sopra cadaveri, e la conoscenza delle malattie da operazioni di alta chirurgia. Avuto riguardo finalmente anche a que'giovani, che avessero ad esercitar la chirurgia nelle compagne, parmi che a questi dovrebbersi insegnare sopra più un metodo semplicissimo per medicar le così dette malattie acute, e la maniera di rimediare agli accidenti violenti. Essendo rari nelle campagne i mali cronici, basterebbe, riguardo a questi, dar ai giovani chirurghi (!) delle cognizioni negative, e insegnar loro il metodo di darne relazioni esatte à medici. Giovarebbe in oltre istruirli sulle dosi del piccolo numero de rimedy usuali interni, che sarebbe loro lecito di prescrivere, e sugli effetti degli stessi, e finalmente di fare loro conoscere l'erbe velenose indigene, i loro effetti mortiferi, e i mezzi di rimediarvi.

Accolti che siano, e dalla sapienza di VV. EE. autorizzati questi miei divisamenti, ardisco di offri-

re la umilissima persona mia per dare inniziamiento (!) a opera così salutare, e con lo sperimento di un trienio farne prova della sua utilità.

In un secolo in cui tutti gli study de'sovrani sono diretti alla conservazione e perservazione de'sudditi loro, nel maggior numero de quali sta'la base della forza e ricchezza degli stati, un progetto di facile esecuzione, che non esigge (!) nè molti uomini, ne molte spese, che non aggrava i miei connazionali, non pregiudica punto il loro privilegio, ma combina con la preservazione di esso la protezione della loro esistenza; un progetto, ch'è la copia del

piano già preso e procettato con tanto frutto per l'Italia, un progetto finalmente, che mira a preservar sudditi al principato, non dispero che farà per meritarsi l'accoglimento e l'approvazione di questo Eccmo. Magistrato.

Grazie

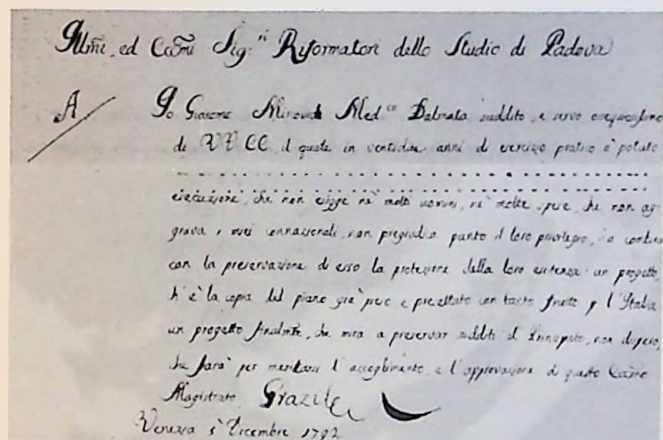
Venezia 5 dicembre 1792.

Giacomo Mircovich medico

PREMIER RAPPORT SUR LA FONDATION D'UNE FACULTÉ DE MÉDECINE À SPLIT

présenté à la Faculté de Médecine de Padoue
par le Professeur Docteur Jakov MIRKOVIĆ

1792



Illustrissimes et Eminentissimes Réformateurs
de l'Université de Padoue

Moi, Jakov Mirković, Dalmate, médecin, sujet et très dévoué serviteur de Vos Excellences, à qui il a été donné, en vingt-deux ans de pratique, de se faire une idée précise de l'état de la médecine en Dalmatie; inspiré par l'amour que je porte à mes compatriotes, et désireux de voir se développer, pour le bien de ma patrie, les réalisations les plus utiles, sinon de pointe, de l'art de la médecine, j'ose faire

entendre ma voix et prendre la liberté de soumettre en toute sincérité à l'appréciation de cet Eminentissime Magistrat, illustre directeur des Etudes, les raisons de l'ignorance de la plupart des médecins dalmates ainsi que les moyens qui, à mon humble avis, permettraient d'éviter que cette ignorance s'aggrave encore à l'avenir. On ne saurait s'étonner qu'Hippocrate se soit plaint de l'ignorance des médecins de son temps, car à l'époque la médecine était à ses débuts. Mais on est fondé à s'étonner, et même à s'inquiéter lorsque l'on constate qu'en Dalmatie, en dépit du progrès de l'esprit humain dans tous les domaines de la connaissance, et tout autant dans la branche qui traite de la santé de l'homme, le nombre des médecins qui n'ont aucune formation, préliminaire ou subsidiaire, et – ce qui est bien pire – ignorent l'ABC de la médecine élémentaire, augmente constamment. Quelle peut en être la raison? Cela tient uniquement au privilège qu'ont les Dalmates de se coiffer du chapeau de médecin à Padoue sans s'être astreints au préalable à faire les études indispensables. Comme bon nombre de gens lâbas considèrent la profession médicale uniquement du point de vue du gain, puisqu'il n'existe pas de règles limitant la liberté d'accéder de cette manière à cette lucrative profession, qu'il est aisé de glaner auprès de n'importe quel médecin quelques notions essentielles et d'apprendre quelques mots incompréhensibles d'origine grecque tenant lieu de mystérieuses formules d'ordonnances médicales, et qu'il est plus facile encore, comme il est dit plus haut, de devenir médecin, on comprend aisément la prolifération des candidats à cette profession qui, plus qu'aucune autre, offre la possibilité de s'enrichir aussi facilement sans avoir les qualifications requises: en effet, n'importe qui peut se rendre compte que »l'indifférence à l'égard de l'être humain montre bien que la médecine ne relève d'aucun tribunal«, comme l'a écrit Kasiodor dans ses Notes sur le Code justinien (»Medicinae deesse peculiarem judicem,

nonne humanarum rerum probatur obliuio!«). Et Hippocrate s'est plaint que la médecine soit le seul domaine où les lois de l'Etat ne prévoient aucune sanction («Soli medicinae nulla poena in rebus publicis statuta est«).

Les médecins dalmates n'appartiennent pas tous à cette catégorie. C'est du plus grand nombre que je veux parler, et j'en appelle au témoignage des quelques médecins qualifiés parmi mes compatriotes qui méritent tout mon respect et qui constituent l'exception à la règle. Cet état de choses ne pourra pas changer tant que l'on ne comprendra pas qu'il n'est point de métier où l'ignorance présente un danger plus mortel que la médecine, et tant que l'on n'aura pas défini pour la Dalmatie les disciplines particulièrement utiles dont l'étude doit précéder l'obtention du doctorat en médecine, et grâce auxquelles Vos Excellences, dans leur sagesse, ont assuré à cette Sérénissime République et à l'Italie un nombre de médecins limité, certes, mais d'autant plus utiles.

C'est précisément en m'inspirant de ces disciplines que je me permets de proposer humblement que, de même que le doctorat n'est pas accordé aux Italiens qui n'ont pas accompli quatre années d'études à Padoue, il soit inx Italiens qui n'ont pas accompli quatre années d'études à Padoue, il soit interdit aux Dalmates également d'exploiter la complaisance excessive de Messieurs les Professeurs de Padoue s'ils n'ont pas au préalable terminé les études appropriées. Aucun métier ne s'acquiert sans sacrifice, et il n'est point de spécialiste qui n'ait été d'abord un apprenti. Pourquoi les médecins dalmates seraient-ils les seuls à être dispensés de ces obligations? Mais comme la Dalmatie dispose de possibilités limitées, il est peu de pères qui soient en mesure de financer les études de leurs fils à Padoue et, comme il n'est pas possible d'imposer un règlement

qui permettrait aux quelques médecins dalmates qui en seraient capables de faire des études de médecine, il est, semble-t-il, absolument nécessaire de fonder dans cette région une école publique que les étudiants en médecine seraient tenus de fréquenter quotidiennement. Au cas où ce serait également l'opinion de cet Eminentissime Magistrat, je prends la liberté de soumettre à l'approbation de Vos Excellences le plan ci-après concernant la méthode et le programme d'études appropriés.

Compte tenu des jeunes gens qui désireraient faire des études de médecine et de ceux qui souhaiteraient se consacrer uniquement à la chirurgie, je voudrais proposer que, pour ce qui concerne les premiers, on n'accepte aucun candidat qui n'aurait pas au préalable étudié systématiquement la littérature et la philosophie rationnelle, ou tout au moins acquis la maîtrise de la langue latine qui, en tant que langue scientifique, est d'une utilité particulière pour la formation des médecins classiques. Ceux qui souhaiteraient se consacrer uniquement à la chirurgie seraient dispensés de cette obligation; mais il leur serait demandé tout spécialement d'avoir un esprit logique, de la mémoire, des dispositions pour les opérations chirurgicales et un certain courage. Retenant ensuite, parmi les premiers, les jeunes gens capables de suivre un enseignement dispensé en latin, il faudrait, selon moi, leur donner une formation en médecine physique dans le cadre d'un programme d'anatomie restreint, mais complet et leur inculquer des connaissances générales de chimie moderne. Pour ce qui est de la physiologie, qui est la physique du corps humain vivant et sain, il faudrait, me semble-t-il, l'enseigner en même temps que la pathologie, qui est l'étude du corps humain malade. Comme manuel, je recommande le «Conspectus medicinae» de l'Edimbourgeois Gregory. La toute nouvelle science médicale de l'Ecosais Brown mérite toute l'attention du monde

médical. Je voudrais que le professeur chargé de l'enseignement de mes compatriotes soit choisi parmi les quelques personnes qui se livrent à l'étude et à la réflexion et qui, auprès du lit des malades, font appel à la science nouvelle, tant dans sa généralité que dans ses aspects particuliers. La thérapeutique et la »*materia medica*« pourraient faire l'objet d'un programme distinct.

Il y aurait encore bien d'autres branches de la science médicale qu'il serait utile de connaître, comme par exemple l'histoire de la médecine, la botanique, la médecine civile et la médecine légale, l'hygiène, ainsi que diverses considérations sur certains thèmes aussi utiles qu'intéressants. Mais comme je n'entends pas proposer la création d'une université, ni former pour ma patrie de savants médecins qui aspireraient à une chaire de médecine, mais seulement des médecins capables de combattre la maladie en utilisant les méthodes qu'offrent les possibilités de leur art, et comme il me faut m'efforcer de réduire autant que possible les charges qui pèsent sur les finances de l'Etat, je me bornerai à la formation indispensable à tous égards qui me paraît suffisante pour permettre à un jeune homme de pratiquer la médecine avec succès dans n'importe quel hôpital. Pour atteindre cet objectif essentiel, il faudrait fonder une école publique dans une ville disposant d'un hôpital dont le médecin serait un professeur qui dispenserait un enseignement à la fois théorique et pratique, car il saurait mieux que quiconque appliquer la théorie à la pratique en tenant compte des connaissances qu'il aurait inculquées à ses élèves et des aptitudes qu'il aurait pu discerner chez eux.

Il me semble que l'enseignement décrit plus haut pourrait être dispensé par une seule et même personne; et il suffirait de deux années, trois au plus, d'études assidues et intelligemment réparties

pour que les candidats deviennent des médecins valables lorsque l'Etat, dans sa bienveillance, leur en accordera le privilège.

En ce qui concerne la pratique, elle serait assurée ultérieurement en conformité des règlements applicables de l'Eminentissime Magistrat chargé de la Santé. Qui ne comprendrait que l'objectif de ces règlements serait d'autant mieux atteint si l'on donnait plus d'importance au raisonnement qu'à l'empirisme, de même que l'observation de certains phénomènes dont on comprend l'origine grâce au raisonnement vaut mieux qu'une observation limitée aux signes extérieurs, sans que l'on cherche à en comprendre la cause? Nul n'ignore combien le succès est rapide, la pensée claire et coordonnée et les impressions durables lorsqu'il s'agit de choses apprises d'une manière scientifique, c'est-à-dire sur la base du principe de causalité.

Quant à la ville qu'il faudrait choisir pour y fonder l'école théorique et pratique proposée, j'affirme sans ambages qu'il n'en est aucune qui réponde mieux à ces fins, tant publiques que privées, que la ville de Split. Située au centre de la Dalmatie, elle dispose d'un séminaire où sont enseignées la littérature et les sciences et où affluent des jeunes gens venant de toute la région. Elle a sur d'autres villes l'avantage de disposer d'un approvisionnement abondant et d'un marché mieux fourni. Elle possède des édifices publics dont l'un pourrait abriter une école publique sans priver quiconque de quoi que ce soit. Enfin, elle est dotée d'un hôpital militaire dont l'Etat, dans sa générosité, m'a confié le soin. Elle sera bientôt dotée d'un hospice dont la construction, rendue possible grâce à la généreuse bienveillance d'une famille, ne dépend plus que de l'approbation de l'autorité suprême, qui a été sollicitée.

Quant aux jeunes gens qui souhaiteraient se consacrer uniquement à la chirurgie, leur formation serait confiée au même professeur, qui dispenserait son enseignement l'après-midi dans le bâtiment abritant l'école et dans le même hôpital. Pour ces étudiants, il suffirait de prévoir un cours d'anatomie limité aux os, aux muscles et aux veines, un cours de chirurgie, quelques cours consacrés aux opérations courantes que l'on peut pratiquer aisément sur des cadavres, ainsi qu'aux maladies post-opératoires de la chirurgie générale. Enfin, s'agissant des jeunes gens appelés à exercer la chirurgie dans les campagnes, il me semble qu'il faudrait en outre les former à une méthode très simple de traitement des maladies dites aiguës, qui leur permettrait de prodiguer des soins, d'urgence en cas d'accident. Comme les maladies chroniques sont rares dans les campagnes, il suffirait de familiariser les jeunes chirurgiens avec les conséquences néfastes qu'elles peuvent avoir, et de leur apprendre à donner aux médecins un diagnostic précis. De plus, il serait utile de les familiariser avec les quelques médicaments à usage interne qu'il leur serait permis de prescrire, et avec leurs effets. Enfin, il faudrait leur apprendre à connaître les plantes vénéneuses de la région, leurs effets mortels et la façon d'y remédier.

Au cas où Vos Excellences, dans leur sagesse, voudraient bien donner leur agrément aux considérations que je viens d'exposer, je me permettrais d'offrir mes humbles services pour commencer à en assurer la mise en pratique et pour en démontrer l'utilité au bout d'une période d'essai de trois ans.

En un siècle où tous les efforts des autorités tendent à veiller au bien-être et à la conservation de leurs sujets, dont le nombre constitue la force vitale et la richesse de l'Etat, je ne perds pas l'espoir que l'Eminentissime Magistrat juge digne de son approbation un projet dont la mise en oeuvre est aussi simple, qui ne nécessite ni de nombreux concours ni de grosses dépenses, qui n'impose pas une charge excessive à mes compatriotes, qui ne nuit en rien à leurs privilèges mais qui, au contraire, en les leur conservant, contribue à la protection de leur existence même; un projet qui s'inspire précisément de celui qui a été approuvé et mis en oeuvre avec un grand succès pour l'Italie; un projet, enfin, qui vise à la sauvegarde des sujets de la Principauté.

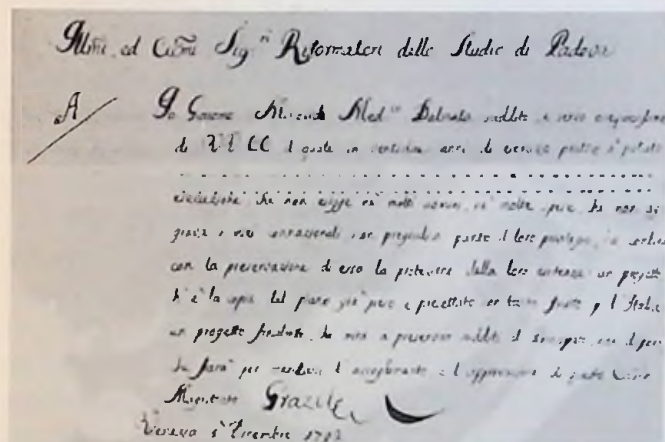
Grâces soient rendues à Vos Excellences.

Venise, 5 décembre 1792.

FIRST REPORT ON THE ESTABLISHMENT OF A FACULTY OF MEDICINE IN SPLIT

submitted to the Faculty of Medicine of Padua by
Professor Dr Jakov MIRKOVIC

1792



Most illustrious and eminent Reformers of the University of Padua

I, Jakov Mirkovic, Dalmatian doctor, subject and most faithful servant of Your Excellencies, who has been in a position, through twenty-two years of medical practice, to get acquainted with the situation of medicine in Dalmatia, inspired by the love I bear to my countrymen and by the desire that the most useful, if not the most advanced, ac-

hievements of the medical art be developed for the good of my country, take the liberty to raise my voice and to submit to the appreciation of this most eminent Magistrate, Director of Studies, the reasons of the ignorance of the majority of Dalmatian doctors, as well as the means through which it would be possible, in my humble opinion, to prevent the further deterioration of the existing situation. It is no wonder that Hippocrates complained of the ignorance of doctors in his time, for medicine was then in its infancy. But one may well wonder, and even worry, when one sees that, despite the advance of the human mind in all areas of knowledge, and not least in that branch dealing with human health, the number of doctors who not only have no preliminary, subsidiary knowledge but, what is much worse, do not know anything about elementary medicine, is steadily increasing in Dalmatia. What can be the reason behind this situation? It stems only from the privilege enjoyed by Dalmatians who are allowed to don a Doctor's hat in Padua, even though they have not acquired the required knowledge.

Since many people there consider the medical profession only as a means to make money, as there are no rules limiting the freedom of access to that lucrative profession; since it is easy to acquire from any doctor a smattering of medicine and learn a few incomprehensible words of Greek etymology to serve as mysterious prescription formulas; and since it is even easier to become a doctor, one can understand the increasing number of candidates aspiring to become members of that profession which, more than any other, makes it possible to get rich so easily without having any qualifications; indeed, anyone can realize that »indifference towards human beings shows without doubt that doctors are not answerable to any court«, to borrow the words of Kasiodor in his Notes on the Justinian Code (»Medici-

nae deesse peculiarem judicem nonne, humanarum rerum probatur oblivio»). And Hippocrates complained that medicine was the only field in which the laws of the State did not provide any sanctions («Soli medicinae nulla poena in rebus publicis statuta est«).

It is not all Dalmatian doctors who fall in that category. It is the great majority of them which I have in mind, and I refer in this connection to the few qualified doctors among my countrymen who deserve my deepest respect and who are the exception which proves the rule. This situation will remain unchanged until it is clearly understood that there is no profession in which ignorance is so fatal as in medicine, and as long as there is no definition, in the Dalmatian context, of the useful disciplines which any student must master before obtaining a Doctor's degree in medicine, owing to which Your Excellencies in their wisdom have made it possible for this Serene Republic and for Italy to have a small, but all the more useful, number of doctors.

Having precisely these disciplines in mind, I take the liberty to propose that, as a Doctorate is not granted to Italians who have not studied four years in Padua, Dalmatians should be forbidden to take advantage of the excessive obligingness of Paduan professors before they accomplish the required studies. No craft can be acquired without sacrifice, and there is no specialist who was not first an apprentice. Why should Dalmatian doctors be the only ones to be dispensed from these requirements? However, as Dalmatia has but limited possibilities, only a small number of fathers would be able to finance their sons' studies in Padua, and as it is not possible to impose a regulation enabling any of such few Dalmatian doctors as would have the required aptitude to study medicine, it would seem absolutely necessary to create in the region a Public

School of Medicine which students would be required to attend daily. If such is also the opinion of this Most Eminent Magistrate, I take the liberty to submit below to Your Excellencies' approval, a plan concerning the appropriate methodology and programme of studies.

Taking into account the young men who would chose to study medicine as well as those intending to devote themselves exclusively to the study of surgery, I would propose that, as far as the former are concerned, no candidate could be accepted if he had not first studied in a systematic way literature and rational philosophy, or at least mastered the Latin language, which, as the language of Science, is particularly useful for the education of classical doctors. This would not be required, however, from those students interested only in surgery; but they would have to be endowed, in particular, with a logical mind, a good memory, an aptitude for surgical operations and a courageous heart. Then, after selecting from among the former those young men able to follow courses given in Latin, I think it would be necessary to have them study physical medicine within the framework of a brief, but thorough course in anatomy, and acquire a general knowledge of modern chemistry. As far as physiology – which is the physical study of the live, healthy human body – is concerned, I think it should be taught simultaneously with pathology, which is the study of the suffering human body. I would recommend for a handbook the «Conspectus Medicinae» of Gregory, from Edinburgh. The quite recent medical science of Brown, from Scotland, deserves the attention of the whole medical world. I would wish that the Professor whose task would be to teach my countrymen be selected among the few persons who devote themselves to study and reflection and who, when attending a patient, have recourse to the new science both as a whole and in

some of its branches. Therapeutics and »materia medica« could be taught separately.

There would still remain many other branches of medical science which it would be useful to know, for example the history of medicine, botany, civil and forensic medicine, hygiene, as well as various considerations pertaining to certain themes as useful as they are interesting. However, my aim is not to propose the creation of a University, nor to educate for my country scholarly doctors who would then seek to obtain a Professorship in medicine, but only doctors capable of combatting disease through the methods available to their art; since I must try and reduce as much as possible the financial burden assumed by the State Treasury, I will limit myself to the indispensable formation which seems to me sufficient to make it possible for a young man to successfully practice medicine in any hospital. To reach such an essential goal, it would be necessary to create a public school in a city already having a hospital, entrusted to a Professor whose teaching would be both theoretical and practical, as he would know better than anybody else how to translate theory into practice while taking into account the knowledge he would have taught his students and the aptitudes he would have discerned in them.

It seems to me that the above teaching could be entrusted to a single Professor; and a period of assiduous, well-planned studies lasting two to three years at most would suffice to enable candidates to become qualified practitioners when the State would deem fit to grant them such a privilege.

As far as the practice of medicine is concerned, it would be assured subsequently according to regulations laid down by the Eminent Magistrate in charge of Health. Who would not understand that

the aim of such rules would be best realized if reasoned practice were given greater importance than empirical practice, in the sense that the observation of certain things of which the origin can be understood through reasoning is better than observation limited to external signs, without any endeavour being made to understand their cause? Everybody knows how rapidly results may be obtained, how clear and well-coordinated the thinking process may become and how long impressions may be retained when things are learnt in a scientific way, i. e. on the basis of the principle of causality.

As for the city which should be selected as the site of the projected School of practical and theoretical studies, I declare unequivocally that none would be more convenient, considering the above purposes, both private and public, than the City of Split. Situated in the center of Dalmatia, it already has a Seminary where literature and sciences are taught and which is attended by large numbers of young men from all parts of the region. Over other cities it has the advantage of having abundant supplies and a better provided market. It is endowed with public buildings, one of which could serve as a Public School without depriving anybody of anything. Lastly, it is equipped with a military hospital, which the State has kindly entrusted to my care. It will soon have a hospice of which the construction has been made possible owing to the generosity of a benefactor family, and is now awaiting only the permission of the supreme authorities. As for the young men who would wish to devote themselves exclusively to surgery, their education would be entrusted to the same Professor who would teach afternoons in the building housing the school and in the same hospital. For those students, it would be enough to provide a course in anatomy, restricted to the bones, muscles and veins; a course in surgery; a few courses covering the small number of

routine operations which can be performed easily on dead bodies, as well as post-operative diseases pertaining to general surgery. Lastly, concerning those young men whose task would be to practice surgery in the country, I would think it would also be necessary to acquaint them with a very simple method of treatment of the so-called acute diseases, which would enable them to give first aid to victims of accidents. Since chronic diseases are uncommon in the country, it would be sufficient for them to know the fatal sequels such diseases may have and to learn how to give general practitioners an accurate diagnosis. Moreover, it would be useful to acquaint them with the few medicaments they would be allowed to prescribe, and with their effects. Lastly, they should learn to know the venenous plants of the region, their deadly effects and the ways and means to cure them.

In case Your Excellencies in their wisdom would consent to give their approval to the considerations I have submitted above, I would take the liberty to offer my humble services to start their im-

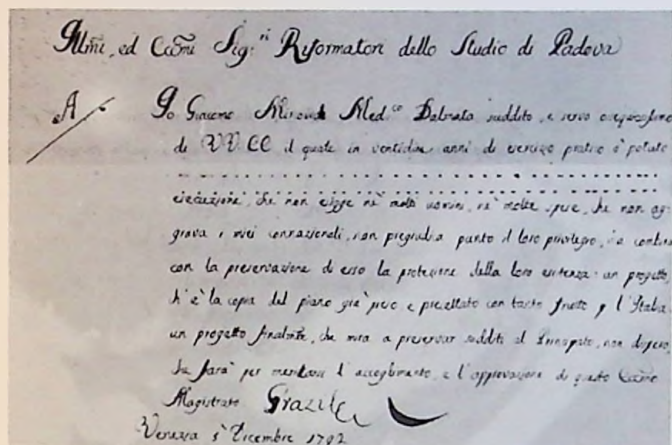
plementation and to demonstrate their usefulness after a three-year probationary period.

In a century where all authorities endeavour to ensure the well-being and conservation of their subjects, whose number constitutes the vital force and wealth of the State, I do not lose my hope that the Most Eminent Magistrate will deem worthy of his approval a project which it is so simple to carry out; which does not require many participants nor heavy expenditure; which does not impose an excessive burden upon my countrymen; which affects in no way their privileges but, on the contrary, by preserving them, contributes to the protection of their very existence; a project which is precisely inspired by the one which has been approved and so successfully carried out Italy; a project which, lastly, aims at safeguarding the Principality's subjects.

Thanks be given to Your Excellencies

Venice, 5 December 1792

ПЕРВЫЙ ЭЛАБОРАТ ОБ ОСНОВАНИИ
МЕДИЦИНСКОГО ФАКУЛЬТЕТА В СПЛИТЕ
доставил Медицинскому факультету в Падове
прорессор др Яков Миркович в 1792-м году



СИЯТЕЛЬНЫЕ И ВЫСОКОПОСТАВЛЕННЫЕ ГОСПОДА РЕФОРМАТОРЫ ПАДОВАНСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

Я, Яков Миркович, врач, далматинец, покорный слуга Ваших сиятельств, имел возможность, в течение 22-х лет практической работы ознакомиться с положением медицины в Далмации.

Руководимый любовью к своим согражданам и желанием узреть распространение высочайших достижений медицины во благо моего отечества, осмеливаюсь свободно и искренно изложить свои мысли и к ногам возвышенного Магистрата положить – на Ваше усмотрение – свои соображения о причинах невежества большинства далматинских врачей и о способах, которые, по моему скромно-

му мнению, могли бы препятствовать его распространению.

Многие видят в медицине исключительно источник заработка, потому что не существует никаких указов, ограничивающих свободу действий в этом, легко получаемом звании и потому что не трудно у каждого врача научиться основным понятиям, выучить непонятные названия греческого происхождения о загадочных формулах prescriptions лекарств, а больше всего потому, что так легко получить звание доктора. По этим причинам многие и выбирают это звание, предпочитая его другим, не дающим такого легкого заработка без действительных познаний.

Неудивительно, что Гиппократ жаловался на невежество врачей своего времени, так как медицина была в то время еще в пеленках. Между тем удивляет и порождает сердце, что в настоящее время, после стольких достижений духа человеческого во всех отраслях знания, а не менее других и в той, которая касается охраны жизни человеческой, каждодневно в Далмации растет число так называемых врачей, не имеющих не только никаких начальных и дополнительных знаний, но не знающих даже основ медицины. Какова может быть тому причина? Ничего другого, как только привелегия далматинцев получать докторскую шапку в Падове без обязательного начального обучения.

Каждому ясно, что небрежность врачей по отношению к людям представляет Собою доказательство того, что – как писал еще Касиодор в примечаниях к Кодексу Юстиниана («Medicinae deesse peculiarem judicem nonne humanarum rerum probatur oblivio»), а Гиппократ жаловался, что только для медиков не предвиденно наказания в государственных законах («Soli medicinae nulla poena in rebus publicus statuta est»)

Однако не все врачи в Далмации принадлежат к этому числу. Речь идет о большинстве, и я могу снести на свидетельство именно этих малочисленных, заслуживающих полного уважения врачей, которых я не включаю в число многих эмпириков.

Ничего не может измениться, пока не будет понято, что нет профессии, в которой невежество опаснее, чем в медицине, и пока в Далмации не будут включены в обязательное образование врачей важные и необходимые предметы, чье изучение надо провести до получения доктората и при помощи изучения которых мудрость Ваших Сиятельств обеспечила нашей пресветлой Государыне и Италии небольшое число, но тем более драгоценных врачей. Имея в виду именно эти науки, позволяю себе почтительно предложить, чтобы, также как итальянцам не разрешается докторировать пока они не прошли 4 года обучения в Падове – точно также и далматинцам было запрещено искушать снисходительность господ профессоров, поскольку они не прошли курс соответствующей программы. Нет звания без обязательств, нет специалиста без обучения. Почему только далматинские врачи обходятся без этих обязательств! Принимая во внимание, что Далмация страна бедная, мало в ней отцов, которые бы могли за свой счет содержать сыновей в Падове. Невозможно обеспечить каким нибудь указом или распоряжением, чтобы кто-нибудь из малочисленных способных далматинских врачей взял на себя обязанность обучать других. По этим причинам я считаю необходимым основание соответствующей публичной школы, в которой бы были обязаны обучаться кандидаты медицины.

В случае если Сиятельный Магистрат разделяет мое мнение, вот подходящий – как мне кажется – план методы и предметов, которые бы преподавались в этой школе. Этот план имею честь почтительно предложить Вашим Сиятельствам на исправление.

Некоторые молодые хотели бы овладеть знаниями из медицины, другие бы ограничились только на хирургию. Считаю, что из этих первых никого бы не следовало принимать поскольку они не приобрели бы в начальной школе основных сведений по литературе и рациональной философии, или хотя бы не овладели латинским языком, так необходимым для изучения трудов классиков медицины.

Вторых, желающих быть хирургами, я бы освободил от этих обязанностей. Им больше нужна врожденная способность рассуждать и запоминать, умение производить хирургические операции, а необходима и человеку свойственная смелость духа. Таким образом, выбрав среди первых лицгодей, способных понимать лекции на латинском языке, думается мне, можно бы их было, при помощи краткого, но полного курса анатомии и общей химии, подготовить к усвоению физико – медицинского образования. Что касается физиологии, представляющей из себя физику живого и здорового человеческого тела, её по моему скромному мнению, следовало бы преподавать вместе с патологией, изучающей живое, но больное тело. В качестве учебника рекомендую »*Conspectus medicinae*« Грегори из Эдинбурга. Новейшие достижения шотландца Броуна также заслуживают полного внимания медицинского мира.

Я бы хотел, что бы профессор, который будет обучать моих соотечественников, был бы выбран из небольшого числа тех, которые основательно учатся и основательно мыслят и, у постели больного применяют современную науку во всей её ширине, равно как и отдельные её отрасли. Терапевтика и *materia medica* изучались бы на медицинских студиях. Осталось бы еще немало областей медицинской науки, с которыми бы было полезно ознакомить кандидатов, как на пример, история медицины, ботаника, социальная и судеб-

ная медицина, гигиена, а следовало бы проводить и дискуссии по многим полезным и интересным темам.

Я однако не преследую цель предложить основание университета и подготовку ученых врачей, которые бы стремились занять университетские кафедры во всей стране. Моя цель исключительно в том, что бы обеспечить стране врачей, которые бы были в состоянии лечить больных в пределах современных возможностей науки. Я также стараюсь как можно меньше обременить государственную кассу и потому ограничиваюсь планом подготовки молодых людей к успешной работе в какой нибудь больнице. Мне кажется, что это достижимо.

Что касается города, в котором бы следовало открыть проэктируемую теоретическо – практическую школу, могу без колебания утверждать, что нет ни одного более подходящего и лучше соответствующего и личным и общим целям, чем г. Сплит. Он находится в центре области в нем есть духовное училище, в котором изучается литература и науки. Сюда стекаются молодые люди из всех населенных пунктов области. В нем, в отличие от других городов, нет недостатка в продуктах и имеется большой рынок. Тут есть и публичные здания, из которых одно бы могло быть употреблено для помещения школы, при чем никто бы не потерпел никакого убытка. Кроме того в этом городе имеется и больница, которой я имею честь находиться во главе. В скором будущем откроется еще одна, бóльших размеров, предназначенная как убежище для бедных. Основание этого учреждения за счет одного благотворительного семейства, зависит в настоящее время исключительно от разрешения верховной власти, а ее согласие уже запрошено.

Обучение тех молодых людей, которые бы пожелали, или бы были вынуждены ограничиться хирургией, проводилось бы теми же профессора-

ми в послеобеденные часы в том же здании и в той же больнице. Для них был бы достаточен курс анатомии, ограниченный на изучение костей, мышц и кровеносных сосудов, короткий курс хирургии, несколько лекций о наиболее часто применяемых операциях, которые легко показать на трупе, а также ознакомление с болезнями, изучаемыми в «большой» хирургии.

Принимая во внимание и тех молодых людей, которые будут работать как хирурги по деревням, мне кажется, что их бы следовало кроме того ознакомить с простейшими методами лечения так называемых острых заболеваний и со способами оказания срочной помощи при несчастных случаях. Несмотря на редкость хронических болезней в деревнях, молодым хирургам бы все же следовало быть осведомленными об опасности этих болезней и о том, как надо о них писать отчеты вышестоявшим врачам. Кроме того их бы надо было ознакомить с известным – небольшим количеством лекарств для внутреннего употребления, которые бы они имели право приписывать и чье действие им бы было известно. Наконец, их следовало бы научить распознавать местные ядовитые травы, знать их действие и опасность от них, равно как и способы лечения этих отравлений.

В случае если мои предложения будут одобрены со стороны Ваших Сиятельств, позволю себе, для начала этой акции предложить мою скромную персону для проведения описанного плана в жизнь, дабы после трехлетнего опыта подтвердить пользу моих начинаний.

В наш век, когда все стремления монархов обращены на заботу о защите и сохранности их подданных, чья многочисленность представляет собою основу мощи и богатства страны, мой проэкт, легко проводимый в жизнь, не требующий ни большого числа людей, ни больших расходов, чье проведение в жизнь не обременило

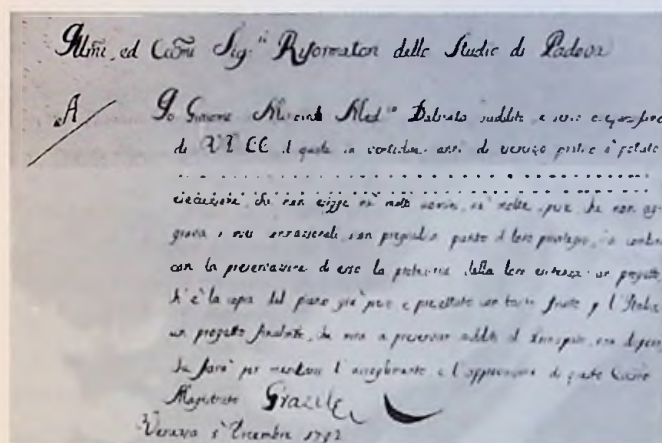
бы моих соотечественников, нисколько бы не нарушило их привелегий, а напротив, своим осуществлением защитило бы их существование, проэкт чья копия уже принята и с большим успехом проводится в Италии, проэкт, чья конечная цель защита здоровья подданных Княжества – не

теряю надежды, что этот проэкт достоин согласия и одобрения Пресветлого Магистрата.

Спасибо.

Венеция, :5 – го декабря 1792 года.

DAS ERSTE ELABORAT ÜBER DIE GRÜNDUNG DER MEDIZINISCHEN FAKULTÄT IN SPLIT wurde der medizinischen Fakultät in Padua 1792 durch Professor Dr. Jakob Mirković überreicht.



Erlauchte und exzellente Heren Reformatoren der Universität Padua.

Ich Jakob Mirković, Arzt, Dalmatiner, Untertan und ergebenster Diener Eurer Hochheiten, der in 22 Jahren praktischer Arbeit die Lage der Medizin in Dalmatien hatte kennenlernen können, angeregt durch die Liebe gegenüber seinen Landsleuten und in dem Wunsche zu sehen, dass zum Wohle seiner Heimat die nützliche wenn auch nicht Spitzenerrungenschaften der ärztlichen Kunst sich ausdehne, erlaube mir meine Stimme zu erheben und vor die Füße dies Hohen Magistrats,

des überweisen Verwalters des Studiums, frei und wahrheitsgetreu zu Eurer Beurteilung den Grund des Unwissens einer grösseren Zahl der dalmatinischen Ärzte vorzubringen und die Art nach welcher man nach meiner bescheidenen Meinung in der Zukunft deren Fortschreiten verhindern könnte. Man soll sich nicht wundern, wenn sich Hippokrates über das Unwissen der Ärzte seiner Zeit beklagte, denn die Medizin in jener Zeit befand sich noch in der Entwicklung. Es erregt jedoch Staunen und beunruhigt das Herz, dass in der heutigen Zeit, nach so vielem Fortschritt des menschlichen Geistes in allen Zweigen der Wissenschaft, nicht weniger in jenem dem die Erhaltung der Menschheit anvertraut ist, sich in Dalmatien tagtäglich die Schar der angeblichen Ärzte vermehrt, die nicht nur, dass sie kein präliminäres und Hilfswissen besitzen, sondern sogar die Grundzüge der Medizin nicht kennen. Welcher ist der Grund dazu? Kein anderer, als das Privileg der Dalmatiner, dass sie sich des Doktorhuts in Padua bemächtigen ohne die Verpflichtung vorheriger Studien. Da viele dort die Beschäftigung mit der Medizin nur vom Gesichtspunkt des Verdienens ansehen, da es keine vorgeschriebene Bestimmungen gibt, die die Freiheit in einem solch erlangten einträglichen Beruf begrenzen, die Leichtigkeit um bei irgendeinem Arzt einige sachliche Begriffe zu erlernen, auch gewisse unverständliche Namen griechischer herkunft über mysteriöse Formeln der Verschreibung von Arzneimitteln, und noch mehr die erwähnte Leichtigkeit zu Doktorieren, entscheiden sich viele zu diesem Beruf, mehr als zu irgendeinem anderen der keinen so leichten Verdienst bringt wenn man ihn nicht verstehen kann, denn alle können beurteilen, dass »der Leichtsinns gegenüber Menschen beweist, dass der Medizin ein besonderer Richter fehlt«, wie Kasiodor in den Aufzeichnungen des

Justinianischen Gesetzbuches schrieb (»Medicinae deesse peculiarem judicem nonne humanarum irerum probatur oblivio«). Und Hippokrates beklagte sich, dass nur für die Medizin in den staatlichen Gesetzen keine Strafe vorgeschrieben ist. (»Soli medicinae nulla poena in rebus publicis statuta est«).

Nicht alle Ärzte Dalmatiens sind von dieser Art. Ich spreche von einer grösseren Anzahl und berufe mich auf die Aussage gerade jener kleineren Anzahl gebildeter Ärzte unter meinen Landsleuten die alle meine Achtung verdienen, und die ich aus der Vielzahl der Empiriker ausnehme. Es wird nie anders werden bis man nicht ernstlich begreift, dass es kein Fach gibt in welchem das Unwissen gefährlicher und schädlicher ist als in der Medizin und bis nicht auch für Dalmatien jene sehr nützliche Gegenstände der Ausbildung vor dem Doktorat bestimmt werden mit welchen die Weisheit Eurer Hochheiten dieser sonnigen Regentin und Italien eine kleine aber daher nützliche Anzahl von Ärzten befähigte.

Sich eben nach diesen Disziplinen richtend, würde ich untertänigst vorschlagen, dass man jenen Italienern das Doktorieren nicht erlauben sollte, die nicht ein vierjähriges Studium in Padua absolviert haben, ebenfalls sollte Dalmatinern verboten werden, dass sie das sehr nachsichtige Entgegenkommen der Herren Professoren von Padua auf die Probe stellen, wenn auch sie nicht vorher einen Kurs eines entsprechenden Studiums mitmachen. Es gibt keinen Beruf ohne Tribut an die Verpflichtung, es gibt keinen Fachmann ohne Lehrlingszeit. Warum sollten nur die dalmatinischen Ärzte von diessen Verpflichtungen verschont sein! Da aber Dalmatien ärmlich in den Möglichkeiten ist, gibt es wenige jener Väter die ihre Söhne in Padua auf eigene Kosten erhalten können, und da

man die Vorschrift nicht aufdrängen kann, dass das medizinische Studium irgendiwerter aus der kleinen Zahl dalmatinischer Ärzte die dafür geeignet sind durchführt, scheint es als unbedingt notwendig in dieser Provinz die Gründung einer öffentlichen Schule, die den Kandidaten der Medizin den täglichen Besuch zur Pflicht macht. Wen auch der Hohe Magistrat so denkt, hier ein geeigneter Plan zur Methode und betreffend der Gegenstände des Studiums, den ich die Ehre habe Euren Hochheiten zur Korrektur vorzulegen.

Behält man im Auge jene Jünglinge die sich in der medizinischen Wissenschaft ausbilden und jene die sich nur auf die Chirurgie begrenzen wollen, meine ich, dass von jenen Ersten keiner aufgenommen wird der nicht in einer präliminären Schule das methodische Studium der Literatur und der rationalen Philosophie absolvierte oder der die lateinische Sprache nicht beherrscht, denn sie ist als Sprache der Wissenschaft sehr notwendig zum Studium der klassischen Ärzte. Jene Zweiten für das Studium der Chirurgie würde ich ohne diese Verpflichtung zulassen: von ihnen würde ich besonders die natürliche Beurteilung und Gedächtnis verlangen, eine Neigung für chirurgische Operationen und menschliche Kühnheit des Geistes. Hat man daher unter den ersten Jünglingen fähige zum Verständnis der Vorlesungen in der lateinischen Sprache ausgewählt, so bin ich der Meinung, dass man sie in kurzem aber vollkommenem Kurs der Anatomie und allgemeiner Kenntnis der modernnen Chemie für den physiko-medizinischen Unterricht befähigen sollte. Was die Physiologie anbelangt, die ja eine Physik des lebendigen und gesunden menschlichen Körpers ist, sie müsste man allenfalls nach meiner bescheidenen Meinung zusammen mit der Pathologie vortragen die ja den lebendigen kranken

Körper erforscht. Als Lehrbuch empfehle ich »Conspetus medicinae« des Edinburgers Gregory. Das neueste medizinische Wissen des Schottländers Brown verdient jede Aufmerksamkeit der medizinischen Welt. Ich wünschte, dass der Professor, der meinen Landsleuten die Vorlesungen hält, aus der kleinen Zahl jener ausgewählt wird, die gründlich studieren und denken und auch am Krankenbett sich mit der neuen Wissenschaft in all ihrer Ausführlichkeit und in ihren einzelnen Teilen befassen. Die Therapie und die materia medica könnten einen Kurs des medizinischen Studiums erfordern.

Es bleiben in Wirklichkeit noch viele andere Teile der medizinischen Wissenschaft, nützlich um sie zu kennen, wie die Geschichte der Medizin, Botanik, bürgerliche und gerichtliche Medizin, Hygiene und verschiedene Verhandlungen über einige Themen die gleich nützlich wie auch unterhaltend sind. Da es jedoch weder mein Ziel ist die Gründung einer Universität vorzuschlagen, noch dass ich für meine Heimat gebildete Ärzte vorbereite die nach einem Lehrstuhl streben, sondern nur Ärzte fähig zur Behandlung von Krankheiten die sich im Wirkungsbereich der Möglichkeiten des Faches befinden, denn ich möchte mich nicht entfernen von dem erforderlichen Bemühen der Staatskasse je weinger Ausgaben zu machen, begrenze ich mich auf einen Unterricht der in jeder Hinsicht wirklich notwendig ist und der mir als genügend erscheint um Jünglinge für eine erfolgreiche Praxis in einem Krankenhaus zu befähigen. Für dieses wichtigste Ziel müsste man in einer Stadt mit Krankenhaus eine öffentliche Schule gründen, in der ein Arzt der Professor wäre, der den theoretisch-praktischen Unterricht erteilen würde, dieser könnte mit mehr Erfolg als irgendein anderer in der Praxis die Theorie anwenden im Einklang mit dem was er

lehrt, und je nach den Fähigkeiten seiner Schüler die er schon kennenlernte.

Es scheint mir, dass für den angeführten Unterricht ein Professor genügen würde, und zwei oder höchstens drei Jahre gut eingeteilter Zeit und zäher Anstrengung genügen würden, dass die Kandidaten des Doktorates würdig werden neben den Begünstigungen die die staatliche Gnade der Nation genehmigte.

Was die Praxis anbelangt, diese würde man nachher nach den nützlichen Vorschriften des Hohen Gesundheitlichen Magistrats durchführen. Wer könnte nicht einsehen, dass der Zweck der Vorschriften um so besser erfüllt werden könnte, wenn die vorgeschlagene Praxis vor der empirischen Vorrang hatte, wie auch das Betrachten gewisser Dinge Vorrang hat deren Entstehen man versteht im Vergleich zu Betrachtungen mit nackten äusseren Sinnen ohne deren Entstehung zu begreifen? Ein jeder weiss, wie schnell die Erfolge sind, wenn die Gedanken klar und miteinander verbunden sind und wie dauerhaft die Eindrücke jener Dinge sind die man wissenschaftlich d. h. kausal erlernt.

Was die Stadt anbelangt die man zwecks Gründung der projektierten theoretisch-praktischen Schule aussuchen müsste, behaupte ich offen, dass es keine geeignetere gibt die den öffentlichen und privaten Zwecken entsprechen würde als die Stadt Split. Sie befindet sich im Zentrum der Provinz, hat ein theologisches Seminar in dem Literatur und Wissenschaft unterrichtet wird, in sie strömen die Jünglinge aus allen Orten dieser Provinz. Sie hat den Vorrang über andere Städte, den sie hat Lebensmittel im Überfluss und einen besseren Markt. Sie hat öffentliche Gebäude von denen eins als öffentliche Schule bestimmt werden

könnte, ohne es jemandem wegzunehmen. Und zum Schluss hat es ein Militärkrankenhaus, das die staatliche Grosszügigkeit mir anvertraute. Bald wird es ein zweites noch grösseres haben, ein Obdach für Arme, deren Errichtung auf Kosten der Barmherzigkeit einer wohlthätigen Familie von der Genehmigung der obersten Regierung abhängt, die ja verlangt wurde.

Bezüglich der Jünglinge die sich auf die Chirurgie begrenzen wollen oder müssen, würde derselbe Professor auch ihre Ausbildung leiten, indem er nachmittags an derselben für die Schule bestimmten Stelle und in demselben Krankenhaus unterrichten würde. Für sie würde genügen die Anatomie, begrenzt auf Knochen, Muskeln und Gefässe, ein Kurs von chirurgischem Unterricht, einige Lektionen über die üblichen Operationen, die man leicht an Leichen vornehmen könnte und die Kenntnis der operativen Erkrankungen der grossen Chirurgie. Nimmt man endlich in Betracht auch jene Jünglinge die in den Dörfern die chirurgische Tätigkeit ausüben müssen, scheint mir, dass man sie darüber hinaus in der sehr einfachen Methode sogenannter akuter Erkrankungen und in der Art bei gewaltsamen Unglücksfällen Hilfe zu leisten, unterrichten müsste. Da in den Dörfern die chronischen Krankheiten selten sind, würde es mit Rücksicht auf diese genügen junge Chirurgen mit den Negativitäten bekannt machen und sie lehren, dass sie den Ärzten genaue Berichte zuschicken. Ausserdem wäre es nützlich sie mit einer kleinen

Anzahl von Arzneimitteln für internen Gebrauch bekannt zu machen deren Verschreiben man ihnen erlauben würde, wie auch mit ihrer Wirkung. Und endlich sie anlernen heimische giftige Kräuter zu erkennen, ihre tödliche Wirkung und die Art der Behandlung.

Wenn diese meine Gedanken angenommen und durch die Weisheit Eurer Hochheiten bewilligt würden, wage ich mich für den Anfang der nutzbringenden Tätigkeit meine bescheidene Person zu empfehlen um nach einem dreijährigen Versuch deren Nützlichkeit zu beweisen.

In einem Zeitalter wo alles Bemühen der Regierenden auf das Erhalten und Hüten ihrer Untertanen ausgerichtet ist, deren Anzahl das Fundament der Kraft und des Reichtums der Staaten ausmacht, ist dies ein leicht ausführbares Projekt das weder viele Menschen noch grosse Auslagen erfordert, das meine Landsleute nicht belastet, das ihrem Privileg nicht schadet, sondern durch sein Erhalten den Schutz ihres Daseins verstärkt; ein Projekt dessen Kopie bereits angenommen und mit grossem Erfolg für Italien vorgeschrieben ist; endlich strebt das Projekt zur Erhaltung der Untertanen des Fürstentums verliere ich nicht die Hoffnung, dass ich beim Hohen Magistrat die Annahme und Genehmigung verdiene.

Venezia 5, XII, 1792.

SAŽETAK I

PRIJEVODI SAŽETKA
NA FRANCUSKI,
ENGLESKI, RUSKI
I NJEMAČKI JEZIK

RAZVOJ MEDICINSKOG STUDIJA U DALMACIJI

– Sažetak –

Elaborat prof. dr Jakova Mirkovića, Dalmatinca, dostavljen 1792. godine Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Padovi, prvi je elaborat o osnivanju medicinskog fakulteta u Dalmaciji, u Splitu.

Godine 1806. Vincenzo Dandolo osniva Medicinski studij u kolegiju sv. Lazara u Trogiru u kojemu prof. dr Jakov Mirković održava prva predavanja studentima medicine iz anatomije. Iste godine 1806. Vincenzo Dandolo osniva i u Zadru Licej sa više studija, među kojima i medicinski, kirurški i farmaceutski. Medicinski studij u Zadru počeo je radom 1807. da bi se postupno pretvorio u petogodišnji Medicinski studij.

Godine 1810. osnivaju se u Zadru i Ljubljani »Centralne škole« na stupnju tadašnjih sveučilišta sa više studija na stupnju tadašnjih fakulteta. Među tim studijima u Zadru je otvoren studij i za liječnike, za kirurge i za farmaceute. Centralne škole sa svojim studijima najviše su postigle u Zadru i Ljubljani 1811. godine, kad im je odobreno da kandidatima njihovih škola izdaju akademske naslove liječnika, kirurga, pravnika, arhitekta, mjernika, farmaceuta i teologa.

Julije Pini, 5. 8. 1811. godine nakon obrane teza, dobija diplomu liječnika, što je prva obranjena diploma liječnika na teritoriju današnje Jugoslavije. Diplomom su još dobili: 2 farmaceuta, 14 pravnika, 3 mjernika, 1 arhitekt i 1 teolog. Na žalost, Medicinski studij u Trogiru ukinut je već 1809., a Medicinski studiji-fakulteti u Zadru 1811. godine, u Ljubljani 1813. godine.

Uspoređujući programe nastave na tadašnjim medicinskim fakultetima u Evropi (1810–1813.), vidi se da su medicinski studiji-fakulteti u Zadru i Ljubljani imali veoma sličnu nastavu medicinskim fakultetima u Evropi. Prema tome naše centralne škole u Zadru i Ljubljani 1810–1813. treba prihvatiti kao naša prva sveučilišta s nekoliko fakulteta, a među njima i medicinskim.

Prvi pokušaji osnivanja Medicinskog fakulteta u Zagrebu datiraju još od 1776. godine, tj. od osnivanja »Regia scientiarum academia«. Osnivanjem sveučilišta u Zagrebu 1874. godine bilo je predviđeno da se osnuju teološki, filozofski, pravni i liječnički fakultet. Međutim, uz stalno nastojanje i borbu da se osnuje Medicinski fakultet u Zagrebu od strane novoosnovanih liječničkih zborova-društava (Zagreb 1850?, Zadar 1868,⁴⁸ Zagreb i Osijek 1874.), »Liječničkog vjesnika« (1877. godine), Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (1866.), Sveučilišta u Zagrebu (1874.) i lično biskupa Josipa Jurja Strossmayera, Medicinski fakultet u Zagrebu osnovan je tek 1917. godine, a 1923. na njemu je promoviran prvi doktor sveukupne medicine (doctoris medicinae universae gradum) dr Zlatko Sremec.

Skupština općine Split 1960. godine izrađuje elaborat, uz suradnju preko 50 liječnika, da se osnuje Medicinski fakultet u Splitu i dostavlja ga na mišljenje Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Medicinski fakultet u Splitu se ne osniva, ali se otvara Viša stomatološka škola 1961. godine, kao dislocirana baza Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Od 1963. godine postupno se otvaraju u Splitu postdiplomski studiji i specijalizacije opće medicine, školske medicine, medicine rada i urgentne medicine, sve postdiplomski studiji Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Od 1970. godine Skupština općine Split, njeno zdravstvo i visoko školstvo, nastoje da se u Splitu otvori dodiplomski medicinski studij za studente 4. i 5. godine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Odlukom Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 1974. godine, na dan osnivanja Sveučilišta u Splitu otvara se dvogodišnji studij medicine u Splitu za studente 4. i 5. godine studija, koji je počeo s radom školske godine 1975/76. Godine 1979. Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu osniva u Splitu i Osijeku cjeloviti petogodišnji Medicinski studij s početkom I godine studija u školskoj godini 1979/1980., s tim da u školskoj godini 1983/1984. postoji kompletan Medicinski studij sa svih 5 godina studija.

Danas u Splitu ima na svih 5 godina Medicinskog studija 391 student medicine kojima održavaju nastavu preko 210 nastavnika, znanstvenih asistenata i predavača iz Zagreba i Dalmacije. U Dalmaciji danas radi preko 157 profesora, docenata, doktora i magistara medicinskih znanosti, koji uz veliki broj nastavnika iz Zagreba, za 391 studenta medicine u Splitu, osiguravaju

mogućnost kvalitetnog održavanja nastave u kojoj stvarno student postupno postaje pravi subjekt u nastavi.

Velike potrebe za novim liječnicima u Jugoslaviji, u SR Hrvatskoj, u Dalmaciji do 2000. godine, potrebe za reformom medicinskog studija u skladu sa zahtjevima udruženog rada, udaljenost Dalmacije, Splita oko 400 kilometara od svih drugih medicinskih sveučilišnih centara u Jugoslaviji, veoma razvijena bolnička i izvanbolnička medicinska baza u Dalmaciji, naročito u Splitu, broj od preko 157 nastavnika i znanstvenih medicinskih radnika u Dalmaciji, djelovanje dviju znanstvenih medicinskih jedinica u Splitu i Zadru, izrazito razvijeno Sveučilište u Splitu sa svim svojim članicama, stoljećima razvijena medicina, pa i medicinska edukacija u Dalmaciji, svakako su garancija daljnjeg razvoja kvalitetnog medicinskog studija – fakuleta u Dalmaciji, u Splitu.

Želja nam je da i ova knjiga o razvoju medicinskog studija u Dalmaciji, napisana uz veliku pomoć i ljubav mnogih uvaženih liječnika i stručnjaka, pridonese daljnjem kvalitetnom razvoju Medicinskog studija Medicinskog fakulteta Sveučilišta iz Zagreba u Splitu, drugom gradu po veličini u SR Hrvatskoj, a šestom po veličini u Jugoslaviji.

L'ÉVOLUTION DES ÉTUDES DE MÉDECINE EN DALMATIE

– Résumé –

Le rapport que le Professeur dalmate Dr Jakov Mirković présenta en 1792 à la Faculté de médecine de l'Université de Padoue est le premier texte concernant la création d'une Faculté de médecine en Dalmatie, à Split.

En 1806, Vincenzo Dandolo introduisit l'étude de la médecine au Collège St Lazare, à Trogir, où le Professeur Dr Jakov Mirković donna le premier cours d'anatomie. La même année, Vincenzo Dandolo fonda à Zadar un Lycée où le programme d'études supérieures comprenait notamment des études de médecine et de pharmacie. L'enseignement de la médecine fut inauguré en 1807, et un programme d'études s'étendant sur cinq années fut progressivement établi.

En 1810 furent fondées à Zadar et à Ljubljana des »Ecoles centrales« dont le niveau correspondait à celui d'une Université de l'époque, avec un programme d'études supérieures d'un niveau équivalent à celui d'une faculté. C'est dans le cadre de ce programme que furent inaugurées à Zadar des études de médecine, de chirurgie et de pharmacie. Ces Ecoles centrales prirent une très grande importance lorsqu'elles furent autorisées à décerner à leurs étudiants le titre académique de médecin, de chirurgien, de juriste, d'architecte, de géomètre, de pharmacien et de théologien.

Le 5 août 1811, après avoir soutenu sa thèse, Julije Pini obtint son diplôme de médecin – premier diplôme de ce genre décerné sur le territoire de l'actuelle Yougoslavie. Des diplômes furent également décernés à deux pharmaciens, quatorze juristes, trois géomètres, un architecte et un

théologien. Malheureusement, les études de médecine furent abolies à Trogir dès 1809, et les Facultés de médecine de Zadar et de Ljubljana furent supprimées en 1811 et en 1813 respectivement.

Une comparaison des programmes d'études des Facultés de médecine en Europe qui existaient à l'époque (1810–1813.) permet de constater que celles de Zadar et de Ljubljana avaient des programmes très semblables. Il y a donc lieu de considérer les Ecoles centrales qui ont existé dans ces deux villes entre 1810 et 1813 comme les premières Universités englobant plusieurs facultés, dont une faculté de médecine.

La première tentative visant à créer une faculté de médecine à Zagreb date de 1776., c'est-à-dire de l'établissement d'une »Regia scientiarum academia«. A l'époque où fut créée l'Université de Zagreb, il avait été envisagé de créer également des Facultés de théologie, de philosophie, de droit et de médecine. Mais ce n'est qu'en 1917 qu'une Faculté de médecine fut créée à Zagreb grâce aux efforts et à la lutte poursuivis sans relâche par les associations de médecins nouvellement fondées à Zagreb en 1850 (?), à Zadar en 1868, à Zagreb et à Osijek en 1874; par le »Liječnički Vjesnik« (1877) par l'Académie yougoslave des Sciences et des Arts (1866); par l'Université de Zagreb (1874); et, à titre personnel, par l'évêque Josip Juraj Strossmayer. Et c'est en 1923 que cette Faculté décerna pour la première fois un diplôme de praticien de médecine générale (*doctoris medicinae universae gradum*) à un certain Zlatko Sremec.

En 1960, le Conseil municipal de la Ville de Split élaborà, en collaboration avec une cinquantaine de médecins, un rapport sur la nécessité de fonder une Faculté de médecine à Split et le soumit à l'examen de la Faculté de médecine de Zagreb.

A l'époque, Split ne fut pas doté d'une Faculté de médecine, mais on y ouvrit en 1961 une Ecole supérieure de Stomatologie dépendant de la Faculté de Médecine de l'Université de Zagreb. A partir de 1963 furent établis progressivement à Split des programmes d'études post-universitaires et de spécialisation en médecine générale, médecine scolaire, médecine du travail et médecine d'urgence qui existaient déjà dans le cadre de la Faculté de médecine de Zagreb.

Dès 1970, le Conseil municipal de Split, avec ses services sanitaires et ses établissements d'études supérieures, militèrent en faveur de l'établissement d'un programme d'études de médecine destiné aux étudiants de quatrième et de cinquième année de la Faculté de médecine de l'Université de Zagreb. Conformément à une décision de la Faculté de médecine de Zagreb prise en 1974, le jour de la fondation de l'Université de Split, un programme d'études de médecine s'étendant sur deux ans fut établi à Split à l'intention des étudiants de quatrième et de cinquième année, à compter de l'année scolaire 1975/76. C'est en 1979 que la Faculté de médecine de Zagreb inaugura à Split et à Osijek un programme complet d'études de médecine portant sur cinq années, la première devant s'ouvrir durant l'année scolaire 1979/80.

Aujourd'hui, à Split, 391 étudiants en médecine reçoivent, dans le cadre d'un programme de cinq ans, un enseignement dispensé par plus de 210 professeurs, assistants et chargés de cours venant de Zagreb et de toute la Dalmatie. Il existe aujourd'hui en Dalmatie plus de 157 professeurs, chargés de cours et docteurs en médecine qui, avec de nombreux professeurs de Zagreb, dispensent aux

391 étudiants en médecine de Split un enseignement de qualité leur permettant d'acquérir progressivement une formation médicale solide.

Le besoin urgent de médecins en Yougoslavie, dans la République de Croatie et en Dalmatie d'ici à l'an 2.000; la nécessité d'une réforme des études de médecine répondant aux exigences du travail associé; le fait que la Dalmatie et la ville de Split sont éloignées de près de 400 kilomètres des centres médicaux de toutes les autres Universités de Yougoslavie; le haut degré de développement de l'infrastructure médicale, tant dans les centres hospitaliers que dans les autres centres médicaux en Dalmatie, et à Split en particulier; le fait que l'enseignement de la médecine en Dalmatie est assuré par plus de 157 professeurs et éducateurs; les réalisations des deux centres de sciences médicales de Split et de Zadar; l'existence à Split d'une Université particulièrement développée; une médecine et un enseignement qui se sont développés progressivement au cours des siècles en Dalmatie; tous ces facteurs sont sans aucun doute les garants d'une amélioration continue des prestations de la Faculté de médecine de Split, en Dalmatie.

Nous souhaitons que la présente monographie, consacrée à l'évolution des études de médecine en Dalmatie, qui n'aurait pu être élaborée sans l'aide précieuse et le dévouement de nombreux médecins et experts, contribue à l'amélioration de la qualité des études de médecine, de la Faculté de médecine de Zagreb, en Split, cité qui, de par sa population, est la deuxième ville de Croatie et la sixième ville de Yougoslavie.

THE DEVELOPMENT OF MEDICAL STUDIES IN DALMATIA

– Summary –

The report submitted in 1792 to the Medical Faculty of the University of Padua by Professor Jakov Mirković, a Dalmatian doctor, is the first text on the establishment of a medical Faculty in Dalmatia, in Split.

In 1806, Vincenzo Dandolo introduced the study of medicine in the curricula of the St Lazarus College in Trogir, where Professor Jakov Mirković was the first to give a course in anatomy. The same year, Vincenzo Dandolo founded in Zadar a Lyceum where higher studies included medical and pharmaceutical studies. The teaching of medicine was then introduced in 1807, which led progressively to the establishment of a five-year curriculum.

»Central Schools« of which the level was equivalent to that of a university of that time, with a programme of higher studies equivalent to that of a faculty, were established in Zadar and Ljubljana 1810. It is within the framework of this programme that studies in the medical, surgical and pharmaceutical fields were introduced in Zadar. The role of these Schools became quite important when they were authorized to confer academic titles of doctor, surgeon, lawyer, architect, geometrician, pharmacist and theologian on their students.

On August 5, 1811, after defending a thesis, Julije Pini got his doctor's diploma – the first diploma of that kind ever granted within the territory of the present Yugoslavia. Diplomas were also conferred on two pharmacists, fourteen lawyers, three

geometricians, one architect and one theologian. Unfortunately, medical studies were discontinued in Trogir in 1809 and the Medical Faculties of Zadar and Ljubljana were abolished in 1811 and 1813 respectively.

A comparison of the curricula of the Medical Faculties which existed in Europe at that time (1810–1813.) shows that the curricula in Zadar and Ljubljana were quite similar. The »Central Schools« which existed in those two cities between 1810 and 1813 must therefore be considered as the first Universities comprising several faculties, including a Medical Faculty.

The first attempt to create a medical Faculty in Zagreb dates back to 1776. i. e. from the establishment of a »Regia scientiarum academia«. In 1874, when the University of Zagreb was founded, it had been planned to establish also Faculties of Theology, Philosophy and Law, as well as a Medical Faculty. It was only in 1917, however, that a Medical Faculty was founded in Zagreb, thanks to the unceasing efforts and the persistent struggle pursued by the new medical associations established in Zagreb in 1850 (?), in Zadar in 1868, in Zagreb and Osijek in 1874; by »Liječnički Vjesnik« (1877); by the Academy of Arts and Sciences of Yugoslavia (1866); by the University of Zagreb (1874); and, in his personal capacity, by Bishop Josip Juraj Strossmayer. And it is in 1923 that a diploma of general practitioner (doctoris medicinae universae gradum) was conferred for the first time – the recipient being Dr Zlatko Sremec.

In 1960, the Town Council of Split, in cooperation with over fifty doctors, prepared a report on the need for establishing a Medical Faculty in Split and submitted it for consideration to the Medical Faculty of the University of Zagreb.

No Medical Faculty was established in Split at that time, but a Higher School of Stomatology – a branch of the Medical Faculty of Zagreb – was opened in the Adriatic city. As of 1963 programmes of postgraduate studies and specialization in general medicine, school medicine, industrial medicine and emergency medicine, which already existed within the Medical Faculty of Zagreb, were gradually established in Split.

From 1970 onwards, the Town Council of Split, with its health organisations and its higher education establishments, fought for the introduction of a programme of medical studies for the fourth and fifth-year students of the Zagreb Medical Faculty.

Following a decision taken by the Zagreb Medical Faculty in 1974, on the very day the University of Split was established the two-year programme of medical studies was introduced for the fourth and fifth year students, starting from the academic year 1975/76.

In 1979 the Medical Faculty of the University of Zagreb inaugurated in Split and Osijek a comprehensive five-year programme of medical studies, the first year starting during the school year 1979/80.

Today there are in Split 391 medical students who are taught within a five-year programme by more than 210 professors, assistant professors and lecturers from Zagreb and from all over Dalmatia. Today in Dalmatia medical sciences are taught by

more than 157 professors and lecturers and doctors of medicine, together with many professors from Zagreb; their high quality teaching makes it possible for the 391 students in Split to acquire a sound medical education.

The urgent need for more doctors in Yugoslavia, in the Republic of Croatia and in Dalmatia by the year 2000; the need for a reform of medical studies in keeping with the requirements of associated work; the fact that Dalmatia, and the city of Split, are about 400 kilometers away from the medical centers of all the other Yugoslav Universities; the high degree of development of the medical infrastructure, both in hospitals and other medical centers in Dalmatia, particularly in Split; the fact that the teaching of medicine is assured by more than 157 professors, lecturers and educators; the achievements of the two scientific medical centers in Split and Zadar; the existence in Split of a highly developed University; the fact that medical science and the teaching of medicine have been gradually developed over the centuries; all these factors are the best guarantees for a continuing improvement of the performance of the Medical Faculty of Split, in Dalmatia.

We hope that this paper on the development of medical studies in Dalmatia, which could not have been prepared without the valuable and devoted help of many doctors and experts, will contribute to the improvement of the quality of medical studies of the Medical faculty of Zagreb, in Split, a city, which from the point of view of its population, comes second in Croatia and sixth in Yugoslavia.

РАЗВИТИЕ МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ДАЛМАЦИИ (резюме)

Памятка проф. др. Якова Мирковича – Далматинца, представленная в 1792-м году Медицинскому Факультету Университета в Падове, является первым элаборатом об основании медицинского факультета в Далмации (г. Сплит).

В 1806-м году Винченцо Дандоло основал медицинскую школу при Коллегии св. Лазаря в Трогире, где проф. др. Яков Миркович читал студентам медицины первые лекции по анатомии. В том же 1806-м году Винченцо Дандоло основал в Загре лицей, где изучались разные науки, среди прочих и медицина и фармация. Высшее медицинское образование в Загре началось в 1807-м году и переросло постепенно в пятилетнюю высшую медицинскую школу.

В 1810-м году открыты в Загре и в Любляне »Центральные школы« ранга тогдашних университетов, где изучались разные науки, по принципу факультетов. Среди прочих в Загре открыта высшая школа для врачей, хирургов и фармацевтов.

Центральные школы в Загре и в Любляне получили в 1811-м году право присваивать студентам, окончившим их, звание врача, хирурга, архитектора, землемера, фармацевта и теолога.

Юлий Пини защитил 5. августа 1811-го года свою дипломную работу и получил диплом врача – первый диплом врача на территории теперешней Югославии. Одновременно получило дипломы еще два фармацевта, 14 юристов, три землемера, один архитектор и один теолог.

К сожалению Высшая медицинская школа в Трогире закрыта уже в 1809-м, Высшая медицин-

ская школа – факультет в Загре в 1811-м году, а в Любляне в 1813-м году.

Сравнивая учебные программы тогдашних медицинских факультетов в Европе (1810–1813), легко убедиться в том, что программы в Загре и в Любляне мало чем отличались от программ медицинских факультетов в других европейских странах.

Таким образом наши »центральные школы« в Загре и в Любляне (1810–1813) надо признать нашими первыми университетами с несколькими факультетами, среди них и медицинским.

Первая попытка основания Медицинского факультета в Загре относится к 1776-му году, к которому времени относится »Regia scientiarum academia«. В новооснованном университете в Загре в 1874-м году предвидилось открытие теологического, философического, юридического и медицинского факультетов.

Однако, несмотря на настояния новооснованных медицинских обществ (в Загре в 1850-м, в Загре и в Осиеке в 1874-м году), журнала »Врачебный Вестник« (1877), Югославской Академии наук и искусств (1866), Университета в Загре (1874) и лично епископа др. Йосипа Юрия Штротмайера, Медицинский факультет в Загре основан лишь в 1917-м году, а в 1923-м на нем состоялась промоция первого доктора общей медицины (*doctoris medicinae universae gradus*) др. Златка Сремеца.

Представительное тело (»Скупщина«) общины Сплита, при участии 50-ти врачей, составило элаборат с предложением основать медицинский факультет в Сплите и доставило его на оценку Медицинскому факультету в Загре.

Хотя Медицинский факультет в Сплите и не был основан, открыта в 1961 году Высшая Стома-

тологическая школа, как отделение Стоматологического факультета университета в Загребе.

Начиная с 1963-го года постепенно организуются в Сплите последипломные студии и специализация врачей общей медицины, школьной медицины и медицины труда и неотложной медицины, в рамках соответствующих студий Медицинского факультета в Загребе.

Начиная с 1870-го года Скупщина общины Сплит, врачебные кадры города и представители высшего образования в Сплите прилагают все усилия чтобы провести в Сплите образование студентов 4-го и 5-го курсов Медицинского факультета в Загребе.

Постановлением Медицинского факультета Университета в Загребе 1974-го года в день основания Сплитского Университета, открыты в Сплите медицинские студии двухлетней продолжительности для студентов 4-го и 5-ого курсов. Преподавание началось в 1975–76-м учебном году. В 1979-м году Медицинский факультет в Загребе основывает в Сплите и в Осиеке цельный пятилетний Медицинский факультет. Первый курс начал свою деятельность в 1979–80-м учебном году, а в 1983–84-м учебном году имела уже полная пятилетняя высшая медицинская школа.

В настоящее время в Сплите на всех пяти курсах обучается 391 студент медицины, а обучение проводят 210 профессоров, ассистентов и лекторов из Загреба и Далмации.

На территории Далмации к сегодняшнему дню имеется свыше 157-ми профессоров, доцен-

тов, докторов и магистров медицинских наук, которые, при содействии наставников из Загреба, обеспечивают полноценное преподавание 391-му студенту, при чем студент становится настоящим субъектом образования.

Острая потребность в новых врачах в Югославии, в Социалистической Республике Хорватии и в частности в Далмации до 2.000-го года, необходимость реформирования медицинского образования в связи с требованиями Закона об объединенном труде, территорияльная удаленность Сплита, находящегося на расстоянии большем от 400-т км от университетских центров в Югославии, развитая медицинская база в Далмации (как госпитальная, так и внегоспитальная), особенно в самом Сплите, большое число (более 157) наставников и научных работников в Далмации, деятельность двух научно-медицинских пунктов в Сплите и Загре, быстрый расцвет Сплитского Университета, столетняя традиция медицины и медицинского образования в Далмации – всё это представляет безусловную гарантию дальнейшего успешного развития высококачественной медицинской школы – факультета в Далмации – в Сплите.

Нам бы хотелось, чтобы эта монография о развитии медицинского образования в Далмации, составленная при большом содействии и с глубокой любовью многих уважаемых врачей и других специалистов, помогла дальнейшему высококачественному развитию медицинского образования, Медицинского факультета – Загреб, в Сплите, втором по величине городе в Социалистической Республике Хорватии и шестом по величине в Югославии.

DIE ENTWICKLUNG DES MEDIZINISCHEN STUDIUMS IN DALMATIEN

- Zusammenfassung -

Das Elaborat des Professors Dr. Jakob Mirković aus Dalmatien wurde 1792 der medizinischen Fakultät der Universität in Padua überreicht. Es ist das erste Elaborat über die Gründung einer medizinischen Fakultät in Split, in Dalmatien.

1806 gründete Vincenzo Dandolo im Kollegium des hl. Lazarus in Trogir ein medizinisches Studium. In ihm hält Professor Dr. Jakob Mirković die ersten Vorlesungen über Anatomie für Studenten der Medizin. Im gleichen Jahr gründet Vincenzo Dandolo auch in Zadar ein Lyzeum mit mehreren Fachstudien, unter ihnen auch ein medizinisches und ein pharmazeutisches. Das medizinische Studium in Zadar begann mit der Arbeit 1807, um sich stufenweise in ein fünfjähriges Studium zu entwickeln.

1810 gründete man in Zadar und in Ljubljana eine »Zentrale Schule« auf der Stufe der damaligen Universitäten mit mehreren Fachstudien auf der Stufe der damaligen Fakultäten. Unter diesen Studien wurde in Zadar auch ein Studium für Ärzte, Chirurgen und Pharmazeuten eröffnet. Die zentralen Schulen mit ihren Studien erreichten am meisten in Zadar und Ljubljana 1811, als ihnen erlaubt wurde den Kandidaten ihrer Schulen akademische Titel eines Arztes, Chirurgen, Juristen, Architekten, Geometers, Pharmazeuten und Theologen zu erteilen.

Julije Pini bekam am 5. VIII. 1811 nach der Verteidigung das Diplom eines Arztes. Es ist das erste verteidigte Diplom eines Arztes auf dem

Territorium des heutigen Jugoslawien. Diplome bekamen noch: 2 Pharmazeuten, 14 Juristen, 3 Geometer, 1 Architekt und 1 Theologe. Leider wurde das medizinische Studium in Trogir schon 1809, die medizinischen Studien – Fakultäten in Zadar 1811 und in Ljubljana 1813 eingestellt.

Vergleicht man die Unterrichtsprogramme der damaligen medizinischen Fakultäten in Europa (1810–1813.), sieht man, dass die medizinischen Studien – Fakultäten in Zadar und Ljubljana einen Unterricht hatten, der den medizinischen Fakultäten in Europa sehr ähnlich war. Demnach hat man unsere zentralen Schulen in Zadar und Ljubljana von 1810 bis 1813 als unsere ersten Universitäten mit einigen Fakultäten, unter ihnen auch die medizinische, aufzufassen.

Die ersten Versuche der Gründung einer medizinischen Fakultät in Zagreb bestanden schon 1776., d. h. seit der ersten Gründung des »Regia scientiarum academia«. Bei der Gründung der Universität in Zagreb 1874 war es vorgesehen eine theologische, philosophische, juristische und ärztliche Fakultät zu gründen. Trotz stetiger Bemühung und Kampf eine medizinische Fakultät in Zagreb, auch seitens der neugegründeten Ärztekammern (Zagreb 1850?, Zadar 1868, Zagreb und Osijek 1874), des »Liječnički vjesnik« (1877), der Jugoslawischen Akademie der Wissenschaft und Kunst (1866), der Universität in Zagreb (1874) und persönlich durch den Bischof Josip Juraj Strossmayer, zu gründen, wurde diese erst 1917 gegründet. 1923 promovierte an ihr der erste Doktor für die gesamte Medizin Dr. Zlatko Sremec (doctoris medicinae universae gradum).

Die Stadtverwaltung von Split hatte 1960 unter Mitarbeit von über 50 Ärzten ein Elaborat ausgearbeitet, dass die Gründung einer

medizinischen Fakultät in Split vorsah und übermittelte dies zwecks Stellungnahme der medizinischen Fakultät der Universität in Zagreb.

Die medizinische Fakultät in Split wurde nicht gegründet, aber es wurde 1961 eine höhere zahnärztliche Schule als dislozierte Basis der zahnärztlichen Fakultät der Universität in Zagreb eröffnet. Ab 1963 wurde in Split stufenweise ein Postdiplomstudium und Spezialsation für Allgemeinmedizin, Schulmedizin, Arbeitmedizin und urgente Medizin eröffnet, alles Postdiplomstudien der medizinischen Fakultät der Universität in Zagreb.

Ab 1970 bemühen sich die Stadtverwaltung, ihr Gesundheits und Hochschulwesen, um die Eröffnung eines medizinischen Studiums in Split für Studenten des 4. und 5. Jahrganges der medizinischen Fakultät der Universität in Zagreb.

Nach Beschluss der medizinischen Fakultät der Universität in Zagreb wird 1974, am Gründungstag der Universität in Split, ein zweijähriges Studium der Medizin für Studenten des 4. und 5. Jahrganges in Split eröffnet, welches mit dem Schuljahr 1975/76 seine Arbeit beginnt. 1979 gründet die medizinische Fakultät der Universität in Zagreb in Split und in Osijek ein vollständiges fünfjähriges Studium mit Beginn des ersten Studienjahres 1979/80. Somit besteht im Schuljahr 1983/84 ein komplettes Medizinstudium mit allen fünf Studienjahren.

Gegenwärtig hat Split in allen fünf Jahrgängen des Medizinstudiums 391 Studenten der Medizin, denen über 210 Professoren, Dozenten und Assistenten aus Zagreb und Dalmatien die

Vorlesungen halten. In Dalmatien sind gegenwärtig über 157 Professoren, Dozenten, Doktoren und Magister der medizinischen Wissenschaft tätig, die neben einer grossen Zahl von Vortragenden aus Zagreb, den 391 Studenten der Medizin in Split die Möglichkeit der Abhaltung qualitativer Vorlesungen sichern, in welchen der Student allmählich das wirkliche Subjekt im Unterricht wird.

Der grosse Bedarf an neuen Ärzten in Jugoslawien, Kroatien und Dalmatien bis zum Jahre 2000, die Notwendigkeit der Reform des Medizinstudiums in Übereinstimmung mit den Erfordernissen der Volkswirtschaft, die grosse Entfernung Dalmatiens (Split ist etwa 400 Km von allen übrigen medizinischen Universitätszentren Jugoslawiens entfernt), das hoch entwickelte Krankenhausnetz und Gesundheitswesen Dalmatiens, besonders in Split, die Zahl von über 157 Lehrern und wissenschaftlichen Mitarbeitern in Dalmatien, die Tätigkeit zweier wissenschaftlicher medizinischer Einheiten in Split und Zadar, die breit entwickelte Universität in Split mit allen ihren Einheiten, die seit Jahrhunderten entwickelte Medizin wie auch medizinischer Unterricht in Dalmatien, sind gewiss eine Garantie für die weitere Entwicklung eines qualitativen Medizinstudiums im Rahmen einer Fakultät in Split, in Dalmatien.

Es ist unser Wunsch, dass auch diese Monographie über die Entwicklung des Medizinstudiums in Dalmatien, geschrieben unter grosser Mithilfe und Liebe vieler geschätzter Ärzte und Fachmänner, der weiteren qualitativen Entwicklung des Medizinstudiums in Split, der medizinischen Fakultät in Zagreb, der zweitgrössten Stadt in Kroatien, der sechstgrössten in Jugoslawien, beiträgt.

VI LITERATURA

1. *Barac B.*: Aktualni problemi znanstvenog rada na Medicinskom fakultetu, Saopćenja, Zagreb, 8:2-3, 1982.
2. *Bašić S.*: Prvi liječnik – iz Zadra. Prije 172 godine u Zadru je diplomirao prvi student medicine, Nedjeljna Dalmacija, broj 655, 27. studenoga, 19. str. 1983.
3. *Belicza B.* : Primaljstvo u srednjoj Dalmaciji, Radovi Međunarodnog simpozija održanog prigodom 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, Trogir, 27. X – 1. XI 1971, 343-351 str., Zagreb, 1973.
4. *Belicza B., Posinovec J., Dugački V.*: 60 godina Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, (1917–1977.), Zagreb, 1977.
5. *Berić D., Slade-Šilović M.*: Kolegij sv. Lazara u Trogiru, Savezna škola, časopis za pedagoška pitanja – Savez pedagoških društava SFRJ, Beograd, 16:1-2, 56-70, 1961.
6. *Borisov P.*: Od ranocelništva do začetkov znanstvene kirurgije na slovenskem, Slovenska Akademija znanosti in umetnosti, Dela I, Ljubljana, 1977.
7. *Borisov P.*: Stopedeset let univerzitetnega kliničkog studija v Ljubljani, Zdrav. vest., 51:495-496, 1982.
8. *Borisov P.*: Delež kirurgije pri razvoju slovenske znanstvene medicine, Med. Razgl. 21:119-124, 1982.
9. *Budak A., Jakšić Z.* i suradnici: Domovi zdravlja u nastavnom procesu, Liječ. Vjesn. 105:219-221, 1983.
10. *Bui D. H. D.*: Statistical analysis of the world health manpower situation circa 1975. World Health Stat. 33:127-150, 1980.
11. *Čečuk Lj., Bagović P., Jurišić S., Kačić V., Keros P., Lang S., Letica S., Podrebarac V., Škreb M. Škrbić M., Vukičević S., Zimolo A., Padovan I., Sekso M.*: Radni materijal OOSR Medicinskog fakulteta o pitanjima reforme usmjerenog obrazovanja u djelatnosti zdravstva, Zagreb, 1-16 str., 1982.
12. *Ćepulić V.*: Kirurška škola u Zagrebu godine 1812. i ličnost njezinog osnivača Rudolfa Lamprechta, Liječ. Vjes., 64: 434-436, 1942.
13. *Davidović D., Zdravić J.*: Svetla i senke medicine. Naučni pomladak, -Univerzitet, Niš, 1978.
14. *Dev R.*: Technical cooperation for health manpower planning, WHO, Cronicle, 35:176-178, 1981.
15. *Dugački V.*: Pet godina žestokih borbi za otvaranje Medicinskog fakulteta u Zagrebu (1886-1891), Liječ. Vjes. 90: 1239-1258, 1968.
- 15a. *Dugački V.*: Prijedlog dra Josipa Zlatorovića o uređenju Medicinskog fakulteta u Zagrebu, Liječ. Vjes. 90:475-479, 1968.

16. Elaborat o osnivanju Medicinskog fakulteta u Splitu, Sekretarijat za narodno zdravlje. Narodni odbor općine Split, Inicijativni odbor, Split, 1960.
17. Elaborat o potrebi i mogućnosti daljnjeg razvoja Medicinskog studija u Splitu, Skupština općine Split, radna grupa: *Kraljević Lj., Uglešić B., Postružnik S., Čatipović A., Šakić D.*, Split, 1971.
18. Elaborat o osnivanju Medicinskog studija u Splitu, Skupština općine Split, radna grupa: *Kraljević Lj., Begonja J., Boschi S., Čurin S., Konstantinović M., Mimica I., Restović I., Zurovac M.*, Split, veljača 1979.
19. *Filipović A.*: Neke varijante za procjenu potreba zdravstvenih kadrova do dvehiljadite godine prema procjeni stanovništva Bosne i Hercegovine, IV Kongres ljekara Jugoslavije, Zbornik radova, Sarajevo, 106-109, str. 1978.
20. *Fisković C., Kraljević Lj.*: Doprinos povijesti Vojnopomorskog saniteta, JAZU, Split, 1972.
21. *Fisković C.*: Zdravstvene prilike u Splitu krajem XVIII i prvih godina XIX st. Iz Hrvatske medicinske prošlosti, Zagreb, 238-256 str., 1954.
22. *Forenbaher A.*: Povijest Zbora liječnika Hrvatske. Iz hrvatske medicinske prošlosti, Zagreb, 5-34 str., 1954.
23. *Glesinger L.*: Pedeset godina Medicinskog fakulteta u Zagrebu, Saopćenja. Pliva, 71-78, 1968.
24. *Gošović S., Radić S., Radović S., Ilić A., Kovačević S., Karanović M., Perović Z., Agolli B., Božanić B., Arsenijević S., Rilović P.*: Boravak u saturaciji na dubini od 100 metara s ekskurzionim ronjenjima u otvorenom moru do 120 m, Vojnosanit. Pregl. 37: 327-358, 1980.
25. *Grmek M. D.*: Pregled povijesti zdravstvenih prilika u Zadru, Liječ. Vjes, 72:178-184, 1950.
26. *Grmek M. D.*: Hrvati i Sveučilište u Padovi, Ljetopis JAZU, knj. 62, 334-374 str., 1957.
27. *Grmek M. D.*: Medicinske škole u Dalmaciji za vrijeme francuske vladavine 1806-1813, Zagreb, 1968. (Inauguralna disertacija).
28. *Grmek M. D.*: Opći pogled na zdravstvene prilike u Dalmaciji za vrijeme francuske vladavine, napose u prvoj godini nove uprave, Starine JAZU, knj. 50, 401-426 str., 1960.
29. *Grmek M. D.*: Medicinsko-kirurška škola u Zadru 1806-1811, Rad JAZU, Zagreb, knj. 323, 5-64 str., 1961.
30. *Grmek M. D.*: Medicinski tečajevi u Trogiru i Šibeniku za vrijeme francuske vladavine, An. Histor. Inst. u Dubrovniku, 8-9:379-394, 1962.
31. *Grmek M. D.*: Medicina i zdravstvene prilike od početka XIX stoljeća. Medicinska enciklopedija, JLZ, Zagreb, knj. 8., 202-209, 1963.

32. *Grmek M. D.*: Les conditions sanitaires et la médecine en Dalmatie sous Napoléon I (1806-1813), *Biol. Med.* 54:122, 1964.
33. *Grmek M. D.*: Zdravstvene prilike i medicina slavenskih naroda u najranije doba njihove povijesti, *Rasprava i građa za povijest nauka*, knj. II, JAZU, Zagreb, 1966.
34. *Grmek M. D.*: O stručnoj naobrazbi liječnika u Hrvatskoj do početka XVIII. stoljeća, *Liječ. Vjes.* 90: 1221-1238, 1968.
35. *Grmek M. D.*: Škole medicinske (Povijesni razvoj medicinske nastave, Medicinske škole na južnoslavenskom području prije 1918, Medicinski fakulteti u Jugoslaviji, Jugoslavenske srednje medicinske škole između dva rata, Pregled sadašnjih medicinskih škola u Jugoslaviji – Medicinska enciklopedija, JLZ, Zagreb, knj. 6, 183-185, str., 1970.
36. *Grmek M. D., Glesinger L., Levental Z., Dragić Đ.*: Povijest medicine (Povijesni razvoj medicine od početka XVI stoljeća, Razvoj medicine na području današnje Jugoslavije, Medicina u narodnooslobodilačkom ratu) – Medicinska enciklopedija, JLZ, Zagreb, knj. 5, 354-394 str., 1970.
37. *Grmek M. D.*: Prva medicinska škola u Trogiru, Radovi Međunarodnog simpozija održanog prigodom proslave 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, Trogir, 27. X – 1. XI, 1971., 125-128, str. Zagreb, 1973.
38. Izvještaj o djelovanju i radu Medicinskog studija u Splitu, Sveučilište u Splitu, Odbor za koordinaciju rada na formiranju cjelovitog Medicinskog studija u Splitu, Split, siječnja, 1981.
39. *Jakovljević Đ.*: Obrazovanje i stručno usavršavanje zdravstvenih kadrova prema potrebama zdravstvene zaštite udruženog rada, I Kongres zdravstvenih radnika Jugoslavije 28-31. V 1980, Zbornik radova, Beograd, knj. 1., 549-556, str., 1980.
40. *Jakšić, Ž.*: Obrazovanje zdravstvenih radnika, uvodne napomene, Zdravlje i zdravstvena zaštita, JUMENA, Zagreb, knj. I, 421-422 str., 1981.
41. *Jelačić O.*: Odabrana poglavlja iz liječničke deontologije, Zavod za zaštitu zdravlja – Split, 1978.
42. *Jelčić I.*: Medicina prometa, Medicinske struke, JUMENA, Zagreb, knj. II, 252-253 str., 1981.
43. *Jelić R.*: Značajan jubilej Opće bolnice u Zadru – povodom 150. godišnjice, *Glas Zadra*, br. 180, 1954.
44. *Jelić R.*: Kratak pregled znanstveno-medicinske prošlosti Zadra, *Med. Jad.* 1:9-11, 1969.
45. *Jelić R.*: Zdravstvo u Zadru i njihovom području. *Narodni list – Zadar*, 38-40 str., 261-263 str., 1978.
46. *Jelić R.*: Neuspjeli pokušaji osnivanja medicinske škole u Dalmaciji koncem XVIII i početkom XIX stoljeća, *JAZU Centar u Zadru*, sv. 25, 243-268 str., 1978.

16. Elaborat o osnivanju Medicinskog fakulteta u Splitu, Sekretarijat za narodno zdravlje. Narodni odbor općine Split, Inicijativni odbor, Split, 1960.
17. Elaborat o potrebi i mogućnosti daljnjeg razvoja Medicinskog studija u Splitu, Skupština općine Split, radna grupa: *Kraljević Lj., Uglešić B., Postružnik S., Čatipović A., Šakić D.*, Split, 1971.
18. Elaborat o osnivanju Medicinskog studija u Splitu, Skupština općine Split, radna grupa: *Kraljević Lj., Begonja J., Boschi S., Ćurin S., Konstantinović M., Mimica I., Restović I., Zurovac M.*, Split, veljača 1979.
19. *Filipović A.*: Neke varijante za procjenu potreba zdravstvenih kadrova do dvehiljadite godine prema procjeni stanovništva Bosne i Hercegovine, IV Kongres ljekara Jugoslavije, Zbornik radova, Sarajevo, 106-109, str. 1978.
20. *Fisković C., Kraljević Lj.*: Doprinos povijesti Vojnopomorskog saniteta, JAZU, Split, 1972.
21. *Fisković C.*: Zdravstvene prilike u Splitu krajem XVIII i prvih godina XIX st. Iz Hrvatske medicinske prošlosti, Zagreb, 238-256 str., 1954.
22. *Forenbaher A.*: Povijest Zbora liječnika Hrvatske. Iz hrvatske medicinske prošlosti, Zagreb, 5-34 str., 1954.
23. *Glesinger L.*: Pedeset godina Medicinskog fakulteta u Zagrebu, Saopćenja, Pliva, 71-78, 1968.
24. *Gošović S., Radić S., Radović S., Ilić A., Kovačević S., Karanović M., Perović Z., Agolli B., Božanić B., Arsenijević S., Rilović P.*: Boravak u saturaciji na dubini od 100 metara s ekskurzionim ronjenjima u otvorenom moru do 120 m, Vojnosanit. Pregl. 37: 327-358, 1980.
25. *Grmek M. D.*: Pregled povijesti zdravstvenih prilika u Zadru, Liječ. Vjes, 72:178-184, 1950.
26. *Grmek M. D.*: Hrvati i Sveučilište u Padovi, Ljetopis JAZU, knj. 62, 334-374 str., 1957.
27. *Grmek M. D.*: Medicinske škole u Dalmaciji za vrijeme francuske vladavine 1806-1813, Zagreb, 1968. (Inauguralna disertacija).
28. *Grmek M. D.*: Opći pogled na zdravstvene prilike u Dalmaciji za vrijeme francuske vladavine, napose u prvoj godini nove uprave, Starine JAZU, knj. 50, 401-426 str., 1960.
29. *Grmek M. D.*: Medicinsko-kirurška škola u Zadru 1806-1811, Rad JAZU, Zagreb, knj. 323, 5-64 str., 1961.
30. *Grmek M. D.*: Medicinski tečajevi u Trogiru i Šibeniku za vrijeme francuske vladavine, An. Histor. Inst. u Dubrovniku, 8-9:379-394, 1962.
31. *Grmek M. D.*: Medicina i zdravstvene prilike od početka XIX stoljeća, Medicinska enciklopedija, JLZ, Zagreb, knj. 8., 202-209, 1963.

32. *Grmek M. D.*: Les conditions sanitaires et la médecine en Dalmatie sous Napoléon I (1806-1813), *Biol. Med.* 54:122, 1964.
33. *Grmek M. D.*: Zdravstvene prilike i medicina slavenskih naroda u najranije doba njihove povijesti, *Rasprava i građa za povijest nauka*, knj. II, JAZU, Zagreb, 1966.
34. *Grmek M. D.*: O stručnoj naobrazbi liječnika u Hrvatskoj do početka XVIII. stoljeća, *Liječ. Vjes.* 90: 1221-1238, 1968.
35. *Grmek M. D.*: Škole medicinske (Povijesni razvoj medicinske nastave, Medicinske škole na južnoslavenskom području prije 1918, Medicinski fakulteti u Jugoslaviji, Jugoslavenske srednje medicinske škole između dva rata, Pregled sadašnjih medicinskih škola u Jugoslaviji – Medicinska enciklopedija, JLZ, Zagreb, knj. 6, 183-185, str., 1970.
36. *Grmek M. D., Glesinger L., Levental Z., Dragić Đ.*: Povijest medicine (Povijesni razvoj medicine od početka XVI stoljeća, Razvoj medicine na području današnje Jugoslavije, Medicina u narodnooslobodilačkom ratu) – Medicinska enciklopedija, JLZ, Zagreb, knj. 5, 354-394 str., 1970.
37. *Grmek M. D.*: Prva medicinska škola u Trogiru, Radovi Međunarodnog simpozija održanog prigodom proslave 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, Trogir, 27. X – I. XI, 1971., 125-128, str. Zagreb, 1973.
38. Izvještaj o djelovanju i radu Medicinskog studija u Splitu, Sveučilište u Splitu, Odbor za koordinaciju rada na formiranju cjelovitog Medicinskog studija u Splitu, Split, siječnja, 1981.
39. *Jakovljević Đ.*: Obrazovanje i stručno usavršavanje zdravstvenih kadrova prema potrebama zdravstvene zaštite udruženog rada, I Kongres zdravstvenih radnika Jugoslavije 28-31. V 1980, Zbornik radova, Beograd, knj. 1., 549-556, str., 1980.
40. *Jakšić, Ž.*: Obrazovanje zdravstvenih radnika, uvodne napomene, Zdravlje i zdravstvena zaštita, JUMENA, Zagreb, knj. I, 421-422 str., 1981.
41. *Jelačić O.*: Odabrana poglavlja iz liječničke deontologije, Zavod za zaštitu zdravlja – Split, 1978.
42. *Jelčić I.*: Medicina prometa, Medicinske struke, JUMENA, Zagreb, knj. II, 252-253 str., 1981.
43. *Jelić R.*: Značajan jubilej Opće bolnice u Zadru – povodom 150. godišnjice, *Glas Zadra*, br. 180, 1954.
44. *Jelić R.*: Kratak pregled znanstveno-medicinske prošlosti Zadra, *Med. Jad.* 1:9-11, 1969.
45. *Jelić R.*: Zdravstvo u Zadru i njihovom području. *Narodni list – Zadar*, 38-40 str., 261-263 str., 1978.
46. *Jelić R.*: Neuspjeli pokušaji osnivanja medicinske škole u Dalmaciji koncem XVIII i početkom XIX stoljeća, *JAZU Centar u Zadru*, sv. 25, 243-268 str., 1978.

47. *Jelić R.*: Osam liječnika iz zadarske obitelji Pinelli. JAZU Centar u Zadru, sv. 26, 55-68 str., 1979.
48. *Jelić R.*: Kada je u Zadru odnosno u Dalmaciji osnovano I liječničko društvo, JAZU Centar u Zadru, sv. 27-28, 195-201 str., 1980.
49. *Jelić R.*: Presjek kroz medicinsku prošlost Zadra, Acta Hist. Med. Stom. Pharm. Med. Vet. 21: 11-42, 1981.
50. *Jeremić J.*: Zdravstvene prilike u jugoslavenskim zemljama do kraja XIX vijeka, Škola narodnog zdravlja, Zagreb, 1935.
51. *Kallay J., Belicza B.*: Zbor liječnika Hrvatske od 1874-1974, Zbornik liječnika Hrvatske, Zagreb, 29-63 str., 1974.
- 51a. *Kardelj E.*: Samoupravljanje, knj. III, Vojnoizdavački zavod, Beograd, 1979.
52. *Kečkemet D.*: Louis François Cassas i njegove slike Istre i Dalmacije 1782., JAZU, knj. 379, 1978.
- 52a. *Krajina Z.*: Razvitak medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Saopćenja, 1: 25, 1976.
53. *Krajina Z.*: Problemi u našem zdravstvenom radu, Liječ. Vjesn. 103:273-276, 1981.
54. *Krajina Z.*: Šezdeset godina Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Radovi Medicinskog fakulteta u Zagrebu 24:7-15, 1976.
55. *Krajina Z.*: Policentrizam kliničke nastave, Liječ. Vjes. 105:218, 1983.
56. *Kraljević Lj.*: Funkcionalna integracija kirurškog odjela Vojne bolnice u Splitu, u organizaciji zdravstvene službe, u Medicinski studij ove pomorske regije uz pomoć i nadzor Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i VMA JNA u Beogradu, (radni materijal), 1970.
57. *Kraljević Lj.*: Osvrt o razvoju Slobodne organizacije liječnika Dalmacije od 1907-1939. i Podružnice ZLH u Splitu od 1939-1973., Zbornik liječnika Hrvatske 1874-1974; 175-182 str., Zagreb, 1974.
58. *Kraljević Lj.*: Kirurgija u Hrvatskoj i njena perspektiva, (radni materijal), 1980.
59. *Kraljević Lj.*: Socio-medical problem of traffic traumatism and politraumatism, IX International Congress, International Federation for Higijene, Preventive and Social Medicine, Belgrade, 6-9 september 1981. Book of summeries, 169 p., 1981.
60. *Kraljević Lj.*: Kirurgija – opći pregled, Medicinske struke, JUMENA, Zagreb, knj. II, 165-167 str., 1981.
61. *Kraljević Lj., Boschi S., Krstinić S., Dittrich Z., Gošović S., Ćurin S., Bakotin J.*: Osnovne karakteristike petogodišnjeg Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Liječ. Vjes. 104:365-369, 1982.

62. *Kraljević Lj.*: O studiju medicine u Osijeku i Splitu, Zdravstvo Splita, br. 6, ožujak-travanj, 1982.
63. *Kraljević Lj.*: *Serdarević S., Konstantinović M., Ćurin S.*: Epidemiološki pristup masovnim nezaraznim bolestima i ozljedama, Liječ. Vjesn. 104:435-441, 1982.
64. *Kraljević Lj.*: Prilog razvoju zdravstva Dalmacije u NORu, Svečano obeležavanje 40. godišnice Prvog kongresa partizanskih ljekara i formiranja Centralne bolnice pri Vrhovnom štabu NOV i POJ. Izvod iz referata, Beograd – Bosanski Petrovac, 22-26. IX 7-8 str., 1982. (Vojnosanit. pregled u tisku, 1984.).
65. *Kraljević Lj.*: O nazivu diplomiranih liječnika, Liječničke novine, Split, 12(48):8, 1982.
66. *Kraljević Lj.*: Zdravstveni radnici poginuli u II svjetskom ratu u Jugoslaviji, Liječ. Vjes. 105:328, 1983.
67. *Kraljević Lj.*: Kirurška znanstvena i operativna istraživanja na pokusnim životinjama, Liječ. Vjes. 105:314-315, 1983.
68. *Krmpotić-Nemanić J.*: Kako povezati pretkliniku i kliniku u stručnom radu?, Liječ. Vjes. 105:217, 1983.
69. *Lang S., Mitar M.*: Etika i kvaliteta života –Novi sadržaji, Liječ. Vjes. 103:568-569, 1981.
70. *Luetić J.*: Studij medicine u Splitu gotovo se od osnutka proširuje i skraćuje administrativnim »kirurškim zahvatima«. Amputiranje medicine, zašto? »Nedjeljna Dalmacija«, br. 546 od 01. 11. 1981.
71. *Mandić N.*: Medicinska nastava u funkciji zdravstvene prakse, Liječ. Vjes. 105:222-223, 1983.
72. *Marasović T.*: Dioklecijanova palača, graditeljsko nasljeđe Splita, Sloboda, Beograd, 1982.
73. *Marušić M.*: O studijima medicine u Osijeku i Splitu, Liječ. Vjes. 103:95-96, 1981.
74. *Meddison D.*: A medical school for the future: the Newcastle experiment, World Health Forum 1:133-138, 1981.
75. Medicinski fakultet, Informacija za studente 1981/1982. i 1982/1983. godine, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 1981., 1982.
76. Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Uvjeti za upis studenata šk. god. 1979/80 na Medicinski fakultet u Zagrebu, Zagreb, 1979.
77. Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Pravilnik o studiju, Zagreb, br. 04-122-01, 1979.
- 77a. Medicinski klinički studij u Splitu, Saopćenja, 1:8-9, 1976.
78. Medicinski studij u Splitu na čvrstim nogama, Zdravstvo Splita, Split, br. 4., 1981.

114. *Škarica M.*: Zadarski Medicinski fakultet, Zadarska revija, 1:26-31, 1962.
115. *Škrabalo Z., Ročić D., Granić M.*: Uloga Zavoda za dijabetes »Vuk Vrhovac« kao Centar za evropsku postdiplomsku nastavu iz dijabetologije, Radovi Medicinskog fakulteta u Zagrebu, 24:113-125, 1976.
- 115a. *Škreb N.*: Znanstveno istraživanje i medicinska praksa, Radovi Medicinskog fakulteta u Zagrebu 24:17-22, 1976.
116. *Tartalja H.*: Naša najstarija ljekarna, Radovi Međunarodnog simpozija održanog prigodom proslave 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, Trogir 27. X – 01. XI, 1971., Zagreb, 11-29 str., 1973.
117. *Tartalja H.*: Stopedeseta godišnjica liceja u Zadru, Farmac. Glas. 12: 272-274, 1956.
118. Zadarske više i visoke škole u rangu fakulteta, Slobodna Dalmacija, br. 2149, listopada, 1952.
119. Zaključci o temi edukacija kadrova u zdravstvu – ljekara, Rezolucija IV kongresa ljekara Jugoslavije, Sarajevo 18-20. 10. 1978., Sarajevo, 1978.
120. Zbornik liječnika Hrvatske 1874-1974, ZLH, Zagreb, 1974.
121. Znanost u Jugoslaviji, studija izrađena povodom XXI generalne konferencije UNESCO-a, Zagreb, 1980.
122. *Zorić I., Kraljević Lj., Marković D., Jelčić I., Mastilica M.*: Nesretni slučajevi, trovanja i nasilja, Zdravlje i zdravstvena zaštita, JUMENA, Zagreb, knj. I, 165-175 str., 1981.
123. *Vidović M.*: Obrazovanje zdravstvenih radnika, stručno osposobljavanje i usavršavanje zdravstvenih radnika, Zdravlje i zdravstvena zaštita, JUMENA, Zagreb, knj. I, 440-451 str., 1981.
124. World Directory of Schools of Public Health 1971., WHO, Geneva, 1972.
125. World Directory of Medical Schools, WHO, Geneva, 1979.
126. World Health Statistics Annual, 1980., Health Personnel and Hospital Establishments, WHO, Geneva, 1980.

PRILOZI

P R E D S J E D N I Š T V O

ZBORA LIJEČNIKA HRVATSKE – OSNOVNA ORGANIZACIJA SPLIT

1. Marija Bešker
2. Petar Bokun
3. Silvije Ćurin
4. Vlado Dadić
5. Zvonimir Dittrich
6. Vjekoslav Franceschi (predsjednik)
7. Andrija Gelić
8. Aleksandar Grabovac (tajnik)
9. Ivo Glumčić
10. Kemal Ilić
11. Joško Ivanović
12. Branko Ješić
13. Ante Kovačević
14. Ljubomir Kraljević
15. Marija Lahman
16. Matko Plazibat
17. Dragutin Pretković
18. Vilma Radica-Sorić
19. Ante Rošin
20. Zvonko Rumboldt
21. Sergij Serdarević
22. Stipe Šimić

31. XII 1983.

DOKTORI MEDICINSKIH ZNANOSTI U DALMACIJI

Prezime, ime doktora znanosti	Nastavnik specijalnost zdravstvena ustanova	NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE	Medicinski fakultet Sveučilišta, Vojnomedicinska akademija JNA	Datum obrane
SPLIT				
Agolli Bashkim	Docent mikrobiolog Institut za pomorsku medicinu	Higijensko epidemiološki značaj bakterijske kontaminacije zraka u plovnim jedinicama Ratne morna rice.	VMA Beograd	8. 5. 1978.
Bačić Anton	Anesteziolog Opća bolnica	Bakterijemije koje nastaju kod upo- trebe kavalnog katetera.	M. F. Zagreb, u Splitu obrana	1. 4. 1982.
Bakotin Jerolim	Docent patoanatom Opća bolnica	Istraživanje odnosa nekih morfolo- ških karakteristika raka dojke žene i aksilarnih limfnih čvorova.	M. F. Zagreb, u Splitu obrana	25. 6. 1980.
Balarin Livio	Docent pedijatar Opća bolnica	Prilog poznavanju vrijednosti intra- muskularne i peroralne primjene D2 vitamina u profilaksi rahitisa dojenčadi	M. F. Zagreb	15. 12. 1976.
Banović Ivo	Ginekolog Opća Bolnica	Hemodinamika uteroplacentne cir- kulacije krvi u normalnoj i ugro- ženoj trudnoći i utjecaj tokolize na uteroplacentnu cirkulaciju krvi u trudnoći	M. F. Zagreb	12. 3. 1983.
Bokun Petar	Primarius neuropsihijatar Vojna Bolnica	Epidemiologija psihotičnih reakcija kod migranata u definiranoj popula- ciji s posebnim osvrtom na para- noidne reakcije.	M. F. Beograd	1. 8. 1982.
Boschi Srđan	Izvanredni profesor radiolog Opća bolnica	Utjecaj fizioloških i patofizioloških faktora na dijagnostičku vrijednost intravenske urografije.	M. F. Zagreb	19. 4. 1970.
Bujas Tomislav	Primarius ortoped Opća bolnica	Profilaksa i liječenje displastičnih kukova pomoću remenčića po Pavliku	M. F. Sarajevo	25. 5. 1976.
Carev Veljko	Neuropsihijatar Vojna bolnica	Struktura ličnosti alkoholičara u ak- tivnom sastavu Ratne mornarice	S. F. Zagreb	20. 12. 1980.
Čatipović Ante	Specijalist socijalne med. i organizacije zdrav. zašt. ZZZ	Suvremeni principi organizacije zdravstvene službe	M. F. Zagreb	1976.

Prezime, ime doktora znanosti	Nastavnik specijalnost zdravstvena ustanova	NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE	Medicinski fakultet Sveučilišta, Vojnomedicinska akademija JNA	Datum obrane
Čurin Silvije	Specijalist socijalne med. i organizacije zdrav. zaštite Opća bolnica	Organizacija i funkcija bolničko kon- silijarno-polikliničke zaštite	M. F. Sarajevo	10. 6. 1981.
Eterović Ivo	Docent specijalist socijalne med. i organizac. zdrav. zaštite ZZZ	Regija u zdravstvenoj zaštiti i zdrav. stvenoj djelatnosti u teoriji i praksi.	M. F. Rijeka	1979.
Franceschi Vjekoslav	Fizioterapeut SOUR zdravstva	Kompleksna rehabilitacija osoba sa funkcionalnim oštećenjem lokomo- tornog sustava u području Dalmacije	M. F. Zagreb	7. 6. 1982.
Gjunio Nenad	Docent pulmolog Opća bolnica	Klinički značaj infekcije primarno rezistentnim mikrobakterijama tu- berkuloze.	M. F. Zagreb	21. 5. 1976.
Gošović Stracimir	Izvanredni prof. specijalist medicine rada i pom. med. Institut za pom. medicinu	Utjecaj temperature okoline na neurotoksično djelovanje kisika	VMA Beograd	21. 10. 1975.
Gotovac Josip	Primarius urolog Opća bolnica	Prilog problematici operativnog liječenja ureterokele	M. F. Zagreb	23. 12. 1976.
Janković Stipan	Radiolog Opća bolnica	Usporedba rezultata liječenja karci- noma dojke otkrivenih sistematskim pregledima s onima uz ostale pri- stupe u dijelu splitske subregije 1974–1975. godine.	M. F. Zagreb	1. 9. 1982.
Juretić Miro	Redovni profesor pedijatar (u mirovini)	Exanthema subitum-roseola infantum	M. F. Zagreb	16. 4. 1961.
Konstantinović Miodrag	Izvanredni profesor radiolog	Nova metoda u terapiji primarnih i metastatskih malignoma tumora va- gine pomoću povišene aktivnosti zrnaca Au-198.	M. F. Zagreb	21. 7. 1971.
Kordić Šime	Izvanredni profesor liječnik i stomato- log specijalista za bolesti usta i zubi	Učestalost zubnog karijesa i nekih razvojnih nepravilnosti s posebnim osvrtnom na duševno i tjelesno ošte- ćenu djecu	M. F. Rijeka	20. 11. 1975.
Kovačević Karmel	Neuropsihijatar Opća bolnica	Specifičnosti inicijalne i terminalne faze kratke psihoterapije neuroza	M. F. Zagreb	12. 6. 1980.

Prezime, ime doktora znanosti	Nastavnik specijalnosti zdravstvena ustanova	NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE	Medicinski fakultet Sveučilišta, Vojnomedicinska akademija JNA	Datum obrane
Kraljević Ljubomir	Redovni profesor kirurg (u mirovini)	Prilog proučavanju primarne kirur- ške obrade strijelnih rana nanesenih projektilima iz ručnog vatrenog oru- žja velike i male početne brzine	VMA Beograd	12. 12. 1974.
Marinović Ivo	Izvanredni profe- sor kirurg ortoped Opća bolnica	Traumatologija na području bivšeg sreza Visoko posmatrana s aspekta kirurga	M. F. Sarajevo	18. 3. 1967.
Mladinić Ivo	Izvanredni profe- sor kirurg Vojna bolnica	Acidobazni status u eksperimental- nom hemoragičnom šoku u euter- miji i andrenergičnoj blokadi.	M. F. Sarajevo	1976.
Pagon Stojan	Epidemiolog	Antibiotske supstancije u biljkama s područja Dalmacije.	M. F. Zagreb	1964.
Polić Vladimir	Izvanredni profe- sor internista Opća bolnica	Prilog proučavanju nefrolitiaz u srednjoj Dalmaciji (Općina Trogir)	M. F. Zagreb	22. 12. 1965.
Postružnik Srećko	Redovni profesor ginekolog Opća bolnica	Tubarni faktor u dijagnozi i terapiji steriliteta	M. F. Zagreb	23. 12. 1963.
Puljiz Ljubomir	Internista Vojna Bolnica	Vrijednost specifičnih srčanih enci- ma u ocjeni nepenetrantnih povreda srca.	M. F. Zagreb	12. 6. 1981.
Reić Petar	Docent neuropsihijatar Opća bolnica	Korelacija metodoloških elemenata i pojava akutnog cerebrovaskularnog insulta tipa cerebralne trombohe- morrhagije	M. F. Zagreb	13. 11. 1977.
Rumboldt Zvonko	Docent internista Opća bolnica	Značenje kliničko-farmakološkog ispitivanja vasomotorike u svjetlu testa venokonstrikcije.	M. F. Zagreb	28. 12. 1979.
Serdarević Sergij	Primarius epidemiolog ZZZ	Utjecaj turizma na higijensko- sanitarne prilike priobalnog područja.	M. F. Zagreb	28. 02. 1980.
Slapničar Jure	Primarius kirurg Opća bolnica	Analiza traumatskog oštećenja i vri- jednosti dijagnostičkih pretraga kod kontuzije miokarda u pokusima na kunićima	M. F. Rijeka	7. 9. 1978.
Smolčić Vladislav*	Dipl. inženjer kemije ZZZ	Prilog poznavanju nekih zakonito- sti u odnosu na kemijski sastav i stupanj onečišćenja vodotoka u Dalmaciji.	T. F. Zagreb	4. 4. 1977.

Prezime, ime doktora znanosti	Nastavnik specijalnost zdravstvena ustanova	NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE	Medicinski fakultet Sveučilišta, Vojnomedicinska akademija JNA	Datum obrane
Stanić Rikard	Okulista Opća bolnica	Ispitivanje odnosa dijabetesa i glaukoma.	M. F. Rijeka.	23. 12. 1981.
Stipić Vjekoslav	Docent dermato- venerolog Opća bolnica	Utjecaj endogenih i egzogenih fak- tora na nastanak i tijek psorijaze.	M. F. Zagreb	10. 7. 1981.
Stipišić Anton	Specijalist higijene i medicine rada (u mirovini)	Zdravstveno stanje i zaštita zdravlja naših ronilaca.	M. F. Zagreb	1965.
Štambuk-Giljanović Nives*	Dip. inženjer kemije ZZZ	Pokazatelji i indeksi kvalitete povr- šinskih i podzemnih voda Dalma- cije.	T. F. Zagreb	16. 10. 1981.
Štambuk Ranko	Izvanredni profesor pedijatar Opća bolnica	Interpretacija papirno elektroforet- skih nalaza serumskih proteina u kliničkoj pedijatriji.	M. F. Zagreb	rujan, 1968.
Štambuk Vjera	Okulista Opća bolnica	Prilog dijagnostici retinalnog sindro- ma s aspekta poremećenih koagula- cionih i trombocitnih nalaza.	M. F. Zagreb	7. 11. 1983.
Tičinović Ivan	Primarius otorino- laringolog Dom zdravlja	Nasljedne gluhoće i naglušnosti na području 12 srednjodalmatinskih općina koje gravitiraju Splitu.	M. F. Rijeka	1977.
Tocić Jadranka	Dipl. inženjer kemije Opća bolnica	Vremenska konstanta difuzije uglji- čnog monoksida osoba s obstruk- tivnim bolestima pluća.	M. F. Beograd	23. 11. 1979.
Tonkić Ante	Internista Opća bolnica	Periferni metabolizam hormona štitne žlijezde kod malignih obo- ljenja.	M. F. Zagreb	ožujak, 1982.
Uglešić Borben	Redovni profesor neuropsihijatar Opća bolnica	Psihoze na području srednje Dal- macije.	M. F. Zagreb	6. 11. 1966.
Urlić Velimir	Primarius mikrobiolog	Štakorski ili murini pjegavac u Dal- maciji – istraživanja u jednom en- demskom žarištu.	M. F. Zagreb	1972.
Zlatac Petar	Redovni profesor okulista Opća bolnica	Doprinos liječenju herpesa rožnice površnom dijatermokoagulacijom.	M. F. Zagreb	24. 11. 1966.
Zorn Ernest	Epidemiolog Institut za pomor- sku medicinu	Profesionalne štetnosti na brodovima u ovisnosti od pogonskih uređaja.	M. F. Zagreb	1967.

Prezime, ime doktora znanosti	Nastavnik specijalnosti zdravstvena ustanova	NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE	Medicinski fakultet Sveučilišta, Vojnomedicinska akademija JNA	Datum obrane
ZADAR				
Baturiđ Petar	Docent neuropsihi- jatar Med. centar	Ehoencefalografski prilog ranoj dija- gnozi cerebralnih vaskularnih pore- mećaja.	M. F. Zagreb	11. 7. 1979.
Domančić Mato	Primarius Otorinolarinolog Med. centar	Prilog dijagnostici vasomotornog rinitisa	M. F. Zagreb	28. 3. 1974.
Franičević Josip	Izvanredni profe- sor ginekolog Med. centar	Utjecaj kasnih gestoza na fetopla- centarnu jedinstvenost s analizom regionalnih osobitosti.	M. F. Zagreb	28. 1. 1972.
Krpina Vjekoslav	Ginekolog perinatolog Med. centar	Značenje socijalno-ekonomskih i dru- gih faktora na akceleraciju intrauter- inog rasta ploda.	M. F. Zagreb	28. 6. 1983.
Labor Josip	Ortoped Med. centar	Komparativna biomehanička anali- za vratne i lumbalne kralježnice u mikro i makro mjerilu.	M. F. Zagreb	22. 7. 1982.
Maljković Ivo	Primarius specija- list medicine rada Medic. centar Psihijatrijska bol- nica Ugljan	Utjecaj tvorničkog rada na mentalno zdravlje zaposlenih radnika u jednoj tekstilnoj tvornici.	M. F. Zagreb	13. 2. 1981.
Matanić Vladimir	Primarius derma- tovenerolog Med. centar	Epidemiologija karcinoma kože u zadarskom području na temelju ispi- tivanja u razdoblju od 1970. g. do 1975. godine.	M. F. Sarajevo	22. 2. 1980.
Matulić Zlatko	Otorinolarinolog Medic. centar	Kliničke implikacije limfocitne reak- cije širome kod karcinoma usne šupljine.	M. F. Zagreb	9. 7. 1982.
Perović Slavko	Izvanredni profe- sor pedijatar Medic. centar	Prilog poznavanju ksantohromije ce- rebrospinalnog likvora novorođenčeta.	M. F. Zagreb	14. 5. 1965.
Vabušek Martin	Izvanredni profe- sor internista Medic. centar	Prilog etiopatogenezi kroničnog pul- monalnog srca.	M. F. Zagreb	28. 10. 1970.
Zorić Ivan	Internista Medic. centar	Mogućnost zaštite od pneumokokne bolesti polivalentnom pneumokok- nom vakcinom.	M. F. Zagreb	8. 7. 1982.

Prezime, ime doktora znanosti	Nastavnik specijalnost zdravstvena ustanova	NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE	Medicinski fakultet Sveučilišta, Vojnomedicinska akademija JNA	Datum obrane
DUBROVNIK				
Bačić Juraj	Primarius urolog Medic. centar	Vrednovanje dijagnostičkih istraživanja u patologiji mokraćnog mjehura	M. F. Rijeka	25. 5. 1979.
Bogdanović Stjepan	Primarius kirurg Medic. centar	Prilog operacijskoj terapiji zastojnog posttrombotičnog venoznog vrida potkoljenice	M. F. Zagreb	23. 11. 1981.
Jurišić Ante	Izvanredni profesor otorinolaringolog i maksilofacijalni kirurg Medic. centar	Kirurška problematika tumora paratiroidne žlijezde i nervusa facijalisa	M. F. Sarajevo	15. 10. 1968.
Kačić Petar	Izvanredni profesor rendgenolog Medic. centar	Vrijednost rendgenoloških postupaka u prosuđivanju funkcionalnih sposobnosti pluća u emfizemu.	M. F. Zagreb	9. 12. 1964.
Knego Žarko	Kirurg	Izbor i opravdanost pojedinih metoda kirurške terapije duodenalnog ulkusa na temelju ispitivanja preoperativne i postoperativne sekretorne aktivnosti želuca.	M. F. Zagreb	1974.
Mikelić Božidar	Neuropsihijatar Med. centar	Suicidalne tendencije i pokušaj suicida kod starih osoba.	M. F. Novi Sad	19. 12. 1979.
Radulić Ljubica**	Klinički psiholog Med. centar	Who has proved her ability by original research in education.	The regents of University of California	lipanj, 1975.
Uglešić Ardoje	Izvanredni profesor internist Med. centar	Doprinos balistokardiografije u dijagnostici koronarne bolesti.	M. F. Zagreb	2. 12. 1968.
ŠIBENIK				
Dolezil Vladimir	Primarius kirurg	Atrezija žučnih putova kao kirurški problem	M. F. Rijeka	1965.
Mikulandra Frane	Docent ginekolog Med. centar	Utjecaj patohistoloških promjena u placenti na pojavu dismaturusa.	M. F. Beograd	23. 12. 1975.

Prezime, ime doktora znanosti	Nastavnik specijalnost zdravstvena ustanova	NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE	Medicinski fakultet Sveučilišta. Vojnomedicinska akademija JNA	Datum obrane
Merlak Ivo	Primarius ginekolog Med. centar	Utjecaj perinatalne skrbi i suvremenih metoda nadzora čeda u trudnoći i porođaju na perinatalni pomor.	M. F. Zagreb	26. 06. 1981.
Rafaeli Petar	Primarius kirurg Med. centar	Karakteristike plućnog ehino-koka sa šibenskog područja i kirurški problemi njegove terapije.	M. F. Zagreb	1963.
Rašković Jovan	Profesor neuro- psihijatar Med. centar	Fenomenološki i nozološki aspekti depersonalizacije.	M. F. Zagreb	4. 12. 1975.
Sasso Bogomir	Izvanredni profesor okulista Medic. centar	Problemi ambliopije i nistagmusa.	M. F. Zagreb	20. 11. 1975.
Stipaničev Šime	Ortoped Med. centar PRIMOŠTEN	Važnost i mogućnost rane dijagnoze prirođenih displazija kukova.	M. F. Rijeka	12. 12. 1980.
Klarica Josip	Specijalist opće medicine Zdrav. stanica	Ispitivanje uricemije u populaciji s osvrtnom na obiteljsku agregaciju.	M. F. Zagreb	1980.

Medicinski fakultet = MF

Vojnomedicinska akademija JNA = VMA

Stomatološki fakultet = SF

Tehnološko-kemijski fakultet = TF

U Splitu = doktorska disertacija obranjena u Splitu

* Doktor tehnološko kemijskih znanosti

** Doktor psiholoških znanosti

ZNANSTVENA JEDINICA OPĆE BOLNICE SPLIT

Zdravstvena zaštita danas počiva na znanstvenim temeljima, a znanost je pokretačka snaga društvenog razvoja i pretpostavke općeg napretka društva. Na osnovi ovih spoznaja svaka zemlja, pa i naša, ulaže u vlastitu znanost, potiče njen razvoj i stimulira formiranje vlastitih znanstvenih kadrova, jer je jasno da bez vlastite znanosti nema ni značajnijeg napretka.

U sklopu ovoga Opća bolnica Split je sukcesivnim razvojem, a uz osiguranje suvremenih uvjeta smještaja, rada, moderne tehnike i aparature stvorila i uvjete za znanstveni rad na razini moderne medicine.

Savjet Opće bolnice Split je dana 9. rujna 1980. godine inicirao organiziranje Znanstvene jedinice, a nešto kasnije je konstituirano i Znanstveno vijeće Opće bolnice.

Ustanova je donijela čitav niz akata koji su bili neophodni za registraciju Znanstvene jedinice pa je nakon provedenih prethodnih radnji zatražena i registracija od Republičkog komiteta za znanstveni rad i informatiku SR Hrvatske.

Dana 30. rujna 1982. godine izvršen je upis u registar znanstvenih organizacija udruženog rada:

Opća bolnica Split, s. n. sol. o. OOURa, Spinčićeva 1

OOUR »internističke djelatnosti«, jedinica za znanstveni rad.

Registarski broj 141, registarski list IRL – 141.

Ovakav oblik organizacije označava prekretnicu u znanstvenom radu ove ustanove te predstavlja neosporni stimulus za početak intezivnog rada na

znanstveno istraživačkom području koje je nemoguće dijeliti od nastavno pedagoške i druge visoko stručne aktivnosti.

Znanstvena jedinica je formirana na način da ima svoje predsjedništvo, rukovodioca, a u stalnom radnom odnosu je tajnik znanstvene jedinice. Nastoji se administrativno, prostorno i materijalno osnažiti rad ovog najmlađeg odjela Opće bolnice Split.

Interes za znanost ogleda se i u nastojanju za stjecanjem znanstvenih zvanja koje je evidentno. Danas u ovoj ustanovi djeluju 24 doktora medicinske znanosti i 20 magistara znanosti.

Znanstvena zvanja su do sada priznata trinaestorici znanstvenih radnika od strane Znanstvenonastavnog vijeća Medicinskog fakulteta u Zagrebu i to: znanstveni asistenti (3), znanstveni suradnici (3), viši znanstveni suradnici (4) i znanstveni savjetnici (3).

Ovakvo stanje stvara osnov da Znanstvena jedinica Opće bolnice Split postane centar i nosilac znanstvene aktivnosti SOURa splitskog zdravstva, što će se regulirati putem posebnih samoupravnih sporazuma, a postoji mogućnost da Znanstvena jedinica Opće bolnice Split bude i nosilac znanstvene aktivnosti šire srednje dalmatinske regije.

U velikom zamahu interesa za znanstveni rad Republički SIZ za znanost prihvatio je projekt za provođenje pet znanstvenih programa jedinice za znanstveni rad Opće bolnice Split, od kojih su tri već u početnoj fazi realizacije.

Od SIZa za znanstveni rad u oblasti zdravstva, socijalne zaštite, farmaceutske industrije i odgovora

rajuće trgovačke djelatnosti (SIZ V) odabrani su i potpisani Samoupravni sporazum o međusobnim pravima, obvezama i odgovornostima u slobodnoj razmjeni rada za 1981–1985. za ove projekte:

a) nastanak i razvoj učestalosti kroničnih degenerativnih i tumorskih bolesti (62);

b) dijagnostika, sprečavanje i liječenje infekcijskih i drugih učestalih bolesti (57);

c) normalna i patološka mineralizacija tkiva u organizmu (63).

Interes (i mogućnost) za daljnje znanstvene projekte je realan i znatno veći pa se očekuje da će Znanstvena jedinica, odnosno znanstvenici Opće bolnice u Splitu, ponuditi konkretne prijedloge za znanstvenu obradu raznih pitanja iz svoje djelatnosti koja će imati i odgovarajuću praktičnu vrijednost (proučavanje izloženosti raznim štetnim utjecajima, mogućnost prevencije i smanjenja morbiditeta, privremene i trajne spriječenosti za rad itd.). Ovakvim radovima i projektima, koji bi bili približeni udruženom radu i stanovništvu općenito, pružila bi se evidentna i značajna praktična korist koju znanost pruža suvremenom društvu i životu.

Veliki broj znanstvenih radnika ove ustanove savladao je suvremenu metodologiju i organizaciju znanstvenog rada pa je već i ranije postigao primjetne rezultate okosnica kojega postaje Znanstvena jedinica. Znanstvena jedinica djeluje kao nosilac ideologije smišljenog timskog rada i žarište izobrazbe mladih kadrova na osnovama medicinske znanosti. Ona je koncipirana na način da djeluje stimulativno u okupljanju stručnjaka koji su zainteresirani za znanstveni rad i koji su sposobni dati doprinos znanosti. Očekujemo da će i sredina, nakon što bude upoznata s rezultatima njihovog rada, pokazati i veći interes i razumijevanje, što će utjecati da naš zdravstveni centar zauzme odgovarajuće mjesto s drugim glavnim centrima medicinske znanosti u zemlji.

Uz neposredne projekte Znanstvena jedinica preuzima i neke konkretne zadatke: izrada metodologije »minimalne obrade bolesnika koji se upućuju na bolničko liječenje«, a u buduću nastojat će na odgovarajući način podići i nivo povratne obavještenosti na relaciji: bolnica primarna zdravstvena zaštita.

Ovakav snažni zamah odražava se na nastavno pedagoškom planu jer znanstvena misao stimulira sve forme pedagoške aktivnosti koje se u Općoj bolnici Split odvijaju putem dodiplomske i postdiplomske nastave studenata medicine i liječnika, razne vidove specijalističkog usmjeravanja, odgoj i edukaciju srednje medicinskog kadra. Jedna od ovih aktivnosti je angažiranost Znanstvene jedinice na održavanju »proljetne škole pedijatar Jugoslavije«, razmatraju se mogućnosti održavanja kraćih ciljanih seminara iz pojedinih poglavlja, a posebno u smislu »obnove« znanja za liječnike opće medicine (terapija pojedinih oboljenja, novija dostignuća iz farmakologije itd.), stručna predavanja, javni nastupi itd.

Znanstvena jedinica Opće bolnice Split preuzet će knjižnicu Opće bolnice koja će postati baza Znanstvene jedinice i koja će unaprijediti svoj rad i pružiti veću mogućnost korištenja njezinog fonda, pomoći pri izradi pojedinih znanstvenih referata, obradi tema uz nastojanje da se ova knjižnica uključi u bibliotečno informacijski sistem u ustanovama koje djeluju u velikim znanstvenim centrima.

Znanstveno vijeće koje okuplja sve znanstvenike koji djeluju u sklopu Znanstvene jedinice Opće bolnice Split je u stvari Znanstveno nastavno vijeće koje je i sada nosilac nastavnih funkcija, a kojemu će zadaci u daljnjoj funkciji biti veći.

Na ovaj način Znanstvena jedinica Opće bolnice Split nalazi svoje mjesto u SOURu zdravstva Split i u stvari predstavlja institucionaliziranje znanstvenog rada u ovom SOURu i našoj medicini uopće.

Znanstveni rad danas ne može više biti dio osobnih interesa pojedinca liječnika, već dio njegove profesionalne djelatnosti – za što će im društvo

osigurati sredstva, razumijevanje, te pružiti materijalnu stimulaciju i moralno priznanje.

ZNANSTVENA JEDINICA MEDICINSKOG CENTRA U ZADRU

Prilikom osnivanja Medicinskog centra 1963. godine u Statut je upisano da je jedan od zadataka centra i unapređenje znanstvenog rada u zdravstvu.

Nakon višegodišnjih rasprava o podsticanju znanstvenog rada, kada su pojedini zdravstveni radnici stekli znanstvena zvanja osnovana je Znanstvena jedinica 1970. godine, koja je kasnije i registrirana u smislu člana 14 Zakona o znanstvenom radu SRH. U času osnivanja Znanstvena jedinica je ispunjavala minimalne zakonske uvjete: imala je 4 doktora nauka, 5 magistara nauka, te 5 istraživača, tj. zdravstvenih radnika s postdiplomskim studijem.

Jedan od prvih zadataka u programima rada Znanstvene jedinice bilo je podsticanje zdravstvenih radnika i suradnika da stječu znanstvena zvanja. Danas u Znanstvenoj jedinici objedinilo je svoj znanstveni rad 13 doktora nauka (od kojih petorica imaju habilitaciju), 25 magistara nauka i 17 zdravstvenih radnika s prijavljenim magisterijem.

Usprkos skromnim sredstvima Medicinski centar je podsticao i podstiče rad Znanstvene jedinice koja je preuzela brigu za časopis »Medica Jadertina«. Jedinica je višekratno raspisivala natječaje za znanstvene projekte i na posljednji natječaj raspisan prošle godine prispjele su i prihvaćene su prijave za

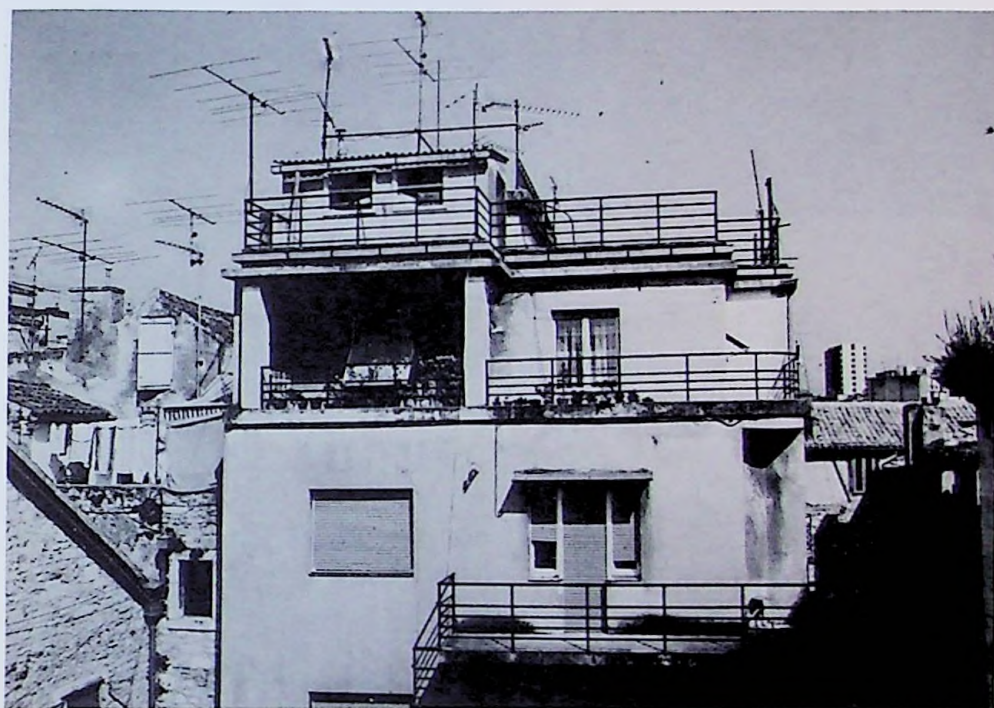
više od 20 znanstvenih zadataka na kojima će u narednom razdoblju raditi 115 istraživača. Prihvaćenim znanstvenim zadacima osuvremenjuje se medicinska dokumentacija kao i organizacija zdravstvene službe, unapređuje dijagnostika i uvode nove metode rada u zdravstvu.

U tekućem petogodišnjem razdoblju Znanstvena jedinica je prijavila a Republička zajednica za znanstveni rad prihvatila sufinanciranje triju znanstvenih zadataka na kojima radi 25 istraživača – članova Znanstvene jedinice.

Jedinica je u suradnji s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu organizirala višednevni seminar o problemu hipertenzije u okviru kontinuirane postdiplomske nastave.

Jedinica je bila suorganizator dviju internacionalnih konferencija, kao i više kongresa i drugih skupova iz kliničkih grana medicine koji su se održavali u Zadru.

Nabrojenim i drugim aktivnostima Znanstvena jedinica danas predstavlja organiziranu cjelinu koja se je samoupravno konstituirala i znanstveni rad u okviru Medicinskog centra nije više odraz osobnih interesa pojedinaca nego predstavlja dio profesionalne djelatnosti u svakodnevnom pružanju zdravstvene zaštite.



Slika77.

*Zbor liječnika Hrvatske Osnovna organizacija Split, Poljana Grgura Ninskog
7/III.*



Slika 78.

Sveučilište u Splitu, Livanjska 5.

Slika 79.

*Medicinski studij u Splitu,
Medicinskog fakulteta Sve-
učilišta u Zagrebu, Ive Lole
Ribara 4.*



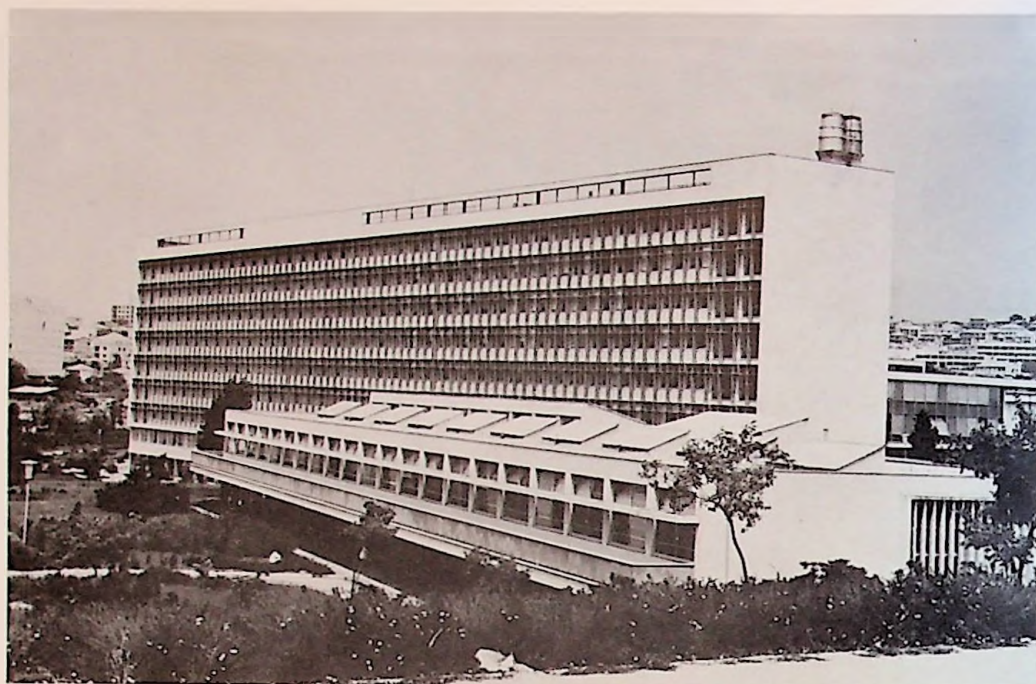
Slika 80.

*Opća bolnica Split, Spinči-
ćeva 1.*



Slika 81.

*Vojna bolnica »Dr Isidor
Perera Matić« Split, Rade
Končara 110.*



Slika 82.

*Institut za pomorsku medi-
cinu Split, Rade Končara
110.*



Slika 83.

*Zavod za zaštitu zdravlja
Split, Balkanska 46.*



Slika 84.

*Dom zdravlja »Dr Petar Vi-
tezica« Split, Maksima Gor-
kog 26.*



ZAHVALNICA
za pomoć u objavljivanju knjige

ZAHVALJUJEMO SE
Prof. dru Biserki Beliczi
Nevenki Bezić Božanić, profesoru
Prof. dru Peteru Borisovu
Prof. dru Veri Gavrilović
Prof. dru Mirku Draženu Grmeku
Milanu Ivaniševiću, profesoru
Prim. dru Romanu Jeliću
Dru Ivanu Mirniku
Mru Miljenku Pekiću
Mirku Sladi Šiloviću
Prim. dru Milošu Škarici

Za napisano III poglavlje
»Razvoj i organizacija
Medicinskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu«
Prof. dru Lavoslavu Glesingeru
Borisu Subotičanecu
Janku Žitku

Za suradnju
Luki Caratanu, diplomiranom pravniku
Petru Markošu, profesoru
Doc. dru Branku Petkoviću

Za bibliografske podatke
Ljiljani Popović, profesoru
Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Naučnoj biblioteci, Split
Zavodu za pomorsko-društvene nauke JAZU, Split

Za tehničku pomoć
Veri Božiković
Zdenki Milutinović

Napomena

U ovoj knjizi korištena je dokumentacija do kraja 1983. godine. Iznimno se samo na dva mjesta spominje 1984. godina u kojoj:

- Viša škola za medicinske sestre ponovo postaje integralni dio Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i
- student medicine Milovanović Duška 25. srpnja 1984 godine u Splitu pred promotorima polaže svečanu zakletvu nad *prvom* obranjenom liječničkom diplomom Medicinskog studija u Splitu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Fotografije:

Naslovna stranica »Asklepije i Higijeja« Živko Bačić

Slike: 41, 42, 63 do 67, 74 i 80 Aco Bogavčić

Slike: 44 do 48 Fjodor Klarić

Slike: 49 do 56, 60, 71, i 72. Ivica Rubić

INDEKS LICA

- Afrić, Anton 140, 190
 Agolli Bashkim 184, 238
 Albert, Eduard 101
 Aleardi, Gaetano 65
 Alegretti, Nikša 137, 138
 Andrić, Petar 52
 Andrić, Vicko 47
 Angiolini (Dandolov referent za školstvo 1808) 67
 Anić, Petar 167
 Armellini, L. 68, 88

 Bagović, Pero 167
 Bakotin, Jerolim 238
 Balarin, Livio 238
 Banović, Ivo 169
 Barbijeri, Franjo 54, 91
 Barbijeri, Stjepan 52
 Barbarić, Vinko 164
 Baturić, Petar 238
 Bauer, Antun 103
 Beck, M. 133
 Begonja, Josip 163, 165
 Belicza, Biserka 4, 150
 Benincasa, Bartolomeo 49, 64, 65, 69
 Berčić, Ivan 65
 Berčić, Mihovil 71, 72, 90
 Berić, D. 52
 Bertrand, H. G. 88, 92
 Bešker, Marija 131, 296
 Betlhain, Stjepan 133
 Bignami, Carlo 71, 72
 Billroth, Theodor 37
 Biočina, Josip 131
 Blažević, Duška 133
 Bojić, Jurica 224
 Bokun, Petar 296
 Borelli, Andrija 49, 91
 Borisov, P. 89
 Borković, Ivo 192, 194
 Božanić, Vinko 182, 185, 238
 Boschi, Srđan 5, 7, 163, 165, 182, 184, 185, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 198, 215, 238
 Branica, Helena 239
 Bradarić, Ivan 130, 131
 Bralić, Anita 193
 Brecelj, Filip Jakov 41
 Brizzi, Gaetano (Kajetan) 71, 72, 90
 Brown Škotlandanin 43, 252, 256, 260, 264, 269

 Carara, Špiro 61
 Caratan, Luka 190
 Cariboni, A. 72, 88
 Cassas, L. F. 17, 47, 63, 250
 Castelli, Luka 68, 71, 72
 Cipiko, Antun 53
 Corberon, Edgar 99
 Cvitanović, Neda 164

 Čačković, Miroslav 104, 105
 Čala, Ante 4
 Čechuk, Ljubomir 150, 190, 191, 192, 194, 195, 215
 Čulić, Mijo 130
 Čulić, Nataša 193

 Čatipović, Ante 130, 131, 132, 134, 136, 197
 Čatipović, Vlasta 132
 Čišić, Milojko 140
 Čurin, Silvije 4, 5, 7, 93, 140, 163, 165, 167, 169, 182, 184, 185, 190, 191, 192, 194, 195, 296

 Dadić, Vlado 296
 Damjanić, Anđelko 135, 141, 143
 Dall' Oro, Giuseppe 65, 71, 72, 88, 91
 Dandolo, Vincenzo 49, 50, 51, 52, 53, 64, 65, 66, 67, 68, 73, 90, 91, 93, 246, 273, 277, 279, 281, 283
 De Goëss (guverner, Zadar 1802) 49
 De La Bergèrie, R. 69
 Derossi (profesor, Zadar 1809) 91
 Deželić, Gjuro 92, 149
 Dežulović, Nikica 130
 Dičić, Martin 167
 Dioklecijan 152
 Dittrich, Zvonimir 5, 7, 131, 140, 184, 190, 192, 194, 296
 Dumanić, Rade 296

 Đivoje, Miljenko 133

 Erak, Petar 133
 Erber 64
 Ergovac, braća 46, 47, 48, 153
 Ergovac, Petar 46
 Eterović, Ivo 5, 7, 140, 151, 179, 182, 190, 198

 Ferdinand 98
 Fisković, Cvito 13
 Fon, J. 100

Foretić, Dinko 5, 7, 141, 144, 145, 158
Franceschi, Vjekoslav 7, 182, 184, 190, 296
Franičević, Josip 184, 185, 239
Franjo Josip 100
Freund, Ladislav 4

Gabelić, Ivo 130
Garagnin, Dominik 49, 91
Gelić, Andrija 296
Gilić, Ante 184, 190
Giorgomilla, Jerolim 52
Glesinger, Lavoslav 89, 97
Gligo, Frane 130
Glumčić, Ivo 296
Goleš, Neven 184, 185
Gotovac, Josip 150
Gošović, Stracimir 7
Grabovac, Aleksandar 296
Gregory Edinburžanin 43, 252, 256, 260, 264, 269
Grmek, M. Dražen 36, 50, 52, 64, 66, 70, 72, 73, 79,
81, 82, 83, 84, 85, 89, 94, 247

Hipokrat 42, 251, 255, 256, 259, 260, 263, 267, 268
Hensler, Franjo 102
Hondl, Stanko 104
Hruš, Orest 131
Hudoba-Jurić, Zlata 132
Hudolin, Višnja 167

Ilić, Kemal 296
Ismaelli (sudac, Zadar 1806) 64, 91
Ivančević, Dušan 130
Ivanović, Joško 132, 296

Jadrić, Marija 165
Jajić, Ivanka 131
Jakob od Piacence 31, 247
Jakobušić, Augustin 131
Janeček, Gustav 104
Janković, Stipan 191
Jelačić, Olga 4, 7, 150
Jelić, Roman 27, 42, 75, 90, 251
Ješić, Branko 296
Jiruš, Bogoslav 101
Joanović, Mihajlo 102
Jurčić, Živka 197, 240
Juretić, Miro 131, 133, 134
Jurić-Sokić, Nedjeljko 150
Justinijan 42

Kačić, Petar 7, 185, 190, 239
Kallivoda, Josip 102
Kandijaš, Vojo 150

Karanović, Marija 163, 239
Kardelj, Edvard 199
Kasiodor 42, 251, 255, 259, 263, 267
Katičić, Vladimir 102
Kemfelj, Zlata 167
Keros, Predrag 92, 166, 169, 170, 179, 185,
197, 215
Kesić, Branko 132, 133
Khuen Héderváry 102
Kolevska, Tatjana 224
Kolka, Aleksandar 195
Konstantinović, Miodrag 7, 150, 163, 165, 185, 239
Koprčina, Ante 182, 184
Kordić, Šime 7, 150
Korljan, Ante 132
Kovačević, Ante 296
Kožul, Vinko 141
Krajina, Zvonimir 92, 149, 155, 156, 158, 159
Kralj, Ivo 137
Kraljević, Ljubomir 4, 5, 7, 11, 131, 136, 140,
150, 163, 165, 167, 169, 179, 190, 197, 198, 296
Kraljević-Karlič, Dubravka 185, 239
Krstinić, Srdan 5, 7, 163, 190
Krstulović, Bogdan 5, 7, 138, 191, 192, 197
Kujundžić, Nedjeljko 194
Kulić, Ante 164
Kuprešanin, Nataša 182, 184
Kurir, Petar 48

Lahman, Marija 296
Lamprecht, Rudolf 32, 98, 246
Langhoffer, August 104
Lavallée, J. 17, 47, 63, 249
Lavčević, Grga 130
Lesić, Ivan 7, 182, 184
Lozo, Petar 150, 160
Lipanović, Stjepan 171, 175, 176
Lucchini, Ivan 48
Lukinović, Jure 128, 130

Ljubičić, Mate 190
Ljuština-Ivančić, Nevenka 138

Madirazza, Ante 130
Madirazza, Mira 130
Madarević, Stjepan 100, 101
Maković, Anton 41
Majcen, Juraj 104
Marčić, Marica 184
Mardešić, Duško 132
Marija Terezija 97
Marinović, Ivo 7, 134
Markoš, Petar 182, 190, 191, 192, 194, 195, 215

- Marković, Božo 133
 Marmont, A. 49, 69, 82, 91, 92
 Maroević, Dinko 130
 Matošić, Jerko 4, 195
 Matušan, Josip 130
 Mašek, Dragutin 104, 156
 Matutinović, Juraj Antun 45
 Mazzoli, Basilio 76
 Mažuranić, Ivan 100
 Medvešek, Adolf 131
 Melada, Vinko 130
 Merčep, Mladen 224
 Migotti, Branko 131
 Mihalović (ban, Zagreb 1917) 104
 Mikulandra, Frane 239
 Milas, Mario 130
 Milat, Josip 186, 190, 195
 Miličić, Jakša 140
 Miloš, Dušanka 184
 Milovanović, Duška 215, 216, 316
 Mimica, Ivo 140, 165, 167, 191, 194
 Mirković, Jakov 14, 19, 27, 32, 41, 42, 46, 52, 53,
 54, 60, 61, 91, 151, 179, 246, 247, 251, 254,
 255, 259, 263, 267, 273, 277, 279, 281, 283
 Mirković-Žarković, obitelj 62
 Mirnik, I. 86
 Mlinarić, Josip 99
 Mladinić, Ivo 7
 Mohorović, Ante 132
 Monti, Ivan 54, 91
 Monti, Josip 54, 91
 Morgagni, C. B. 61
 Muhić, Pavao 99
 Napoleon 72, 91, 246
 Niemann, G. 48
 Nižetić, Branko 128
 Novak, Grga 144
 Novak, Marija 5, 7, 93, 131, 167, 169, 170

 Obad, S. 89

 Padovan, Ivo 138
 Pajola (profesor, Padova 1769) 61
 Pansini, Karlo 133
 Parma, Julije 51
 Pavičević, Ivica 141
 Pavičić, Goran 150
 Pekić, Miljenko 86, 87, 88, 90
 Pellegrini 61
 Pera, Davor 131
 Perović, Drago 104, 105
 Perović, Frane 52
 Perović, Slavko 7

 Peršić, Tomislav 133
 Petković, Branko 131
 Pezzi, Mile 5, 7, 130, 131, 140, 146, 151, 152, 159,
 198
 Pilar, Gjuro 101
 Pilković, Ante 132
 Pinelli, porodica 80
 Pinelli, Orazio 49, 65, 71, 72, 79, 88, 91
 Pinelli, Tomo 72, 88
 Pini, Julije 32, 68, 71, 72, 85, 87, 88, 90, 92, 160,
 247, 273, 277, 279, 281, 283
 Pintar, I. 89
 Piteša, Ljiljana 132
 Pivoš, Josip 158
 Pivalica, Božen 5, 7, 182, 184, 190, 194, 195
 Pjacun, Pave 182, 184
 Plazibat, Matko 296
 Podrebarac, Vladimir 166, 190, 198
 Polić, Vladimir 7, 130, 185, 239
 Popović, Boško 190
 Popović, Miodjub 7, 190
 Potrka, Nenad 224
 Postružnik, Srećko 7, 136, 150, 162, 197, 239
 Praunsperger, Aleksa 98
 Premeru, Ante 107
 Pretković, Dragutin 296
 Protega, Krunoslav 131
 Prvan, Ljubo 141, 143, 191
 Puljević, Ante 132

 Rački, Franjo 100
 Radica-Sorić, Vilma 7, 190, 296
 Radić, Stjepan 103
 Rauch, Levin 103
 Reić, Petar 239
 Rešetar, Zvonko 185
 Riboli, Josip 52
 Richter, Branko 92, 133, 148
 Rilke, Dragutin 195
 Rojc, Milan 103
 Rokitanski, Karl 37
 Rosić, Nedjeljko 130
 Roša, Jagoda 197, 240
 Rošin, Ante 296
 Rumboldt, Zvonimir 185, 239, 296
 Ružić, Josip 5, 7, 128, 130, 131, 140, 150, 167,
 169, 170, 171, 179, 198

 Sablić, Ljeposava 163
 Sach, Mavro 99
 Saraga-Babić, Mirna 197, 240
 Sasso, Bogomil 7
 Scopoli, G. A. 49

Sekso, Mladen 93, 166, 169, 170, 171, 185
 Serdarević, Sergij 7, 190, 296
 Severinski, N. 100
 Sikirić, Predrag 197, 240
 Simunić, Ljubo 130, 131
 Sinobad, Mirko 191, 194
 Sire-Pleić, Geneviève 4
 Skakoc (Scacoz), Ivan 53, 54, 58, 91
 Slade-Šilović, Mirko 52, 61
 Smoljanović, Mladen 150
 Sokolić, Josip 131
 Sorić, Ante 165
 Sremec, Zlatko 110, 117, 247, 274, 277, 279, 281, 283
 Stipić, Vjekoslav 293
 Stipišić, Antun 130, 133
 Stratico, S. D. 61
 Strossmayer, J. J. 99, 101, 274, 277, 279, 281, 283
 Suić, Miljenko 132
 Supek, Ivo 137

Šakić, Dinko 131, 136, 197
 Šarić, Marko 138, 140
 Šepić, J. 100
 Šik-Oberhofer, Tea 133, 151
 Šimić, Stipe 296
 Šimunović, Ivan 138
 Škarica, M. 64, 90
 Škoda, Josef 37
 Škrbić, Milan 166, 191, 194, 215
 Šobot, Slavko 163
 Šprung, Juraj 239
 Štambuk, Ranko 7, 151, 239
 Šulhofer, Mladen 138
 Šurjak, Ivo 190, 191, 194
 Šuvar, Stipe 165
 Švrljuga, Š. 100

Tavčar, Bojan 130
 Thaller, Ignjat 102, 103
 Thun-Hohenstein (ministar, Beč 1850) 99
 Tomazeo, Ivan (Vanja) 7, 131, 150
 Tomašić, Nikola 103
 Tommasini, Giacomo 65

Topić, Boris 197, 240
 Trs, Eda 150

Uglešić, Ardoje 185
 Uglešić, Borben 7, 133, 136, 140, 159, 185, 197, 239
 Urlić 64
 Urlić, Velimir 133

Vabušek, Martin 239
 Vajdić, Vladislav 132
 Vancaš, Aleksa 99
 Vesenjaj, Jelka 133
 Vidulić, Isak 130
 Viđak, Vjekoslav 165, 171, 175
 Viđak, Vojko 150
 Viličić, Ratko 130, 197
 Visiani, Ivan 49, 91, 93, 246
 Višić-Mirošević, Olga 132
 Vitezica, Petar 130
 Vodinelić, Vladimir 141
 Vouk, Vale 104
 Vrcan, Andrija 4
 Vučak, Ivica 197, 240
 Vučinović, Božo 130
 Vuković, Veljko 132
 Vuletić, Ante 133
 Vuletić, Silvije 151
 Vuletin, Jadranka 163
 Vušković, Boris 158

Weiss, Moric 99
 Wickerhauser, Teodor 104

Zavoreo, Frane 79
 Zelli, Rafaele 64, 67, 68, 69, 82, 88, 91
 Zimolo, Anton 137, 138, 140, 145
 Zlatar, Ivo 130, 132
 Zlatar, Petar 7, 151, 162, 239
 Zorn, Ernest 130
 Zurovac, Momčilo 165

Žuvela, Mladen 190

Napomena: U ovaj »Indeks lica« nisu unesena imena iz spiskova studenata i nastavnika sa str. 78, 178, 220, 226–233, iz liste doktora medicinskih znanosti u Dalmaciji sa str. 297–303. ni imena iz »Zahvalnica« sa str. 315.

RAZVOJ MEDICINSKOG STUDIJA U DALMACIJI (ERRATA CORRIGE)

Na stranici 35. legenda Slike 2. pripada Slici 3. i obrnuto.

Stranica	Red odozdo	P i š e	T r e b a d a p i š e
9	19	Jugoslavije o	Jugoslavije, o
63	1	godine ⁵²	godine.) ⁵²
79	7		Slika 24.
123	9	JUGOSLAVIJE O	JUGOSLAVIJE, O
124	7	osnovano je 1974.	osnovano je 1874.
178	27	Cepnja	Čepnja
181	22	Ležajić	Ležaić
197	2	Čatipović	Čatipović
226	23	Škrob	Škreb
251	22	principy	principii
256	29	désireraient	désirereient
278	16	pariculièrement	particulièrement
280	25	te	the
284	28	zahnärztlichen	medizinischen
316	3	do 67, 74 i 80	do 69, 81 i 82.

